Goldner Henrik

soproni ötvös

. XVII. sz.

Készítette a soproni polgármesteri ezüst csengőt 1719-ben.
A soproni városi múzeumban.

Csipkés Kálmán:

Néhány régi városházi emlékünkről.

Soproni Szemle

1940. 372. l. képel-

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Goldner Henrik

ötvös

l.

Kőmaggyötvös.

2010. 7.

Goldner Hendrik

soproni ötvös

Lárd

Soproni Hemle

1940. 159. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Goldner Henrik

Ötvös

Sopron

meghalt 1730. jan. 21

Kismartonban pací-
fikaleja

Több nincs is isbie-
retet, körtuk egy Echely
és egy erőkeszlet

Csatkösl

Nagytiszteletü

H a n z m a n n Károly

lelkész urnak

Sopronban.

Goldner, Heinrich

ötvös, 1706–1730

Sopron

d.

Csatsopronistv. 16. C

Goldner Heinrich

ötvös

l.

Csatsopronistv

25. l.

Goldner Heinrich

l.

Csatsopronióto

38. l.

4279/a.1941.

MAROSVÁSÁRHELY 41 IX -8 22 A1K

Müemlékek Országos

Bizottságának.

BUDAPEST.-

Hivatalból.
Díj átalányozva.

IX 8

Goldner, Heinrich

Ötvös

l.

Csat-Frey Öst Kunstt

XXIV. k.

XXX, 303. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
76

Łuszczkiewicza, Wł. Wskazówka do utrzymywania kościołów.
W Krakowie, 1869.

Füz.

Id.

Goldner Henrik

Ötvös

Gentmüeml.

257. l.

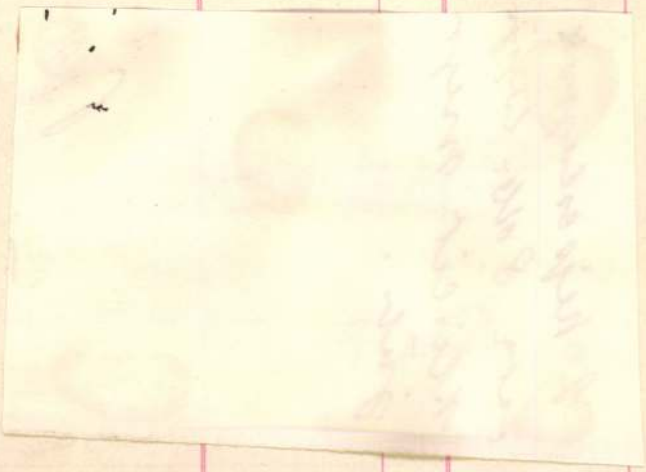

Varjo, Kōnjōky,
Gentton, M.O

Goldner Henrik

Totvis Sopron

Kőmagyotvi 336 l.

2010		HG	**Henricus Goldner,** M 1706, civis 1711, e. —1730.
	Nr. 1978		*a)* Polgármesteri csengő. — *Glocke des Bürgermeisters.* — „1719." (Fűrészvonalú metszéssel. — *M. Zielierstich.)*
			Museum, Sopron — *Ödenburg.* Csatkai : 16—31.
	?		*b)* Oltári gyertyatartók, 4 pár, hármas lábon. — *Altarleuchter, 4 Paar, auf dreiteiligen Füßen.* — „1720." M—*H* 81—47
			Pléb. templom, Darázsfalva — *Pfarrkirche, Trauersdorf.* Csatkai : 16.

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
2010	Nr. 1980		*c)* Tömjéntartó, hólyagos szárral, barokk vert dísszel. (Fűrészvonalú) — *Weihrauchschiffchen m. Buckeln am Schaft, getrieben. Barock. (M. Ziselierstich.)*
	Nr. 1980		*d)* Füstölő, hasonló jellegű. — *Weihrauchfaß ähnlicher Art.*
			b—c) Szent Mihály-templom, Sopron — *Michaelikirche, Ödenburg.*
	Nr. 1980		*e)* Evőkészlet volutás nyelekkel. — *Besteck m. Voluten am Griff.*
			Storno Ferenc, Sopron — *Ödenburg.*

Goldner János, ötvös. Nagyszebenben élt a XV. században.

Müller, Friedrich: Zur Geschichte der sächs. Goldschmied-Zünfte. *Sächsischer Hausfreund.* 1865. 24. l. — *Roth, Victor:* Geschichte des deutschen Kunstgewerbes in Siebenbürgen. (Studien zur deutschen Kunstgeschichte.) Strassburg, 1908. 61. l.

703. KIS KOSÁR, filigrán, hosszúkás, tízszögű, négy hajlott lábon áll, lehajtható kengyeles fogantyúval. H. 14·5 cm. Leo Goldner mesterjegy. Rozsnyó, 1830. — Eisenstädter Ödön.

77.

Csanyi régiérüt

Goldner Leó

Rozsnyó

Oldal

5[illegible] ... 72

... 66

... 68

67. ... 82

88. Am[illegible] ... Nagy-

Görögo[illegible] ... 106

89. Vértet tartó [illegible] ... 106

90. Mezítelen ifjú. [illegible]

91. Oroszlánfejecske [illegible]

országból, (?) ...

126. Oroszlánfej párkányról. Ta[illegible]

128. Palmetta, (?) ...

Oldal

54. Férfi arcképe, talán egy Diadochos ... 64
136. Férfi arcképe a Diadochok korából ... 154
22. Férfi bal lába ; töredék a Menelaos és Patroklos szoborcsoportból ... 32
25. Női jobb láb előrésze sarúval és ruhaszegéllyel, (?) ... 34
23. Jobb kéz kosárral ... 34
69. Dombormű töredéke két táncoló férfiúval ... 86
77. Bellerophon megfékezi a Pegasost. Dombormű ... 94
81. Zeus és a kis Dionysos. Dombormű ... 98
68. Dombormüves kerek áldozati oltár töredéke Diomedes kancáival ... 84
75. Ülő férfiú. Dombormű Eudoxos felirattal ... 92
50. Szakálas férfi képmása. Dombormű töredéke ... 60
76. Botra támaszkodó szakálas férfiú. Dombormű töredéke 92
78. Eros korongon lebeg. Dombormű

Goldner János Henrik

ötvös

Sopron

1711. máj. 15. polgár-

eskü

Hári

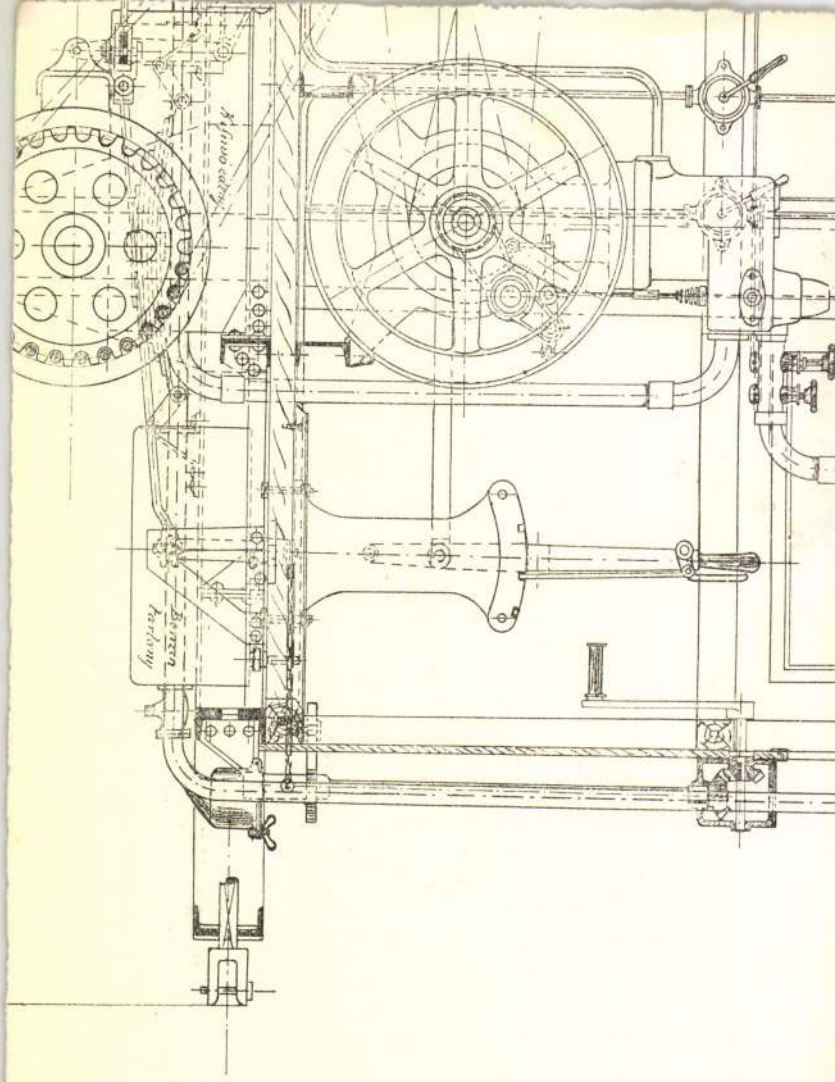

~~D~~ Goldner Leo

ötvös 1830 Eörik

Kőszeghy Elemér
közlése.

Sibillá kor hel
ami tip XVI. C
mozgalmasarna
dělytől duzzad
tosan előnyben
helyzetet, míg
az álló, karcon

Elmélyülő,
dó, a jövő fein
meglátó, többi
Zakariás pr
kállal. Mind
2 kis gemm
a nerepiis, ho
a kopot

Goldner Márton

ötvös

1828 Kajászórtpéter

Kapmagyarországötvösök 35 l

54 január 25-én.

ron.

emlélhető, a hol az előtérben ~~a fa~~ szára-
ágott fa tuskója köti le figyel-
dő foglalja el, a mely felett
ek Az égbolt felhős. Jelzése alól
.

3 cm.-- Lelt.sz.4508.-- Értéke
s hagyománya 1913 márczius 9-én
Muzeum örökletéte (1381-913).--
~~n (2046-913).~~-- Bejelentetett
).

102

Goldner Mihaly

soproni ötvös

lásd.

Soproni kemle

1940. ~~143~~

150. l.

MDK

Goldner Tibor, festő.
Bajai Szabadiskola

20. Tanulmányfej.
21. Gyártelep.

Magy. Ifj.Képzömüv.Kiáll./VIT/
Föv.Képtár 1949 aug.16-szept.lo. Kat.

Goldner Tibor, festő M.D.K.

művei tizenkilenc festő és grafikus kiállítási anyagában szerepelnek.

U.J.: Képkiállítás Nagymaroson
Magyar Nemzet, 1956. jul. 17.

MDK.

Goldner Tibor

Bajai kiállitásának hirdetése

Petőfi Népe 1965 máj.22.lap -

Goldner Tibor

bajai festőművész kiállitása aug. 16-án a Mücsarnok Fényes Adolf termében.

Esti Hirlap 189 sz. 1957. aug.14 2 old.

MDK.

Sz.Goldner Tibor festő
Baja,

"Platánok" /olaj/

Vidéken élő képzőművészek kiállitása
Nemzeti Szalon, 1955. 14.1.

Egy Podmaniczky utcai bútorüzlet száz éve

Százéves születésnapját ünnepelték nemrég a Podmaniczky utcai Gödrös bútorboltnak. Ráday Mihály nemcsak az üzlet lakberendezési tárgyait és a család munkáját méltatta, hanem azt a kort is, amelyben még érdemes volt fából kézi munkával bútorokat készíteni. Popper Péter – aki az üzlet tulajdonosának, Gödrös Zsókának tanára volt – azon morfondírozott, hogy az üzlet békebeli szalonok világát idéző pincéje szellemi műhelyeknek is helyet adhatna.

TUDÓSÍTÓNKTÓL

A céget 1896-ban a Felvidékről származó Goldner Zsigmond alapította. Mindhárom fiát taníttatta: Elemér, a legidősebb Brnóban a faipari főiskolán tanult, Tivadar Berlinben a Bauhaus iskoláján nevelkedett. A kereskedelemben jártas Imre fiát 1921-ben nagykorúsította és átadta neki az üzlet vezetését. Amikor a fivérek hazajöttek, megalapították a Goldner Zsigmond és fiai céget, amely már a mai helyén, a Podmaniczky utca 18-ban működött. Hozzá tartozott a mai Skála Metróig húzódó nagy asztalos- és kárpitosműhely, ahol harminc-harmincöt ember dolgozott. Reneszánsz úriszobák, barokk hálószobák és modern nappalik berendezéseit készítették, amelyeket Kozma Zsuzsa kifejezetten a cég számára tervezett. Ezekre a bútorokra még a hatvanas években is volt kereslet.

A háború szétszórta a fivéreket, az üzletet Imre német származású felesége – aki a nácik elől menekült Magyarországra – hamis papírokkal vezette tovább. A kommunista hatalomátvétel után ismét nehéz helyzetbe került a cég, Elemér és Tivadar üzletrészét államosították. Imre azonban – egyetlen segéddel – meg tudta tartani a boltot, miután 1945 szeptemberében mestervizsgát tett. A cég később azzal tudott talpra állni, hogy a csőbútorok világába is átmentette a polgári ízlésvilágot. Nem bebútorozták, hanem berendezték a lakásokat. Vevőik között újra feltűntek a háború előtti legfontosabb megrendelőik. Gödrös Imre 1993-ban, kilencvenéves korában halt meg. Utolsó tíz évében Zsóka lányával együtt vezette a céget. (Másik két gyermeke közül Mátyás Zürichben fogorvos, Frigyes filmrendező.)

A Gödrös-bolt ma is ugyanazt akarja, amit az elmúlt száz évben. Nem akar profilt váltani, nem próbál több lábon állni. Ma is hagyományos módon, fából kézi munkával készíti bútorait – a következő száz évre. Ehhez persze fenn kell maradnia, ami most nehezebbnek látszik, mint eddig bármikor – jegyezte meg Gödrös Zsóka.

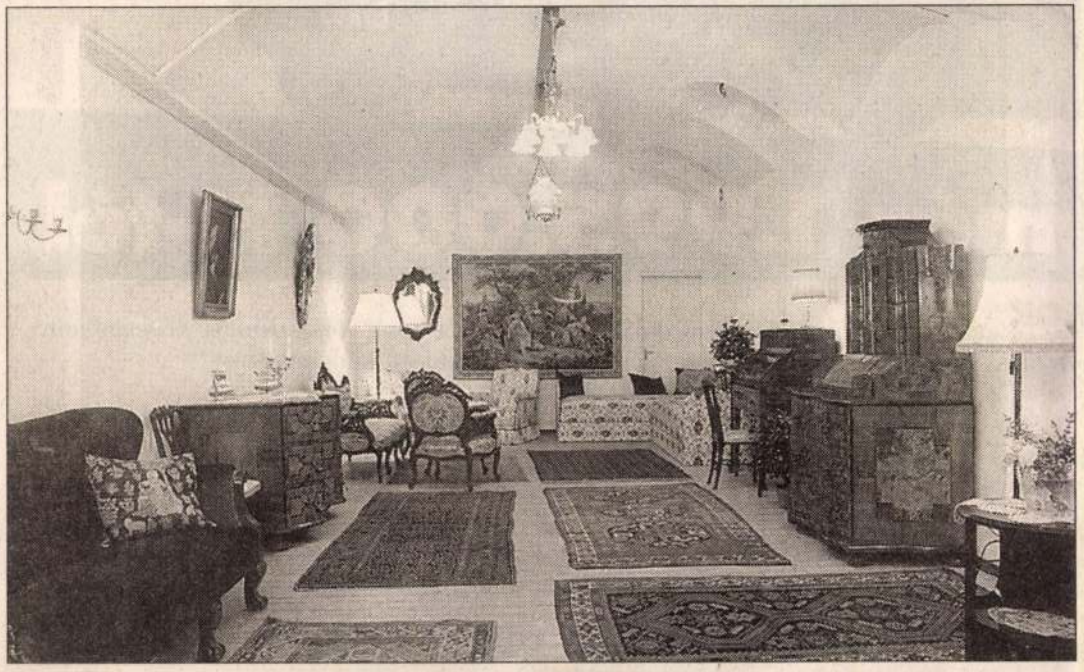

Lakberendezés a következő száz évre is

BUDAPEST

Egy város az ezredfordulón
Jahrtausendwende einer Stadt
A City before the Millenium
Une ville au tournant du millénaire

Herald

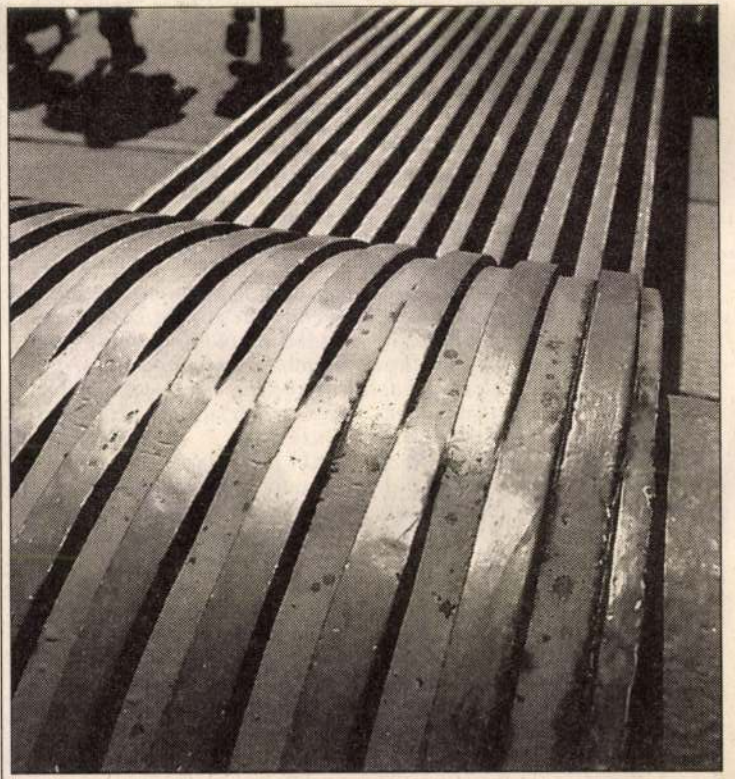

Híd, szerkezet

ötvenöt éve volt a jobbra át

Talán kevesen tudják, hogy 1941. november 9-én délután 3 órakor tért át Budapest a jobb oldali közlekedésre, követve ezzel a kontinensen lassan általánosan elfogadott közlekedési előírásokat.

Ma már mi sem természetesebb annál, hogy az úttest menetirány szerinti jobb oldalán haladunk, hogy a járműveket balra előzzük, s kanyarodáskor balra nagy ívben, jobbra befordulva pedig kis ívben váltunk irányt. De hogy mindez csupán ötvenöt éve van így, arra talán kevesen gondolnak, s csak néhányan emlékeznek.

Az 1941 végén született új autóvezetési szabályok rendszere 18 pontban írta elő az utca rendjét, magában foglalva az összes közlekedőre – legyen az gépkocsi, állati erővel vont jármű vagy kézikocsi – vonatkozó előírásokat, de még a forgalomban használatos karjelzéseket is. Ez utóbbiakat manapság már nemigen oktatják, holott olykor a kerékpárosoknak vagy a gyalogosoknak is nagy szükségük lenne rá.

Érdekes, hogy az akkori KRESZ milyen részletességgel sorolta fel a gyalogosok közlekedésére vonatkozó előírásokat. Ezek közül sok ma már talán mosolyra derít bennünket, mégis érdemes odafigyelni például arra a bekezdésre, amely szerint „Tilos az utcán olvasva vagy figyelmetlenül közlekedni, valamint több, három-négy személynek összekarolva, nagy helyet elfoglalva közeledni."

De tartalmazott a szabályzat olyan előírást is, amit bizony valóban kevesen tartanak be manapság, holott ennek fél évszázad múltán is elemi szabálynak kellene lennie: „A gyalogosjárda bepiszkolása tilos. Gyümölcshéjat és semmiféle szemetet az utcára kiszórni nem szabad. Porrongyot az utcára kirázni s a lakásablakból cigarettavéget, gyufát, szemetet leszórni büntetés terhe mellett tilos." Aztán az együttélés, az utcai közlekedés ugyancsak egyik legalapvetőbb szabálya lehetne az a figyelmeztetés, hogy „Járdán köpködés, kendőhasználat nélkül orrfúvás szigorúan büntettetik." Azt gondolnánk, hogy erről és az ehhez hasonló illemszabályokról a KRESZ-tankönyvekben 1996-ban már nem is szükséges szót ejteni. Vagy talán mégis?

Annyi bizonyos, hogy az 1941-ben módosított közlekedési rendet – ha azóta átesett is kisebb-nagyobb változtatásokon – igyekszünk ma is betartani.

P. Tóth Erzsébet

Napraforgó 1996 XI. 12

BRAVO

FIAT BRAVO. A VÁLASZTÁS

már 1.995.000 Ft-tól

SZÉRIATARTOZÉKOK

Állítható magasságú vezetőülés, Fiat Code, „Functionality" csomag (osztható hátsó ülés, hátsó fejtámlák), rádiómagnó, légzsák (air-bag) a vezető oldalán*, fordulatszámmérő*, szervokormány 175/65 14 méretű gumiabroncsesal*, blokkolásgátló rendszer (ABS)**, utastérből állítható fényszórók***, „Visibility" csomag (elektromos visszapillantó tükör, ködfényszóró)***.

* – 1.6 SX, 1.8 16v GT és a 2.0 20V típusokhoz
** – 2.0 20V típushoz
*** – 1.8 16v GT és a 2.0 20V típusokhoz

Autóház Boldizsár Kft., 1112 Budapest, Boldizsár u. 1-3., tel.: 310-2980, fax: 310-2977 • **Angyalföld-F Kft.**, 1139 Budapest, Fáy u. 45., tel./fax: 140-2378, 129-6262 • **Koncz Márkakereskedés**, 1161 Budapest, Batthyány u. 65., tel.: 405-4800, 405 4000, fax: 405-4249 • **Néro M5 Kft.**, 1097 Budapest, Gyáli út 40., tel.: 280-73-90...92, fax: 280-7392 • **Óbuda TSZ Autószerviz**, 1037 Budapest, Bojtár u. 36., tel.: 168-9247, fax: 188-9745 • **S.P.Q.R.**, 1085 Budapest, József krt. 35., tel.: 133 3322, 133-9761, fax: 113-3286 • **NIKKO Kft.**, 1173 Budapest, Keresztúri út Pesti út sarok, tel.: 258-3819, fax: 257-1350 • **M 0 Autócentrum Kft.**, 1137 Budapest, Szent István krt. 16., tel./fax: 111-8208 • **M 0 Autócentrum**, 2314 Halásztelek, Rákóczi út 98., tel.: 276-5464, 276-0509, fax: (24) 374-132 • **FIAT PREISZ**, 2084 Piliscsaba, Bánki Donát u. 2., tel.: (20) 344-119, 463-050, fax: (26) 367-020

A SZENVEDÉLY VEZET MINKET FIAT

M.D.K.

Goldperger Sámuel ötvösmester

az 1772. jul. 22-i feleselés
szerint Eperben működött

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18.Jahrhundert.
Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.
273. old

MDK

Goldreich

Művészeti hírek. A Hollósy-festőiskola...
Műcsarnok, 1899. 13.sz. 199 l.

Goldreich Ferencné M.D.K.

festőművész. Szül.: Bp. 1891. 1921-től Amerikában él.

vö. Magyar album. Szerk. Incze Sándor. Elmhurst 1956. American Hungarian Studies Foundation.

Goldreich Ferencné M.D.K.

"Harmincöt évvel ezelőtt jöttem ki Amerikába, két kis fiammal. A numerus clausus kergetett ki, mert nem akartam, hogy két fiam ne mehessen végig iskolába, ha arra tehetségesek. Férjem két évvel később jött utánunk. Férjem Fülöp László unokatestvére; én pedig az apám oldaláról a Liebermann orvos tudósok családjából jövök.
Fiatal leányka koromban Pesten kitanultam a szabást, varrást és a ruha tervezést, azért volt olyan sok merészségem elindulni fiaimmal az idegen nagy világba.
En elkezdtem nyolc évvel ezelőtt festeni minden külső oktatás nélkül. Régen volt vágyam azt csinálni, de soha nem vehettem az időt. Az otthonomat mindig dekoráltam (butorokat, falakat, tortadiszeket csináltam), de képet soha sem festettem, amig az egyik menyem azt nem mondta, hogy csináljak egy

képet az egyik üres falra. Megcsináltam, és ő elvitte az iskolába megmutatni az art teacher-nek, aki megvizsgálta és azt mondta, nagyon szép, de előfordul, aki nem tanult, az első képet megcsinálja jól és többet már nem tud. De én nem hagytam abba.
Legelőször 1951-ben beküldtem egy képet az Art News kiállitására és rögtön nyertem egy bronz érmet. Egy évvel később ujra kaptam award-ot egy képemre. Ma ott tartok, hogy Amerikának az előkelő kiállitásain a kritikusok nemcsak, hogy bevesznek, de dicsérettel irnak rólam.
Kifelejtettem, hogy Budapesten születtem 1891-ben. T.i. én nem titkolom a korom, sőt büszke vagyok rá."

Magyar album. Szerk.Incze Sándor. Elmhurst 1956, American Hungarian Studies Foundation. 57.p.

Festészet.

„Szomorúmunka"

c. kép

(Goldreich Gémá-tól).

Kr. T. 1396/1897.

1897. nov. 2.

Goldreich Géza Jestő

K. T. 1396/1897.

1897. nov. 2.

Goldreich Géza MDK

Munka nélkül, olf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

MDK

Goldreich Géza festőm.

Mütermekből. Mücsarnok, 1898, okt.20. 95 l.

MDK

Goldreichn Géza .

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok, 1899.
22.sz. 346-348 l.

Goldreich Géza MDK

Szomoru munka, olf.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

Goldreich Géza MDK

Régi emlékek, olf.

Mücsarnok 1895/96. téli kiáll.

Goldreich Géza

3 polg. isk.
domborműrajz.

Iparrajziskola

1890/91.

44. l.

azonos Gellért Géza

festővel

Nappagos

Dr Pigler Andor

nonar,

eppet. m. Tanar

Budapest

Nemeti Mire

393

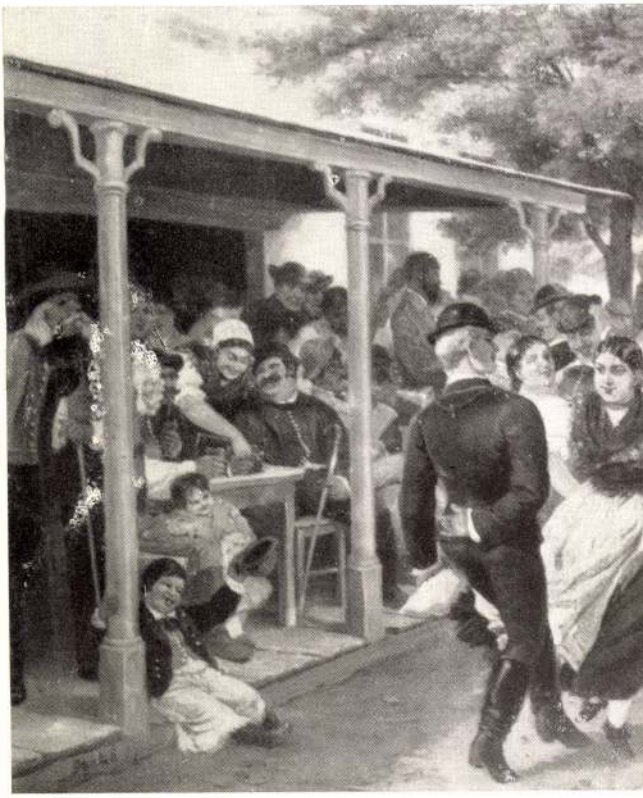

233

Goldreich Gerá

festő

lásd Gellért Gerá

alatt.

Goldreich Géza, festő. A Képzőművészeti Társulat kiállításain következő műveivel vett részt:

1895—96. téli kiáll.: Régi emlékek, olajf.

1897—98. téli kiáll.: Szomorú munka, olajf., 1500 frt.

1898—99. téli kiáll.: Munka nélkül, olajf., 1500 frt.

Kiáll. tárgymutatók. — Műcsarnok. 1898. 95. l.

L. Goldreich Géza

Goldringer Ferenc Xavér

ácsmester

l.

Csemegi József ifj

Az óbudai zsidó-
templom.
Budapest

1947. 108. l.

magyartárgyú angol renaissance-drámának, és adatokat gyüjtött az angol renaissance-irodalomban tükröződő magyarságkép megrajzolásához. Igyekezett tisztázni az angol regényírás renaissance-kori és XVIII. századi történetének néhány ízléstörténeti és szociológiai kérdését is. Vonatkozó eredményei a különböző szakfolyóiratokban fognak megjelenni. Végül azon volt, hogy az újabb angol Shakespeare-filológiába is minél alaposabb betekintést nyerjen, másrészt hogy bibliográfiai ismereteit az angol szellemtörténet minél szélesebb területeire terjessze ki.

Pelle Ilona (1910, Hódmezővásárhely, ref.) állami gimnáziumi tanár Szegedről (Schmidt professzor) az előző tanévre elnyert csereösztöndíjjal, halasztást kapva 1941 márciusától 1942 februárjáig, tehát a jelen tanév első felében is folytatta tanulmányait Németországban. Ösztöndíjas idejének első felében inkább általános jellegű néprajzi tanulmányokat folytatott és csak később tért rá különösen a tárgyi néprajzra. Előbb a német paraszthház és gazdasági udvar néhány típusával foglalkozott, majd a német konyha néprajzát igyekezett kidolgozni. Két féléven keresztül vendéghallgatója volt az egyetemnek, ahol német irodalmat, nyelvészetet és történelmet hallgatott.

Goldringer Ferenc Xavér

ácsmester

végezte az ácsmunkát
az alábbi épületen,
amelyet 1820 jul. 20-án
avattak fel.

Parczel József:

Az óbudai izraelita
templom restaurálá-
sának története.
Bp. 1901. 4. l.

Bosnyák István nyitrai püspök hagyatékából vásárolta Szelepcsényi prímás.

Lepold: Adatok 15—16. l. — Lepold Katalógus 46. sz.

LÓSY IMRE MELLKERESZTJE, (264. kép) arany, gyémántokkal. Hátoldalt zománcos dísz. Rokon a Telegdi mellkereszttel.
Mag. 5·9 cm.
Magyar munka 1638—1641 között.

Lósy prímás készíttette. — Először az 1654. évi leltárban.

Hensz'mann: A bécsi 1873. évi világtárlatnak magyarországi résztvevőinek régészeti

Goldrunger Ferenc

Xavér

ácsmester

vegezte az alabbi

templom ácsmunkáit

1820 ban.

Parczel József:

Az óbudai izraelita

templom restaurálá-

sának története.

Bp. 1901 4. l

Szerda **3**		Katholikus: Erzsébet Protestáns: Jácint 20. Görög: Metód	26 Péntek 27 Szombat 28 **Vasárnap** 29 Hétfő 30 Kedd 31 Szerda
Csütörtök **4**		Katholikus: Berta Protestáns: Ulrik 21. Görög: Julián	**Izraelita naptár:** Thamus 15. junius 30. Sabbath 21. Pinchas 1. P. julius 6.
Péntek **5**		Katholikus: Zacc. Antal Protestáns: Cirill és Metód 22. Görög: Özséb	
Szombat **6**		Katholikus: Izaiás Protestáns: Izaiás	

M.D.U

GOLDRINGER X. Ferenc ácsmester

Az óbudai zsinagóga ácsmunkái

Budapest müemlékei I[1]. Bp. 1962. 425. l.

Goldsand Frigyes
Legenda, olaj

O.M.Kir.Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 2o 1.

Goldsand Frigyes
Karácsony, olaj

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 2o l.

Goldsand Frigyes

MDK

1925-ben ösztöndijat kapott

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24. 24-25.
Bp. 1926.

MDK

Goldsand Frigyes

Karácsony, of.

K épzőm. Főisk. ifjuségi kiáll. Ernst Husz. 1924.
2o. 1.

MDK

Goldsand Frigyes,

Legenda, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

2o. 1.

MDK

Goldsandt Frigyes

vás. 1930-ban

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai.
/levéltári közl. Győr, 1943, XI. 15./

Goldsand Frigyes

festő

Rudnay Gyula 7-ed

éves tanítványa 1925-

ben.

Mire magyarosította

nevét?

írod

A Nép. 1925. jul. 12.

(Kas.: Egy óra Rudnay

Gyula tanítermében)

ABBILDUNGEN ZUM KATALOG

8

VERSTEIGERUNG

VOM 27. FEBRUAR BIS 3. MÄRZ 1928

Goldrand Frigyes

tanársegéd
az alakrajz és
festés c. tárgynál

Képzőm. főisk. évk.
1925-27.
14. p.

		Kikiáltási ár pengőben
436.	FALITÜKÖR. Faragott és aranyozott keretben. XVIII. század	100.—
437.	FALITÜKÖR. Faragott és részben aranyozott fa	10.—
438.	FALITÜKÖR. Faragott és aranyozott fakeretben. Barokk stílus	40.—
439.	FALITÜKÖR. Fekete fakeretben	2.—
440.	KÉTRÉSZES ELLENZŐ. Tölgyfa, fénykép betétekkel. (Hibás.)	10.—
441.	SZÖGLETES ASZTAL. Jávorfa, gazdagon faragott díszítéssel, márványlappal. Louis, XVI. .	80.—
442.	KAROSSZÉK. Fényezett diófa, faragott díszítéssel, nádfonatú üléssel. Hozzá külön ülőpárna selyemdamasztból. Chippendale. 2 drb. . . .	100.—
443.	ASZTAL. Tölgyfa, négy balluszteres lábbal. Olasz, XVII. század	120.—
444.	NAGY FALITÜKÖR. Faragott és aranyozott keretben. Louis, XVI. stílus	120.—
445.	FIÓKOSSZEKRÉNY. Fényezett diófa, topolyafa betétekkel, hullámos előrésszel. XVIII. század	250.—
446.	IRÓASZTAL. Lakkcsiszolt fa, faragott és aranyozott részletekkel. Louis, XVI. stílus . . .	120.—
447.	KAROSSZÉK. Barna bársonybrokáttal kárpitozva. 2 drb.	60.—

oktatásügyi Miniszterium.

A m. kir. vallás- és közo
és ügyszám alatt a keb. s
rendeletének másolata:

_ asitom a
. . . . . müé
részére /:lakik: Budapest.
Budapest-Nagymaros-Visegr
utazása alkalmával felmeri
kiállított és számvevősége
alapján /:.....:/ P .a
. 50 . . fillért a 127.689.
utaljon ki.- Budapest, 19
A miniszter rendeletéből:

Goldsand Frigyes

MAGYAR MÜVESZET
1928. 648

27. ÖLTÖZIK A MODELL

Goldsand Friggs

Keramikus

1920-21

Éimisk 1930.83.l.

kizárólag vizsgázott műszerészmesterek által, messzemenő jótállással,

Jókarbantartás.

Szaktanácsok.

Felülvizsgálás.

Iró-, irodai- és sokszorositógép-kellékek.

Leirás és sokszorositás.

TÖLTŐTOLL eladás és szakszerü javitás.

Nagy S.

javitását

igen méltányos ára

Az elvégzendő javi
rendüen képzett és
akiknek sok évtize
biztosabb jótállá

A SZÖVETKEZETI TÖM

A SAJÁ

Célul tüztük ki be
tudás az irodai gé
fokon áll és megbi
reánk a ma már ko
vitását és jókarb
vagyonnak értékál

A legjobb minőségü

talanul, vételköte

Kérjük méltóztasse
és mi minden leheté
megelégedést kiér

Jelen levelünk szi

Goldstand Frigyes

1922/23 – 1927/28

Ferképzomfoiskèvk

86 l.

toria and Albert-Múz.-ban. Az akvarellfestésre vonatkozó könyveket is írt.

COXIE, *Michiel van*, flamand festő, • Mecheln 1499, † u. o. 1592. Orley tanítványa volt, majd hosszabban Itáliában élt, főleg Raffaelt utánozva. Visszatérése után sokat dolgozott Mária magyar királyné, németalföldi helytartó és II. Fülöp spanyol király számára. Falképei (Róma, Sta Maria dell'Anima), vallásos tárgyú festményei (belgiumi képtárakban) olaszosak, modorosak. Számos tervet készített gobelinek és üvegfestmények (Brüsszel, Ste Gudule) számára. Jellegzetes Kálvária-képe a budapesti Csetényi-gyüjteményben. Családjából a XVIII. sz. elejéig számos festő került ki, de csak fia, Raphael C. (1540—1616) kiválóbb.

COYPEL (ejtsd: *koāpl*), francia festőcsalád. Tagjai: 1. *C. Noel*, • Párizs 1628, † u. o. 1707. Lebrun segédeinek egyike, aki főleg Poussin és Le Soeurhöz csatlakozott 1695. Mignard halála után az akadémia igazgatója. Legjobb munkái dekorativ festményei Fontainebleauban, Versaillesben és a Louvre termeiben (XIV. Lajos házassága). Egyéb képei: oltárkép a Les Invalides-dómban, Mária mennybemenetele és történelmi kompozíciója a Louvreban: Solon megvédi a törvényeket.

C. 2. *Antoine*, az előbbi fia, • Párizs 1661, † u. o. 1722. Dekorativ kompozícióiban a XVIII. sz. gáláns irányra hajlik (Versailles, kápolna, mennyezetvázlat a párizsi Palais Royal részére (Budapest, Szépm. Múz.). Képei gyöngébbek és Racine tragédiáit visszhangozzák: Eszter Ahasvérus előtt, Athália kiüzetése a templomból (Louvre). Irt is: Discours prononcés dans les conférences de l'Académie de la peinture (Párizs, 1721).

C. 3. *Charles Antoine*, az előbbi fia, • Párizs 1694, † u. o. 1752.

MDK

Goldsandt Frigyes
vás. 1932-ben

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai. /Levélbeli közlés, Győr, 1943.XI.15./

MDK

Goldsamt Frigyes volt

vás. 1929-ben

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai.
/levélbeli közl. Győr, 1943, XI. 15./

Goldsand Frigyes

„Makó a festészetben" ímmel kiállítás nyílt meg a makói Szakmunkásképző Intézet diákalthozában, melyen festményei szerepelnek.

Csongrád Megyei Hírlap, 1972. dec. 29.

Ø Goldscheider Henrik

nyomdász

l

Kertész nyomtatott

266. l

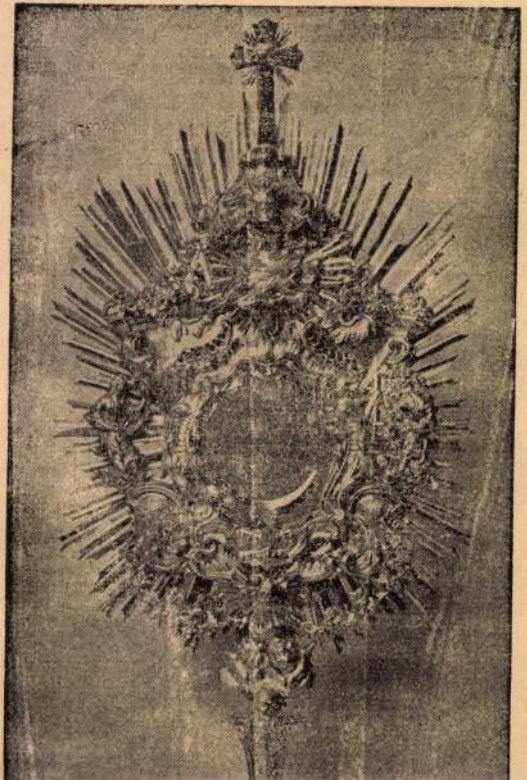

M. D. K.

GOLDSCHMIEDT János edénytestő

A Rozsnyói Finomedénygyárban dolgozik

Az Szarm. Mus. Évkv. I 1954. V.

Tasnádiné Marik Klára: A Rozsnyói Finomedénygyár termelési kim. és árjegyéke a mult sz. közepéről 96. l.

MDK

Goldschmidt Leopoldus, Temesvár.

festő

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Miv. Ért. 1952. 1.sz. 138 l.

Goldschmied (Goldschmidt) Adorján, szász nemzetiségű ötvös a XVI. század második felében Kolozsvárt, hol a város közéletében is előkelő szerepet játszott.

Jakab Elek: Kolozsvár története. Budapest, 1888. II. 130. l.

Goldschmied Albert, l. *Albert*, ötvös.

Goldschmied Albrecht *(Albrecht Goldschmyd)*, l. *Albrecht*, ötvös.

Goldschmied András *(Endris Golsmet, Magister Andree Goldsmid, Endris Goltsmid, Endris Goltsmidt, Endress Goldschmidt)*, l. *András*, ötvös.

Goldschmied András *(Andreas Golttschmydt)*, ötvös. Bártfán 1593 márciusában halt meg.

Mihalik József: Régi bártfai ötvösök. *Arch. Ért.* 1896. 424. l.

Goldschmied András *(Andreas Golttschmydtt)*, ötvös. A XVI. század második felében Bártfán működött. Meghalt 1598 augusztusában.

Mihalik József: Régi bártfai ötvösök. *Arch. Ért.* 1896. 424. l.

Goldschmied Antal *(Anthonius Goldschmidt, Goldschmid)*, l. *Antal*, ötvös.

Goldschmied Antal, ötvös. 1550-ben lépett a nagyszebeni ötvös czéhbe.

Gyárfás Tihamér: A nagyszebeni ötvösök mesterjegytáblája. *Arch. Ért.* 1910. 413. l. (Mesterjegye közölve a 410. lapon.)

Goldschmied Balázs, ötvös 1569-ben Rozsnyón.

Mikulik József: Egy magyar város viszontagságai a XVI. század második felében. *Tört. Tár.* 1884. 174, 176, 177. l. — *ny. a.:* Rozsnyó város számadási könyvei a XVI. századból. *Arch. Ért.* 1879. 154. l.

Goldschmied Bálint (Valtein), ötvös Selmeczbányán a XV. század végén és a XVI. század elején. 1514-ben ő készítette Selmecz városi és bányatörvényei könyvének gazdag lombozatú vert és vésett csúcsíves stílű ezüst sarkokkal és kapcsokkal díszített kötését, középen a város vörös, kék és zöld zománczú czímerével. Ez a műremek ma is megvan s újabb történelmi és műkiállításainkon mindenütt ki volt állítva, s miután a belekötött kézirat a XV. századból való és még csúcsíves stílű az ötvös munka is, a szakemberek eleinte XV. századbelinek határozták meg. Az ötvös neve azonban mindezideig ismeretlen volt. Selmeczbánya város egykorú jegyzőkönyvében pedig erre vonatkozólag a következők olvashatók: Az öreg Goldschmied Valtein, aki oly művészi és drága munkákat készített, amelyekkel még az a művészetgazdag ötvösműveikről ismert körmöczbányaiakat is felülmulta — a város régi alaptörvényeinek új kötését ezüst díszítményekkel ékesítette. Ezen ajándékáért 1514-ben utolsó ízben a város bírájává választatott.

Czobor Béla dr. és Szalay Imre: Magyarország történeti emlékei az ezredéves országos kiállításon. Budapest—Bécs, 1903. II. 259. l. (képpel). — *Kachelmann János:* A bányavárosok története. Selmeczen, 1867. III. r. 139. l. — *Kalauz* az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeum részéről rendezett könyvkiállításhoz. Budapest, 1882. 231. l. — *Lajstroma,* A magyar tört. ötvös műkiállítás —. Budapest, 1884. 116. l. — *Pulszky Károly és Radisics Jenő:* Az ötvösség remekei. Budapest, é. n. (képpel). — *Eugène de Radisics:* Le pavillon historique de la Hongrie à l'exposition universelle de Paris. 1900.

Goldschmied Bálint *(Fellten Goldschmidt)*, ötvös. A XVI. század második felében Brassóban működött. 1565-ben czéhmester volt. Meghalt 1594 aug. 27-én.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötvös czéhmesterek könyve. *Századok.* 1909. 234. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 93. l. — *Resch, Adolf:* Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. *Korrespondenzblatt.* 1884. 20. l.

Goldschmied Bálint *(Goldschmid Velten)*, l. *Bálint*, ötvös.

Goldschmied (Goldschmidt) Benedek, ötvös. 1576 körül Pozsonyban élt.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 111. l.

Goldschmied Bertalan *(Bartholme goltschmydt, Bartlme Goldschmidt)*, l. *Bertalan*, ötvös.

Goldschmied Boldizsár *(Balthazar Goldschmyt)*, ötvös. 1529—1530-ig városi szenior volt Kassán.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 143. l.

Goldschmied Boldizsár *(Balteser Goldschmit)*, ötvös. A XVI. század végén s a XVII. elején Nagyszebenben dolgozott. 1604 júl. 10-én a város 72 frt és 67 denárt fizetett ki neki egy ivóedényért, melyet Huet Albert királybíró számára rendelt meg nála.

Archiv des Vereines für sieb. Landeskunde. XIV. k. 408. l. (Die Meister in der Hermannstädter Goldschmiedzunft von 1595—1605.) — *Fabricius Károly:* Vázlatok az erdélyi szászok ipari tevékenységéről. *Arch. Ért.* 1879. 65, 68. l.

Goldschmied Cosmas, l. *Cosmas*, ötvös.

Goldschmied Czelesztin, l. *Czelesztin*, ötvös.

Goldschmied Detre *(Dietreich Goldsmid)*, l. *Detre*, ötvös.

Goldschmied Egyed *(Gilge v. Gilig Goltsmyt)*, l. *Egyed*, ötvös.

Goldschmied Erasmus *(Erasmus Aurifaber, Goldschmidt)*, ötvös. A XVI. században Brassóban az előkelőbb ötvösök közé tartozott, aki gyakran viselte a czéhmesteri tisztet; így 1553, 1554, 1559 és 1560-ban. Brassó város régi számadáskönyveiben először 1538-ban találkozunk nevével, amikor a Szapolyai János királynak ajándékozott kocsihoz készített rézgombokért és azok aranyozásáért vett fel jelentékeny összegeket. »Item Erasmo aurifabro, qui nodus vulgo knoep ad currum regiae maiestatis ex cupro paravit dedi ad rationem flor. 15.« és 1539-ben »Item Erasmo Aurifabro quod vulgo knopp ad currum reg. maiestatis paravit pro auro et mercede praeparationis flor 99. asp. 12.« 1564-ben a város egy ezüst tintatartó készítésével bízta meg, s e czélból 3 és fél márka ezüstöt utalványozott ki számára. 1564 márcz. 20. »gaben Mein herrn dem Erasmo Goltschmidt zum atramentaris raw silber 3½ Mark.« 1573-ban már a czéh örege volt. 1578-ban még élt.

Ballagi Aladár: Brassai ötvösök és ötvösművek. *Arch. Ért.* 1890. 390. l. — *Deák Farkas:* A kolozsvári ötvöslegények strikeja. Budapest, 1886. 15. l. — *Gyárfás Tihamér:* Brassai ötvösök a XVI. század közepén. *Arch. Ért.* 1908. 123—124. l. — *U. az:* A brassai ötvös czéhmesterek könyve. *Századok.* 1909. 234. l. — *U. az:* Brassai ötvösök mesterjegyei. *Egyházi Műipar.* 1910. 177. l. (Mesterjegye közölve.) — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 88, 315. l. (Mesterjegye közölve.) — *Ortvay Tivadar:* Pozsony város története. Pozsony, 1903. II. k. IV. r. 243. l. — *Quellen* z. Gesch. d. St. Kronstadt. Rechnungen. Brassó, 1889. II. k. 587, 605. l. — 1896. III. k. 252. l. — *Resch, Adolf:* Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. *Korrespondenzblatt.* 1884. 20. l. — *Roth, Victor:* Geschichte des deutschen Kunstgewerbes in Siebenbürgen. (Studien zur deutschen Kunstgeschichte.) Strassburg, 1908. 227. l.

Goldschmied Fábián (Fabianus), l. *Fábián*, ötvös.

Goldschmied Ferencz, ötvös. A nagyszebeni ötvös czéh 1571-ben avatta mesterré. Meghalt 1573-ban.

Gyárfás Tihamér: A nagyszebeni ötvösök mesterjegytáblája. *Arch. Ért.* 1910. 414. l. (Mesterjegye közölve a 410. lapon.)

Goldschmied Gábor *(Gabriel Goltschmid von Rosenaw)*, ötvös. 1512—1514-ig Rozsnyón működött.

Kemény Lajos: Adatok az ötvösség és pénzverés történetéhez. *Arch. Ért.* 1903. 74. l. — *Mihalik József:* Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1896. 144. l.

Goldschmied Gáspár *(Caspar Goltschmith)*, ötvös. A XV. században Bártfán élt, hol 1458—1464-ig többször városi senior. Alighanem azonos *Gáspár* (l. o.) bártfai ötvössel.

működött Kassán, s ekkor — ami igen gyakori volt ez időben a megvagyonosodott ötvösöknél — kereskedő lett, s a Cromerbruderschaftba lépett. 1537-ben Szapolyai János politikai okokból Csanád várába záratta, honnan csak 1545-ben került vissza Kassára. Borral, s főleg Lengyelországban kereskedett. 1526—31, 1533—35 és 1559—62-ig városi senior, 1531—32, 1553, 1563—68-ig pedig consul volt. 1564-ben a pozsonyi országgyűlésen járt. 1566-ban a kassai ötvös czéh második czéhmesteréül választotta meg.

Kemény Lajos: A renaissance és roccoco Kassán. *Arch. Ért.* 1899. 110. l. — *U. az:* Adatok az ötvösség történetéhez. *Arch. Ért.* 1902. 69. l. — *Mihalik József:* Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 139—141. l.

Goldschmied Gotthard, ötvös 1566-ban Rozsnyón.

Mikulik József: Egy magyar város viszontagságai a XVI. század második felében. *Tört. Tár.* 1884. 163—164. l.

Goldschmied György *(Jorg Goltsmeth)*, l. *György*, ötvös.

Goldschmied György (Jörg), ötvös. 1502-ben Pozsonyban egy végrendeletben szerepel.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 105. l.

Goldschmied Henrik, ötvös. *(Heinrich Goldtschmidt aus der Leutsch.)* A XVI. században Lőcsén élt. 1554-ben Kassán tilalmat tett Schaed András házára, szőlőjére és ingóságaira.

Mihalik József: Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1893. 328. l.

Goldschmied Henrik, ötvös. A XVI. század második s a XVII. század első felében Eperjesen működött. 1590, 1591 és 1603-ban a kassai tanács előtt tilalmakat tett kassai adósai ellen.

Mihalik József: Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1893. 329. l. — *U. az:* Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1896. 142. l.

Goldschmied Herman, ötvös a XV. század közepén Kassán, hol 1448-ban városi consul volt.

1838.

Kazinczy — Döbrentei Gábornak.

Széphalom, Sept. 19. 1810.

Kedves Barátom!

Az Alváczai feredőből Aug. 27dikén írt levelét az Urnak utolsó póstával vettem. — Öröm nekem azt látni hogy az Úr egész tűzzel gondoskodik a' Muzeum kieresztéséről. Én holnap indulok Semlyénbe 's viszem magammal azt a' csomót, mellyet ennek elősegéllésére készítettem. Ott útat csinálok neki Mélt. Kenderesy Mihály Úrhoz, kitől az Ur venni fogja.

Hogy Buda elégett, eddig hallotta az Úr. — Virág volt első gondolatom a' mint a' hírt a' Gróf Vondernothné leveléből értém, ki épen Pesten volt midőn égett, 's levelét akkor írta midőn égett. Nem sok napok mulva Báró Sennyeyvel valék Ujhelyben, ki onnan jőve, 's ötőle hallám hogy az a' sor épület is hamuvá lett, a' hol Virág lakék. Még is volt reményem, hogy munkáji megmaradhattak. Talán, mondám, kapta szekrényét, 's ment. — Végre itt a' Vitkovics levele: elégett mind! mind! versei, századjai! 's minden birtoka! Az Úr megért ha mondom, és így tartalék nélkül mondom: száz fttal segéllem veszteségét. Ez második áldozatom ez idén; ugyan ennyit adtam eggy más tudós és segédemre szorult barátomnak. Minorennis embertől, ki ennyit szenvedett és *szenved*, ki 51 esztendős korában csak 4 esztendős gazda; ez ez idén, midőn Subsidiumot, Coronationálét, Insurrectiókat kell fizetni 's az aratás nagyon megcsalta, nem kevés. Isten tudja mire visznek az illyenek: de tudom hogy ezt tenni szent kötelesség és öröm, és így teszem örömmel.

Sándor Istvánnak külföldi utazását nem ismerem. (Itt könyvet nem kapni, 's Pestről pedig haszontalan várok. Soha sem láttam olly hideg embereket mint a' mi Pesti barátink, kiknek restségek ellen az Úr is panaszkodik. Még Febr.ban le ment oda Daykám, reájok bíztam a' nyomtatás sürgetését. Hiszi e az Úr hogy mindeddig vettem hírt, hogy hozzá fogtak e a' nyomtatáshoz? Eggy sort sem. Pedig a' Dayka megjelenése kevesebbé interessálja e őket mint engemet? Én az illy non-chalant bánást nem értem. — La Rochefoucauldot is tőlök várom. Esztendeje hogy árultatik. Nem láttam mind eddig. Meg vagyok igézve hogy ne boldoguljak semmi igyekezeteim-

Kazinczy Ferenc levelezése

VIII. K

ben.) — Visszatérek a' hosszú Parenthezis után Sándorra. Ismerem magát eggyszeri látás után; ismerem 's bírom könyvházát és sokféléjét. Ezek felől azt szoktam mondani hogy igen derék és felette rossz munkák; 's ezt sok ember meg nem tudja, meg nem akarja érteni. Seicht! seicht! superficiesen beteg, de jókat mond; 's a' külső tartományok 's helyek elmagyarosítása által nevetséges Újító. Örvendeni fogok hogy az Úr itéletét róla olvashatom. — (Midőn 1808. Októb. Bécsben nála voltam, azt a' megjegyzést tettem, hogy ő épen olly mozdulhatatlanúl ült az egész vélem létel alatt mint én mozongva; ő Orientálisnak látszott, én Olasznak. Úgy ült ott mintha attól tartott volna hogy minden szavát, minden mozdulását lesném. Félve szóllott, mérte minden szavát. Én szabadon, mintha régi, mintha mindennapi barátommal voltam volna.) — Ő nemeslelkű ember. Révaival, midőn Bécsben mulatott, hogy a' Cs. Bibliothecából a' régi magyar Bibliát excerpálja, kiírja, és midőn ez csak a misélés taxájából élt, sok jót tett. — Munkájiban (Sok félék) sok jó van a' philologiára 's régibb könyvek ismeretére nézve, csak hogy a' munkákat meg kell olvasni 's állításait rostálni.

Eddig Cserey *Miklós* kinyomtattatta azon Epistolámat, mellyet Jul-ban Farkashoz írtam. Farkas irja hogy azt Miklós *magának kérte-ki*. Az Úr Epistolája revisio nélkűl hevert a' Revisor kezében. Én szerencsésebb valék. Farkas azt **(úgy kivántam én)** a' Püspökhöz vitte revisio végett. Ez felolvasta Farkas előtt fennszóval, reá írta az imprimaturt, és javallását hallattatván ezt mondta: Kevés ember fogja érteni Kolozsvárt, mert itt a' Literatura fenntebb nemeit becsűlni nem tudják. Ha nem látta volna az Úr a' nyomtatott Epistolát, írjon Farkasnak, és kérjen eggy exemplárt, 's olvassa-meg azt és mindjárt utána Egmondot Gőthében, még pedig mind a' kettőt a' mi kis barátunkkal és ennek anyjával 's testvéreivel. A' mi Lajosunk és Wesselényi nem lesznek azok, a' kikről Mártonffy azt mondhassa hogy az ollyat *nem értik*. — Kis Lajos az én két Ódámat úgy fordítá-le németre az atyja hagyására, hogy ez nem hitte hogy a' gyermeket a' munka alatt más ne vezette volna, 's a' maga szeme előtt fordíttatta-le a' Napoleon házasságára írt darabomat. A' gyermek a' lefordítás alatt meg is tanulta distichonaimat. Kezemben a' fordítás, és ollyan, hogy abból egészen értem, a' gyermek melly sokra ment.

Örvendek hogy az Úr Barcsainéval volt és felőle 's férje felől sokat mondhat. Óh mondjon! mondjon! Én még nem kaptam időt

Orczy 's Ráday felől ollyat dolgozni. E' napokban jámbusokban dolgoztam az *Orczy csárdáját*, azt, a' mit én olly igen csudálok mind a' mellett hogy a' vers olly rossz. Az Orczynak philosophiáját festi.

Balkay nálam volt a' minap kevés órákig, 's itt pecsételte-le azt a' levelét, mellyet másutt írt; itt írta a' levélre az adresst. Ne tudassa az Úr vele a' mit mondok; ő nem szerencsés portraitirozó. Még azt a' Copiát sem dolgozta jól, a' mit B. Prónay Simonnénak készítettem vele a' Kreutzinger által festett képem után, holott azt *csudálta*, 's szemeit róla (a' Kr[eutzinger] munkájáról) elvonni nem tudta. Örömmel tenném a' barátságnak azt a' kedves áldozatot, hogy azt az Úrnak ajándékban küldjem, de erszényem ezt a' költséget nem győzi, mert sok illyes toldult öszve. Tarczalon Tokaj mellett van eggy Grosschmidt nevű Úr, fija a' Máramarosi megholt Camerális Administrátornak. Ez olly tekintetű ember, hogy pénzért nem dolgozik. De Bécsben 1803. nekem copírozta a' Carlo Dolce Madonnáját a' Belvederben, és azt pénzért. Ha akarja az Úr a' képet, megszóllítom ezt, ha nem fogná e copírozni pénzért, és mennyiért? Örvendenék ha a kép oda juthatna, a' hol eggy fedél alatt lakik eggy barátném, eggy barátom, és eggy olly ifjú, a' ki barátom lesz.

Kérem az Urat, a' Goró munkáját látassa az Úr velem *egészen*, és tudósítson mi történt vele. — Mi mindketten felgyógyultunk: de úgy hogy az én tüdőm még is szenved. Félek, hogy megromlottam. Nem élni 's betegen élni szörnyű eset! A Grófné *ajánlását* még mind ez ideig nincs szerencsém *elfogadhatni*. Hijába plántál Pál, hijába öntöz Apolló, azt mondja a' harmadik egekbe elragadtatott Apostol. Mondja az Úr ezt a' szép és jó Grófnénak, 's csókolja ezerszer kezeit nevemben, 's idvezlje az én nevemben és a' Koma-Asszonyáéban, ki velem az Urat szívesen öleli. A' kedves Lajosnak váljon egésségére a' ferdés! Öleljük őtet is barátsággal.

[Eredetije a m. tud. Akadémia könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 199. sz.]

1839.

Cserey Farkas — Kazinczynak.

Kolosvárt 20dik Sept. 1810.

Kedves Barátom!

Krasznárul ide vissza érkezvén, nagy örömmel vettem 4dikén irott kedves Leveledet, meljnek pontyaira itt rendre meg felelek.

1-ő. Epistolád által van adva a Nyomtatónak, de éppen valamelj Diaetalis dolognak is haladék nélkül való ki nyomtattások parancsoltatván, még 10 napig nem nyulhatnak annak nyomtatásához.

2. Az itten Sóval történt rémitő hirekrül semmit se tudok. Itt még a nyáron 5 Rftra fel emeltetett a sónak árra — de mind eddig nem történt leg kissebb ellenkezés is a miatt; sőt a mint gyanittyuk, még feljebb is fog emeltetni. Ez ugyan nem esik senkinek is ínnye szerint, de illő a status terheit tekinteni és így áldozatokra is készeknek lenni.

3. El nem költ exempláraidot, ha haza mégyek, Debreczenbe el küldeni lesz gondom.

4. Bethlen Gábor képe iránt tudakozódtam, de még nem kaptam — utánna járok és 2őt keritvén, utasitásod szerint meg küldöm.

A mi Diaetánk 6dik Octobristul 10dik Novemberig szüretezésre haza bocsáttatik. Ide most quartirozásra 2 Lovas Regiment be fog jönni. Semmi különös uiságot nem irhatok — hanem aszt, a mi nállatok se uiság, hogy t. i. minden féle dolgok feletté meg drágultak. — Semmit ugy nem ohaitok, mint hogy Erdélj Magyar Országgal egybe kapcsoltatnék. — Ez volna a Nemzeti erőnek és Méltóságnak emelkedésire szolgáló foganatos eszköz. Bár ezen dolgoznának a Haza naggyai a heljet, a min csupán az önnön haszonra való vágyódásbul dolgoznak. Élj leg boldogabbul.

Cs. mpr.

Kivül: [1]

Tekintetes *Kazinczy* Ferencz urnak. p. Debreczen, S. A. Ujhelj. *Széphalom.*

[Eredetije a m. tud. Akadémia könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 195. sz.]

1840.

Kazinczy — Berzsenyi Dánielnek.

Ér-Semlyén, Biharban, Sept. 24-d. 1810.

Kedves barátom! Kezemben végre képe annak a' szép lélek külsőjének, mellyet szeretni 's csudálni eléggé nem tudok. Eggyik leveledből tudtam eddig is, 's tudtam a' Szemere leveléből, hogy

[1] A levél zárlatán piros pecsét.

Goldschmidt
András

(laid András
ötvös alatt
is)

l.

R III

621, 637, 638, 644.
652, 667, 671, 682. l.

Gyöngyök VII. 244.

Goldschmidt András

incola, ötvös

l.

R III

669, 670, 672, 675,
677, 680. l.

Gyöngyök, népvándorláskori VII. 271.

Goldschmidt Endres.

l. András ötvös, Brassó

1534 – 1541.

Goldschmid Anthonius

ötvös Beszterce 1530–59.

lásd nálam

Antal ötvös

Goldschmidt Antal

(Antonius) l.

Antal ötvös, Brassó

1470–1538.

Goldschmied Antal

Ötvös Nagyneben

Kőmagyötvös. 234 f.

1292

Antonius (Antoni) Goldschmied, M 1550. (A : I,2. Gy : 3.)

Műve nem ismeretes. — *Arbeit nicht bekannt.*

Goldschmidt Antal

~~Antal ötvös~~

Antonius Goldschmied

l. Nagyszeben

1550.

Königötvös

1292. F. H.

TÁRGYMUTATÓ

Goldschmied Detre *(Dietreich Goldsmid)*, l. *Detre*, ötvös.

Goldschmied Egyed *(Gilge v. Gilig Goltsinyt)*, l. *Egyed*, ötvös.

117.2

Goldschmied Erazmus
(Aurifaber Erasmus)

— läsd. Erasmus
Ötvös

és Goldschmidt
Erasmus alatt is

587.605.l.

september 2-án.

hajtott fehér Heritővel letakart asztalnál
brázolva, hogy a kisebbik, kinek fejére a
arcélben látható, a nagyobbik pedig fejét
orta meg. ~~Hajul szőke~~ Öltözete az
d újjú kék ~~[illegible]~~ és az ~~nagyobbik~~ utobbinak: szelés
k szőke. Jelzése alól balra: „E. Schalteg-

cm.-- Lelt.sz.4562.-- Értéke
s hagyománya 1912 márczius
Nemz. Muzeum örökletéte /1381-
~~ilis 23-án /2046-913/.~~-- Beje-
-án /245-914/.

154

Goltschmidt Erazmus

Otvos

l.

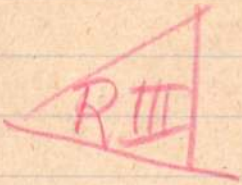

252.1.

Goldschmied Erasmus *(Erasmus Aurifaber, Goldschmidt)*, ötvös. A XVI. században Brassóban az előkelőbb ötvösök közé tartozott, aki gyakran viselte a czéhmesteri tisztet; így 1553, 1554, 1559 és 1560-ban. Brassó város régi számadáskönyveiben először 1538-ban találkozunk nevével, amikor a Szapolyai János királynak ajándékozott kocsihoz készített rézgombokért és azok aranyozásáért vett fel jelentékeny összegeket. »Item Erasmo aurifabro, qui nodus vulgo knoep ad currum regiae maiestatis ex cupro paravit dedi ad rationem flor. 15.« és 1539-ben »Item Erasmo Aurifabro quod vulgo knopp ad currum reg. maiestatis paravit pro auro et mercede praeparationis flor 99. asp. 12.« 1564-ben a város egy ezüst tintatartó készítésével bízta meg, s e czélból 3 és fél márka ezüstöt utalványozott ki számára. 1564 márcz. 20. »gaben Mein herrn dem Erasmo Goltschmidt zum atramentaris raw silber 3½ Mark.« 1573-ban már a czéh örege volt. 1578-ban még élt.

Ballagi Aladár: Brassai ötvösök és ötvösművek. *Arch. Ért.* 1890. 390. l. — *Deák Farkas:* A kolozsvári ötvöslegények strikeja. Budapest, 1886. 15. l. — *Gyárfás Tihamér:* Brassai ötvösök a XVI. század közepén. *Arch. Ért.* 1908. 123—124. l. — *U. az:* A brassai ötvös czéhmesterek könyve. *Századok.* 1909. 234. l. — *U. az:* Brassai ötvösök mesterjegyei. *Egyházi Müipar.* 1910. 177. l. (Mesterjegye közölve.) — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 88, 315. l. (Mesterjegye közölve.) — *Ortvay Tivadar:* Pozsony város története. Pozsony, 1903. II. k. IV. r. 243. l. — *Quellen* z. Gesch. d. St. Kronstadt. Rechnungen. Brassó, 1889. II. k. 587, 605. l. — 1896. III. k. 252. l. — *Resch, Adolf:* Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. *Korrespondenzblatt.* 1884. 20. l. — *Roth, Victor:* Geschichte des deutschen Kunstgewerbes in Siebenbürgen. (Studien zur deutschen Kunstgeschichte.) Strassburg, 1908. 227. l.

161 EG **Erasmus Aurifaber (Goldschmied),** M ca 1544, MC 1553/54, 1559, 1560.

(Lb. 2.) Műve nem ismeretes. — *Arbeiten nicht bekannt.*

Bizd a munkát mesterére.

SZÁMOLÓ- ÉS IRÓGÉPMŰSZERÉSZ-MESTEREK JAVITÓ ÜZEME

Magyar Irógépműszerésziparosok Termelő-, Beszerző- és Értékesitő Szövetkezete.
(Törvényszékileg bejegyezve)

Budapest, V., Nádor ucca 19. — Telefon: 128-397,

Póstatakarékpénztári csekkszám: 49.955.

BUDAPEST 937 JUN 29 20

Műemlékek Országos Bizottsága

Bpest

Erasmus

ötvös

l

473,605.l.

Pálffy János hagyom.
Pozsony 82.

r ~~havában~~ végén. Eltemették ugyanott 1691

II:25.

l az ~~a hol~~ pocsolya van partjának mentén
és egy férfi távozik, mig jobbról egy
ben hosszú botot tart, hajt két szarvas-
tetején lombos fák diszlenek. A háttér-
zel, itt-ott egyes épület és szélmalom
madár kovályog. A vidék felett az ég-
~~adránya a sós szélén látható.~~

m. – Becsértéke 1800 K.
mánya 1907. november 14-én (1429-908).
visheltárban 53 és annak kivona

81

nt:
Landschaft (Sepiamalerei), in schwarzen
gekauft zu Paris bei Ch. Sedelmayer 1889.--
on No. 14)

pag 41

1.8

Goldschmid Erazmus
(Erasmus aurifaber)

ötv.

l,

Kőmagyötvej,

161. sz.

Nicht bi
Kunstzeit

Herrn Dr. Otto Szonyi
Referent der Landeskomm

KUNSTVERLAG WOLFRUM
Kunst- und Buchhandlung
WIEN
I., Augustinerstrasse Nr. 10
(Palais Lobkowitz)

Golschmied Erasmus

(Erasmus Aurifaber, Goldsmyt.)

ötvös

L,

Szendrey-Szentiványi

584. l.

T. 1248. II.

os látszik, a középtérben a czölöpö-
atonaság kel át, az előtérben pedig
a balra lévő dombon Radetzky ló-
sz körül. Felirata:

VON // NOVARA.

talien 1849.
e Geschichtsblätter No 8.
J. LANCEDELLI
ENTHUM V.A. PATERNOŚ We & SOHN IN WIEN.
ES NACHDRUCKS
. Höfelich.
chte des F.M. Radetzky-nek szövege
nds...und so der Feind noch in dunkler
Walle von Novara getrieben.

ányomásnak 29.3 : 43.1 cm.

Goldschmied Fábián (Fabianus), l. *Fábián*, ötvös.

Goldschmied Ferencz, ötvös. A nagyszebeni ötvös czéh 1571-ben avatta mesterré. Meghalt 1573-ban.

Gyárfás Tihamér: A nagyszebeni ötvösök mesterjegytáblája. *Arch. Ért.* 1910. 414. l. (Mesterjegye közölve a 410. lapon.)

MDK

Goldschmid Frigyes

Fiuközépiskolai rajztanári oklevelet kapott

Képzőm. Főisk. Évk. 1927-28. 22 l.

Eger (Heves)

Jókai-utca 4. Ház, egyemeletes
littal, barokk, klasszicizálóa

(Eger Vé. MV. Bp. 1951, 8 l)

Goldschmitt Ferenc

ötv.

l.

Kőmagyötvj.

1321. 7.

Goldschmied Ferencz

ötvös

L.

Szendrey-Szentiváneyi

584. l.

Kis-Marton

A középtérben fekvő vá
tély és a templom válik ki,
és kocsik élénkitik. Felirat

Ansicht von Eise

Kny., mér. a vk. 25

Goldschmitt Ferenc

ötvös Nagyszeben

Könnagyötvj. 238 l.

1321

Franciscus Goldschmitt, M 1571, † 1573. (A : II,6. Gy : 28.)

Műve nem ismeretes. — *Arbeit nicht bekannt.*

2	„	20.000	40.000
5	„	15.000	75.000
8	„	10.000	80.000
10	„	5.000	50.000
12	„	4.000	48.000
24	„	3.000	72.000
62	„	2.000	124.000
130	„	1.000	130.000
100	„	800	80,000
100	„	600	60.000
280	„	500	140.000
600	„	400	240.000
1.500	„	300	450.000
120	„	200	24.000
30.340	„	150	4,551.000
2.900	„	120	348.000
2.900	„	90	261.000
2.900	„	60	174.000
42.000 nyeremény			**7,722.000**

		Pengő	Pengő
1	nyeremény	40.000	40.000
1	„	35.000	35.000
1	„	25.000	25.000
21	„	20.000	420.000
1	„	15.000	15.000
32	„	10.000	320.000
24	„	5.000	120.000
21	„	4.000	84.000
23	„	3.000	69.000
43	„	2.000	86.000
111	„	1.000	111.000
90	„	800	72.000
115	„	600	69.000
275	„	500	137.500
915	„	300	274.500
60	„	200	12.000
32.500	„	175	5,687.500
60	„	150	9.000
2.900	„	140	406.000
2.900	„	105	304.500
2.900	„	70	203.000
43.000 nyeremény			**9,520.000**

9 millió 520 ezer pengő értékben

A közelmultban a **100.000** pengős főnyereményt a 11378 (8/8) számmal és a **30.000** pengős főnyereményt pedig a 18120 (4/4) számmal szerencsés vevőink nyerték.

Goldschmied Gábor *(Gabriel Goltschmid von Rosenaw)*, ötvös. 1512—1514-ig Rozsnyón működött.

Kemény Lajos: Adatok az ötvösség és pénzverés történetéhez. *Arch. Ért.* 1903. 74. l. — *Mihalik József:* Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1896. 144. l.

Goldschmied

Gáspár
(Gotsmied)
kártfai ötvös
1434.

lásd

Gáspár ötvös
alatt

50
61
54
50

Goldschmied Gáspár *(Caspar Goltschmith)*, ötvös. A XV. században Bártfán élt, hol 1458—1464-ig többször városi senior. Alighanem azonos *Gáspár* (l. o.) bártfai ötvössel.

Mihalik József: Régi bártfai ötvösök. *Arch. Ért.* 1896. 423. l.

Goldschmied Gáspár *(Caspar Goldschmidt)*, ötvös. Neve 1478—1500-ig fordul elő Nagyszeben város régi adólajstromaiban.

Quellen z. Gesch. Sieb. Rechnungen a. d. Archiv d. St. Hermannstadt. Nagyszeben, 1880. 37, 50, 68, 83, 267. l.

Goldschmied Gergely *(Gregorius Goltsmyd, Goltschmitt)*, ötvös. A XV. század második felében Nagyszebenben élt.

Quellen z. Gesch. Sieb. Rechnungen a. d. Archiv d. St. Hermannstadt. Nagyszeben, 1880. 37, 42, 71, 1

Goldschmied Gergely *(Greger Goldschmidt)*, ötvös; szül. a XV. század végén, megh. 1568-ban. 1522—1530-ig mint ötvös működött Kassán, s ekkor — ami igen gyakori volt ez időben a megvagyonosodott ötvösöknél — kereskedő lett, s a Cromerbruderschaftba lépett. 1537-ben Szapolyai János politikai okokból Csanád várába záratta, honnan csak 1545-ben került vissza Kassára. Borral, s főleg Lengyelországban kereskedett. 1526—31, 1533—35 és 1559—62-ig városi senior, 1531—32, 1553, 1563—68-ig pedig consul volt. 1564-ben a pozsonyi országgyűlésen járt. 1566-ban a kassai ötvös czéh második czéhmesteréül választotta meg.

Kemény Lajos: A renaissance és roccoco Kassán. *Arch. Ért.* 1899. 110. l. — *U. az:* Adatok az ötvösség történetéhez. *Arch. Ért.* 1902. 69. l. — *Mihalik József:* Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 139—141. l.

Goldschmied Gotthard, ötvös 1566-ban Rozsnyón.

Mikulik József: Egy magyar város viszontagságai a XVI. század második felében. *Tört. Tár.* 1884. 163—164. l.

Goldschmied György *(Jorg Goltsmeth)*, l. *György*, ötvös.

Goldschmied György (Jörg), ötvös. 1502-ben Pozsonyban egy végrendeletben szerepel.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 105. l.

D Goldschmied Georg

A segesvári Goldschmied György 1567-ben a királybíró méltóságát töltötte be.

Siebenbürgische Quartalschrift 1800. 318

Knetsch. 94. 1.

Goldschmied Henrik

(Heinrich Goldtschmidt aus der Leutsch)

ötvös

L.

Szendrey - Szentiványi

584 l.

Kis-Tapolcsán.

A szemben lévő és oszl
utat két nő és egy férfi meg
lovat féken vezeti, mig a pa
a libákat. Jelzése fölül jobb

Kny., mér. a vk. 2

Goldschmied Henrik, ötvös. *(Heinrich Goldtschmidt aus der Leutsch.)* A XVI. században Lőcsén élt. 1554-ben Kassán tilalmat tett Schaed András házára, szőlőjére és ingóságaira.

Mihalik József: Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1893. 328. l.

Goldschmied Henrik, ötvös. A XVI. század második s a XVII. század első felében Eperjesen működött. 1590, 1591 és 1603-ban a kassai tanács előtt tilalmakat tett kassai adósai ellen.

Mihalik József: Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1893. 329. l. — *U. az:* Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1896. 142. l.

Goldschmied Herman, ötvös a XV. század közepén Kassán, hol 1448-ban városi consul volt.

Goldschmidt István

(Steffen)

l. 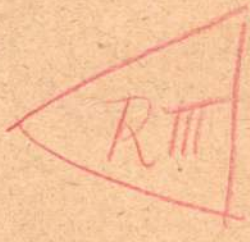

753, 815–817. l.

Sz. M. Gebhardt

Goldschmidt Straß

753, 815–817.

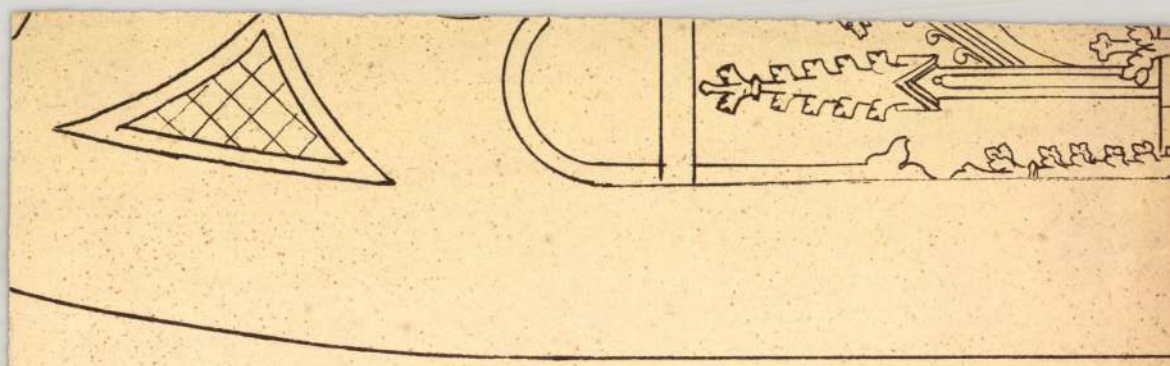

Goldschmied Jakab

Lukács

erdélyi ötvös

l.

Horvmagyötv Beisben

6. l.

D Goldsmith János

ötvös
Szombathely.
1740.

l.

Horváth Tibor

35. l.

Goldschmid Jerik jud.
ötvös
1828 Ungvár

Kapnmagyarországi ötvösök 35 l.

) 1863-ban.

~~vidékéről~~.

iéptérben kissé hullámzó tenger-
> fákkal. A környék égboltj~~ának~~at, melynek
k fét, ~~s azokat~~ a tenger vize tük-
ra piros betűkkel: Albert Wenk

.4 cm.-- Lelt.sz.4507.-- Értéke
es hagyománya 1913 márczius 9-én
eti Muzeum örökletéte (1381-913).
~~33-án (3046-913)~~.-- Bejelen-
(345-914).

101

Goldschmied József

asztalos

Magyaróváron született,

1741-ben iratkozott be.

· **Goldschmied József**, asztalos, Magyaróváron született, 1741 aug. 1-én iratkozott be.

lása Fleischer Béd 46.l.

14. A KERT

Goldschmied József

ötvös Nagyszeben

Kőmagyötvj. 242. l.

1356

IH 93

? Gyárfás szerint F — *Nach Gyárfás*: **Josephus Goldschmied,**
M 1593. (A: III,14. Gy: 54.) Műve nem ismeretes. — *Arbeit*
nicht bekannt.

F 9

MAGYAR IRODALO

ESZTÉTIKAI ÉS MÜV

Felhivjuk a T. hallga
évtől kezdve magyar irodalom
tikai és müvészettörténeti t
umokra, tanárvizsgákra és do
lentkezőket. Az előkészités
vel külön-külön, személy sze
A tanfolyam előadói n
zendő anyagot, a vizsgálati
Az 1933/34. tanév I.f

A./ MAGYAR IRODALOMTÖ

I. tanfolyam: Kollokv
irodalo
II. " : Előkész
tóknak.
Heti 3
III. " : Előkész
gatókna
IV. " : Előkész
irodalo
V. " : Előkész

petit

Goldschmied Kálmán, ötvös. 1546-47 ig a brassói ötvös céh czéhmestere volt.

Györfás
A Brassói ötv. torz
89. l.

~~Resch A. Korrespondenzblatt.~~
~~1884. 20. l.~~

Resch, Adolf: Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. Korrespondenzblatt. 1884. 20. l.

Kolman Goltschmyt

ötvös

irad

G. Brassó Száradok

234

1546 ictm.
1547 "

..... *műhely.*

főnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Goldschmid Kal-
mán (Colman)

l

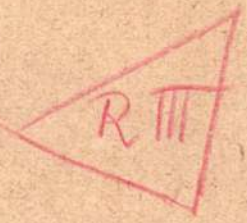

131. l-

Szamosújvári Örmény Múzeum VIII. 69

Goldschmied László (Lasla), ötvös 1401-ben Kassán.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 116. l.

Goldschmied Lénárt, l. *Fischer Lénárt.*

Goldschmied Lőrincz *(Lorencz Goldschmid)*, ötvös. 1460—1482-ig s 1484—1489-ig Kassán városi senior volt. 1476-ban a városi tanács 14 márka ezüstöt adott, 1477-ben pedig 35 frtot fizetett ki neki egy keresztért, melyet a szent Erzsébet templom számára rendelt meg nála. Az egykorú számadási könyv erről a következőkben emlékezik meg: »1476. Ratio facta cum magistro Laurencio aurifabro ex parte ecclesie sabbato in die Petri et Pauli apostolorum tenetur ecclesie civitatis marcas argenti 14. és 1477. Item von der Kyrch wegen gegeben dem master Lorencz von dem haws der her, das gross crewcz sal machen sabbato ante Valentini fl. 35.«

Kemény Lajos: A kassai szent Erzsébet egyház történetéhez. *Arch. Ért.* 1890. 340. l. — *Mihalik József:* Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 117. l. — *U. az:* Magyarország vidéki műkincsei. *Magyar Műkincsek.* Budapest, 1901. III. 27. l.

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

Goldschmied Lőrincz *(Lorenz Goltsmet)*, ötvös. 1487—1494 között Brassóban igen szűkös viszonyok között élt.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 80. l.

Goldschmied Lőrincz, ötvös. 1491 és 1492-ben szerepel Pozsonyban.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 104. l.

Goldschmied Lőrincz *(Lorenz Goldschmidt)*, ötvös. 1516-ban a brassai ötvös czéh czéhmestere volt.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötvös czéhmesterek könyve. *Századok.* 1909. 233. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 82. l.

Goldschmied Márkus, ötvös 1457-ben Kassán.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 117. l.

Goldschmied Márkus *(Marcus Goltschmydt)*, ötvös. Kassán 1512-ben nyert polgárjogot.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 133. l.

Goldschmied Márkus *(Marcus Goltschmyd)*, ötvös. 1515-ben nyert polgárjogot Kassán. Lehet, hogy azonos az előbbivel, s 1512 után elvesztvén polgárjogát, 1515-ben újra megszerezte azt.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 133. l.

Goldschmied Máté *(Mathis Goldschmid)*, ötvös. A XV. században Kassán élt, hol 1466-ban nyert polgárjogot.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 121. l.

Goldschmied Máté, ötvös 1494—1495-ben Pozsonyban.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 105. l.

Goldschmied Máté *(Mathia Goltschmidt ausz der leutsch)*, ötvös 1600 táján Lőcsén Ez évben július 11-én valami ügyben a kassai tanács előtt tárgyalt.

Mihalik József: Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1893. 328. l.

Muzeum

Kiadott összegből esik és pedig

Szobrok.		Grafika		Könyvek		Festmények.	
K^a	f.	K^a	f.	K^a	f.	K^a	f.

Goldschmied (alias Schuller) Máté, l. *Schuller Máté.*

Goldschmied Mátyás (Mathias), l. *Mátyás,* ötvös.

Goldschmied Menyhért, ötvös *(Melchior N. Goltschmidt vnd bürger ausz der Leutschau)*. Tulajdonképeni vezetékneve az N betű alatt rejtőzik. A XVI. század második felében Lőcse polgára volt, s ott is működött. Emlékét egy 1587-ből fennmaradt jegyzőkönyv őrizte meg.

Mihalik József: Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1893. 328. l.

Goldschmied

Menyhért vagy

Mátyás

tőcsei (i) ötvös

Serleg, XVII. sz. eleje

Rimaszombati múzeum

Jul

Renoir, francia testo V. 212.

Goldschmied Mátyás
ötvös Löcse
Kőmagyarötvj
201 l.

1171		GM ? **Goldschmied Melchior,** e. 1587, avagy — *oder* **Goldschmied Mathias,** e. 1600 („Mathia Goltschmidt aus der Leutsch").
	Nr. 1138	Kettősserleg fele, hólyagos körtenodusszal, vert és vésett kuppával. Utólagos felirat 1706-ból. — *Hälfte eines Doppelpokals m. Buckeln am Birnennodus, getr. u. grav. Kuppa. Spätere Inschrift v. 1706.* M—*H* 14

Ref. egyház — *Ref. Kirche*, Tornalja.

17 Rainer hv.		Görög Manuel Izraelita Szivan 27
CSÜTÖRTÖK 18 Efrém ea.		Protestáns Arnold Görög Leonc vt. Izraelita Szivan 28
PÉNTEK 19 Jézus Sz. Szive	Ujhold 6 óra 15 pk.	Protestáns Gyárfás Görög Judás aps Izraelita Szivan 29
SZOMBAT 20 Szilvér p. vt.	1936 Junius 30 nap	Protestáns Ráfael Görög Metód pk. Izraelita S.Kor.4.P

25-ik hét

Nap kelte 4 óra 2 pk. — Nyugta 20 óra — pk.

Goldschmied Mihály

ötvös

1473. Kolozsvárt

L.

Szendrey – Szuliványi

586. l.

T. 1268. II.

enden Verwalter Amts Gebäudes in
gl. Hung. Landes Bau Direction
tervezett épület alaprajzát, ke-
zát nyerjük.

. 40.5: 56.5 cm.

Goldschmidt Mihály

ötvös

egyike azoknak az ötvösöknek, akik 1473-ban a kolozsvári ötvösiek szabályzatának megerősítését kérik a városi tanácstól

Nokolötvcéh 7. l.

6 január hó 1 1000 P

fizessen Ön ~~ezen~~ erre a

nderesi Béla Urnak vagy rendelet é re

er pengőt

aye számolásba tudósitás

rnok

Bernai Lajos s. k.

Goldschmidt Mihály

(Michael Simonis
Aurifaber)

a XVII. század

Kölepén
Senator Megyesen

Bedeus

79.1.

A.m. postatakarékpénztár

BUDAPEST
47 VI 28 15
C 54 C

16136

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest

IX. Hőgyes Endre u. 10.

Hivatalból
Jij á' alányozva

Goldschmit Mihály

1604. polgármester.
Medgyesen.

Bedeus

81. l.

[Lehet, hogy ezek
a neve volt
Goldschmidt
és nem ötvös,
gondolom én!]

Goldschmid Mihály

ön. 1473. ban

Kolozsvárt

ívód

Fig 3.1

[illegible]

Goldschmidt
Michaj
otvoi
Kolozsvár 1473

&

Korrespblatt
1884. 33. l.

vegges

L V

1 Kön. folio

Hildebrand,

Bror Emil och Hans

Teckningar ur svenska Statens historiska Museum

Ser. IV. Häft. I.)

1. – 6. M., 1. – 10. képes tábla

Goldschmidt Mihály

ötvös Brassó

Kőmagyötvj. 32 cl.

r

nior, M ca. 1610,

na részére ~~b ezért~~
Schmitt's Gattin,

, fedelükön Agnus
Deckelkannen m.
Dei. Mit Fronius-
4.“ M—*H* 22,8
Roth: 223, 578/79.

[Kat
⊢⊣ esetleg ő maga
kerdte el.
⟷ vielleicht von
ihm angefangen. –
Vide nr. 223.
⊢⊣ d

Goldschmidt Mihály

ötv. senior

l.

Kőmagyötvi.

187. n.

32

Goldschmied Mihály

(Michael Goldschmit alias Schmitt senior)

ötvös

1579 - 1659. Brassóban

L.

Szendrey - Szentiványi

586 l.

T. 264.

ischen Vestung NEIHEISEL Eigent-
antzen, und Gräben, und wie sol-
h den Türcken mit Accord ist über-
Original.czimü röpiv### a vár látké-
áin a szövetséges csapatok lobogói
ló törökök vesznek körül. Magyará-
des Pr mo Veziers és befejezése L.
tehende Türcken der Christen Einfall

l. 14.7 : 26.8 cm.

Goldschmied Mihály *(Michael Goldschmit* alias *Schmitt senior)*, ötvös; szül. 1579-ben, megh. 1659 máj. 13-án Brassóban. 1595—99-ig Hermann Tamás (l. o.) brassai mesternél tanult és ő maga 1610 körül lett mesterré. 1620—21-ben czéhmester, azután pedig 34 évig a brassai ötvös czéh szószólója volt. 1633—37-ig városi gazda, 1639-től haláláig csaknem minden évben Brassó város főbírája volt. G. a brassó-környéki szász templomoknak patenákat ajándékozott (valamennyi Streitferder György műve), melyek nagy része ma is meg van, özvegye pedig a brassai fekete-templomnak juttatott két ezüst kancsót, melyek szintén napjainkig fennmaradtak és amelyeket Schwartz Mihály (l. o.) készített.

Ballagi Aladár: Kecskeméti W. Péter ötvöskönyve. Budapest, 1884. 12—20. l. — *Gyárfás Tihamér:* Régi brassai ötvösök. *Erdélyi Múzeum.* 1908. 385. l. — *U. az:* A brassai ötvös czéhmesterek könyve. *Századok.* 1909. 236, 237. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Bras-

Goldschmidt Mihály

brassói ötvös (??)

1639-ben Brassó
birája

Philippi, Friedrich

Aus Kronstadt's
Vergangenheit und
Gegenwart.
Kronstadt 1874.
24. l.

1339. Lucas Gassel:
Sz. Helmondban 1500 táján
Szent György.

A hegyes vidék előterében, h
kötik le figyelmünket, balra látju
kodó lovon ül és a fejét visszafor
~~dőfi.~~ Piros köpenyét a ~~levegő~~ lobo
~~szetett kezekkel~~ nézi a szép ifjú
hér ruhát, kék palástot és lebegő
a sárkánytól felemésztett két embe

Fa, méretei ~~29.3:41.8~~ 26.3:39.5 cm.
Vétetett Gebr. Bourgeoistól
Elszámoltatott 1895: VI. 24
Az elszámolásra nézve l. a

dárdajával

gpu: IV. 25

A köztérben egy nagy váro
bontakozik ki.

Goldschmidt Michael

Michl Goldschmidt III. 21.

Mur. Kol. Ert

Goldschmidt

Mihály

ötvös, Brassó

l. RIII

Mihály ötvös

alatt is

22. X
1367.
I
II
III
IV
V
VI
VII
VIII

Goldschmid Mihály

(Mechil)

l.

RIII

332,695.l.

Gyöngy, Pines VII. 243

só, 1912. 18, 19, 27, 101, 242, 263, 264. l. — *Mihalik József:* Régi brassai ötvösség. *Arch. Ért.* 1900. 17. l. — *Resch, Adolf:* Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. *Korrespondenzblatt.* 1884. 21. l.

Goldschmied Mihály *(Michael Goldschmidt* alias *Schmidt iunior),* ötvös. Az előbbinek fia. Atyjánál tanult és 1629-ben szabadult fel. Alighanem 1632-ben lett mesterré. Meghalt 1639-ben.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 106. l.

Goldschmied (Goldschmidt) Mihály, ötvös. A XVII. században Medgyesen élt s bírói tisztet is viselt.

Ballagi Aladár: Kecskeméti W. Péter ötvöskönyve. Budapest, 1884. 3. l.

Goldschmied (Goldschmidt) Mihály, ötvös 1620 körül Bártfán.

Mihalik József: Régi bártfai ötvösök. *Arch. Ért.* 1896. 424. l. — *Visegrádi János:* Egyházi ötvösművek Zemplén vármegyéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1909. 21. l.

Goldschmied Miklós *(Nicolaus Goldschmied de Sandecz),* ötvös. Neve 1401-ben fordul elő Kassa város jegyzőkönyvében.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 116. l.

Goldschmied Miklós *(Niclos goltsmet),* ötvös. 1489-ben Brassóban a Szent Katalin-utczában saját háza volt.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 80. l.

Goldschmied Miklós *(Nicolaus [Nikles] Goldschmid),* ötvös. 1576-ban már mester volt Brassóban. 1591—92-ben czéhmester volt. Utoljára 1604-ben egy inasszegődtetéssel kapcsolatban szerepel a czéh irataiban.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötvös czéhmesterek könyve. *Századok.* 1909. 235. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 94. l. — *Resch, Adolf:* Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. *Korrespondenzblatt.* 1884. 20. l.

Goldschmied Pál *(Paulus Goldschmidt),* ötvös. 1596-ban Segesvárt a tanács tagja volt.

Müller, Friedrich: Zur Geschichte der sächs. Goldschmied-Zünfte. *Sächsischer Hausfreund.* 1865. 38. l.

Goldschmied Péter, ötvös. 1401—1405-ig szerepelt Kassán.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 116. l.

Goldschmied Péter *(Petrus, Pyter Goltsmit),* ötvös 1475—1497-ben Brassóban. Jómódú ember lehetett, amit abból következtetünk, hogy kétszerannyi adót fizetett, mint a XV. század végén Brassóban élt többi ötvösök.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 79. l.

Goldschmied (Golttschmid) Salamon, ötvös. 1570-ben Bártfán élt, s ugyanott utóbb városi senator is volt.

Mihalik József: Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1893. 329. l. — *U. az:* Régi bártfai ötvösök. *Arch. Ért.* 1896. 423. l.

Goldschmied (Goldschmidt) Salamon, ötvös 1615-ben Bártfán. Ez év januárjában egy Ágnes nevű leánykáját keresztelték, aki azonban még ugyanabban a hónapban meghalt.

Mihalik József: Régi bártfai ötvösök. *Arch. Ért.* 1896. 424. l. — *Visegrádi János:* Egyházi ötvösművek Zemplén vármegyéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1909. 21. l.

Goldschmied Sebaldus *(Sebold Goldsmied),* pozsonyi ötvös. 1434-ben 2 frtot fizetett adóban.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 104. l. — *Ortvay Tivadar:* Pozsony város története. Pozsony, 1903. II. k. IV. r. 240. l.

Goldschmied Sebaldus *(Sibalt goltsmit),* ötvös. 1494-ben zsellérségben lakott Brassóban, a Fekete-utczában. Fia, aki szintén ötvös volt, 1529-ben Brassó város megrendelésére egy kupát aranyozott János király részére.

Ballagi Aladár: Brassai ötvösök és ötvösművek. *Arch. Ért.* 1890. 392. l. — *Gyárfás Tihamér:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 80, 85. l. — *Quellen* z. Gesch. d. St. Kronstadt. Rechnungen. II. k. Brassó, 1889. 167. l.

Goldschmied Sebestyén, ötvös. A XVI. század második felében Lőcsén működött. 1575-ben Kassán egy odavaló polgár ellen tilalmat tett.

Mihalik József: Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1893. 328. l.

Goldschmied Simon *(Simon aurifaber, Simon Goltschmit),* ötvös. A XVI. században egyike volt Brassó legtekintélyesebb ötvöseinek. 1531—32-ben czéhmesteri tisztet viselt. 1534-ben egy mosdókészletet szállított a városnak 50 frtért, melyet az Dobó Ferencz tordai kamarás részére készíttetett. 1535-ben a város megbízásából egy ezüst mosdótálat és kupákat készített a királynak, amiért 92 frtot kapott. 1536-ban 198 frt, 1537-ben 332 frt, 1538-ban 475 frt értékben készített ötvösműveket a király részére. Ez ezüst tárgyak között tálak is voltak, melyeket megaranyozott. Aranylánczokat szintén rendeltek nála, amelyeket személyesen vitt el a Kolozsvárt időző királynak. 1538-ban egyébként Eszéky János pécsi püspöknek és az oláh vajdának is dolgozott. Ez évben újra czéhmesterré választották, s 1539, 1540 és 1545-ben is czéhmester volt. 1541-ben a város megbízásából Debreczenben és Lippán járt a királynál és ugyanez évben részt vett a szebeni gyűlésen is. Ugyancsak 1541-ben a városi új számadókönyv fedelét látta el ezüstkapcsokkal. 1542-ben ismét követségbe küldték a királyhoz, majd Fráter Györgyhöz, akinél 1547-ben háromszor is megfordult. 1550-ben megint járt Fráter Györgynél. 1543

és 1553-ban városi gazda volt, 1550-ben a brassai darabontok kapitánya, 1551-ben törcsvári castellanus. Két évvel utóbb Brassó város főbírájává választották, s ebben a nagy megtiszteltetésben az 1560-as években többször is részesült. Brassó város számadáskönyvei még a következő munkáiról emlékeznek meg: 1540-ben a városházán levő homokórát aranyozta, 1545-ben 140 frt értékű ötvösmunkákat készített Fráter Györgynek, 1546-ban pedig Fux Jánossal (l. o.) együtt készített ötvösmunkákat ugyancsak Fráternek. 1549-ben egy díszkardot csinált a városbírónak. A számadási könyvek tanusága szerint G. a nagyban való kereskedéssel is foglalkozott. 1573-ban a kolozsváriak pörében hallgatták ki s ez az utolsó adat, melyet róla ismerünk.

Ballagi Aladár: Brassai ötvösök és ötvösművek. *Arch. Ért.* 1890. 392—394. l. — *Deák Farkas:* A kolozsvári ötvöslegények stríkeja. Budapest, 1886. 15. l. — *Gyárfás Tihamér:* Brassai ötvösök a XVI. század közepén. *Arch. Ért.* 1908. 126. l. — *U. az:* Brassai ötvösművek a XVI. század közepén. *Arch. Ért.* 1908. 199, 200. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 86—87. l. — *Mihalik József:* Régi brassai ötvösség. *Arch. Ért.* 1900. 18. l. — *Müller, Friedrich:* Zur Geschichte der sächs. Goldschmied-Zünfte. *Sächsischer Hausfreund.* 1865. 34, 38. l. — *Quellen z.* Gesch. d. St. Kronstadt. Rechnungen. Brassó, 1889. II. k. (L. az indexet.) — *Resch, Adolf:* Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. *Korrespondenzblatt.* 1884. 20. l. — *Roth, Victor:* Geschichte des deutschen Kunstgewerbes in Siebenbürgen. (Studien zur deutschen Kunstgeschichte.) Strassburg, 1908. 33, 68. l. — *Szendrei János dr.:* Erdély műkincsei. *Magyar Műkincsek.* Budapest, 1901. III. 79. l. — *Trauschenfels:* Deutsche Fundgruben zur Geschichte Siebenbürgens. Kronstadt, 1860. 53, 56. l.

Goldschmied Simon, ötvös. A XVI. század közepén Nagyszebenben élt és 1554-ben lett az ottani ötvös czéh tagja.

Gyárfás Tihamér: A nagyszebeni ötvösök mesterjegytáblája. *Arch. Ért.* 1910. 413. l. (Mesterjegye közölve a 410. lapon.)

Goldschmied Simon, ötvös. 1598 körül Segesvárt élt.

Müller, Friedrich: Zur Geschichte der sächs. Goldschmied-Zünfte. *Sächsischer Hausfreund.* 1865. 44. l.

Goldschmied Tamás *(Thomas, Thumes, Thamasch goltsmyd)*, ötvös 1480—1486 között Brassóban, ahol háza is volt.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 79. l.

Goldschmied Tamás *(Thomas aurifaber, Tomas Golsmydt)*, ötvös. 1516, 1518, 1520, 1522—1528-ig a brassai ötvös czéh czéhmestere volt.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötvös czéhmesterek könyve. *Századok.* 1909. 233. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 82. l.

Goldschmied Tamás, ötvös 1596-ban Rozsnyón.

Mikulik József: Egy magyar város viszontagságai a XVI. század második felében. *Tört. Tár.* 1884. 370. l.

Goldschmied Tamás, l. *Beszterczei Tamás.*

Goldschmied Venczel, l. *Venczel*, ötvös.

Goldschmidt Klotild (Lotte), festőnő; szül. 1871 júl. 11-én Brassóban. Atyja G. Lajos (l. o.) brassai arany- és ezüstmíves volt, kinek műhelyében az ötvösséget is tanulta. Ezután Bécsben képezte magát, majd Münchenben Herterich növendéke volt. A bajor fővárosból Párisba ment s a Colarossi akadémiában fejezte be tanulmányait. Jelenleg mint rajztanítónő Nagyszebenben működik. Képei közül Schiel Gusztáv brassai ev. lelkész képmása (1893) a nagyszebeni Brukenthal-múzeum tulajdona.

Csaki, M.: Baron Brukenthalisches Museum in Hermannstadt. Führer durch die Gemäldegalerie. Hermannstadt, 1909. 133. l. — *H. M.:* Die erste Hermannstädter Kunstausstellung. *Korrespondenzblatt.* 1887. 10. sz.

Goldschmidt Lajos, arany- és ezüstmíves a mult század 70—80-as éveiben Brassóban. Az első nagyszebeni műkiállítás alkalmával 1887-ben számos művét állította ki.

H. M.: Die erste Hermannstädter Kunstausstellung. *Korrespondenzblatt.* 1887. 10. sz.

Goldstein Mór, festő; szül. 1835 körül Kecskeméten. A Marastoni-féle akadémián Pesten végezte tanulmányait, hol u. n. társulati növendék volt. 1855-ben a fejkrétarajzolásból első, a vízfestésből második, 1856-ban a gipsz után való fejrajzolásból ismét elsőfokú kitüntetést kapott.

Az első magy. festészeti akadémiát gyámolító társulat évkönyvei. Pest, 1854—56.

Goll Elemér dr., építész Budapesten. Műveit leginkább a magyar stílre való törekvés jellemzi. 1903-ban a földmívelésügyi miniszterium által telepes templomokra kiírt tervpályázaton pályaművét megvétellel tüntették ki. 1911-ben a Magyar Testgyakorlók Köre új sporttelepének pályázatán Werner Frigyessel közösen készített terve első díjat nyert. A Műcsarnok 1911—12. évi téli kiállításán a Budapesti Egyetemi Énekkarok házának és a désaknai állami elemi iskolának Werner Frigyessel közösen készített terveivel vett részt. 1912-ben a kolozsvári aut. orth. izr. hitközség Kolozsvárt építendő óvoda-, elemi- és felsőbb iskolával kapcsolatos bérház tervezésére hirdetett pályázatán társával együtt készített pályaműve a II-ik díjat kapta.

Magyar Pályázatok. 1903. 10. sz. 22. l. — 1904—5. 3. sz. 8. l. — *Művészet.* 1904. 32, 33, 54, 209. l. — 1907. 249, 251—253. l. — 1911. 388. l. — 1912. 73, 118. l.

Gollenczig, rézmetsző. A mult század elején Pesten működött. Nehány igénytelen metszetét a Történelmi Képcsarnok grafikai gyűjteménye bírja.

Golonya Jenő, műfaragó. A »Vasárnapi Ujság« 1879. évi 31. számában a következő-

Ballagi Aladár: Brassai ötvösök és ötvösművek. *Arch. Ért.* 1890. 392. l. — *Gyárfás Tihamér:* A brassai ötvös czéhmesterek könyve. *Századok.* 1909. 233. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 85. l. — *Quellen* z. Gesch. d. St. Kronstadt. Rechnungen. II. k. Brassó, 1889. 165. l. — *Resch, Adolf:* Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. *Korrespondenzblatt.* 1884. 20. l.

Goldschmied László (Lasla), ötvös 1401-ben Kassán.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 116. l.

Goldschmied Lénárt, l. *Fischer Lénárt.*

Goldschmied Lőrincz *(Lorencz Goldschmid)*, ötvös. 1460—1482-ig s 1484—1489-ig Kassán városi senior volt. 1476-ban a városi tanács 14 márka ezüstöt adott, 1477-ben pedig 35 frtot fizetett ki neki egy keresztért, melyet a szent Erzsébet templom számára rendelt meg nála. Az egykorú számadási könyv erről a következőkben emlékezik meg: »1476. Ratio facta cum magistro Laurencio aurifabro ex parte ecclesie sabbato in die Petri et Pauli apostolorum tenetur ecclesie civitatis marcas argenti 14. és 1477. Item von der Kyrch wegen gegeben dem master Lorencz von dem haws der her, das gross crewcz sal machen sabbato ante Valentini fl. 35.«

Kemény Lajos: A kassai szent Erzsébet egyház történetéhez. *Arch. Ért.* 1890. 340. l. — *Mihalik József:* Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 117. l. — *U. az:* Magyarország vidéki műkincsei. *Magyar Műkincsek.* Budapest, 1901. III. 27. l.

Goldschmied Lőrincz *(Lorenz Goltsmet)*, ötvös. 1487—1494 között Brassóban igen szűkös viszonyok között élt.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 80. l.

Goldschmied Lőrincz, ötvös. 1491 és 1492-ben szerepel Pozsonyban.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 104. l.

Goldschmied Lőrincz *(Lorenz Goldschmidt)*, ötvös. 1516-ban a brassai ötvös czéh czéhmestere volt.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötvös czéhmesterek könyve. *Századok.* 1909. 233. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 82. l.

Goldschmied Márkus, ötvös 1457-ben Kassán.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 117. l.

Goldschmied Márkus *(Marcus Goltschmydt)*, ötvös. Kassán 1512-ben nyert polgárjogot.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 133. l.

Goldschmied Márkus *(Marcus Goltschmyd)*, ötvös. 1515-ben nyert polgárjogot Kassán. Lehet, hogy azonos az előbbivel, s 1512 után elvesztvén polgárjogát, 1515-ben újra megszerezte azt.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 133. l.

Goldschmied Máté *(Mathis Goldschmid)*, ötvös. A XV. században Kassán élt, hol 1466-ban nyert polgárjogot.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 121. l.

Goldschmied Máté, ötvös 1494—1495-ben Pozsonyban.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 105. l.

Goldschmied Máté *(Mathia Goltschmidt ausz der leutsch)*, ötvös 1600 táján Lőcsén. Ez évben július 11-én valami ügyben a kassai tanács előtt tárgyalt.

Mihalik József: Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1893. 328. l.

Goldschmied (alias Schuller) Máté, l. *Schuller Máté.*

Goldschmied Mátyás (Mathias), l. *Mátyás*, ötvös.

Goldschmied Menyhért, ötvös *(Melchior N. Goltschmidt vnd bürger ausz der Leutschau)*. Tulajdonképeni vezetékneve az N betű alatt rejtőzik. A XVI. század második felében Lőcse polgára volt, s ott is működött. Emlékét egy 1587-ből fennmaradt jegyzőkönyv őrizte meg.

Mihalik József: Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1893. 328. l.

Goldschmied Mihály, ötvös. 1473-ban Kolozsvárt élt.

Jakab Elek: Kolozsvár története. Budapest, 1888. I. 498. l. — *W. S.:* Einige sächsische Goldschmiede aus der zeit vor 1700. *Korrespondenzblatt.* 1884. 33—34. l.

Goldschmied Mihály *(Michael goldschmid)*, ötvös. 1482-ben feleségének Brassóban »in quartale Corporis Christi« háza volt.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 79. l.

Goldschmied Mihály *(Michael Goldschmit* alias *Schmitt senior)*, ötvös; szül. 1579-ben, megh. 1659 máj. 13-án Brassóban. 1595—99-ig Hermann Tamás (l. o.) brassai mesternél tanult és ő maga 1610 körül lett mesterré. 1620—21-ben czéhmester, azután pedig 34 évig a brassai ötvös czéh szószólója volt. 1633—37-ig városi gazda, 1639-től haláláig csaknem minden évben Brassó város főbírája volt. G. a brassó-környéki szász templomoknak patenákat ajándékozott (valamenynyi Streitferder György műve), melyek nagy része ma is meg van, özvegye pedig a brassai fekete-templomnak juttatott két ezüst kancsót, melyek szintén napjainkig fennmaradtak és amelyeket Schwartz Mihály (l. o.) készített.

Ballagi Aladár: Kecskeméti W. Péter ötvöskönyve. Budapest, 1884. 12—20. l. — *Gyárfás Tihamér:* Régi brassai ötvösök. *Erdélyi Múzeum.* 1908. 385. l. — *U. az:* A brassai ötvös czéhmesterek könyve. *Századok.* 1909. 236, 237. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Bras-

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 117. l.

Goldschmied István *(Steffen goltschmidt)*, l. *István*, ötvös.

Goldschmied István (Steffan), ötvös. 1460—1469-ig városi senior volt Kassán. Alighanem 1469-ben halt meg.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 117. l.

Goldschmied István, ötvös. A XVI. század elején Lőcsén élt. 1514-ben városi senator volt.

Demkó Kálmán dr.: Lőcse története. I. Lőcse, 1897. 394. l. — *Hain Gáspár* lőcsei krónikája. A Szepesmegyei Tört. Társulat kiadványa. II. r. 376. l.

Goldschmied István (Estván, Steffanus), ötvös. 1569—1578-ig Rozsnyón működött.

Mikulik József: Egy magyar város viszontagságai a XVI. század második felében. *Tört. Tár.* 1884. 187. l. — *Mihalik József:* Hazai ötvösségünk történetéhez. *Arch. Ért.* 1898. 382. l.

Goldschmied Jakab *(Jacobus Goltsmid)*, ötvös. 1475-ben Brassóban háza volt a Kapututczában.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 79. l.

Goldschmied Jakab *(Jocub Goldschmidt)*, ötvös. 1515-ben lépett a kassai polgárok sorába. 1521—24-ig városi senior, 1525—28-ig pedig consul volt. Meghalt 1530-ban.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 133. l.

Goldschmied Jakab, ötvös. 1532—35-ig Kassán dolgozott.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 145. l.

Goldschmied János *(Johan Goltschmyd)*, ötvös. Az ötvösséget alighanem Nagybányán tanulta, s azután egy ideig ott is működött. 1472-ben Kassán telepedett le, hol 1477-ben még élt.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 125. l.

Goldschmied János Lőrincz, ötvös 1517—1521 között Pozsonyban.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 105. l.

Goldschmied János *(Johannes Aurifaber, Hans Goltsmit)*, ötvös a XVI. század első felében Brassóban. 1524, 1525 és 1530-ban a brassói ötvös czéh czéhmestere volt. 1528-ban G. aranyozta meg a városi toronyórát és pedig azon a 12 csillagot és a mutatókat. A számadási könyvnek erre vonatkozó feljegyzései: »Item hans goltsmiden 4 gulden in golt das her di 8 sternn vnd di 4 hendt gegult hat flor. 4. asp. 20. Item hans goltsmit von den 4 henden vnd von den 4 sterren czu machen flor. 15.« 1539-ben saját fiát fogadta fel tanulóul.

Ballagi Aladár: Brassai ötvösök és ötvösművek. *Arch. Ért.* 1890. 390. l. — *Gyárfás Tihamér:* A brassai ötvös czéhmesterek könyve. *Századok.* 1909. 233. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 84. l. — *Quellen* z. Gesch. d. St. Kronstadt. Rechnungen. I. k. Brassó, 1889. 118, 146, 147, 149, 151, 152, 153. l. — *Resch, Adolf:* Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. *Korrespondenzblatt.* 1884. 20. l.

Goldschmied János *(Hans Golttschmydt)*, ötvös. A XVI. században Bártfán élt. 1591-ben erőszakos halállal halt meg.

Mihalik József: Régi bártfai ötvösök. *Arch. Ért.* 1896. 423—424. l.

Goldschmied János *(H. Hans Goldschmit)*, ötvös és érczöntő. A XVI. század második felében alighanem Nagyszebenben élt. Egy 1598-ból való mozsara a Magyar Nemzeti Múzeum tulajdona. A mozsár díszítményei német renaissance stílűek s oldalai Hans Beham rézmetszetei után a tékozló fiú történetének két domborműves jelenetével vannak ékesítve.

Ballagi Aladár: Brassai ötvösök és ötvösművek. *Arch. Ért.* 1890. 389. l. — *Semper:* Bronz mozsarak a Nemzeti Múzeumban. *Arch. Ért.* 1889. 136—138. l.

Goldschmied János, ötvös. 1615-ben Bártfán városi senior volt.

Mihalik József: Régi bártfai ötvösök. *Arch. Ért.* 1896. 424. l. — *Visegrádi János:* Egyházi ötvösművek Zemplén vármegyéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1909. 21. l.

Goldschmied Jeremiás, ötvös, l. *Jekel Jeremiás.*

Goldschmied József, ötvös. 1593-ban lépett a nagyszebeni ötvös czéhbe.

Gyárfás Tihamér: A nagyszebeni ötvösök mesterjegytáblája. *Arch. Ért.* 1910. 414. l. (Mesterjegye közölve a 410. lapon.)

Goldschmied Kálmán *(Colomannus, Colmen goltschmit)*, l. *Kálmán*, ötvös.

Goldschmied Kelemen *(M. Klement Goltschmit, Clemens aurifaber senior)*, l. *Kelemen*, ötvös.

Goldschmied Kelemen *(Clemens Goldschmidt, M. Klement iunior)*, l. *Kelemen*, ötvös.

Goldschmied Konrád (Conrad), ötvös. 1505—1510-ig szerepelt Kassán. 1505—1506-ig városi senior volt.

Mihalik József: Antonius mester aranykelyhe. *Arch. Ért.* 1898. 398. l. — *U. az:* Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 131. l.

Goldschmied Kristóf *(Cristoff Goldtschmid Italus)*, olasz származású ötvös. 1529-ben nyert polgárjogot Kassán. 1537-ig Kassán működött, ekkor azonban Szapolyai János politikai okokból fogságba vettette, honnan 1545-ben szabadult. G. visszatért Kassára, de még ugyanez évben meghalt.

Mihalik József: A kassai dóm régi síremlékei. *Arch. Ért.* 1897. 167. l. — *U. az:* Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 143—144. l.

Goldschmied Lajos *(Ludwich Goltschmit)*, ötvös. 1530-ban Brassóban czéhmester volt.

Kassa

Johan Goltschmyd 1472-1477

Arch.Közl.1899. 125

Goldschmidt Janos

ὀτνός

l.

R III

928. l.

München, Georgenstraße 18/2 Rg.

201.

u balra patak folyik, melynek tulsó partján
minket s jobbra a virágokkal beszórt halmok mögött
. A pocsolyás kőépterben két pásztor terli a
bizott hat tehenet és egy borjút a háttér felé. A birkákból
ő iszik, kettő pedig a fűzfán innen csatangol
bot van s arra támaszkodva haladnak előre.
kabát s térdig felgyűrt nadrág. A egyik ez elől
másik a jobb szárnyon csammog a borjú mögött.
. Felése alól jobbra: Paul Weber
München
1872.

50 : 98 c/m.
Ára 500 frt.

161

Goldschmidt | János
(Hans)
brassói ötvös

l

RIII

687, 699, 705, 739,
744, 755, 815, 817 l.
mint peratus civis
643, 752, 758 l.

Gyöngy csiszolt köböl VII 242

Goltschmidt James

l.

910. l.

Földvár, baracsi VII. 190.

Goldschmidt | Jenny

(Johanna)

t.

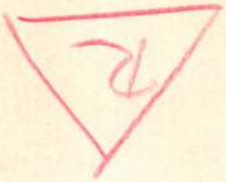

118, 119, 147. t.

ívész.

L ban van abrázolva. 1905.

rvélben ~~[illegible]~~ és ⌈ nyak-

(kerek medaillon. Fejét leve-
Vállaira omlik, bajusza és sza-
elett ⌈lánczon érmet visel. Kör-
CCLXX. Hátlapja ~~[illegible]~~ sima.
n.
Nuber Károlytól 40 K-án

5-én 508 sz. a.
tt 1905: XI. 30-án a 21515 szvsz.

91

6 Ft.!

1399

Goldschmidt Lajos, arany- és ezüstmíves a mult század 70—80-as éveiben Brassóban. Az első nagyszebeni műkiállítás alkalmával 1887-ben számos művét állította ki.

H. M.: Die erste Hermannstädter Kunstausstellung. *Korrespondenzblatt.* 1887. 10. sz.

159 **Ludovicus Goldschmied,** e. 1528, MC 1530. (Lb. 6.)

Kehely, kúpidomú kupáján vésett szegély. — *Kelch, m. konischer Kuppa, am Lippenrand Gravierung.* M—*H* 13,7

Iparm. Múzeum — *Kunstgew. Museum, Bp.*

Die ersten gestempelten Objekte bekannt sind (XIV. Jahrh.), Anfangsbuchstaben des Stadtnamens. Etwas später als solche Stadtzeichen tauchen neben diesen oder auch allein die Meisterzeichen auf, mit welchen der Verfertiger sich für das richtige Legieren verantwortlich bekennt, wogegen mit dem Stadtstempel immer eine Handwerkerkörperschaft die Ausführung einer Feingehaltsuntersuchung, des sogenannten „Probieren"-s bestätigt.

In Ungarn befindet sich die früheste schriftliche Nachricht über eine Stempelung im Rechtsbuche der Zipser aus dem Jahre 1370 (siehe S. 156 u. 197), in dem das Aufschlagen eines Meisterzeichens verlangt wird. Aus dieser Zeit ist aber bisher keine gestempelte Arbeit aus der Zips bekannt.

(Das einzige bezeichnete, aber nicht gestempelte Goldschmiedewerk aus dem XIV. Jahrhundert in der Zips ist ein

160

Talán ugyanaz a „Lehrlingsbuch" készülte előtti időben. — *Vielleicht derselbe vor dem Anlegen des Lehrlingsbuches.*

Egybejáró poharak, 3 drb.; szegélyükön öntött oroszlánfejek és vésett lombdísz; a feneken címer. — *Häufebecher, 3 Stücke: an dem Rändern gegoss. Löwenköpfe u. grav. Ranken: am Boden Wappen.* — „1543."

M—*H* 14,8

Musée Cluny, Paris. Expos. 1931: 92.

arbeiten, denen wir diese Stützen der Forschung verdanken können, stets das Einschlagen der siegelartigen, oft auch Siegel genannten Stempel.

In Ungarn ist schon im XIV. Jahrhundert nachweisbar das „Schlagen" solcher Stempel, deren Gebrauch aus dem Westen zu stammen scheint. Aber auch da ist es noch unentschieden, wie und wo man auf den Gedanken einer Stempelung von Edelmetallwerken gekommen sei.* Mit der komplizierten byzantinischen Stempelung im V—VIII. Jahrhundert hat die in Ungarn offenbar nichts zu tun, obwohl man bei der häufigen Berührung Ungarns mit Byzanz im Hochmittelalter daran denken könnte, daß die Stempelung — die M. Rosenbergs Meinung nach aus

Goldschmidt Lajos
ötvös Brassó

Művészi Ipar

1891. 2, 59,

Annak kakukkol százat a kakukk.

Sikos a hant, a kőhen ázó.

Kapaszkodom . . . Lehullt a fátyol,
Mint tejüvegen csillan átal
A Kakukk ormán a szűztiszta hó.
Hajtsunk! — siet a hajnal, gyújt a szikra,
Hurrá! — most rózsás kapuját kinyitja,
Köszöntlek, fenséges versenybíró!

Itt állok, győzve, csúcsot érve,
Hints hajnalfényt az ősz fejére,
Ki tárva látja diadalkapud.
Ragyogva kelj, oh mának ifju napja,
A vénség ott köhécsel még az aljba,
Nekem kakukkol százat a kakukk.

Goldschmidt fajós
Ötvös

Brassó
l.
Művészi Ipar
III. 40. l.

kivül közgyülése is az első pillanatra fölismerte s éppen azért a legmelegebb rokonszenvvel és lelkesedéssel karolta föl a művészek fontos és nagyszabásu vállalkozását, mely ilyenformán — ha csak a kivitel körül végzetes hibák és tévedések nem történnek — szinte lehetetlen, hogy ne sikerüljön.

A művészek e kedvező fogadtatáson föllelkesülve, mint értesülünk már javában dolgoznak a klub alapszabályainak a kidolgozásán s ezzel egyidejüleg a klub tagjainak a gyüjtése körül is lelkes moz-

II. évf. Budapest, 1899

Műcsa

Az Országos Magyar Képző

Megjelenik minden hó elsején, a Műcsarnokban rendezett kiállítások ideje alatt minden héten.

Szerkeszt
Ambrozovics
titkár.

Művészek klubja.

A mostoha viszonyok, a társadalmi előítéletek és sok egyéb okok által kissé hosszúra nyujtott vajudás után tehát kipattant végre az eszme, mely évek hosszu sora óta ott kisértett a különféle kávéházak művészasztalai körül gomolygó füstfellegek között s annyi sikertelen, mert hibásan koncipiált kisérlet után talán elérkezett az ideje annak, hogy az intelligens magyar társadalom annyi más rétege és osztálya után végre a magyar képzőművészek is megvalósíthassák egyik ked-

Ballagi Aladár: Brassai ötvösök és ötvösművek. *Arch. Ért.* 1890. 392. l. — *Gyárfás Tihamér:* A brassai ötvös czéhmesterek könyve. *Századok.* 1909. 233. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 85. l. — *Quellen* z. Gesch. d. St. Kronstadt. Rechnungen. II. k. Brassó, 1889. 165. l. — *Resch, Adolf:* Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. *Korrespondenzblatt.* 1884. 20. l.

Goldschmied Lajos

1530

Goldschmidt Lajos

(Ludwich)

1.

165 l.

-én. F ugyanott 1849 augusztus 22-én.

1905.

(van és
bra fordul) tojásdad medaillonban van ábrá-
zemöldöke és kis bajusza barna,
nyakkendője alatt inge állógallér-
elejü és vállrojtos sötétzöld
A háttérbeli égbolt felhőzött.
.
. 10.7:8.7 cm.
. Nowackné sz. Kiss de Itebe.

-én 454 sz.a.
1905:XI.30-án a 21515 szvsz. alatt

1216

Goldschmidt
Miklós

737.

Goldschmidt Miklós

(Niclos)

t. 737. l.

Golyó köből VII. 243

Goldschmid Miklós

Stvrs Brassó

Kőmagyštvj. 30-l.

Mus. Nat. Hung.

ztott

rol az eddig ismert, ritka pe
mán még semmi közelebbit bi
nem állíthatunk. ~~Beütött bé~~
~~használata az aranytárgyakon~~
~~a XIX. században bizonyítható~~

*

E mű az ötvöstárgyaknak Ma
szágon szokásos egész bélyegzéséről
szik képet adni. Nem bélyegzett
gyak csak akkor szerepelnek ben
valamely elfogadható alapon tula
hatók egy mesternek. Viszont sok
foglalnak el benne bélyegzett t
amelyek nem nevezhetők műalkotás
Gyakori jegyeik teszik sokszor a
tárgyak jegyeinek megfejtését le

Az itt közölt anyagon kívül s
vannak meghatározatlan jegyei
saját gyüjtésemből, mint segítő
társaim, elsősorban cs. *Varjú* Eie
nemzeti múzeumi igazgató és
Károly műegyetemi tanár szíves
seiből. Ezek közzétételére azonba
más keretben kerülhet majd sor.

* Archaeologiai Értesítő 193

V *Rosenberg ~~[illegible]~~ e
tévesen vonatkoztat Magyarors
Patent ~~über Goldpunzierung~~ irt
Ungarn geltend" erwähnt. —

3 sor
pedit

Goldschmidt Peter
Aurifaber Peter

(Péter ötvös)
Brassó

1

RIII

1496.

744
754, 757, 763

796.1

617, 774, 795, 817

mint
Goldschmidt Peter
is elöfordul

ATVM·IN·
EAM·

Goldschmidt Péter

ötvös

l.

928. l.

2952

12 E. Lichtenfels.

(Sz. Récsben 1833. november 18-án.)

Esti tájkép.

A vidéken hegy
fák kéveznek csopor
szik, míg jobbra
neszt fogott hincsar
A tónak vizében a n
~~felett~~ három mad
lágitás~~kan~~ boritja.
Jelöse alól jobbra:

Vászon, mé
~~Vétetett 187~~
~~M. Zept. 3~~
~~Ny tia 24~~
~~V: 12.~~

+ Vers.

V: 245.

Goldschmidt Peter

(Pitter)

l. Brasso

RIII

617, 744, 759, 817. l.

mint juratus civis

754, 757, 763. l.

Gyüszük VII. 243

Roth Samuel? 3984.

Goldschmidt Samuel, ötvös
1636-ban Brassóban lett
mesterré, meghalt ugyanott
1649-ben.

Resch A. Korrespondenzblatt.
1884. 21. l.

Goldschmied Sarolta

1902. tanító képző i és
polg. isk. képesítés

Ferkèpzomfoiskèvk

86. l.

és uta[illegible] [illegible]-festője, [illegible]
Korának [illegible] odafestett képeiért
nek könnyeden [illegible] odafestett képeiért
rajongott a közönség: Perseus és
Andromeda, Medor és Angelika (Lou-
vre,1733), 24 jelenet Don Quijote-ból,
tervek gobelinek számára (Compiègne,
Múz.).

COYSEVOX (ejtsd: *koázövó*), *An-
toine*, francia szobrász. * Lyon 1640.
† Párizs 1720. XIV. Lajos korában
nagyon népszerü és elismert mester,
egy egész művészgeneráció (a Cous-
touk stb.) kiképzője és vezetője.
Majdnem 20 műve közül, amelyekkel
jóformán elárasztotta a királyi ud-
vart, Párizs városát s a francia álla-
mot, fölemlíthetők: Castor és Pollux
(márvány), A Garonne (bronzcsoport),
XIV. Lajos (márvány, mindhárom
Versaillesben), amint általában a ver-
saillesi kastély és park szobrászati
díszítésében C. játszotta a vezérsze-
repet. A Louvreban: Bourgogne her-
cegnője, mint Diana, Bazarin, Bos-
suet, Fénélon, Richelieu, XIV. Lajos
márványportréi, köztük minden pom-
pázás mellett egyesek az eleven jel-
lemes remekművei. Pásztor és gye-
rek-szatír stb. A serrani kastélyban:
Vaubrun marsall sírja.

COZZARELLI, *Giacomo* (1453—1515),
sienai építész és szobrász, Francesco
di Giorgio tanítványa. 1485-től kezdve
a sienai Osservanza-kolostort építi
át, melynek templomát 14 agyagból
való, kerek evangelista- és prófétа-
relieffel ékesíti. Főműve a templom
kriptájában levő Pietà-csoport, szin-
tén színezett agyagból. Krisztus sira-
tásának e jelenetében már a cinque-
cento pátosza érvényesül. A sienai
Petrucci-palotát, melynek építkezését
szintén C. vezette, a legszebb olasz
zászló-, illetőleg fáklyatartóval látta
el.

COZZI, *Gimignano*. 1764-ben Velen-
cében gyárat alapít, melyben jó puha
[illegible]llánanyagot hoz létre s az ösz-
[illegible] [illegible]árak készít-

Goldschmidt ~~Klotild~~ (Lotte), festőnő; szül. 1871 júl. 11-én Brassóban. Atyja G. Lajos (l. o.) brassai arany- és ezüstmíves volt, kinek műhelyében az ötvösséget is tanulta. Ezután Bécsben képezte magát, majd Münchenben Herterich növendéke volt. A bajor fővárosból Párisba ment s a Colarossi akadémiában fejezte be tanulmányait. Jelenleg mint rajztanítónő Nagyszebenben működik. Képei közül Schiel Gusztáv brassai ev. lelkész képmása (1893) a nagyszebeni Brukenthal-múzeum tulajdona.

Csaki, M.: Baron Brukenthalisches Museum in Hermannstadt. Führer durch die Gemäldegalerie. Hermannstadt, 1909. 133. l. — *H. M.:* Die erste Hermannstädter Kunstausstellung. *Korrespondenzblatt.* 1887. 10. sz.

Goldschmid Tarolta

Börtsök – Reti

87. l

Goldschmid Sarolta

Testo

1911. nagybányai tkola

Nagybányai kiáll. kat. 1912

Tordai magyar Kultúrház – alapítvány

VI. 200.

Sarolta

Goldschmidt ~~Ulstild~~ (Lotte)

festőnő

L.

Szendrey - Szentiványi

588. l.

ez téves
az első
kötetben
Helyes G. Sarolta

Érsekujvár.

A Der weitberühmten /// Ur
liche Abbildung, mit ihren Sc
che von denen Türcken jetzo b
dem rechten Original. czimü rö
látjuk, melynek bástyáin a sz
nek, alól pedig a leiró szöve
szemléljük.

Rm., mér. a rl. 14

Goldschmid Jakab

Nagybánya k. k. 1912.

87

Öskori csonteszköz IX. 103

Goldschmidt Sebolt

ötvös

l.

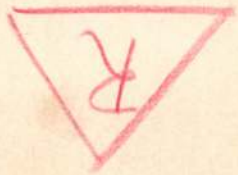

167. l.

2992

2. P. ~~G.~~ Tiesenhausen:

Tengeri tájkép.

A Cuxhaven
köti le figyelmünket
gő van a magas p
tört ki s balra a ha
két árbocni tárkán
Körelőkben két korár
dolgozik. A egyik a
felemelni s a I deisa
Balra a meregető
~~[illegible]~~ ~~megy~~ a vi
bojára ~~[illegible]~~ támaszk
vise alól jobbra: P.

Vászon, mérete
~~M. képt. 303.~~
~~Vétetett 1872.~~
~~VI: 2.~~
~~Ugyan 198.~~

I ~~[illegible]~~ befedett

I ~~[illegible]~~ melyiek gazdág. jobbra fordulva
~~[illegible]~~ egyfogatos

I harmadik ~~ki~~ a

halász

V: 232.

Goldschmidt Sebald

Ofvos

micola

67. l.

Goldschmidt Sibalt

ötvös

l.

R III

671 l.

Gomb VII. 244.

Sebastian Goltschmidt

Poxsony.

1559. Zalt Sebastian goltschmidt, das silberbeschlacht am Richtschwert, das In der Ratstuben ist, zu pessern, und auszuputzen 1 Thl 6 Sch.

Mitalt
[illegible]

Stefan v. Rakovszky: Das Pressburger Rathhaus. Pressburg 1872. 42.1.

Günther

---

rézmetsző.

Goldschmied Simon, ötvös.
A legtevékenyebb brassai mesterek egyike a XVI. században, ki többször viselte a főbírói tisztet is. Ötvösmunkáit említik Szapolyai János, Erdély János pécsi püspök és Frater Georg rajzai.

Goldschmidt Simon

laid

v

Aurifaber Simon

és Simon ötvös

alatt is

Pálffy János hagyom.
Pozsony 81.

:zius 22-én. + Blackfriarsban 1641 de-

II: 27

balrafordultan

l kirakott előtérben, ~~jobbról~~ a menye-
éken ~~egy főpap~~ ül ~~ki balrafordultan~~
meghajoló ifjú ~~áll~~ a bal kezében ~~le-~~
meztelen fiú áll czimerpajzszsal és lo-
op talapzatánál, ~~lévő~~ iróasztal orával
ül balra szárnyas gyermek lebeg, ki ke-
ert tart. Öltözete az egyháznagynak, a
és a kinek jobbjában irás van: birétum,
t reverendas a hosszú hajú szőke művész-
köpeny, térdig érő nadrág, hosszú szá-
kötött szalaggal. ~~Jelzése alól balra~~

cm. — Becsértéke ~~7000~~ 10000 K. ~~Ezt v. De~~
~~ománya 1907. november 14-én (1429-908).~~
vizsleltárban 54 és annak kivona-

80

int:
~~zu einem Portrait in alten Goldrahmen,~~
~~Sepiamalerei, gekauft bei H.O. Miethke in~~
~~3 brt. (II. Salon No. 13)~~

pag 40

2. —

1553 ban

Quellen zur Geschichte
der Stadt Kronstadt
III. 568.

1563-ban és 1566 ban a birói
füstet viselte.

Siebenbürgische Provin-
zialblätter 1807. 35

Kmetty 94. l.

Aurifaber (Goldschmied)

Simon Brassó

1550, 51-ben mint a város kapitánya a város kakonáit a kiszestárnok táborába vezette

Gr. Joseph Kemény. Deutsche Fundgruben der Geschichte Siebenbürgens 42, 44. l.

1562-ben ugyanezen minőségben a király táborába vezette a városi sereget.

Trauschenfels: Deutsche Fundgruben zur Geschichte Siebenbürgens 53. l.

fordits

Goldschmied Simon

Ötvös. Brassó 1531.

irod

Kmetty 65. l.

Goldschmied Simon

Brassó. 1541.

2 kára van.

cnód
i

Kmetty 93. l.

Quellen III. 130. l.

Goldschmidt Simon
(Aurifaber Simon)

(Goldschmid Simon?)
brassai ötvös.
1536-ban a Szapolyai János
számára készitett kupákért
198 frtot kap Brassó
városától.
Quellen zur Geschichte
der Stadt Kronstadt.
II. 465. l.

Kmetty 69. l

1538-ban a brassai városgazda a biró megbizásából 20
forintot ad Aurifaber Simon-
nak, amelyet a király küldött
neki borravalóul.
Quellen. II. 552. l Kmetty 80. l

1	8	31	247	458	463	415	810	520	2953

Goldschmidt Simon

l.

282. l.

uel.

merctlenek.

1905.

fordul2. Rövid haját előre fésü-
visel. Körülcsavart nyakkendő-
k mellfodra látszik, mellénye fe-
magas gallérja lehajtott. Jelzése
és a kép alatt tükörirással alá-
Szombati Samuel mpr."

l-én Pick Mórtól 30 K-án. (370-905)
. 19-én (454-905). Az elszámolás
a 21515 szvsz. alatt (1035-905).

3 sz-ot.

1214

Aurifaber Simon

(Goldschmidt Simon
Simon ötvös)

Brassó

l.

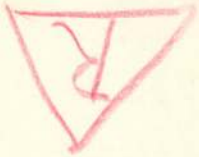

803. l.

2994

4. Closs G.

(Sz. Stuttgartban 1840. november 1

Részlet a Hadrian-villa

Az előtért közép
ják el, a melyek közt a
nik fel, ki előtt kutya
ezen innen
pihenő birkanyáj láthat
villa romjai, közik le fr
tásozak. Az égbolt felhőz

Vászon, mérete
~~Vét. 1872. ben~~
~~M. kép. 268.~~
~~Ug. 197.~~
~~VI: 4.~~

VII: 315.

Goldschmid Simon

ötvös Brassó

l.

829. l.

Goldschmidt Simon

özvegy

l

1016. l.

Továbbá

72, 379 - 381, 385.

398, 399, 534,

584. l.

Goldschmid Simon

l.

72, 379, 380, 381.
534, 584-l-

Lásd még
Simon Ottó
alatt is.

Gyöngy köböl VII. 244.

és 1553-ban városi gazda volt, 1550-ben a brassai darabontok kapitánya, 1551-ben törcsvári castellanus. Két évvel utóbb Brassó város főbírájává választották, s ebben a nagy megtiszteltetésben az 1560-as években többször is részesült. Brassó város számadáskönyvei még a következő munkáiról emlékeznek meg: 1540-ben a városházán levő homokórát aranyozta, 1545-ben 140 frt értékű ötvösmunkákat készített Fráter Györgynek, 1546-ban pedig Fux Jánossal (l. o.) együtt készített ötvösmunkákat ugyancsak Fráternek. 1549-ben egy díszkardot csinált a városbírónak. A számadási könyvek tanusága szerint G. a nagyban való kereskedéssel is foglalkozott. 1573-ban a kolozsváriak pörében hallgatták ki s ez az utolsó adat, melyet róla ismerünk.

Ballagi Aladár: Brassai ötvösök és ötvösművek. *Arch. Ért.* 1890. 392—394. l. — *Deák Farkas:* A kolozsvári ötvöslegények stríkeja. Budapest, 1886. 15. l. — *Gyárfás Tihamér:* Brassai ötvösök a XVI. század közepén. *Arch. Ért.* 1908. 126. l. — *U. az:* Brassai ötvösművek a XVI. század közepén. *Arch. Ért.* 1908. 199, 200. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 86—87. l. — *Mihalik József:* Régi brassai ötvösség. *Arch. Ért.* 1900. 18. l. — *Müller, Friedrich:* Zur Geschichte der sächs. Goldschmied-Zünfte. *Sächsischer Hausfreund.* 1865. 34, 38. l. — *Quellen* z. Gesch. d. St. Kronstadt. Rechnungen. Brassó, 1889. II. k. (L. az indexet.) — *Resch, Adolf:* Die Kronstädter Gold- und Silberarbeiter. *Korrespondenzblatt.* 1884. 20. l. — *Roth, Victor:* Geschichte des deutschen Kunstgewerbes in Siebenbürgen. (Studien zur deutschen Kunstgeschichte.) Strassburg, 1908. 33, 68. l. — *Szendrei János dr.:* Erdély műkincsei. *Magyar Műkincsek.* Budapest, 1901. III. 79. l. — *Trauschenfels:* Deutsche Fundgruben zur Geschichte Siebenbürgens. Kronstadt, 1860. 53, 56. l.

Goldschmied Simon

Simon goldschmied

Pozsony. 1542.

Zalt Simon goldschmied, aus bevelg Herrn Richters, ein zerprochen Zinken auf den thurn mit silber zu beschlagen per 2 Sch 20 d.

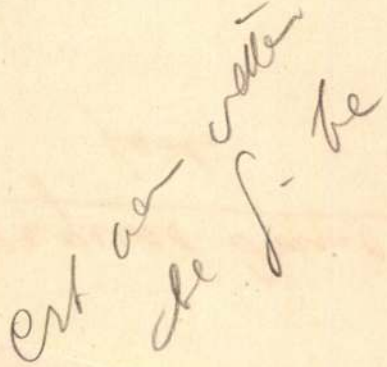

Stefan v. Rakovszky. Das Pressburger Rathhaus. Pressburg. 1872.

30.c

Graguss Imre

festo.

Goldschmied Simon

Pozsony. 1542-ben egy
torony szettörött csucsát
czüsttel boritja be.

Pressburger Zeitung
1877. 45. szám.

Kmetty. 84. l.

Goldschmied Simon

Pötvös Nagyoreben

Könnagyötvj. 236 l.

1305

Simon Goldschmied, M 1554. (A: I,16. Gy: 15.)

Műve nem ismeretes. — *Arbeit nicht bekannt.*

álaszolnak a szultán ultimátumára.

Goldschmied Simon, ötvös. A XVI. század közepén Nagyszebenben élt és 1554-ben lett az ottani ötvös czéh tagja.

Gyárfás Tihamér: A nagyszebeni ötvösök mesterjegytáblája. *Arch. Ért.* 1910. 413. l. (Mesterjegye közölve a 410. lapon.)

Goldschmied Simon, ötvös. 1598 körül Segesvárt élt.

Müller, Friedrich: Zur Geschichte der sächs. Goldschmied-Zünfte. *Sächsischer Hausfreund.* 1865. 44. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagymeltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Goldschmied Simon
ötvös
1580-ban Berolha-
lomban (?) műkö-
dött

Salzer
358. l.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Goldschmied Tamás *(Thomas, Thumes, Thamasch goltsmyd)*, ötvös 1480—1486 között Brassóban, ahol háza is volt.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 79. l.

Goldschmied Tamás

(Thomas, Thomes, Thamesch
goltsmyd.)
ötvös
1480–1486 között Brassóban
L.

Szendrey – Szentiványi
588.1.

Érsekujvár.

Az előtért a vár látképe
csapatok lobogóival. Felirata

NEVHE

magyarázó szövegének kezdete:
Granerthor.

Rm., mér. a vk.

131-91-

Goldschmidt Tamás

688, 707. l.

U. az incola

744. l.

Goldschmidt Tamás

(Thamaschl

l.

688, 707.

u. az mint incola

744. l.

Gyöngy ünegből VII. 244.

Goldschmidt, Thomas

nagyszebeni ötvös

+ 1565

lásd Tamás, ötvös alatt

lásd

Reissenberger, Ludwig

Die evangelische Pfarrkirche A. B. in Hermannstadt, Hermannstadt 1884. 57. l.

Goldschmied Tamás

(Thomas aurifaber, Tomas Golsmydt)

ötvös

1516 - 1528 - ig Brassóban

L.

Szendrey - Szentiványi

586 l.

Érsekujvár.

A látképen feltüntetett
thor van megjelölve és bástya
begő mondatszalagon:

NEVHE

Rm., mér. a vk. 5

Goldschmied Tamás *(Thomas aurifaber, Tomas Golsmydt)*, ötvös. 1516, 1518, 1520, 1522—1528-ig a brassai ötvös czéh czéhmestere volt.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötvös czéhmesterek könyve. *Századok.* 1909. 233. l. — *U. az:* A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 82. l.

Goldschmied Tamás, ötvös 1596-ban Rozsnyón.

Mikulik József: Egy magyar város viszontagságai a XVI. század második felében. *Tört. Tár.* 1884. 370. l.

Történet

Iktató sz.	Megjelölés

Goldschmied Tamás, l. *Beszterczei Tamás.*

Goldschmied Venczel, l. *Venczel.* ötvös

Goldschmied Tamás

l. Beszterczei Tamás

L.

Szendrey - Szentiványi

588. l.

Esztergom.

Az előtért Párkány és a d
középtérben van a vár és város,
Tamás és a Károlyhegy képezi. F

GRAN.

jobbra: 220.
magyarázó szövegének kezdete: 1
Donau fl.

Rm., mér. a vk. 7.2: 8.5

131-91-61.

Kassa

Jocub Goldschmidt 1515-30

Arch.Közl.1899. XXI. 133

Kassa

Jacob Goldschmied 1532-35

Goldschmied Venczel

l. Venczel

ötvös

L.

Szendrey-Szentiványi

588.1.

Érsekujvár.

A Der weitberühmten [illegible] U
Eigentliche Abbildung, mit ih
und wie solche von den Genera
ist übergeben worden. Nach dem
tünteti fel, melynek bástyáin
lengenek és a melyet az ostro
rázó szövegének kezdete: A. Ze
L. Hinterhaltend und in Reserv
Einfall und Entsatz in werende

Rm., mér. a rl. 14.

Θ Goldschmidt Jakob

ὀτνοῦ

l.

RIII

616.l.793.l.

Gyöngy borostyánból VII. 242

Goldschmied Matyas

1579-tol 1587-ben bekövetkezett haláláig Eperjes városa tanácsának volt a tagja.

Eperjes városának Emlékkönyve
1584-1603

Kiadta 95. l.

Goldschmied

Mátyás és János

pozsonyi ötvösöktől

Pozsony város tanácsa aranyozott ezüst billikomokat vásárolt 1490-ben.

Rómer Flóris =

Pozsony régészeti műemlékei.

Pozsony és környéke

Pozsony, 1865

306-l

...utat nappal használja és
...artassék hozzá nem járul,

...1894. Dezember 9.

KIRÁLYI ÜGYÉSZSÉG
RÉSZTÉRCZEBÁNYÁZ

Kir. ügyész

Schehlo

Kötvös

Goldschmied Mátyás
és János

1490-ben aranyozott ezüst
bilikomokat vesz tőlük
Pozsony város.

(a kamarai szám a dísokból

vied

RoPo 306 l.

pokkohetbe

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ..... év

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191 ..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

M.D.K.

Goldschmid Mihály, ötvösmester

Ballagi szerint arános. Sommer Mihállyal, szerző ezt a tévedést helyreigazítja. Szerinte szintén a korban élt s a leghíresebb brassói ötvösök egyike volt. Több ízben céhmester, 34 évig szószóló, városi tanácsos és 12 évig a város bírája. 1659-ben halt meg 80 éves korában.

8

Gyárfás I/stván/ Tihamér: A brassói ötvösség történetéből. Az Erdélyi Muzeum-Egyesület V.vándorgyűlésének emlékkönyvéből. Kolozsvár, 1908. 8.old.

M.D.K.

GOLDSCHMID Saroltа festő

1911-ben Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott

Réti: Nagybánya. Bp. 1954. 329.l.

MDK

Göldschmid Sarolta,

1911-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 87.

Goldschmidt és Aufrecht

Könyvkötés pályázat

kereskedő cég volt, nem művész

Iparmüvészet 1895-ben 7. l.

MDK

Schuller és Goldschmidt,ép.-k

a brassói közkorház tervpályázatára beérkezett pályamüvek egyikét sem tartotta a jury épitésre alkalmasnak, a kitüzött pályadijakat sem adta ki. 5oo koronával megvásárolta közös tervüket.

Tervpályázat eredménye.

Épitő Ipar. 48.sz. 1911.nov. 26.

Goldschmidt ötvösm. MDK
XV.sz.

Finály kolozsvári ötvös czéh szabályairól kiadott okmányai már 1426 és 1475ből szólnak A főmesterek nevei között az ő neve is nevezetik, t.ié Goldschmidt.

I.A.: Magyar mü- és történeti emlékek kiállitása. Századok. 1876. 554.l.

MDK

Goldschmidt és
Schuller, brassói építészek

a brassói kórház pályadija ~~II.~~ I.

Építészet és Iparművészet, 1912. 11.sz. 13-14. l.

Goldschmidt Gyula

szobrász

60 éves

(haldokló állapot)

beírás!

† 1944. XII. 29.

X. ker. nyilvántartó

(1948)

Halotti főkönyv

21

Joannes Goldschmidt ötvösmester

Győri Szemle 1934. 434.

Cikk a győri ötvösökről

MDK

Goldschmidt Lajos,
/brassai/

izléses vert ezüst munkákkal szerepelt.

Szalay Imre: A müvészi ipar az Országos Tárlaton.
Müvészi Ipar.1885/86 évf. 144.l.

MDK

Goldschmidt Péter ötvös
/Petrus Aurifaber Goldschmidt./

1617-1621. székbiró Meggyesen
1630-31 királybiró "
1626-1629 székbiró

Bedeus 79.1.

MDK

Goldschmied, brassói ötvös

Különfélék. Müvészi Ipar, 189o, 234-236 l.

~~Műrészek, XX. 3. 2. f.~~

Goldsmann György festő

Miroir, 1948, Automne, no. 4.

54-61 l.

Pogány Ö. Gábor: A mai festő nemzedék.

Goldstein festő.

Hollósy Simon iskolája: /Emlékezések és levelek/:
A Mübarát 1922.II.évf.169-179 l.

M.D. A4

GOLDSTEIN

1927-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954 338.l.

MDK

Goldstein Adolf, grafikus

Sok budapesti tiszt érkezett a legujabb hadifogolyszállitmánnyal Budapestre. Világ 1947.jul.5.

Goldstein Efraim festő.

Illusztráció Kiss József költeményeihez.

Férfi arckép.
Női arckép.

Katalógus a nagybányai festőkolónia szatmári kiállításáról 1901. 3 l.

MDK

Goldstein Efraim,

1901-ben az iskolához tartozott.

A Hellósy-iskola ideje./1896-1901./ 77.l.

M. D. K.

GOLDSTEIN Efraim festő
(orosz)

1901-ben Nagybányán tartóz-
kodott

Réti Bp. 1954. 325. l.

GOLDSTEIN Ella farto

OMIKE 1909-1944 212

Goldstein Hermann

Ev,

l.

Kőmagyőtej.

690. sz.

690 **HG Hermann Goldstein,** M ca. 1840, e. 1867.

Próbabélyeg nélkül— *Ohne Beschauzeichen :*

a) Filigrángombok. — *Knöpfe in Filigranarbeit.*

Goldstein Testvérek, Érsekújvár. — *Gebr. Goldstein, Neuhäusl.*

b) „Srófosgombok". — *Knöpfe m. gewundenen Furchen.*

~~Király~~ József, Komárom — *Komorn.*

⊢⊣ Grünhut

1 d

Ⅱsel

Goldstein Hermann

Galanta

1864

2T

Müller, Otto .....

Nadascher, Johannes .....
Nádudvary, Stephanus .....
Nagy de Kolozsvár, Laurentius
Neoman, Salomon .....
Neugeboren, Paulus.....
Neumann, Petrus .....
Neumayer, Johannes .....
Neustäder, Michael .....
Nickl, Josephus .....
Nicolaus Goldschmied .....
Niederleitner, Franciscus .....
Nigl, Josephus .....
Nitschko, Thomas .....
Nonnert, Paulus .....
Novak, Paulus .....
Novoszády, Stephanus .....

T5

Oelschläger, Johannes.....
Offenmüller, Fridericus .....
Olescher, Georgius, jun. . .....
Olescher, Georgius, sen. .....
Olescher, Paulus .....
Ollert, Christianus .....
Olmützer, Jacobus, jun. . .....
Olmützer, Jacobus, sen. . .....
Olomutz, Nicolaus de .....
Ongjert, Johannes I. .....

GOLDSTEIN Hermann galántai ötvös

(1840 r.)

MÉrt 1995 117-118 ll

Goldstein

A müvész a Marastoni festész akadémia/növendékeként/végzett másodfoku kitüntető oklevelet nyert a növendékek tárlatán kiállitott müvére,-közli az Intézetek c. rovat.

Családi Lapok, Pest. 1854. II. félév.
5. sz. 235-236. lap

Goldstein Izsák

műhimző

1.

A 90

31. 1.

SORRENDJE:

kollégium énekkara *Hackl N. Lajos*

yi Jordán Károly dr. apát, a Tanács

Vilmos esztergomfőegyházmegyei

adják: *Hidy László, Herritz Jenő,*

az ünnepelt biboros főpap egykori
tlat és az Országos Magyar Kath.

ath. tanító, a nagyszombat-vidéki

M. P. K.

Goldstein Izsák

Tóraszekrény függöny kimzése
Ludwig Forster építész terve alapján
a Dohány utcai templom részére
(1859)

Grünwald Fülöp – Naményi Ernő:
Budapesti Iszinagógák Bp. 1949.
31. l. XV. t.

GOLDSTEIN Jakub galantní otevři

(1867)

MÉrt. 1995 118

5

Goldstein Jakab

Könyvkötő - Dés

XII -

l.

Bud Könyvkötők

31. l.

A miniszter helyett:

államtitkár.

GOLDSTEIN Klára

E.D.A.

GOLDSTEIN Klára

M.D-K.

1925-ben Nagybányán a szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya... 337.1.

K. P. K

GOLDSTEIN Aladár

1924.ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya ... 336.p

GOLDSTEIN Klára M. D. K.

Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja

1927.

Réti: Nagybánya... Bp. 1954 338. e.

GOLDSTEIN Klára M.D.K.

Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja
1928.

Réti: Nagybánya ... Bh. 1954. 339. l.

Réti: Nagybánya 1954

MDK

Goldstein Lajos/orosz-lengyel/,

1896-ban az iskolához tartozott.
ugyszintén 1897- és 98-ban is.

A Hollósy-iskola ideje. 1896-1901. 75, 76. l.

M. D. K

GOLDSTEIN Lajos festő (Oroszország)

Nagybányán a Hollósy-iskola tanítványa az első kiállításon 1 tanulmánnyal vesz részt. (1897.), a 1898-in 5 munkával

Oeri István: A nagybányai művésztelep
Bp. 1954. 239., 305., 306. l.

MDK

Goldstein Lajos

Tájklpvázlat, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898. 15. l.

MDK

Goldstein Lajos

Tanulmány, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898. 15. l.

MDK

Goldstein Lajos

Tanulmányfej, of.

Nagybányai festőiek. Kiáll, 1898. 14. l.

MDK

Goldstein Lajos

Arcképtanulmány, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898. 14. l.

MDK

Goldstein Lajos

Tanulmány, of.

Nagybányai festőisk.kiáll. 1898. 12 l.

M. D. K.

GOLDSTEIN Lajos festő
(orosz-lengyel)
1898-ban Nagybányán tartóz-
kodott

Réti Bp. 1954. 324. l.

M. D. K.

GOLDSTEIN Lajos festő
(Orosz-Lengyel)

1897-ben Nagybányán tartózkodott

Réti Bsz. 1954. 324. l.

M. D. K

GOLDSTEIN Lajos festő

(Orosz-lengyel)

1896-ban Nagybányán tartózkodott

Réti Bn. 1954. 324. l

D Goldstein Lázár

Börtsök – Réti

76 l.

Goldstein Lázár festő.

Mücsarnok 1898.21.sz.195-198 l.

Goldstein Lázár

Tájképtanulmány, of.

Nagybányai festőiek. kiáll. 1598. lapka 13.1.

MDK

Goldstein Lázár

Tájképtanulmány, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898. 14 l.

MDK

Goldstein Lázár

Tájképtanulmány, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898. 14. l.

MDK

Goldstein Lázár,

1898-ban az iskolához tartozott.

A Hollósy Iskola ideje. /1896-1901./ 76.1.

M. D. K.

GOLDSTEIN Lázár festő
(orosz-lengyel)

1898-ban Nagybányán lartózko-
dott

Rébi Bp. 1954. 324. l.

R. D. K.

GOLDSTEIN, Lázár Jestő

(Orosz)

Nagybányán a Holloszy-iskola
növendéke, az 1898-i kiállítása
3 tanulmánnyal szerepel.

Réti István: A nagybányai mesterkelen.
Bp. 1954. 239., 306. l.

Goldstein Löb jud.
ötvös
1828 Pozsony Városa

Kapmagyarországötvösök 35 l.

6 május 15-én.

trázolva, a hol az előtérben középütt
imazsámolyán jobbra fordultan térde-
kezeit öfnekulcsolta és a kinek öltö-
ros rékli, kék köteny és sötét szinü
lhöröst. Jelzése alól jobbra: ÷ L. Correggio

.7 cm.-- Lelt.sz.4506.-- Értéke
s hagyománya 1913 márczius 9-én
Muzeum örökletéte (1381-913).--
~~án (3046-913)~~.-- Bejelentetett
4).

100

Goldstein Mór

Krétarajz másolatával I. foku és vizfestményével II. foku oklevelet nyert a festészeti akadémiai növendékek kiállitásán.

Családi Lapok, Pest. 1855. II. félév.
5. sz. 231. lap

Goldstein Mór
festő
izr. Kecskemétről, 1856-
ban 15 éves

Goldstein Mór, izr., Kecskemétről, 15 éves korában, 1856—57 a festészeti szakosztály hallgatója volt.

Lásd Fleischer Béla M. l.

cat, de a posztimpresszionizmusról, mint magyar szellemi tömegmozgalomról, igazán csak napjainkban beszélhetünk.

Fenyő Györgyöt egész művészi multja arra predesztinálta, hogy ennek a szellemnek hivatott tolmácsolója legyen. Még szinte a gyermekkorban *Kmetty* János vezette be a festés titkaiba s jellemző festőnknek a maga önálló szemléletét ma is féltékenyen őrző művészi magatartására, hogy már akkor sem mestere, hanem — *Rippl-Rónai* hatott rá, ha a kis festőpalánta tán nem is tudott magának számot adni erről a hatásról. S ha első mesterét a véletlennek köszönhette is, a másodikat már tudatosan választotta. És ez a második: *Berény* Róbert volt, a *Nyolcak* Berény Róbertje, egyik előfutára a magyar posztimpresszionista festészetnek. Aztán a bajor főváros jött, a szinte kötelező *müncheni* stúdium. De az „Isaar-parti Athén" semmi nyomot nem hagyott művészetén. Csak *Drezdában* találta meg azt a művészt, aki őt választott útjának: a Kmetty—Rippl-Rónai—Berény-vonalnak helyességében megerősíthette. Ez a művész *Kokoschka* volt.

Goldstein Moritz

geb. in Kecskemét

15 J. alt

Pester academie

1856-57.

Bécsi akadémia
könyvtár

Marosszék V. 185.

Goldstein Mórtz

Geb. in Altofen

14 J. alt.

1850-51

Bècsi akadèmia
könyvtàr

Karika, brouzdori II - 206.

Goldstein Mór, festő; szül. 1835 körül Kecskeméten. A Marastoni-féle akadémián Pesten végezte tanulmányait, hol u. n. társulati növendék volt. 1855-ben a fejkrétarajzolásból első, a vízfestésből második, 1856-ban a gipsz után való fejrajzolásból ismét elsőfokú kitüntetést kapott.

Az első magy. festészeti akadémiát gyámolító társulat évkönyvei. Pest, 1854—56.

Goldstein Mór

festő

L.

Szendrey-Szentiványi

588. l.

Érsekujvár.

E térrajz előterében l
lében a parancsnok és kisére
lön keretben:

DISSEGNO DELL
IMPERIALE SOT
DEL GENERALE
ACCAMPATO TRA
ET COMMORA CO
ATTACC
CHE POI FV TRA
LA PACE SEGVI

magyarázó szövegének kezdete
fejezése: G. Ridotti della

Rm., mér. a r

Goldstein Mór

Az Első Magyar Festészakadémi növendékei közül elsőfoku oklevelet kapott három itt felsorolt növendék:
Pap Josefa budai,
Fürster Emil pesti,
Goldstein Mór kecskeméti lakosok.
"Tárgyhalmaz miatt" a belső boritólapon közli a lap az errevonatkozó értesitést.

DÉLIBÁB, Bp. 1855. szept. 23. 15. sz. belsőboritólap.

D

Goldstein Samu.

kőrajzoló

6 elemi, 2 iparostan.

4 ipart.

alakrajzi osztály

10 hónap, jeles

Tanár Prenosil Sándor

Iparrajziskola 1905.

VÁC

Ferences egyház és zárda

Árvay J: Vácz város. VV 1865, 131l

Goldtberger Antal

ötvös

1715; 1732 Körmöcbánya

Kapmagyarországi ötvösök 17k

Nagykanizsai Vasutas Szövetség népkvt.

V. 302.

Ø Goldsticker Béla I. é.

Ferképzomfoiskávk

1933-34. 43. l.

VIII.

HANGSZEREK, FÉNYKÉPEZŐGÉPEK, LÁTCSÖVEK, FEGYVEREK

M.D.K.

Goldstücher Béla

"Tanulmány" cimmel férfifej, Körmendi Frim Jenő ajánlásával küldte be a "Tehetségavatás" c. felhivásra.
Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1932. szept. 25-okt. 1.
XXII. évf. 4o. sz. 89. lap.

Goldtberger Samuel

Eisenschneideradjunct zu Kremnitz seit 1660 neben Christian Hermann Roth; stand vor seinem Eintritt in den Dienst des Münzamtes Kremnitz 9 Jahre im Dienste des „Venetianischen Generalissimo Monsieur Francesco Morosini" und als Hofgoldschmied in Candia. 1690 25. August. Der Oberkammergraf zu Neusohl, Baron Vichter, berichtet, dass er nach dem Tode des Christian Hermann Roth zumal G. seines alters und augenblödigkeit halber dem Münzstockhlsenckhen nicht mehr füglich vorstehen kan, den Hermann Roth zum Eisenschneider ernannt und den Goldtberger in die Ciment zur goldtarbeith mit wochentlich 3 fl 60 kr angestellt habe.

1. müve a Stempelsammlung ban-

Katmünzen IV. 1245-l.

Kősphinx részlete, római V. 175.

Ø Goldtschmitt Jakab

amenyiben ötvös

+ 1582. Januarnak
osztályában szereplő
könyvek

Iványi Könyvek

77. l.

Münst.

XC III

fol.

Clemen

Paul

Die romanischen Wandmalereien der Rheinlande

(Publikationen der Gesellschaft für Rheinische Geschichtskunde XXV.)

D Goldzahnd Frigyes

rajztanár

l.

Erődi – Bodnár

152. l.

míg Jankovich Miklós a magáét ajándék-
mzeti Múzeumnak, a nemzetközi jellegű
n túli mohó gyüjtők erszényére sandított.
yt tehette, a köz okulására megnyitotta,
erelte, a modern magyar műveltség nagy

nak 1891-ben bekövetkezett halála után
magyar katolicizmus homlokterében más
20 évnél hosszabb időszak alatt csak egy-
nyveltek el benne új szerzeményként. Por
hívott prímási képtárra. Az álomból Cser-
Gerevich Tibort bízta meg a gyüjtemény

yt foglal magában. Ezek egy része Simor
agántermeiben és a vendégszobákban nyert

pártfogásában kongeniális társa volt Ipolyi
őket egymáshoz, mikor Simor győri püspök
plébános. Amazt lelki ösztöne, ízlése és a
műpártoláshoz, ezt pedig tanulmányai, régé-
ngették a Magyar Keresztény Múzeum ter-

A PESTI CHEVRA KADISA 149-IK KÖZGYÜLÉSE

A Pesti Chevra Kadisa Szentegylet kedd este tartotta évi rendes közgyülését. Az ősi rendkívüli jelentőségű zsidó intézmény híres közgyülése hatalmas tömegeket vonzott a székház dísztermébe. Zsúfolásig megtelt a terem a fővárosi zsidó társadalom legkiválóbbjaival, mikor Kramer Miksa, az ősz elnök, az előljáróság élén, zúgó tapsok között, bevonult.

Az ülésen jelen volt a Szentegylet előljárósága részéről: dr. Dési Géza és Lunzer Pál alelnökök, Bánó Dezső, Eisnmann Gyula, Fürst György, Komját Ernő, Landesmann Márk, Steiner Marcell és Wertheimer Lajos előljárók. A Pesti Izr. Hitközség vezetősége részéről: Stern Samu udv. tanácsos, hitközségi elnök, dr. Gallia Béla kuriai bíró, Frey Kálmán, Nagy Andor, dr. Rosenak Miksa, Vértes Emil és dr. Zahler Emil előljárók és Eppler Sándor főtitkár; a Pesti Izr. Hitközség rabbisága részéről: dr. Fischer Benjámin főrabbi, valamint dr. Hevesi Ferenc, dr. Schwarz Benjámin, dr. Scheiber Lajos, dr. Schmelzer Izsák, dr. Farkas József; ott láttuk: dr. Stein Emil, Wertheimer Adolf, alsóterényi Auer Róbert, sióagárdi Zöld Márton tábornok, Darvas Nándor alezredes, dr. Bródy Ernő, dr. Gál Jenő, Kóbor Tamás, dr. Friedrich Tivadar, Horvát Miksa, Weiner Samu, dr. Berger Gyula, Goldfinger Gábor, dr. Kövesi Géza, dr. Farkas Ignác, dr. Patai Samu, dr. Temesváry Rezső, dr. Földes István, Elek Artúr, Gál Béla, dr. Hajdu Miklós, dr. Liszauer Dezső, dr. Radvány Manó, dr. Spitzer József, Reich Samu, dr. Márkus Albert stb. stb., valamint a képviselőtestület csaknem teljes számban.

Külön jelentőséget nyert az ünnepi közgyülés azáltal, hogy ezen alkalomból jelent meg először a nyilvánosság előtt Stern Samu udvari tanácsos, a pesti izr. hitközség kiváló elnöke öthónapi súlyos betegség után. A közgyülés tagjai helyükről felemelkedve köszöntötték a betegségéből felgyógyult Stern Samu elnököt, aki láthatóan meghatva fogadta az üdvözlést. Megható látvány volt, amikor Kramer Miksa elnök az ősi héber áldással köszöntötte Stern Samut:

— Boruch rofé hole! — Dícsértessék, aki meggyógyítja a szenvedőt!

Háromszáz zsidó hittestvér mondta Kramer Miksa benedikciójára az ámen.

Ezután megkezdődött a közgyülés. Lunzer Pál, a Szentegylet alelnöke kegyeletes szavakkal búcsúztatta az esztendő nagy zsidó halottait. Utána következett dr. Endrei Henrik igazgató magisztrális évi jelentése, melyet mélységes meghatottsággal, feszült figyelemmel és zúgó tapsokkal honorált a közgyülés közönsége. Ez a jelentés beszámol arról a párjátritkító emberbaráti munkáról, melyet a Szentegylet végez a magyar zsidóság szociális akcióinak élén. Rendkívüli ováció fogadta Endrei beszédének ezeket a nyilatkozatait:

Mennél ridegebb az élet künn, annál melegebben dobban a szív e falakon belül. Minél nagyobbak az igények Chevra Kadisánkkal szemben, annál nagyobb missziót teljesít e súlyosan nehéz időkben. És Chavra Kadisánk e nehéz időkben alázatos szívvel teljesíti a fenséges isteni parancsot, a szeretetet. Gyakoroljuk a jót szívvel és lélekkel, mert tudjuk, hogy minden jócselekedet annyit ér, amennyi szeretettel hajtjuk végre. Ezen elvek irányították a multban és fogják irányítani a jövőben is munkánkat. A Szentegylet bevételei kitettek 1,723.000 pengőt, a kiadások 1,784.000 pengőt, úgyhogy 61.000 pengő volt a kezelési hiány.

Kramer Miksa, a nyolcvanötéves patriárka, szentegyleti elnök, mélységes hatású beszédet mondott ezután.

A lelkes éljenzés után Stern Samu hitközségi elnök emelkedett szólásra, akinek öt hónap óta ez volt első nyilvános szereplése. Köszönetet mondott Kramer elnöknek, előljáróinak, a Chevra egész vezetőségének és megállapította, hogy a Szentegylet mindig harmoniában és megértéssel dolgozott a hitközséggel együtt a nagy zsidó célokért. Büszkék lehetünk a Szentegylet munkájára és költségvetésére — mondotta Stern Samu — és kéz a kézben akarunk vele együtt dolgozni ezekben a válságos időkben.

Ezután Stern Samu rendkívüli érdeklődés mellett mutatott rá azokra az óriási arányú feadatokra, amelyek a fővárosi zsidóságra várnak a zsidótörvény következtében. Meg kell menteni a zsidótörvény ádozatait és számítunk minden hittestvérünkre ebben a mentési munkában.

Ezután dr. Dési Géza emelkedett szólásra, aki ragyogó beszédében többek között ezeket mondta: Endrei igazgató klasszikus jelentéséből tünik ki az a sok-sok szenvedés, az a keserű sors, amely odakint, kívül a falakon hittestvéreinknek osztályrészül jut. Lehetne beszélni ezekről a dolgokról sokat, de akkor csak sír a lelkünk és ha leírnók, könnyekbe kellene mártani a tollat és csak zokogva tudnánk szólni a fájdalomtól. Az az egyetlen adat is, a mélyen tisztelt igazgató úr jelentésében mindent mond nekünk, amely szerint három temetés közül kettő ingyenesen történik. Csak kis kép, csak kis mozaik ez, amely úgy hangzik, mint egy szörnyű fátum, mint a végzetnek legszörnyűbb csapása. Mert minden szomorúságunk, minden nyomorúságunk egész tragédiája kitünik belőle. Mert voltak idők sokszor az évezredek folyamán, hogy nem volt élelmünk, nem volt kenyerünk, de hogy temetni ne tudjunk úgy, ahogy akarunk, hogy a mi legszentebb halottainkat nem tudjuk abban a végtisztességben részesíteni, ahogyan azt mi kívánnók, ez a zsidóság szempontjából a legszörnyűbb tragédia, a legrettenetesebb fátum, erre nincs szó a szótárban, csak a szívünk sajog és csak könyöröghetünk az Egek Urához, hogy vajha adjon könnyebbséget, jobb időket és tegyen minket erősebbé, hogy legalább temetni tudjuk halottainkat!

Dr. Gál Jenő a közgyülés köszönetét fejezte ki az elmult év munkájáért és egyúttal felhívta a zsidóságot, hogy a mai nehéz időket teljes méltósággal és bizalommal viseljék el. A zsidóság — úgymond — bizakodva néz a jövő elé és kitart ősi hűségében Izráel vallása iránt.

Ripper Frigyes a frontharcosok nevében köszöni meg a Szentegyletnek azt a szeretetteljes támogatást, melyben a zsidó frontharcosokat és hadirokkantakat állandóan részesíti.

Dr. Kahan Nison rámutatott arra, hogy a Szentegyletnek a mai időkben új nagy feladatai nyilnak meg, különösen az aggok fokozott ellátása terén. Bánó Dezső kormányfőtanácsos válaszában kifejtette, hogy a Szentegylet látja az új feladatok nagyságát és épp ezért kéri a felszólalót és társait, kövessenek el mindent, hogy a Szentegylet anyagilag felelhessen meg új kötelességeinek.

Ezután az 1938. évi költségvetést tárgyalták, amely szerint bevételek címén 1,604.000 pengőt, kiadásokra 1,745.000 pengőt irányoztak elő, úgyhogy 141.300 pengő kezelési hiányra számít az előirányzat.

A számvizsgáló bizottság tagjaiul az 1938. évre megválasztattak: Árvai Henrik, Gaiduschek Marcell, galgóci Heteés Mór D., Károly Ármin, dr. Temesvárry Rezső, Vas Lajos és Weiner Samu; majd választmányi tagokul: dr. Gallia Béla kuriai bíró, Roth Miksa és Vámos Henrik választattak meg, mely után a közgyülés lelkes hangulatban ért véget.

DR BÜCHLER SÁNDOR: A GOLDZIEHERÉK CSALÁDFÁJÁRÓL

(Befejezés)

A szemészeti irodalomban a külföldön is elismert nagyjelentőségű és úttörő tevékenységet fejtett ki. Ő írta meg az első magyarnyelvű szemészeti kézikönyvet (1890) és a több kiadásban megjelent „Handbuch der Therapie der Augenkrankheiten" (első kiadás 1880) című munkája évtizedeken át volt a németországi egyetemi oktatás kézikönyve. 1890 óta szerkesztette a „Szemészeti Lapok" folyóiratot, mely a Budapesti Orvosi Ujság mellékleteként jelent meg és munkatársa volt az Eulenburg által szerkesztett Realencyclopädie der medicinischen Wissenschaften nagy gyüjtőmunkának. A trachoma-kutatás, továbbá a gyógypedagógiai kezelés és nevelés eszméit Magyarországon dr. Goldzieher Vilmos vetette fel először, kit hivatottsága a Pázmány Péter tudományegyetemen 1878-ban magántanárrá, ugyanott 1898-ban a szemészet rendkívüli tanárává, a Szent Rókus-kórházban Budapest székesfőváros legnagyobb szemészeti osztályának főorvosává emelt.

Gazdag irodalmi munkásságának összefoglalása curriculum vitae-jével együtt a vallás- és közoktatásügyi miniszternek benyujtott nyomtatványban jelent meg 1907-ben.

Dr. Goldzieher Vilmos 1881 február 27-én *nőül vette tószegi Freund Henrik földbirtokos Berta leányát* (született Nagybecskereken 1858 aug. 5, meghalt Pesten, 1927 okt. 30). *Fiúk, dr. Goldzieher Miksa* (szül. Budapesten, 1883 okt. 5) már gyermekkorában az orvosi pálya felé vonzódott. Egyetemi éveit Budapesten, Lipcsében töltötte, orvosdoktorrá avatása után tanulmányuton járt Párizs, Freiburg, Düsseldorf, Berlinben. Előbb gyakornoka, utóbb tanársegéde volt dr. Pertiknek, a kórbonctan professzorának. Később a Pázmány tudományegyetemen elnyerte a docenturát, majd rendkívüli tanár lett ott, a budapesti Rókus-kórházban pedig vezető proszektor. A háború kitörésekor bevonult frontszolgálatra főorvosi rangban, a II. hadsereg közegészségi bizottságába beosztva vezető szerepet vitt a háborús járványok elfojtásában. Harctéri szolgálataiért a Ferenc József-rend lovagkeresztjével jutalmazták. A Károlyi-kormány alatt a járványügyek kormánybiztosaként működött. A tanácsköztársaság idején akarata ellen hivatalában visszatartva, vezette az egészségügyi ügyeket, 1920-ban Bécsben, 1925-ben Newyorkban telepedett meg, ahol tudományos és széleskörű gyakorlati orvosi működést fejt ki. Goldzieher Miksa a mellékvese- és a hormonkutatás alapvetőinek egyike.

Dr. Goldzieher Miksa 1911 február 23-án kötött házasságot *Strasser Alfréd terménykereskedő Margit leányával* (szül. Budapesten, 1888 okt. 6); gyermekeik: *Lucia Teodora* (szül. Budapesten, 1912 február 23) műtörténésznő, az orvosnak készülő *Beatrix Roze* (szül. Budapesten, 1914 április 11) és *József Vilmos Tibor* (szül. Budapesten, 1919 szept. 21) orvostanhallgató.

Dr. Goldzieher Vilmos professzor leánya, Klára (szül. Budapesten, 1881 december 24). A festőnői pályára lépett, de fiatalsága óta a psychologia és karakterologia iránt érdeklődött. Tudományos előkészületeit magyar és külföldi klinikákon, kórházakban végezte. 1914-ben Hollandiában elsajátította a „batik" szövetfestést, melyet meghonosított Magyarországon. A háború után a psychológia felé fordult buzgón és az irás tanulmányozására specializálódott; az Apponyi Poliklinika idegosztályán tanulmányozta a kóros irásokat, ezzel párhuzamosan az Állami beszédhibákat javító intézetben végzett önálló kutató munkát, 1928-ban a berlini Charité és Egyetem lélektani intézetében, utóbb a Hekscher-alapítvány müncheni agysérült-gondozó intézetében. 1930-ban megalapította a Magyar Irástanulmányi Társaságot, melyben a társelnöki tisztet vállalta, 1931-ben megszervezte a Magyar Iráskutató Intézetet.

Goldzieher Klára, akit 1900-ban feleségül vett *Román Aurél* műszaki vállalkozó (szül. Budapesten, 1873 márc. 8), a grafológia és annak különösen orvosi és pedagógiai jelentőségének világszerte méltányolt művelője; 1931-ben Bálint Antal tanárral megszerkesztette a „Graphodin" nevű irásvizsgáló műszert.[84] Tudományos dolgozatai magyar, német, angol nyelven jelentek meg, értékes munkássága következtében 1931-ben kinevezték a budapesti kir. büntető törvényszék hites irásszakértőjévé.

Dr. Goldzieher Vilmos professzor testvérei: Miksa (szül. 1850 nov. 18, megh. 1880), *Mária* (szül. 1853 január 22, meghalt 1891 június 27), *Herzog Ödön magyar államvasúti főfelügyelő neje, Edouard*, a brüsszeli Goldzieher-Penso bankház társtulajdonosa (szül. 1858, meghalt 1926) és *Ilona* (szül. 1860 nov. 21, meghalt 1931 dec. 20), a budapesti felsőbb leányiskola sok évtizeden át tanára, a magyar zsidó nők egyik legmagasabb rendű jelensége. *Goldzieher Ilona felesége volt dr. Bacher Vilmosnak*, a budapesti Ferenc József országos rabbiképző intézet igazgatójának (szül. Liptószentmiklóson 1850 január 12, megh. Budapesten 1913 dec. 24). A zsidótárgyú tudomány ezen világhírű jelesét ismerteti a „Bacher Vilmos élete és működése. 60-ik születésnapja tiszteletére, 1910 január 12" című gyüjteményes munka, melyet igazgatói állásában utóda, *dr. Blau Lajos* adott ki (Budapest 1910).[85]

Ugyancsak dr. Heller Bernát nyújtott róla és különösen a Goldziher Ignáchoz való ifjúkori barátságról kegyeletes képet „Emlékezés Bacher Vilmosról" című értekezésében.[86]

A magyar vasutak építésénél mérnöki szaktudásával jelentős érdemeket szerzett *Herzog Ödön és Goldzieher Mária* gyermekei:

Róbert (szül. 1872), *Margit* (szül. 1875 márc. 28), *dr. Blau Lajos, a budapesti Ferenc József országos rabbiképző intézet igazgatójának neje; Ilona, Kell Hugóné* (szül. 1879, megh. 1902); *Miksa* (szül. 1884), *a budapesti helyiérdekű vasutak igazgatója.*

Herzog Róbert a kolozsvári kereskedelmi akadémia elvégzése után alkalmazást kapott nagybátyja brüsszeli bankházában; 1902-ben Mexikóban telepedett meg, ahol idővel a mexikói öböl Carmen szigetén híressé vált mintaültetvényt létesített. A fiatalember rendkívüli szervező- és teremtőképességei felkeltették Mexiko-City hatóságainak figyelmét, úgyhogy amikor az amerikai Egyesült Államok befolyása érvényesülni kezdett Mexiko politikájában, államszolgálatra hívták meg. Főleg katonai-műszaki dolgokkal foglalkozott — az osztrák-magyar 32. gyalogezred tisztje volt —, időközben Francia- és Oroszország konzuli megbízottjaiként szerepelt. Mikor Villa és Zapada, a két riválisi hadvezér-elnök polgárháborúba sodorták Mexikót, az amerikai Egyesült Államok protektorátusát biró Zapadához csatlakozott, kinek seregében brigád-generális rangra emelkedett. 1916-ban a villaisták Mexiko városból kiszorították a zapadistákat, mire ezek onnan északra, a beígért USA segítőcsapatok felé húzódtak vissza. Zapadát

[85] Az 1927-ben 87 éves korában elhunyt Herzog Ödönről emlékezést irt leánya, dr. Blau Lajosné Herzog Margit a dr. Patai József szerkesztésében megjelenő Mult és Jövő folyóirat 1933. évi júniusi számában Jegyzet egy érdemlaphoz címen.

[86] Izraelita Magyar Irodalmi Társulat Évkönyve, 1934.

Mult és Jövő 1938. jun.-jul.

Gole I.

Eleonora Magdaléna Therézia:

Derékon alól, hétnyolczad balra, tojásdad medaillonban. Haja fodritott s annak egyik fonata jobb vállára omlik. Kivágott ruháját csipkefodrok díszítik s palástját csokorra kötött szalag tartja össze. Felirataí a kép alatt két sorban:

„Eleonora Magdalena Theresia Rom: Imperatrix,
Hungariae et Bohemiae Regina, Princeps Neoburgicae."

alól középütt: „H R. pinx"
s legalól balra: „I. Gole Fe: et excud: Amstelodami"
s jobbra: „Cum Privil: Ord: Holl: et West-frisiae."

Fekete modor, méretei a medaillonnak 28.1 : 23.4; a rézlapnak 33.8 : 25.2 c/m.

Lt.sza 7565.

55/93. N° 836.

Goldzieher Klára

Gara Arnold, Kozma Lajos és Lakatos Arthur iparmüvészek részt vettek az "Ernst Muzeum kiállitásán, melyet Jean Preux ismertet, s a fölsorolt müvészekről az a véleménye, hogy nagyszerü bizonyságát adták annak, hogy magyar müvészeti kultura mennyire megnövekedett alig pár évtizeddel az első kezdet után.

A HÉT, Bp. 1913. dec. 7. XXIV. évf.
49. sz. 794. lap.

M.D.K.

Goleny Pál

Borosd megyei Áll. Épitőipari V. irodaháza,
Miskolc
főépitésvezetője

Épitész: Horváth István

Magyar Épitőművészet 1966/2. 38-41..1 .

M.D.K.

Golenya Pál

A miskolci Szakszervezeti Ház egyik építésvezetője

Építész: Vasss Antal

Magyar Építőművészet 1964 / 6. xxxxxxxxxx 24-29. l.

GOLFUSS JÁNOS, asztalosmester

Halper János orgonakészito vándorutjan elosször Golfuss István asztalosmesterhez szegodött le Felsoörött.négy hétre. Az igazolast Golfuss 1839S.julius 30-an allitot ta ki./Vándorkönyv 11.lap./. 308.old. 9.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

JOHANES GOLGOVITZ, textilfestőmester

Az 5.függelékben a locsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a locsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869.ig.
A mesterek egyike volt:
227. -Johanes Golgovitz, Gloengloesch. 102.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

GOLHOF, Gottfried, pozsonyi asztalossegéd

G.G.,Tischlergesell,
† 29 éves korában, Pozsony,
1775 máj.5. [1775, 41.szám, 8 l.]

Pr.Z.

GOLHOF, Gottfried, pozsonyi avztalanegéd

G. G., Tischlergesell, +29 éves korában, Pozsony, 1775 május 3. (1775, 41. vzám, 8.l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

M. D. K.

GOLIÁN Gizella

1924.ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya ... 336. e

GOLIAN Gizella M. D. K.

1925-ben Nagybányán a szabadiskola tagja

Révai: Nagybánya... 337.l.

Góliám Gizella.

MDK

a kiállításon szerepelt.

Dr. Vajkai Aurél: A magyar képzőművészek és iparművészek szövetsége Veszprém megyei munkacsoportjának kiállítása a Bakonyi Múzeumban. KÖZEPDUNÁNTULI NAPLÓ. 1957. nov. 15.

MDK

Gólian Gizella

1928/29tanévben polgári leányisk. rajztanári oklevelet kapott.

Képzőm. főisk. évk. 1928/29. 22 l.

Polián Gizella

1917/18, 1926/27-1931/32

Ferkˆpzomfoiskˆvk

86.l.

tükkel.

CRAESBEECK (ejtsd: *krázbék*), *Joos van*, flamand festő, * Neerlinter 1600 kör., † Brüsszel 1662 előtt.

Golián G.

1928, jun. Nemz. kalon
tav. tárl.
3 vörf.

Mur. Kr. O. Tarnácsa III. 237

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 JUL 31

SOMOGYI NÉPLAP

Goliásová Anna,
Szobrász
1021

Minden asszonyért. *Goliásová Anna szobra*

legjobb csatár?

s ugyanebben
nyertük az or-
bajnokságot, és
nokságot is. Jó
össze ekkor a
mostani első
en *Gyimesi* és
akkori csapat-

sapat keretébe
tem, a tartalé-
második csapat-
, de MNK és
Kupa mérkő-
a legjobbak kö-
kaptam.

zem magam én is, a feleségem is. Nyugodt körülmények között, nagyszerű segítőtársakkal dolgozhatok, s ez mindennél többet jelent. A pályám elején vagyok, nem akarom elszalasztani a lehetőséget. NB I-es játékos akarok lenni. Mégpedig olyan, akinek a nevét gyorsan megtanulják a kapusok.

A fiatal játékosról egykori edzője, a Honvéd mesteredzője, *Lakat Károly dr.* nagyszerű véleményt adott: — Az utánpótlás egyik legnagyobb ígérete, a legtehetségesebb fiatal játékosom...

Németh Lajos, a Rákóczi vezető edzője is elégedetten nyilatkozott a fiatal csatárról:

— Még nem láttam tétmérkőzésen játszani, de az edzéseken nagyszerűen érzi a játékot, csak rajta múlik, hogy jó befejező csatár lesz-e. Jobb és bal lábbal egyaránt jól lő s a fejjátéka sem rossz. Fizikai adottságai jók, reméljük képességeit kamatoztatni fogja.

A halk szavú, csendes fiatalembertől sokat várnak a szurkolók. Ahogy ő is önmagától.

Cser Kovács Gábor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tolna m. Népújság

1976 DEC 19

Goliásová Anna

1976. december 19.

1021

Minden asszonyért

Goliásová Anna szobra.

osárlabda

Sok sikert az NB II-höz!

A Baranya megyei sportvatalban került sor a korlabda NB III délnyugati oportjának évadzáró értezletére. Az NB III első hezettje a Bátaszéki VSK. épviselője, Zágonyi Bálint tte át a díjat Egyed Miálytól (balról), a kosárlabda-szövetség vezetőjétől. A ligaértekezleten többek között részt vett a sportág ismert szakvezetője, dr. Radochay Imre is. A pécsi vezetők elmondták: remélik, hogy a bátaszékiek az NB II-ben is helytállnak, és tovább népszerűsítik Bátaszéken ezt a szép sportot.

Hárman 425 gól szerzői

M.D.K.

Golian Mihaly, takácsm

A nagyvázsonyi takácscéh cserépkorsója. Felirat: Golian Mihály Che Mester. 1740. Fülemüle Mátyás munkája. Nagyvázsony/?/. L. 9. 9/a. kép. Magy. Nemz. Múz. Lsz. 1961. 1475. Függelék, 10. Lásd még: Függ. 9. 193. o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139. o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém

MNK

Golien János

porcelánfestő

lásd: Gerle /Golien/ János

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

GÓLITY LÁZÁR,magyarszabó

A deszki hajóvontaók lovasfuvart is vállaltak.A mult században a szegedi iparosok is igénybe vették őket. Vásárokra jártak.Arad,Temesvár,Nagykikinda,Szabadka, majd később Csongrád,Szentesre fuvarozták őket.110.old

JUHÁSZ ANTAL: A deszki hajóvontatók 93.old

A MÓRA FERENC MUZEUM Évkönyve,1964-65. Szeged,1. 1966

MDK

Goll

Fieber H: A modern művészet és a papság.
Katholikus Szemle, 1908. 749 l.

MDK

Goll Elemér

Alpár Ignác mesteriskolája. Épitő Ipar - Épitő Művészet. 1924. márc. 1.

Goll Elemér dr.

Építész

45 éves Évrában halt meg.

Technikus Évrában Lechner Jenővel és Agghány Tiborval építészeti alaktant adott ki. Megalapítója volt a Megfagyott Muzsikus c. humoros építész nevűnek. Kezdetben az államépítészeti hivatalnál mérnökösdödött, utóbb magán-építész lett. Kitűnt a telepes községek templom tervpályázatan ~~nep~~ magyaros templomaiat, terverte a gróf Tellki-féle és a Ludwigh-féle kerstélyt, Hubay Jenő bérpalotáját, a nagykanizsai postapalotát, az F. T. C. Hungáriánti sportpályáját. A kultusz-minisztérium részére számos iskolát tervezett. Az 1914-18. naturalat a feldult Felvidék fordits

1907

templomait restaurálta
több templomot tervezett
melyek az önrevmlás miatt
nem valósulhattak meg.
Építő Ipar – Építő Művé-
szet. 1925. 24–25. l.

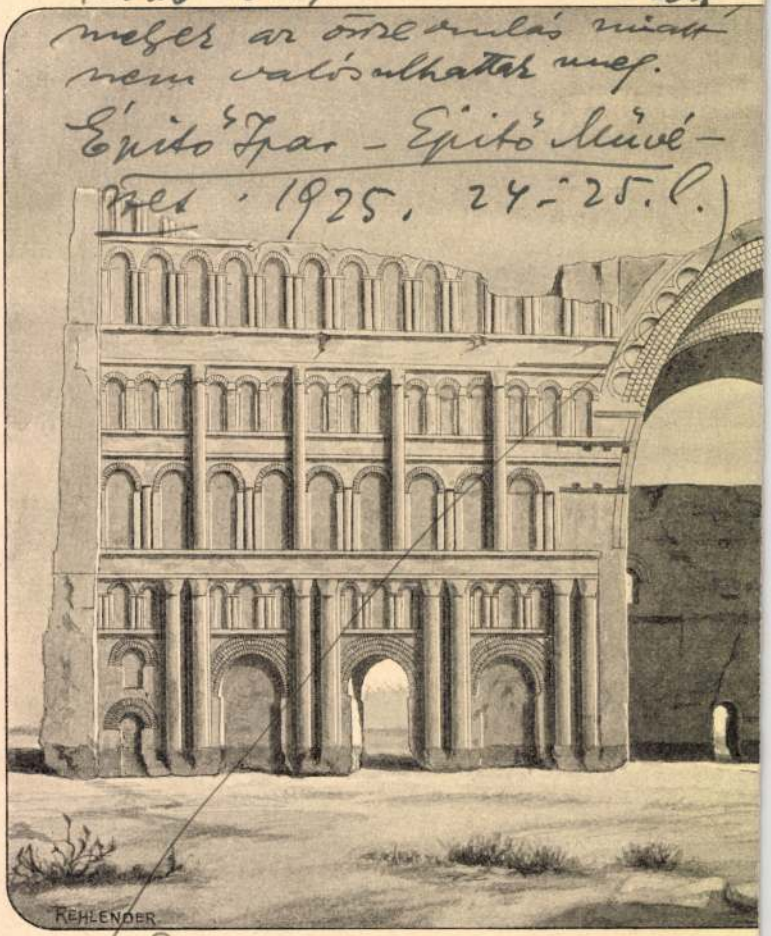

Dr. Tak Kesra (Bogen des Chosro). Ruinen des von König

(F. G.: Dr Goll Elemér
munkódéséről.)

MDK

Goll Elemér

A budapesti férfiszabók ipartestülete székházának tervpályázata."Magyar Ipar" jeligés közös tervét Werner Frigyessel megvették. A homlokzat és a fldsz. meg I.em. alapr.-ról repr. 12,13.old.

Magyar Épitőművészet 1912. 1.sz. 11,12,13.1.

MDK

Goll Elemér

MÉ, 1912. 1.szám 12,13.1.

MDK

Goll Elemér dr. müépitész

Közös terv Werner Frigyessel második dijat nyert a Kolozsvárt épitendő óvoda-, elemi és felsőbb iskolával kapcsolatos bérház tervezésére hirdetett tervpályázaton.

Müvészet 1912. 118.l.

Goll Elemér, épitész

Müvészet, III., 1904. 54.

Hazai krónika.

MDK

Goll Elemér dr. budapesti épitész

a kolozsvári orth.izr.hitközség iskola és fürdő tervpályázatán II.dijat nyert.

Magyar Épitőmüvészet 1912. 1.sz. 14.l.

MDK

Goll Elemér dr. épitész

A Magyar Testgyakorlók Klubjának sportpályája, tervrajzokkal. Közös terv Werner Frigyes épitész szel.

Épitő Ipar 1913. 350, 351,352.l.

MDK

Goll Elemér, ép.
Szül. Budapest, 1880-ban

Oklevél kelte: 1902
" száma: 2642

m.kir. József Műegyetemen okl.-t, absolut.-t vagy Okl.-
onosítást nyert építészek névjegyzéke. 1873-1928-ig.
KI-BM 17.1. 1931 jan. 15.

MDK

Goll Elemér épitész

A Megfagyott Muzsikus extra száma a 39. évford. 1898-1937. 15. l. képpel.

Dr. Goll Elemér

MDK

Bpi Egyetemi Énekkarok háza, rajz

Désaknai áll.elemi iskola, vizf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

M.D.K.

D: Goll Elemér, épitész

Werner Frigyessel közös tervre 800 K-ás második díjat nyert a Kolozsvári orth. vall. hitközség óvoda-, elemi-, felsőbb iskolával kapcsolatos bérház-pályázatán. (Az első díjat nem adták ki.)

Vállalkozók Lapja. Bp. 1912. XXXVII. évf.

folyó. 28 sz. 13-14 old.

MDK

Goll Elemér

Még egy szó az új Országház műmárványairól cim alatt irt az Ország Világ 1902.évf., 833.l.

Zámborszky Ilona: A Magyar Orszaghaz.Bpest. 1937./képekkel./ Bibliográfia.

MDK

dr. Goll Elemér

Dr.G.E. müködése.

Épitő Ipar Épitő Müvészet 1925. 42. l.

MDK

Goll Elemér építész

Magyar Építőművészet, 1911. 12. sz. 30. l.

MDK

Elhalálozott tagok

dr. Goll Elemér

A Magyar Mérnök és Épitész Egylet Közlönye
1925. 117.o.

MDK

Goll Elemér és Werner Frigyes

a Budapesti Férfiszabók Ipartestületének a Prátexr-utcában épitendő bérházára kiirt tervpályázaton pályamunkájukat megvásárolták

Művészet 1912. 73.1.

GOLL ELEMÉR építész

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 56.p.

GOLL ELEMÉR építész

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 **56.p. és ill.**

MDK

Goll Elemér dr.

Építő Ipar, Építőművészet, 1925. 49. évf.

MDK

Goll Elemér dr. épitész

A Magyar Testgyakorlók Köre új sporttelepének épitése alkalmából kiirt palyázaton az 1000 koronás I.dijat Werner Frigyes és dr. Goll Elemér épitészek nyerték.

Művészet, 1911. 388.l.

Goll Elemér dr., építész Budapesten. Műveit leginkább a magyar stílre való törekvés jellemzi. 1903-ban a földmívelésügyi miniszterium által telepes templomokra kiírt tervpályázaton pályaművét megvétellel tüntették ki. 1911-ben a Magyar Testgyakorlók Köre új sporttelepének pályázatán Werner Frigyessel közösen készített terve első díjat nyert. A Műcsarnok 1911—12. évi téli kiállításán a Budapesti Egyetemi Énekkarok házának és a désaknai állami elemi iskolának Werner Frigyessel közösen készített terveivel vett részt. 1912-ben a kolozsvári aut. orth. izr. hitközség Kolozsvárt építendő óvoda-, elemi- és felsőbb iskolával kapcsolatos bérház tervezésére hirdetett pályázatán társával együtt készített pályaműve a II-ik díjat kapta.

Magyar Pályázatok. 1903. 10. sz. 22. l. — 1904—5. 3. sz. 8. l. — *Művészet.* 1904. 32, 33, 54, 209. l. — 1907. 249, 251—253. l. — 1911. 388. l. — 1912. 73, 118. l.

Golb Elemér dr.

építész

L.

Szendrey - Szentiványi

588. l.

T. 266.

ngarischen Vestung NEUHEUSEL
en Schantzen, und Gräben,
l Forgátsch den Türcken mit Accord
rechten Original. Fa vár látképét
a szövetséges csapatok lobogói
ló vesznek körül. Magya-
t des Primo Veziers és befejezése:
o stehende Türcken, der Christen
m Stürmen.

7 : 26.8 cm.

Goll Elemér dr

ired

Sváb Gyula:

Újabb állami nép-
iskolák

MMÉE Közl

1914. 24 l.

79 —

179. Deheim (pestő —)
Csendélet. Fa, olaj, 15 × 21 cm.

Masrlagby II. 280 szám
Deheim

—

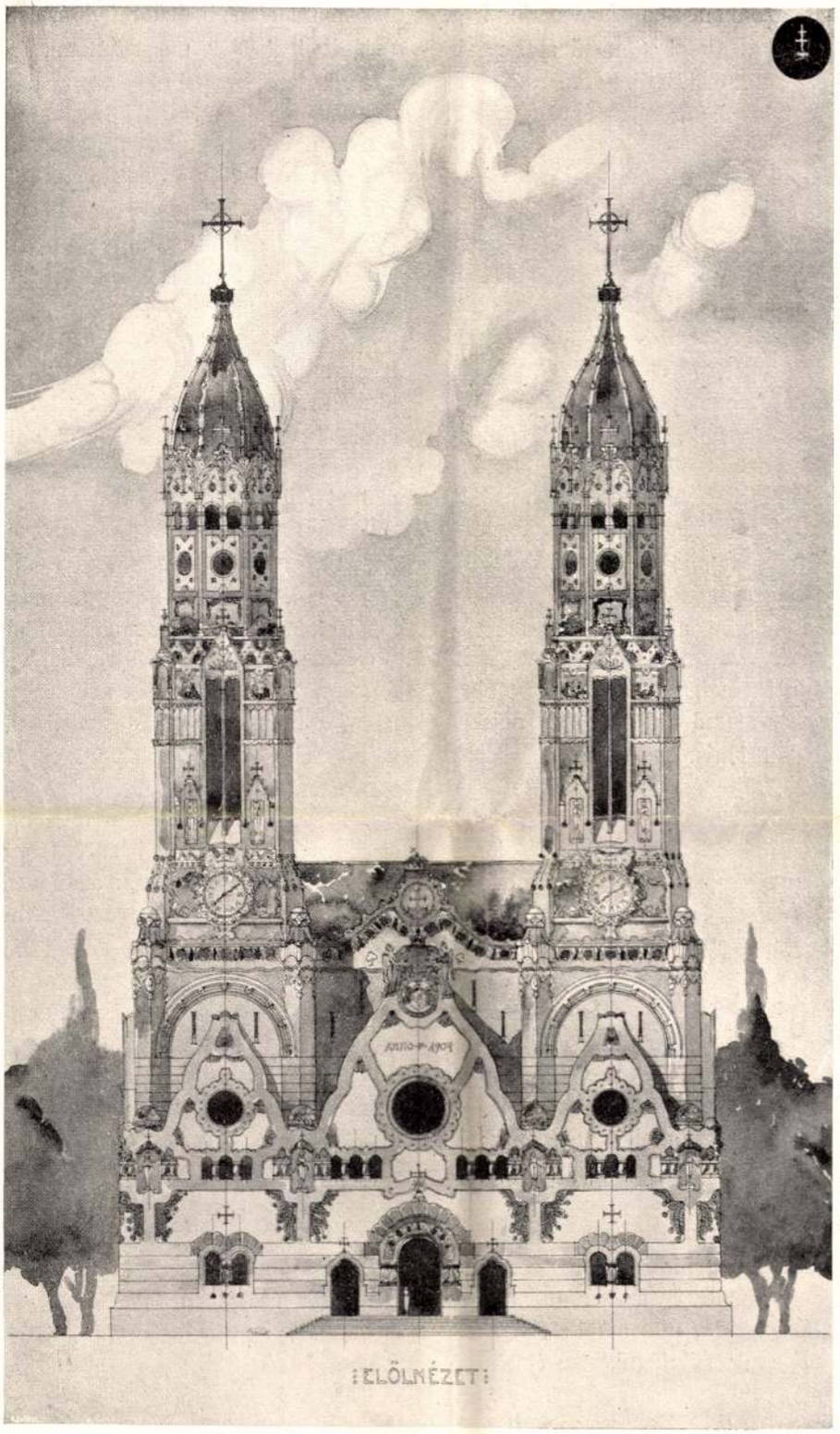

EGY SZEGEDI TEMPLOM TERVRAJZA
FŐHOMLOKZAT
GOLL ELEMÉR MŰVE

249-53
Művészet 1907 képek

zebb feladat azonban nem is a sarkophag, hanem a sokkal nagyobb tömegű mennyezet szilárdsági látszatát előidézni. Szerencsére erre a célra önként kínál módot az épület belseje, ahol a mennyezettel megegyező félköríves forma nem tartozik a ritkaságok közé, mert, hisz amint tudjuk, a hajókat egymástól elválasztó oszlopokon a hosszanti gádorfal mentén végig mindenütt félkörívek nyugszanak. Önként kínálkozik, hogy a félkörű mennyezet alá oszlopokat helyezzenek el, amint hogy magában az épületben is oszlopokat láttak az ívek alatt.[1] A mennyezet, ha alatta kétoldalt oszlopok vannak, félig-meddig fülkére emlékeztet, amely az oszlopokkal együtt egész a templom padlójáig nyúlhat, s így a sarkophagot magába fogadhatja — lent a padlózaton, s így nem forog fenn többé annak a szüksége, hogy a sarkophag külön konsolokon nyugodjék. Rendesen a két oszlop alá egy széles talapzatot tesznek, amely az egész építménynek alapúl szolgál, s amelyen a sarkophag is nyugszik. Így alakul ki a XIV. századi síremlék, amelynek lényeges részét egy széles kiugró talapzat, rajta álló két oszlop, s ezen nyugvó mennyezet képezi. A mennyezet alatt a sarkophag foglal helyet.[2] A típus kialakulása után az egyes részletek változnak, oszlop, mennyezet, sarkophag formája az egyes esetekben eltérő.

A fejlődés azonban itt sem áll meg. A XIV. században kialakult forma is számos jegyet tartalmaz, amely a művészeti feladat meg nem oldottságát mutatja, s ennek a megoldása felé törekednek a művészek. A mennyezet most már elég szilárdnak látszik, de a támaszték és a mennyezet formája között határozott dissonantia mutatkozik. Az oszlop feje ugyanis jóval kisebb keresztmetszetű, mint a mennyezet talpa, s ennek következménye, hogy a támaszték csak a mennyezet egy része alá igazodik, míg a többi rész teljesen a levegőben látszik lógni.[3] Az építészeti dissonantiát elébb dekorativ részletek felhasználásával akarják megszüntetni, helyesebben azáltal, hogy a képzeteket más természetű társulásra indítják, a figyelmet az építészeti dissonantiától elterelni törekszenek. A talapzat két oszlop és mennyezet egy fülkére emlékeztető részt képez, s ez nagyon emlékeztet arra a fülkére, amelyben a halott rendesen még életében nyugodni szokott s amelyben a ravatalt is nagy ünnepségek között elhelyezték.[1] Hozzájárult az a körülmény, hogy amióta a síremlék az épület belsejébe jött, a szobrászat részt követel magának a síremlék diszítésében, s legelőbb is a sarkophagon, majd a külön hulla-ágyon nyugvó halott alakját fejleszti ki. A halott alakja a síremlék fülkeszerű belső részében elhelyezve — fölötte a mennyezettel, egészen arra a mennyezetes ágyra emlékeztette a művészt, amelyet az előkelők lakásában mindennap láthatott. Minthogy a ravatalt is épp ilyen helyen állították fel, ennek következtében, tekintetbe véve általában a művészeti fejlődés realisztikus törekvéseit, eléggé közeleső volt, ezt a gondolatot a síremlékeken kifejleszteni. A mennyezetes ágy lényeges része volt a függöny, s így a síremlékeken ez is megjelenik. A függöny — a XV. századi síremlékek állandóan jelenlévő eleme lesz, s ez a nevezetes, mindig úgy helyeztetik el, hogy az oszlop és mennyezet találkozási pontja lehetőleg el legyen takarva. De ha eltakarva nincs is, akkor is, azáltal, hogy — a függöny révén — az építészeti résztől a szobrászati és ornamentális rész felé fordul a figyelem, s végül is hangulati és tartalmi elemek jutnak uralomra, az építészeti dissonantia nem bántja a szemet.[2] A megoldás azonban, épen mert az építészeti képzetek tisztán építészetiekkel állanak képzettársitási kapcsolatban az alkotó művésznél, nem tekinthető véglegesnek. A megoldást tovább is keresik, s pedig abban az irányban, hogy

[1] Thompson: Sepulchral Monuments. — II. tábla — Cerchi síremlék.

[2] X. Gergely pápa síremléke. Thompson i. m. 1. tábla.

[3] Venturi: Storia dell' arte italiana IV. kötet Fig. 380. Nino Pisano: Cavalcanti síremléke — egy nagyon késői, de igen jellemző példája ennek az állapotnak,.

[1] Burger részletesen tárgyalja az ünnepélyes szertartásokat.

[2] A függöny nem ugyan ezen a helyen, de hasonló célzattal fordul elő egy igen korai síremléken: Giovanni Pisano művén, XI. Benedek pápa síremlékén. Thompson V.—VI. tábla. A XV. századiak közül Donatello: XXIII. János síremléke és Brancacci síremlék.

a támasztékot és mennyezetet formailag összhangba hozni törekszenek. A mennyezet keresztmetszete természetesen nem változhatik úgy, hogy a támasztékúl szolgáló oszloptörzs, vagy fő köralakú, vagy négyzetes keresztmetszetét vegye fel. A XV. században a monumentális, főkép a világi épületek mintájára az oszlopot négyzetes pillér váltja fel a síremlék mennyezete alatt. A formaátvétel a XIII. században is a monumentális épületből történt, így természetes, hogy a monumentális építészet formai alakulása most is megérezteti hatását. Miután az oszlop, mint támaszték eltünt, s helyét a pillér foglalta el, azonnal kínálkozott a megoldás. A pillért négyzetes oszlopból egyszerűen a fal felé egész szélességében tovább építvén téglaidommá kell alakítani, s akkor az orom és támaszték találkozási pontján — a kettő keresztmetszete teljesen egyforma lesz, s az építészeti dissonantia teljes megoldást nyer. A megoldatlanságot palástoló függönyre nincs többé szükség, eltűnik, s kialakul még a XV. században a síremlék új típusa, amely lent talapzattal, oldalt két pillérszerűen végződő oldalfallal, fent félkörives mennyezettel, hátul határoló fallal elzárt fülke. Magától értetődik, hogy az egyes építészeti részeket egymástól el kell választani; a talapzatot kétoldalt erősen kiszöktetik, a pilléreket a mennyezettől egy közbeiktatott taggal választják el, s minden egyes részt egészen az illető tag építészeti tendenciájának megfelelő ornamentummal látják el, amint azt Marzuppini vagy Bruni említett síremlékén láttuk.[1]

Az egész fejlődésmenet, mint láttuk, egymásból természetesen következő fázisokból alakul. Mikor a dekorativ művészetek a templom belsejébe bevonúlnak, akkor új formai kérdések megoldása kerül elő, amelynek a megoldására önként kínálkozik az, ami az épület belsejében állandóan szembetűnik. A félkörives mennyezethez átveszik az épületből a hajókat elválasztó gádorfal hosszanti ívei alatt álló oszlopokat. Ez az elem azután — módosulásokkal ugyan, de állandóan jelenlevő eleme lesz a dekorativ építménynek. Nagy különbség van azonban a között a feladat között, amelyet a támaszték itt és ott teljesít, s ezt a különbséget nem szabad szem elől téveszteni, mert a szerep természete, amelyet a támaszték a síremléken betölt, a síremlékek fejlődése szempontjából rendkívül nevezetes.

Az épület belsejében az oszlopoknak, vagy pilléreknek, a melyek a hajókat egymástól elválasztják, konstruktiv jelentőségük van, a felettük végighúzódó gádorfalát tartják a középhajónak. A szerkezeti szerep a támaszték formáiba bizonyos állandóságot és szabatosságot visz be. Ezeken a dekorativ munkákon a támasztékoknak nincs statikai jelentőségük. A sarkophag és mennyezett magukban is megállanának, s a szem pusztán a szilárdsági látszat kedvéért óhajtja. Világos, hogy

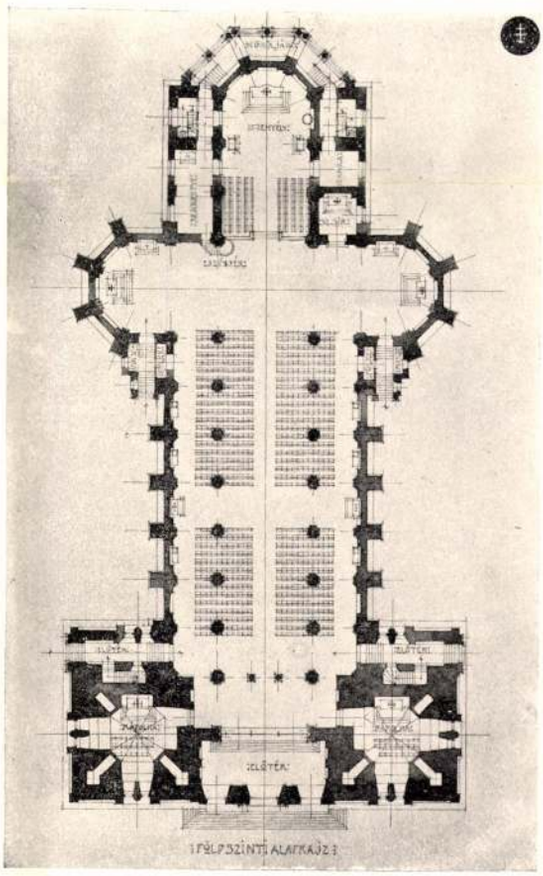

EGY SZEGEDI TEMPLOM TERVE
FÖLDSZINTI ALAPRAJZ
GOLL ELEMÉR MŰVE

[1] Bruni síremléke. — Thompson 27—28. tábla.

EGY SZEGEDI TEMPLOM TERVRAJZA
OLDALNÉZET
GOLL ELEMÉR MŰVE

EGY SZEGEDI TEMPLOM TERVRAJZA
HOSSZMETSZET
GOLL ELEMÉR MŰVE

itt a támasztékokkal tetszése szerint bánhat el, a formákban a legnagyobb változatosságot és szabatosságot engedheti meg magának a művész. Az építmény többi része sincs semmiféle általánosabb jellegű építészeti elvnek, sem téralkotó, sem konstruktiv jellegűnek alávetve. Ennélfogva az építmény minden egyes része nagy változatosságra és formai szabadságra képes. Az egyes részek nem következnek építészetileg egymásból, a részek között semmi egységes logikai kapocs nincs, minden rész szabadon alakulhat. Ennek a következménye, hogy nem az építmény egésze áll mindig az alkotó művész tudatelőterében, hanem igen sokszor minden egyes részlet külön-külön. Így megvan az alkotmányok természetében a csírája annak a fejlődésnek, amely később, amikor a kellő alkalom arra megérkezik, tényleg be is következik: az nevezetesen, hogy egyes építészeti részek mások rovására nagy mértékben kifejlődnek.[1]

Az alkalmat erre a fejlődésre a szobrászat adja meg. Okokból, melyekre most nem térhetünk ki, a síremléken elhelyezett szobrok mennyiség és méretek tekintetében gyarapodnak. A szobrászat a sarkophag körül csoportosúl első sorban, — már tartalmánál fogva is, továbbá a félkörű ív mezejében. Mindkettő a fülkébe esik. Ennélfogva a fülke jóval tágulni kénytelen, jelentőségben nagyot nyer, s jobban kiemeltetik. A fülkét határoló két pillér erősebben ugrik ki, s az építmény felül magas attikát kap. Rendesen a fülkék száma is a dús szobrászat miatt, a számos allegorikus és történeti alak elhelyezésére megszaporodik: egy helyett három lesz.[2] A középső jelentőségben a legnagyobb, jóval magasabb és szélesebb az oldalsóknál, architektonikusan is sokkal jelentékenyebb, hatalmas, oszloppal diszített pillérek határolják kétoldalt, külön kiszökellő talapzaton állanak, magas attikával bírnak s azon segmentum alakú, vagy háromszögletes orom nyugszik. Az oldalsó fülkék a háttérben vannak, laposabbak, kevésbbé mélyek, alacsonyabbak és keskenyebbek. Az egész építmény minden részén mégis egyforma magas, mert a középső fülke túlemelkedő részének megfelelő helyét rendesen síma vagy domborúművel diszített lappal töltik ki. Az egész építmény három részből áll, amelyek közül egy tömegénél fogva határozottan uralkodó jellegű, míg a másik kettő egészben véve háttérbe szorul. A három rész között semmi egység nincs, a középső tömeg uralkodó jellege dacára nincs lezárva, az oldalsók háttérbeszorulása a középsővel szemben különös dissonantiát mutat, amelyet fokoz még a szobrászatnak olyan elhelyezése, hogy a nagyobb középső helyre állítják a tartalmilag és formailag jelentős alakokat, s az oldalsó részt a szobrászat is meglehetősen elhanyagolja.

Ez a fejlődési folyamat csak a XVI. század második felében következik be, s már a barokképítés idejére esik. A gyökere azonban visszanyúlik a XV. századra. Az építészet tömegszerinti, de nem konstruktiv, hanem dekorativ jellegű; az egyes részeknek nincs statikai funkciójuk, ennek következtében szabadon alakulhatnak a mi tetszésünk szerint. Ez teszi lehetővé, hogy a szobrászat beavatkozására egyik építészeti rész a másik rovására fejlődjék ki. Egyszóval az építészeti rész (szerkezetellenes) dekorativ jellege egyenesen magában rejti már az egyoldalúságot az építészeti tömegek elhelyezésében, amivel bizonyos tendenciózusság kerül be az építészeti részbe, ami megint mozgási képzetekkel való társulást idéz elő — ez pedig, Wölflin szerint[1] egy jelentésű az építészetben a festőiséggel. A XV. század formáiból így szükségkép származik az, amit barokknak nevezünk.[2]

Ugyanerre az eredményre fogunk jutni a szobrászati rész fejlődésének a vizsgálatánál is. A legrégibb síremlékek minden szobrászati részt nélkülöznek; a katakombák arcosoliumai festészeti dísszel vannak ellátva. Csak az antik jellegű s formailag egészen

[1] Mino da Fiesole síremlékein és oltárain már érezni ezt a törekvést.

[2] L. Andrea Sansovino síremlékeit: Schönfeld: Sansovino und seine Schule. — Hans Semper: Hervorragende Bildhauer-Architekten der Renaissance Taf. 14, 16, 18, 19.

[1] Wölflin: Renaissance und Barock. S 15. ff.

[2] Wölflin a barokk eredetét más alapon magyarázza.

Gold Elemér

A MŰVÉSZET JÖVŐJE

Mi, akik szintén kivettük részünket a modernek küzdelmeiből, nem egyszer kiáltottuk győzelemittasan a régi hagyományokon üldögélők felé a régi filozofiai igét: πάντα ῥεῖ! Mily szép volt ez a küzdelem! Abban a biztos tudatban, hogy a fejlődés és a kor szelleme velünk van, napsugaras gondtalansággal indultunk a régiek ellen, ostromoltuk a multak hagyományait s helyet csináltunk az újnak, az eljövendőnek, amelyről azt álmodtuk, hogy az a művészet tökéletessége leend.

És győztünk. De a régi játék ma újból megismétlődik előttünk, amikor az új művészet már nem a jövendőé, hanem a jelené. A régi küzdők alighogy birtokba léptek, máris túltesznek elődeiken abban, hogy erélyesebben védik uralmukat, mint ahogy amazok védték egykor hagyományaikat. A modernek ortodoxiája máris kialakult, szívósabb, erősebb ortodoxia lett minden eddiginél s híven a parvenűk ősi szokásához, már-már feledtetni akarja forradalmi eredetét. A próféták, akik nemrégiben még csak az előre vezető utat ismerték, kezdenek hátra tekintgetni, historikusokká vedlenek s nagy gonddal keresgélik a régmult idők művészetében a maguk őseit. Nem átalják a renaissance műkincseit fölforgatni, hogy azoknak halmazából keressenek igazolást modernségükhöz. S amint egykor az öregek ő feléjük, most ők kiáltják minden újító felé a legerélyesebb megálljt, mintha a művészet csakugyan elérte volna a megálmodott tökéletességet.

Igaz! Sokat elértünk és sokat tanultunk. A természettől ezernyi olyan apró részletet hódítottunk el szemünk számára, amelyekről mitsem tudtak azelőtt. Nemcsak azt tanultuk meg, hogy miképen kell meglátni és művészien ábrázolni a mozgás absztrakcióját, hanem magát a mozgást is, a maga szüntelen egymásutániságában. Ma már nemcsak a napfény legfinomabb rezgéseit értjük, hanem a sötétség legfinomabb vibrációit is meg tudjuk festeni és élvezni. De hát ez a megálmodott tökéletesség? Ha modern műkiállításon járok, ritkán élvezem a sok szépnek vidám gyönyörét. Túlságosan nehézkes gondolatok támadnak bennem. Kétség üli meg lelkemet, hogy csakugyan elértük-e azt, amiről a küzdelem első napjaiban álmodtunk? Kimeritik-e a modernek vívmányai a művészetet? Avagy talán csak külső burkai ezek a művészetnek? Nem kell-e tovább mennünk, hogy e burokba a kellő tartalmat öntsük; nem volt-e az eddigi küzdelem a fejlődés sohasem szűnő harcának egyik fázisa? Annak a küzdelemnek, melynek soha sincs teljessége, csak átmenetei az újabbhoz, a legújabbhoz?

MAGYAR TELEPES KÖZSÉGI TEMPLOM.

A FÖLDMÜVELÉSÜGYI MINISZTER ÁLTAL MEGVETT TERV.

GOLL ELEMÉR MÜVE.

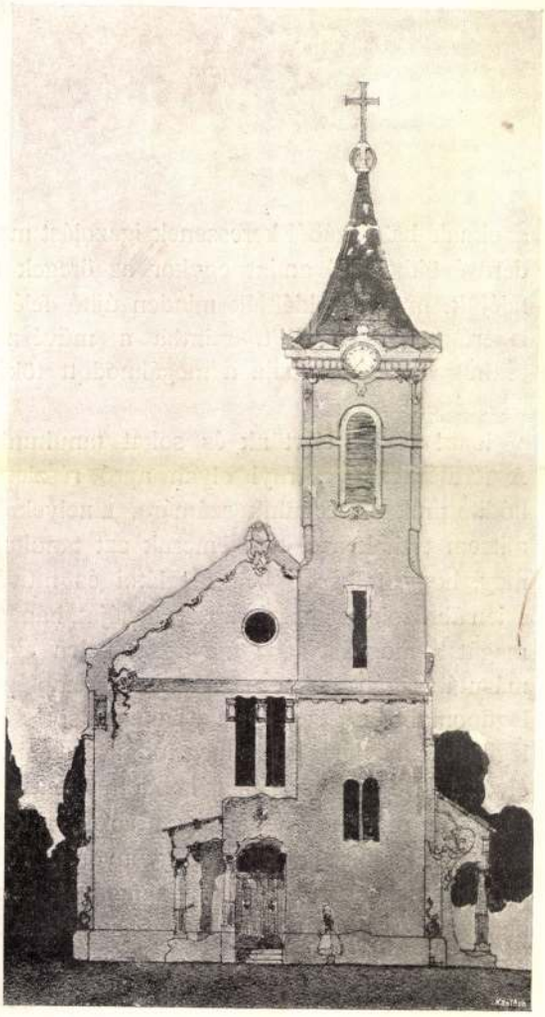

HOMLOKZAT.

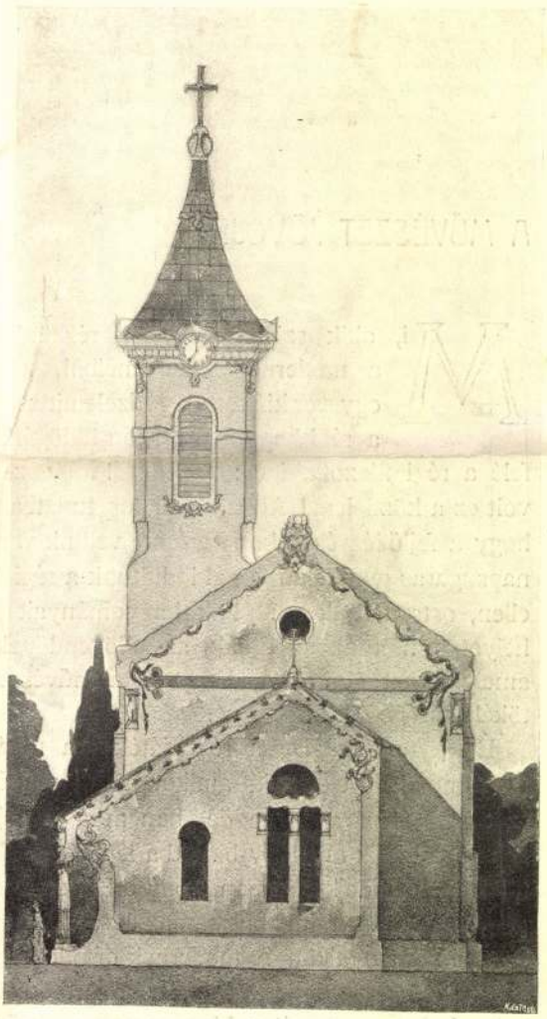

HÁTSÓ NÉZET.

ÉPITÉSI ÖSSZEG 30,000 KORONA.

Müvészet
1904.

— (A farkasréti kisajátítási komédia.) Megirta a *Magyarság*, hogy a belügyminiszter *nem hagyta jóvá a főváros kisajátítási terveit* a farkasréti temető kibővitésére vonatkozólag s a főváros ezzel szemben *már meg is vásárolt* egy 1900 négyszögöles telket az Összetartás Házépitő R.-T.-től, sőt a 242 millió korona vételárat *ki is fizette*. Ehhez közgyülési jóváhagyás is kellett volna s a legutóbbi közgyülést pótló nyilvános tanácsülés napirendjéről sebtiben *levették* az ügyet azzal az indokolással, hogy *nincs kellőképpen előkészitve*. Most aztán kiderül, hogy *az ügy még a kisajátitó-bizottság előtt sem volt*, mert ez a bizottság pénteken délelőtt tizenegy órakor tart ülést és pótlólag és utólagosan most akarják vele jóváhagyatni a dolgot. *De a pénzt az eladónak már régen kifizették*. Ez a páratlan közigazgatási komédia csakis ugy történhetett meg, hogy a fővárosnál *egyáltalán nincs ellenőrzés*, hiába van kormánybiztos, a gáz árát éppugy felemelik, mintha nem volna, és éppugy vásárolnak telkeket, mintha belügyminiszter sem élne a világon. Ha jól sejtjük, e kisajátitási és telekvásárlási postamunka mögött politika rejtőzik, s ha nem csalódunk: talán éppen magának a szociáldemokrata igazgatóságnak olyan sürgős és fontos a dolog, hogy maga a kormánybiztos is tehetetlenül nézi ragyogó előretörésüket a városházán.

Peyer bájdala

(We ave seven...)

Heten vagyunk, uram, heten:
Hét élő hulla, hét tetem.
Peyer tervezett, Kunfi végzett,
S Garami tervszerün kivégzett.
Bár lelkezetet még szedünk,

— (Pesterzsébet teljes sötétségben.) *Pesterzsébet* rendezett tanácsu város egész területén tegnap este kilenc óra tájban, ugy a lakásokban, mint az utcákon, *kialudtak a villamoslámpák és a városra teljes sötétség borult*. Az áramszolgáltatás zavarait még ma reggelre sem tudták helyreállitani, bár a kutató munka nyomban megindult. A Budapestvidéki Villamossági Részvénytársaság vezetőinek véleménye szerint *a kábelben keletkezett rövidzárlat okozta a világitási zavart és a hiba megtalálása nagy és hosszu ideig tartó munkát igényelt*. A pesterzsébeti rendőrkapitányság vezetői megtették a szükséges intézkedéseket, a rendőri őrszemeket megháromszorozták, nehogy a sötétben a közbiztonságot veszélyeztető elemek garázdálkodhassanak. A mérnökök egész nap kutatták a rövidzárlat okát, egész sereg helyen felbontották a kábelvezetéket, de az esti órákig még nem sikerült helyreállitani a villamosvilágitást.

— (Sulyos kardpárbaj a Fodor-vivóteremben.) Tegnap este a Fodor-féle vivóteremben *Wolfsinger* Frigyes földbirtokos és *Zsoldos* Jenő bankár sulyos feltételü kardpárbajt vivtak, hol mindjárt az első összecsapás után több sebesülés történt. Zsoldos Jenő bankár éles vágást kapott a fejére, mig Wolfsinger Frigyes a szeme alatt sebesült meg. A párbajt azért folytatták és tizennégy következő összecsapás után a segédek megállapitották a harcképtelenséget és beszüntették a párbajt. *Közben megsebesült a vezetőségéd Rácz Vilmos is*, mert Zsoldos kardjának hegye lepattant és az acélszilánk Rácz dr. balcombjába furódott.

— (Két és félezer golyvás gyerek Somogyban.) *Kaposvárról* jelentik: A népjóléti miniszter rendeletére a körorvosok megvizsgálták a somogymegyei elemi iskolákat és a *fiuk között 1018, a leányok között 1568 golyvást találtak*. A megbetegedések főként a barcsi, csurgói és igali járásokban vannak.

— (A kaposvári Széchenyi Társaskör) tegnap délután tartotta tisztujitó közgyülését. Elnöknek ujból *Rezsek* Gyula dr.-t, alelnöknek *Büky* Jánost és *Wagner* Józsefet választották meg.

— (A keresztény iparosok gyülése.) A *Keresztény Iparosok Országos Szövetségének* belvárosi csoportja a Saskör helyiségeiben ülést tartott, melyen az iparosok gazdasági szervezkedéséről tárgyaltak és a fővárosi községi törvényt ismertették. *Végh* János elnök kifejtette, hogy a magyar iparosság s igy a belvárosi iparosság is, nem halad azon az uton, amelyen kellett volna. Minden magyar iparos résen legyen és küzdjön a boldogulásért. A tetszéssel fogadott beszéd után *Frühwirth* Mátyás nemzetgyülési képviselő szerint az az ország boldog, amelynek minél több önálló, saját keresetéből élő kézműiparosa van. A szociáldemokratizmus és a liberálizmus elérte azt, hogy a kisiparos tönkrement és gyári munkás lett. Ennek a lezüllesztett, sok méltánytalanságot eltürt keresztény kézműiparosságnak olyan irányhoz kell csatlakoznia, amely a kisipari érdekeket védi. Frühwirth képviselő szavait nagy lelkesedéssel honorálták. A lelkes ünneplés elültével *Kovács* József Bertalan, a keresztény női szabók szakosztályának elnöke lelkes szavakban buzditotta a jelenlevőket arra a nagy harcra, amelynek becsületes megvivása a keresztény iparosságot talpraállithatja. *Miklós* Ferenc, a Keresztény Iparosok Országos Szövetségének főügyésze ismertette a községi választási törvényt, majd lelkes buzdító szavakat intézett az egybegyült iparosokhoz és felhivta őket a községi párt zászlajához való csatlakozásra. *Hegedüs* György dr. nemzetgyülési képviselő lelkes szavakkal mutatott rá azokra a rombolásokra, melyek előidézték az 1918-as nagy összeomlást és óva intette a keresztény iparosságot, hogy ne engedje magát mérsékleteket hirdető jelszavakkal félrevezettetni, mert a nagy világ hegycsucsán — mint mondotta — csak két zászló áll: a vörös és a fehér. A keresztény iparosság a társadalomnak egyik legszámottevőbb és legmagyarabb rétege és ha ez az iparosság a keresztény nemzeti gondolat megértésében összeforrva felveszi a harcot, megteremti a keresztény Budapestet és a

— (Átszállás a helyiérdekü vasutakról a villamosokra.) Régi kivánságot teljesitett a BSzKRT és a Helyiérdekü vasut igazgatósága, amikor ma kimondotta, hogy a két vasutra rendszeresiti az átszállójegyeket. *Rényi* Dezső, a BSzKRT vezérigazgatója és *Body* Tivadar a HÉV vezérigazgatója ma megállapodtak abban, hogy a 3500 koronás villamosjegyekkel át lehet szállni a helyiérdekü vasutakra és viszont. Az átszállójegy tehát nem fog többe kerülni, mint a rendes villamosátszállás. Az átszállójegyeket hetikártyák alakjában is ki fogják adni és valószinüleg meg fognak állapodni arra vonatkozólag, hogy havi hérleteket lehessen vásárolni.

— (Elütötte a vonat.) *Miskolcról* jelentik: A Budapest felől érkező reggeli vonat a mezőnyéki állomáson elütött egy asszonyt. A szerencsétlent feltették a vonatra, hogy bevigyék Miskolcra a kórházba, de utközben meghalt. Kilétét még nem sikerült megállapitani. Egy cselédleány *Práyer* mezőcsáti malomtulajdonos feleségét vélte felismerni az áldozatban. A vizsgálat megindult.

Házasulandók és részletre vásárlók

figyelmébe ajánlott cégek. Erovatra hivatkozók kedvezményben részesülnek!

20%-kal **olcsóbban** szerezheti be **butorszükségletét** tulhalmozott raktár miatt azok készitőjénél: **Hartmann János** müasztalosnál **Wesselényi-u. 24., félemelet.**

ÜZLETFELOSZLATÁS MIATT!
Elsőrendü topolya sima háló ... 7,500.000 K
Elsőrendü bükk topolyabetétes hálók ... 4,500.000 K
Tölgyebédlő prima székekkel ... 4,500.000 K
Diófaebédlő prima székekkel ... 6,000.000 K
és mindennemü lakásberendezési tárgyak sürgősen kiárusitatnak. — Gyári butorárudház, **VII., Csengery-utca 29.** (Király-utca sarok)

— **(Mi hát az igaz, Szerkesztő Ur?)** Ezt a levelet kaptuk: Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur! Bocsásson meg, de egy szép esettel szeretném kegyes türelmét megrabolni. Bizonyára tetszik tudni már a Pacsirta-uteai tömeges csőnélküli gázmérgezésről. Nos, én ott lakom, a lakásom most is tele van gázzal és a hét szomszéd lakót, valamint a házszomszédomat vitték el a mentők. Nekem csak az volt a szerencsém, hogy éppen lumpoltam és nem voltak otthon. (No, nem a saját zsebemből lumpoltam. Meg voltam hivai) Nekem mindig azt mondták, hogy a lumpolás káros a szervezetre. És ime! A többi Pacsirta-utcai lakó nevében is tanácsért szeretnék mélyen tisztelt Szerkesztő Urhoz fordulni. Itt a Pacsirta-utcában ugyanis több rémhir terjedt el. Többek között az, hogy a Gázművek ezekbe a lakásokba is be fogják vezetni a gázórát (a lakásban cső ugyan nincs, de gáz az van!). Igy ezekben a házakban is kell a föld alól beömlő gáz után — vigalmi adót fizetni. A másik rémhir, hogy a Gázművek igazgató urai öngyilkossági kisérletet követtek el, csak rossz helyen nyitották ki a gázcsapot. Ugye, nem igazak ezek a rémhirek? Főleg az utóbbi miatt aggódunk erősen. Kérjük, nyugtasson meg bennünket, Szerkesztő Ur! Azután mást is beszélnek itt, a Pacsirta-utcában. Azt is mondják, hogy csak kisérletekről van szó, hogy hogyan lehetne a lakásokba csőmegtakaritással annyi gázt vezetni, amennyi egy szegény munkáscsaládnak elég. S hogy a dolog mögött a Takarékossági Bizottság áll, de az emberek nem értik meg, nem támogatják eléggé, félremagyarázzák, mindjárt elájulnak és meghalnak. Igazán nem szép tőlük! ... pesti közönség! Ugy is hallot-

— **(Mózer Ernő előadása a pánszlávizmusról.)** A *Magyar Külügyi Társaság* előadóestjén *Mózer* Ernő nemzetgyülési képviselő nagy hallgatóság jelenlétében a pánszlávizmus kérdését fejtegette. Az előadó elsősorban ismertette a szlávság és a pánszlávizmus fejlődésének történetét a X-ik századtól kezdve, majd azokat a mozgalmakat, amelyek a szlávság kulturális és politikai egyesitésére törekedtek, már a XVII—XVIII. század elején. Rámutatott arra, hogy a pánszlávizmus terjesztői már a XVIII. század végén is hatalmas munkát végeztek a *monarchián belül élő egyes szláv törzsek kebelén* belül és a XIX. század elején akciójukat még inkább kiterjesztették, anyagi áldozatoktól sem riadva vissza. Ezután átsiklott a XIX. század második felének történetén s néhány szóval ismertette a háborut megelőző évek mozgalmait és rámutatott azon munkára, amelyet *Kramárs és társai Prágából kiindulva végeztek és amely a monarhia széteséséhez nagyban hozzájárult.* Rámutatott arra, hogy a pánszláv munka ma még veszedelmesebb, mint volt a multban. Ha Oroszország a mai viszonyok között pillanatnyilag ki is kapcsolódott mint központ a pánszlávizmus köréből, abban a pillanatban, amint az oroszok a bolsevizmus igáját magukról lerázzák, *az orosz nemzeti eszme felébredésével egy időben fel fog támadni ujból ott is a pánszlávizmus.* Az előadó szerint a pánszlávizmus a közeljövőben egyik legsulyosabb problémája lesz az európai politikának. Az előadást a hallgatóság nagy tetszéssel fogadta és azt magas nivóju vita követte, melyben *Horváth* Jenő, *Paikert* Alajos, *Eötvényi* Olivér, *Baiza* József, *Német* József, *Szviczsényi* Zoltán, *Gömöry-Laiml* László és mások vettek részt.

— **(A Regnum Szövetség tagfelvétele.)** A *Regnumi Szövetség* szenior csoportja február elsején délután 4 órakor tartja ünnepélyes tagfelvételét, melyet a Regnum Marianum alapitó püspöke végez. Ugyanaznap délelőtt 10 órakor a püspök mondja a szentmisét és nyolc órától kezdve gyóntat. Szentmise alatt közös szentáldozás.

— **(A budapesti szeizmográf távoli földrengést jelzett.)** Az Egyetemi Földrengési Obszervatórium jelenti: Az obszervatórium készülékei ma reggel 5 órakor távoli földrengést jeleztek. A földrengés fészke körülbelül 9400 kilométer távolságra van.

HALÁLOZÁS

Goll Elemér dr. okleveles épitészmérnök 45 éves korában e hó 22-én meghalt. Az Ujpesten levő családi sirboltba temették el.

Farsang Lajos szentgotthárdi kereskedő 32 éves korában meghalt.

Réder Győző ezredes, a szegedi hadbiztosság vezetője, 43 éves korában Szegeden meghalt.

Özvegy *Kánya* Rihárdné szül. *Cserny* Berta e hó 24-én Bécsben 53 éves korában meghalt. Holttestét Pozsonyba szállitották. Férje, Kánya Rihárd Pozsonynak felejthetetlen emlékü polgármestere volt.

Tranta Ferenc pozsonyi katolikus hitközségi tanitó 49 éves korában meghalt.

Kovács Sándor volt magyar postaaltiszt, az egykori régi magyar postásgárda derék, népszerü tagja, 63-dik életévében Pozsonyban meghalt.

Léváu özvegy *Lokota* Adolfné szül. *Lorenz* Józsa 79-dik életévében meghalt.

Kisbaconi *Benkő* Elemér dr., ügyvéd e hó 17-én 47-dik életévében Egrestőn (Erdély) meghalt.

Hirnschrodt Ottó, a Duna—Száva—Adria-vasut főfelügyelője, szombathelyi osztálymérnök, a Ferenc József-rend lovagja meghalt. 1887-ben lépett a vasut szolgálatába. A szombathelyi mérnökegyletnek egykor alelnöke, a városépitő bizottságnak érdemdus tagja volt. E hó 27-én temették. Halálával egy *régi soproni család utolsó férfisarja* halt el.

Kövesdi *Wenczel* Tivadarné szül. ómoraviczai *Heinrich* Karolin, m. kir. kuriai biró özvegye e hó 26-án 81-dik életévében Budapesten meghalt. E hó 28-án délután 4 órakor temették a kerepesi temető halottasházából. Gyászolják gyermekei, unokái, sógorai, sógornői, unokatestvérei, a Wenczel-, Ámon-, Takáts-, Müller báró-, Heinrich-, Rónay-, Czanyuga-, Semetke-, Bertényi-, Belatiny-, Stampa-, Sztrilich-családok köréből.

Gáti György ny. székesfővárosi elemi iskolai igazgató, aki a *Pedagógiai Szemlét* is szerkesztette, 71 éves korában Bu-

— **(Sürgősen telefonálnom kell 379 barátomnak.)** Ezt a levelet kaptuk: Telefonelőfizető vagyok. Ebben még nincsen semmi büntetendő, nemde? Nem értem tehát, miért kaptam emiatt sulyos pénzbüntetést a Telefonközponttól, mint végrehajtó hatalommal felruházott szuveréntől.

Podagrás vagyok, nem egykönnyen ugorhatok el személyesen ügyeim intézésére. Ezért voltam kénytelen előfizetni a telefonra, bár éppen olyan szegény vagyok magam is, mint a legtöbb pesti előfizető. Szegénységemből és szerénységemből kifolyólag igyekeztem minél kevesebbszer használni a telefont, ami, nemde, emberbaráti magatartás. Fizetgettem szép csöndesen havi hatvanhetvenezer telefonhasználati dijaimat, sőt nyáron, mikor egy szegény rokonomnál nyaraltam, egyáltalán nem is zavartam a moletthangu Kedves Nagysádkámokat. És most, mikor a decemberi számlát elémbetárják, mintha egy egész páriskörnyéki hadisarcot rónának rám: annyit követelnek tőlem telefonhasználatért, mintha 500-szor beszéltem volna telefonon. Kérdéseimre mindenki azt feleli, hogy az ötszázig hátralévő 379 nem-beszélgetésemet is fizetnem kell, nincs kibuvó és irgalom.

Ha már fizetnem muszáj, akkor legalább lebeszélem. Reggeltől estig folyton beszélek. Nem is megyek hivatalba, nem is eszem, csak beszélek barátaimmal. Már el is fogytak a barátaim, már a régi ismerőseimmel is beszélgetést ujitottam föl, bármennyire dühösek érte, bármennyien is lecsapják a kagylót, megtagadják ismeretségünket. Beszélgettem már minden volt menyasszonyommal, a mások menyasszonyaival, ismerőseim ismerőseivel, fölhivtam a minisztériumokat, hogy ne hívjanak

Goll

épitész

Czigler tanár előadásai nyomán írt építészeti alaktant.

Litogr. jegyzet.

Müllépirod

589. l.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Goll Elemér

építész

Szül. Budapest 1880.

Oklevelet nyert 1902.

Képzőművészeti Főiskola 7. l.

20 200 40

140 240 300

480 600 2000

10.

Goll

épitett

vrád

z

Fiebermodmüv

135. l.

~~Római mécsesek feliratai~~

V. 261, ~~[illegible]~~.

összege	Óradíj	Kereset összesen	Levonások			Kifizetett összeg	Jegyzetek
		korona	adó	betegpénztár	előleg	korona	

Visegrádi Salamon torony

I. sz. munkabér

1927 év május hó 23 napjától

Sorszám	Név	Vasárnap	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Órák összege
		–	23	24	25	26	27	28	
	Kőművesek								
1	Nádler Gábor	–	5	10	10	–	–	–	25
2	Matuk János	–	–	–	–	–	10	10	20
	Napszámosok								
1	Fridrich József	–	5	10	10	–	10	10	45
2	Schwetz János	–	5	10	10	–	–	–	25

Goll Elemér dr

lásd okv.

Építő Ipar – Építő

Művészet

1925. 24. 25 l.

Kinstaltatok a Műemlékek
kámlatérhez 5000, a gyula-
fehérvárira 2000 k.

Korosth/5. 1907

Forster

Goll Elemér dr

építész

öngyilkos lett 1925

január végén.

Építő Ipar – Építő

Művészet. 1925. 19. l.

(In memoriam.)

Oka: nyomorúság;

közelebbi adatok

nincsenek

III. *Hatóságok és vállalatok által a tanfolyamokon résztvett mérnökök helyett fizetett tandíjak:*

Magyar Optikai Művek	2.500 P
Budapest Székesfővárosi Közlekedési R.-T.	2.000 P
Hofherr-Schrantz Magyar Gépgyári Művek R.-T.	2.000 P
Országos Öntözésügyi Hivatal	1.115 P
Budapesti Államépítészeti Hivatal	946 P
Honvéd Haditechnikai Intézet	858 P
R.-T. Villamos és Közlekedési Vállalatok Számára	700 P
Fémáru-, Fegyver- és Gépgyár R.-T.	680 P
Honvéd Építési Igazgatóság	586 P
Felten és Guilleaume R.-T.	500 P
Magyar Philips Művek R.-T.	500 P
Gamma R.-T.	390 P
M. Kir. Dohánygyár	360 P
Magyar Acélárugyár R.-T.	265 P
Leipziger Vilmos Szeszgyár R.-T.	240 P
Dr. Wander Gyógyszer- és Tápszergyár R.-T.	190 P
Összesen:	14.230 P

Goll Elemér

épitéz 1906

l.

Bierbporta

23. l.

63

Abban a reményben, h
sére talál, felajánljuk, hogy
díj helyett, - már csak megkül
képen is - évi 10.- pengős ked
meg.

A Sajtókamara legutó
tiszteletpéldányok huzamosabb
tet bennünket, hogy elfogadhat
adjuk. Mi is sulyt helyezünk a
továbbra is küldhessük.

Lapunkat igen tiszte
ajánlva, kérjük mielőbbi b. vá
csülésünk kifejezése mellett

Goll Elemér

budapesti építész

A postaházak építési felügyelőségétől kapott műszaki művelet alapján fenti műveretére alatt 1921–22-ben épült a nagykanizsai városi kincstári postaház.

Bierbposta

63. l.

Goll Elemér dr

vöd — építész és a jogtudományok doktora

Pesti Napló 1925

jan. 23. (B. J.: Egy régi budapesti patricius Galád kétdiplomás fiát halálba kergette a nyomor.)

1925 jan. 22-én öngyilkos lett. Ő építette ifj Gyenes Sajossal a nagykanizsai postaépületet, a miskolci állami iskolát, gróf Teleki József Munapentelei kastélyát. Ő nyerte a budapesti Szent Szív fogadalmi templom első díjat. A munkanélkülöség nyomán nyomán bekövetkezett elviselhetetlen nyomor tette életunttá.

MAGYAR
46
FILLER
ALCSUT

Goll Elemér dr

Kisebb cikkei

AMMÉE Heti

Értesítőjeben

1910. évf.

Goll Elemér

épitész

szül. 1880. Brest.

Brestí mücsz. okl. 1902

Kismarty Lechner Jenő

Körl -

1955. nov. 23

Ø

Goll Jenő

Ujpest főmérnöke (1931)

A bpesti műegyetemen szerette öklevelét. Német, és Angolországban, Amerikában 5 éven át működött. 22 éve áll a város (Ujpest) szolgálatában, mint az üzemi ügyek szakelőadója és a műszaki tanácsnok helyettese. A háborúban egy tengeri torpedó gépvezetője volt és több kitüntetésben részesült. Ugylátszik gépészmérnök és nem lesz rá szükség

Ugro 494. l.

es emlékek.

ra futó rézsutos pólyával.

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

O Goll Jenő

1930-ban Ujpest
förmérnökévé válasz-
tottak

Ugró 112. l.

659/1907. szhoz.

Ideiglenes

500 azaz Ötszáz koronáról

torony nál végzett munk

a mai napon hiány vélki

Száraz vám 1907. szeptem

Ladlany Karl

Vám-tanácsnok

Gollenczig, rézmetsző. A mult század elején Pesten működött. Nehány igénytelen metszetét a Történelmi Képcsarnok grafikai gyűjteménye bírja.

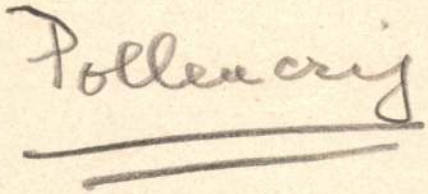

Gollenczig

zeimetsző

L.

Szendrey - Szentiványi

588. l.

nem

Pollenczig

ez?

utána nem

mert holt

bortosan az

T. 267.

garischen Vestung NEUHEUSEL Eigent-
hantzen, und Gräben, und wie sol-
elagert und gestürmet wird. Nach
piven fölül az ostromlott várat
övetséges csapatok lobogói lenge-
g után egy előkelő török arczképét

.5 : 26.8 cm.

M.D.K.

Gollner János, kárpitos

1814-ben bírdeli magát.
(Szentiványinál nem szerepel.)

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 1750-1850 között

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII.évf. 1. sz. 28. old.

Gollner József
könyvkötő.
Pozsony

XVIII. 7.

l.
Steinhofer
I. 74. 6

GOLLNER, Jakob, harangöntőmester

J. Gollner, Glockengiesser, 18 hónapos lánya meghalt. (1803, 317 l)

—

J. Gollner, Glockengiesser, öntött árukat ajánl. (1814, 527 l)

—

J. G. Glockengiesser mester, 4 éves fia meghalt. (1816, 393 l)

—

J. G. bürgerl. Glockengiesser, 21 éves lánya meghalt 1835-ben. (1836, 6 l)

—

J. G. bürgerl. Glockengiesser, †79 éves korában, Pozsony, 1844 április 30. (1844, 399 l)

—

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Josef Gollner

pozsonyi harangöntö" 1816 öntötte a

Breitenbrunni harangot.

Allgemeine Landestopographie des

Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.

II/a kötet

5521

Gohner József

Pozsony 1821

rod

Kovács Harang

byl.

Pálffy János hagyom.
Pozsony 100.

ettek nyanott 1681 julius 4-én.

:100

sik ez szemlélhető

lt vidék, hol a háttérben cseréppel fedett emeles épület és a hoz-
figyelmünket, elől pedig vásárra felhajtott
yüzsögnek, a melyek közt egyes csopor-
nak, dogálnak vagy pihennek a földre tele-
rdult kutya guggol, míg jobbról egy
a keretben lévő ostorral. Mögötte me-
lára vett fehér batyut. Kissé hátrább,
lmozott csomagokra ketten vigyáznak,
. Az égbolt felhőzött. Jelzése balról:

Becsértéke 2000 K.
a 1907. november 14-én (1429-908).

ban 58 és annak kivonatában X:5.

101

ndische Landschaft bei Abendbeleuch-
von einem holländischen Bilderhändler
ort. (Schreibcabinet No.5)

pag 48

2.—

Gollner József

Christelly János egri Hal öntőnél Pozsonyban a főtemplom 1808-ban készült harangját.

egyedül öntötte a pozsonyi főtemplom első harangját 1821.

Römer Flóris hagy
XLIX. t.

Gollner, Josef

harangöntö

l.

Csat-Frey O}+ Kunstt

XXIV-k.

196. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MÜVEK.
305

Hamy, E. T.

L. Sauvage.

GOLLOB József
Uj Tükör, XXIV. évf. 47. sz.
1987

Új Tükörkép

GOLLOB JÓZSEF: FORMÁK, FELÜLETEK

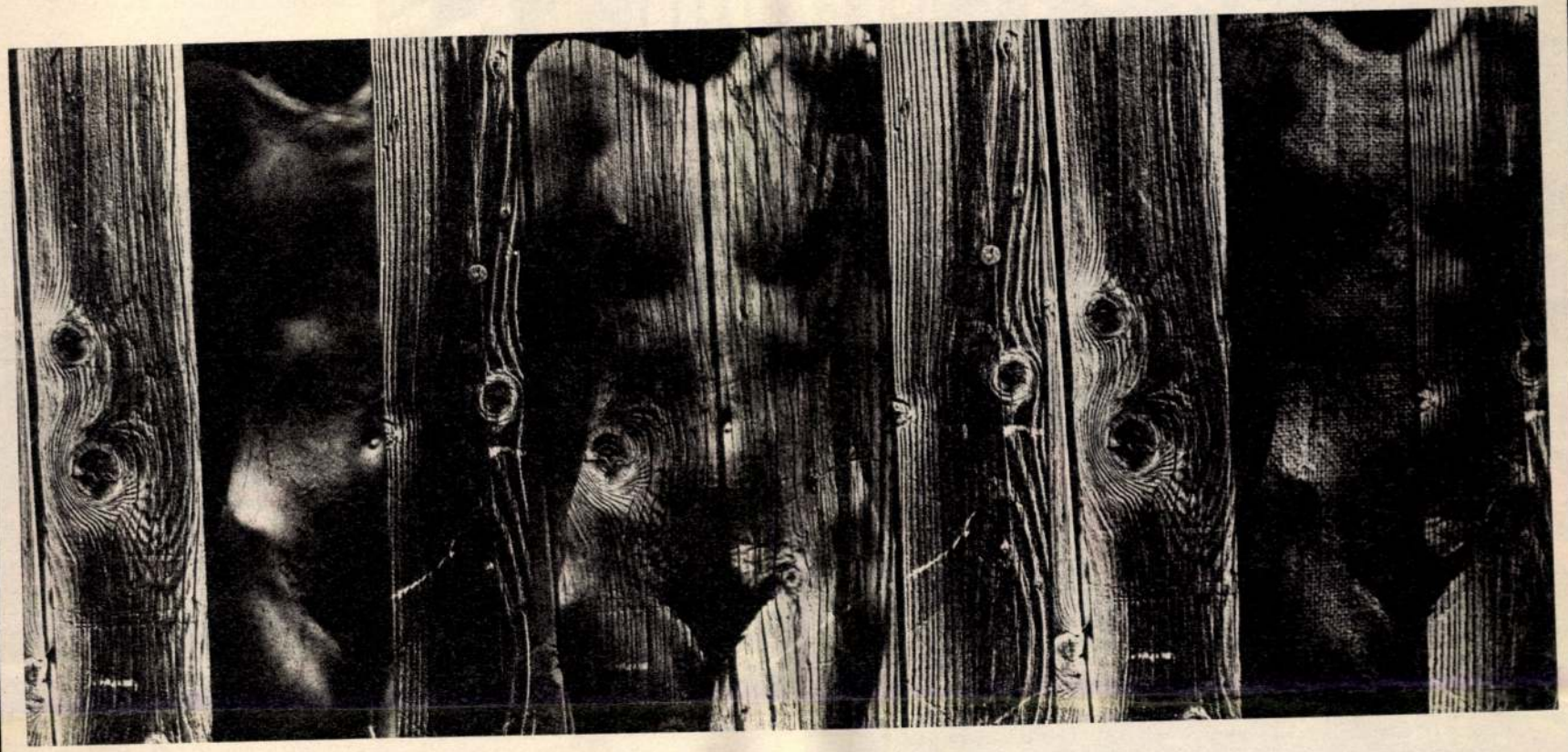

Emlékszem szülőfalum portáinak
embermagasságú deszkakerítéseire, szép ívű fakapuira.
Ha végighúztam rajtuk a kezem, egy-két szálka biztosan beléakadt.
Ahogy haladt az idő, egyre inkább finomodott,
puhult, érett a fa.
Repedések keletkeztek, mélyebbek lettek az erezetek,
a görcsök is engedtek szorításukból.
De hol vannak már a deszkakerítések?
A vaskapuk uralkodnak, büszkén.
Gollob József a formával és a felülettel játszik.
Egymás mellé montírozott női aktokat választ el
az érdes felszínű deszkával.
A meztelen test önmagában is „szép felület",
Gollob József pedig még izgalmasabbá teszi: márvány-,
fa- és textilruhát ölt reá.
Ha meg lehetne simítani az eredeti képet,
talán maradna szálka az ujjamban, de az is lehet, hogy nem.
Érezném, hogy puha, avitt, érett a fa,
mélyek a repedések, érdekesebbek, keményebbek a görcsök,
és a körülöttük „verődött hullámok".
A test melegét, a márvány hidegét, a textil lágyságát,
finomságát akár becsukott szemmel is felismerném . . .
Lám, milyen fontos szerepet játszik a tapintás,
még most is, amikor
csak egy fotó kapcsán gondol rá az ember.

BORZÁK TIBOR

Georgetown–Washington, D.C.

Kennedy sírja

Life size statues, azaz pontosan emberméretű, hipernaturalista szobrok díszítik Georgetown új lakótelepén a Potomac folyó parti sétányát

Tábornoki és főtiszti parcella a Potomac túlsó partján az arlingtoni temetőben

Gollob József

1981ben nivódijat kapott

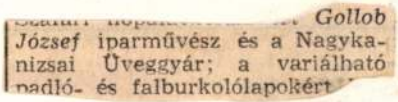
Gollob József iparművész és a Nagykanizsai Üveggyár; a variálható padló- és falburkolólapokért

Magyar Hirlap 1981/4/3/8

Gollob József, [ ]

L: Dobó János

-: Átadták az idei Ybl-díjakat 1.

Esti Hírlap, Bp. 1981. ápr. 2.

Gollwig Mór, építésmérnök

M.D.R.

nyert megbízást az Andrássy ut és Izabella utca sarkán lévő Mintarajziskola kibővítésére – legelőnyösebb ajánlata alapján. Ugyancsak őt bízták meg a szatmári fő-gimnázium kibővítésével.

Vállalkozók Lapja, Ep.1895. XVI.évf.

jul. 30. sz. 2. old.

GOLNES, Joseph harangöntő

Tél, 22 Apr. 1816

HK2 61. 6.

mazó részek közösek, az
erü ismeretanyagra vonatko-
ehet más szakterület teza-
e c i f i k u s é s k o r -
a n y a g i n f o r m á c i -
o z á s a o l y a n f e -
ö n á l l ó a n k e l l

van példa olyan törekvések-
snek az általános használha-
özött. Ilyet képvisel a
ótár, és az Akadémiai Könyv-
llje [38./]. Hasonló jellegü
yvtárban a SZTÁR /Szocioló-

MDK

Golodisei kassai épitőmester

restaurálta 189o-ben a kassai kálvária stációkápolnáját

Wick Béla dr.: A kassai kálvária története. Kosice 1927.

Ø Golodrisei

Kassai épitőmester

1893

1.

Wick Kassai kábánál

45.1

Szakácsművészet. múzeum II. 170.

Papp Dániel

— Einye, ki ez a Papp Dániel — kérdezi maid a közönség — irta Mikszáth Kálmán rövidéletü napilapjának, az »Országos Hirlapnak«, 1898 október 7-én megjelent számában. Akkor hagyta el a nyomdát Papp Dániel első regénye, »A rátótiak« s Mikszáth terjedelmes tárcát szentelt a friss könyvnek. Mikszáth természetesen nagyon jól tudta, hogy ki Papp Dániel, mert napilapjának belső munkatársa és tárcarovat-vezetője volt az »irók irója«, akinek első nagyobblélekzetü müvét elmélyedő bírálatra, egész tárcára méltatta. Mikszáth szeme kitünően látta nemcsak az életet, hanem az irodalmat is. Ő szerkesztette a »Képes regényirók« nevezetü sorozatot és a kötetek elé irt bevezetők csaknem valamennyien remekmüvek, tisztán látta az irók sulyát s jelentőségét, csak a legritkább esetben tévedett. A mult szá-

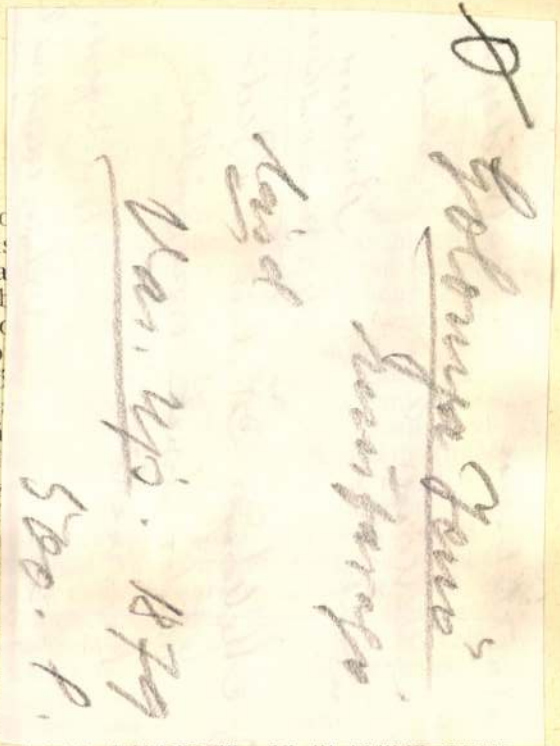

nagy iró jelentkezik. Az uj csillag azon-

Dánieltől várta ennek a feladatnak a teljesitését s valóban Papp Dániel is volt leginkább hivatott erre, szellemének gazdagsága és alkatának keménysége folytán. De a nagy reménység 1900-ban már halott volt. A »nagy, sugár, vállas barna férfi, aki inkább látszott királyi testőrnek, mint irónak« és olyan büszke volt mongolszabásu fejére, egyszerre csak kidőlt. Akik még kissé emlékeznek reá, azt mondják, hogy utolsó hónapjaiban fal mellé huzódva járt, tériszonya volt. Azután agyhártyagyulladásba esett s a kór egykettőre végzett véle. Az orvosok szerint lappangó tuberkulózis volt a baj oka, bár senki se tarthatta betegnek a harmincegy esztendős viruló férfit. Érdekes, hogy több elbeszélése tuberkulótikusokkal foglalkozik, egyik pedig éppen az agyhártyagyulladásos beteg halálos vergődését meséli.

Papp Dániel akkor pusztult el, midőn a prózairó igazi élete kezdődik. A sekélyes prózairó hamar fecsegni kezd, aki azonban elemi áradásra vágyakozik, az dig kiegyenlitett mindent és teli hintette maggal, mezei virággal. De ugyanez a szép, szelid tájék ősszel szintén átváltozik olyan fekete tengerré, mint a volhyniai haza. S ha én a müvelt nyugatot olyankor levinném hozzánk, hát akkor bizonyosan nekem is igy szólna ő: Micsoda sár, micsoda rengeteg sár! S ön ezt a sáros országot Tündérlaknak hivja. Valóban annak hivom.« Bácska divatos és sekélyes iróival szemben Papp Dániel azt akarta megirni, hogy »mi van a fölszin alatt Bácskában?!« A délvidéki magyar mélységben, ahol fajták lelke, sorsa fut össze és Kelet-Európa végzete forr.

Mikszáth bizonyára ezért szerette meg annyira Papp Dánielt. Néha-néha ő is érezte, hogy Papp Dániel utjára kellene vágnia s Kelet-Európa tragikus, végletes lelkét kellene megörökitenie. »A mi örökös barátunk« c. novellája a bizonyság, hogy hivatott is volt erre. De érezte, hogy ez az ut irodalmi forradalmat jelentene és kényelmes, élvező természete nem volt hajlandó

Golonya Jenő, műfaragó. A »Vasárnapi Ujság« 1879. évi 31. számában a következő-

Golonya Jenő

ket írja róla: »Golonya Jenő, fiatal iparos jóizlésű és szép műfaragványokat készít; képkereteket és egyéb dísztárgyakat, melyeket élénk tetszéssel néz mindenki. Ily műfaragványokkal tünt ki a Westminster industrial Exhibiton e nyári kiállításán (1879-ben Londonban), s az első ezüstérmet nyerte el vele, az első jutalmat, melyet szakmájában nyerhetett. Az érmet júl. 12-én lord Beaconfield kormányelnök hízelgő szavak kíséretében nyújtotta át a fiatalembernek... Golonya, ki egy időben a budapesti tűzoltók tagja volt, a székesfehérvári kiállításon (1879-ben) is részt akart venni, de elkésett. Az ide szánt tárgyakat a Nemzeti Múzeumnak fogja ajándékozni...«

Golonya Jenő

Egy iparos hazánkfia Londonban. *Golonya* Jenő, ki műfaragványaiért a Westminster Industrial Exhibition e nyári kiállitásán az első érmet nyerte, művei egy csoportos összeállitásáról fényképet küldött be hozzánk. Izléses czirádákkal, finoman vésett művek ezek, fából és elefántcsontból; különböző képrámák, bokréta- és óratartók, s egyéb ékitmények Golonya müveiből több darabot a nemzeti muzeumnak ajánlott föl. Kivánatos volna, ha az ügyes fiatal embert innen hazulról is gyámolitanák, s lehetővé tennék, hogy tanulmányait tovább folytathassa.

Vas. Ujs. 1879. 626. l.

Golonya Jenő

Vas. Ujs. 1879. 500. l.

Kitüntetett magyar iparos. Londonból irják nekünk: *Golonya Jenő*, fiatal iparos jóizlésü és szép műfaragványokat készit; képkereteket és egyéb disztárgyakat, melyeket élénk tetszéssel néz mindenki. Ily műfaragványokkal tünt ki a „Westminster industrial Exhibition" e nyári kiállitásán, s az első ezüst érmet nyerte el vele, az első jutalmat, melyet szakmájában csak nyerhetett. Az érmet julius 12-én lord *Beaconfield* kormányelnök hizelgő szavak kiséretében nyujtotta át a fiatal embernek: „Ön magyar?" — kérdezte tőle, s azután kifejezte óhajtását, hogy a jövő kiállitásra is küldeni fog műveiből. Golonya, ki egy időben a budapesti tűzoltók tagja volt, a székesfehérvári kiállitáson is részt akart venni, de elkésett. Az ide szánt tárgyakat a nemzeti muzeumnak fogja ajándékozni. Jelenleg az ausztráliai kiállitásra készit több tárgyat. Golonya megérdemelné, hogy otthonról is figyelemben részesitsék, s müvészi vésőjét minél többet foglalkoztassák.

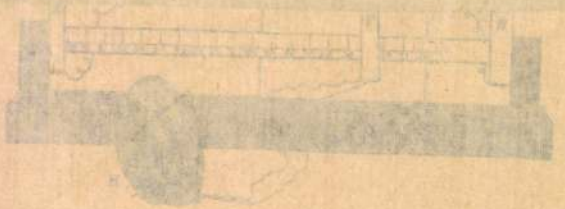

Audiométer.

az *audiométer*. Arra szolgál, hogy az ember hallási képességét fokokban meg lehessen általa határozni. Egy fa-talapzaton két fémlemez van alkalmazva: *A* és *B*, melyek egy villanyos batteriával *D*-vel állanak összeköttetésben s egymástól skálával ellátott rud által vannak elválasztva. Azon huzal mely az *A* lemeztől a batteriáig vezet, meg van szakítva s egy mikrophonon vezet keresztül, melyet *F* kulcsnak lenyomása vagy fölerosztése által ki lehet nyitni és el lehet zárni.

Az [illegible] *A* és *B* lemezeken kívül van

Golonya Jenő

műfaragó

L.

Szendrey-Szentiványi

588. l.

T. 270.

er Ungarischen Vestung NeuHäusel mit
ebenst ordentlicher Kunstgründiger
n Grosz Vezier mit einer fast un-
ert, und schon unterschiedliche
es verlangenden Liebhabern vor
herausz gegeben Anno 1663 czimü
Neuhäusel van, melyet az ostrom-
l, melyek mindegyikének vezére meg

.2 : 19.6 cm.

Golopi Vay-kastély

Keleti Gusztáv rajza repr.

Szabó József dr és Török István:

Tokaj-hegyaljai Album. Pest 1867

HIRLAPARUDA
* FITZUS ZOLTÁN *
Gyergyószentmiklós

BUDAPEST
42 II. -9-15
62

Golopi báró Vay-
kastély
Keleti Gusztáv
rajza, Rusz K
fametszete
repr.
Nagy Magyarép
I. v. 165. l.

nyek.

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

Vas. ujs. 1864.

nyájukkal közös tánczlejtés, azokat ujra összeköti.

E csoportozat egészben a legsikerültebb, valamint az elrendezésben, ugy az alakok mozdulatában is. Igaz ugyan, hogy mai nap másképp zenélnek, mint itt; megköszönnők, ha háromszög, trombita, flóta és dobszónál kellene járnunk tánczunkat! De képzeljék másrészt olvasóink a brugót, hegedüt s más egyéb hangszereket alakjaink kezében. Ugyhiszem, a plasztikai hatás ezuttal nem igen nyerne, és különben a brugós nem is tánczolhatna. És mégis akadhatna a festészeti elvben elfogult szobrász, a ki a valóság utánzását talán ennyire is megkisérlette volna?

A negyedik csoport, a legszélsőbb délfelé fekvő oszlopon (nálunk lapunk mult számában I. sz.) ismét öszhangzatban van az északi szélső oszlop előadásával, épen ugy, mint öszhangzatban van a két bennső oszlop tárgya.

E szélső oszlopon is kizárólag a tánez foglalkoztatja a négy alakot még pedig legélénkebb fokozatán, ugy hogy három alak csaknem lebeg, és még a kisérő zenéről is elfelejtkezni látszik.

A mozgalom képe itt legmagasabbra van fokozva.

Fametszeteink messze maradtak az eredeti alakoktól, de legalább a compositióról kellő fogalmat nyujtnak az olvasónak.

Valódi mű van előttünk, és lapunk mult számában Alexy életirója nem csalatkozott, midőn azt mondta: „annyi meghiusult remény és csalatkozás után végre egy ember, a ki e ritka és diszes nevet: *magyar szobrász*, megérdemli.“

De vessünk egy pillantást Pest városának más monumentalis épitményére is. Alexy csak 600 o. é. ftot nyert dijul egy-egy alakja után, és ez *kőből* van faragva *magyar* müvész által; kérdezzük már most, mennyibe kerül az akadémia épületének egy egy, Berlinben készült, terracotta-szobra. És aztán ne képzelje az olasz nyelvet nem értő jámbor magyar olvasó, hogy a „terra cotta“ szó valami különös diszes, vagy értékes szobrászati anyagot jelent: mert betű szerint ez nem egyéb „főzött föld“-nél, az az: *égetett agyagnál*, melyből főző-fazekaink is készülnek.

Midőn magyar épitészek, s ezek közt az is, ki a redoute-épületet tervezte, ajánlkoztak, hogy az akademia palotája számára szivesen készitenek terveket minden jutalom nélkül, és midőn ezen hazafias ajánlatot, divatos kitétel szerint, „agyonhallgatták,“ akkor meg lett *igérve*, hogy a terven kivül minden, mi az épülethez tarzik, Magyarországon fog készülni (még az angol palakő is!) és ime a berlini épitész elhozta magával a „terracotta;“ azaz agyag szobrot is. Most tehát a magyar akademia házán magyar szobrász eredeti képezés általi kitüntethetésének számára már nem marad fenn más tér, a keletdéli-sarkon álló ama márványtáblánál, melyet talán csak nem valami árviz-jellel, vagy épen tilalmazó felirattal fognak ellátni, mint ezt, elég különösen, a pincze-ablakok alatt választott hely után joggal sejthetnők.*)

Henszlmann Imre.

*) Reméljük, hogy az itt kifejezett aggodalmakat az Akademia palotájának átalánosan óhajtott sikeres befejezése mihamarább el fogja oszlatni. *Szerk.*

A „Tokaj-hegyaljai album“-ból.

II. Báró Vay Miklós kastélya Golopon.

Számosan lesznek az országban, tudom kikben, kedves emlékeket gerjeszt ez a szó: Golop. Hálás feladat volna, mert százszoros viszhangot keltő, ha csak hézagosan is vázolnók e csöndes lak igéző hatalmát, ha csak röviden is megemlékeznénk régen választott állandó tűzhelyéről azon köztiszteletü családnak, melynek kebelében még ázsiai hagyomány a vendégszeretet. A ki csak rövid egy-két napot tölthetett ott, feledhetetlenül jótékony benyomást visz onnan magával, melyet ha vegyelemeire szétbontanánk, ugy találnók, hogy alaphangulatát már maga a természet áldó keze készité, de melyet a termek falain belül a várlakók bevégzett urbanitása és búcsútnehezitő szivélyessége fokoz és fűszerez.

Pedig a hosszukás völgy, mely medenczéjébe zárja a falut, nem dicsekszik nagyszerü szépségekkel; észak felől a tályai magaslat s szántói Sátor lejtői, délről az erdő koszoruzta Somos hegye képezik, mely utóbbi nem tartozik már a „tokajit“ termő hegyek arisztokratikus társaságába; de irigység nélkül és hűségesen helyet enged oldalában egy feneketlen pinczének, melynek hüvös sziklagyomrában hordókba töltve ott forr és tisztul a jobb sorsu testvér, a „meszesi“ szőlő higarany termése, lustrumok óta. Északnyugat felé tágul a völgy s kalászos dombsorokba foly át, melyeken tul, kéklő távolban a kassai hegyek szegik be a láthatárt. A völgy talpát, mesterségesen öntözött rétek zöld bársonya fedi, körülövezvén magát a kertet, mely a két kastélylyal együtt legfőbb nevezetességét képezi, a nagyobb részt magyaroktól lakott, igénytelen falunak. Egyik része Zemplén, másika Abaujmegye területén fekszik, a két megye határa a régibb s az uj kastély közötti udvaron megy keresztül.

Amaz emeletes, de nem nagy kiterjedésü több százados, régi modoru épület, de kitünő jó karban tartva, magában foglalja a nagybecsü könyvtárt s a vendégszobák nagy részét, tul az udvaron egy jóval nagyobb, de földszintes ház a mostani birtokos, idősb báró Vay Miklós, volt magyar kanczellár épitménye; hosszu ablaksorral s erkélylyel diszes homlokzata a kertre szolgál s a szőlők oldalában fél órányi távolban fekvő Tályára, majd távolabb a mádi és tarczali dombokra enged kilátást, melynek koronáját és fénypontját képezi, mint zárszeme e bájos lánczolatnak maga a dicsőség koszoruzta tokaji hegy magasra kinyuló pyramisa; tul azon a szabolcsi róna, azon is tul a végtelenség . . . .

Távcső segedelmével, vagy a felkelő nap irányában szabad szemmel is ott látjuk csillogó szalagját a kanyargó Tiszának apró fényes pontok képében, az innen és tul fekvő hegységek tornyait, de ne fáraszszuk szemeinket, üditő bájjal ott tátva is. — Teknyőjének sima tükre fodrossá lesz minden széllebentésre, benne tükröződik a ház, s a környező fatömbözetek sötét lombjai; felette elsurran, nyöszörgő füttyével, a Tiszától elszakadt halászmadár, partján pedig egy mesterséges domb emelkedik, beültetve a legritkább faju rózsafákkal, rajta magas fák hüvös árnyékában egy ágakból font, s folyondárral benőtt lugas; ez egyike a kert legbájosabb pontjainak; — e pontról van felvéve a rajz, melyet lapunk mai számában vesz az olvasó. *K.*

Báró Vay Miklós kastélya Golopon. Rajzolta *Keleti Gusztáv*. (Lásd: a „Tokaj-hegyaljai album“ cz. czikket.)

A legforróbb nyár, tikkasztó hevében, akár déltájban is, hüs árnyékot adnak a lombsátor alatt elkigyozó sétautak; és a növényzet eltikkadását csaknem lehetetlenné teszi a kertet hosszában ketté hasitó patak, mely malmokat hajt, de zápor után néha, szabályozott medréből kiönt, iszapba keveri a gyengéden ápolt ültetvényeket, van végre méhes is a kertben, s egy legujabban épült gyönyörü melegház, de van, hogy semmi se hiányozzék, egy kis

A földkéreg csodái.

Közli *Kollonicz László*.

(Vége.)

Mennél inkább közeledik azonban a föld történelme azon időszakhoz, a melyben most élünk, annál nagyobb megközelitést és megegyezőséget mutatnak az elővilág szerves alakjai a mostaniakéhoz, és annál számosabbak és változatosabbak lesznek egyszersmind a fajok.

Mintegy lépést tartva a föld felszinének átalakulásaival, a növény- és állatvilág lassankint mindig magasabb fejlettségi fokozatra növekedik és annak változásaival egyidejüleg ezek saját belsőjökben a legnagyobbszerü, mélyenható és legcsodálatosabb változásokon mennek keresztül.

Ez azonban, mint maga a föld képződése, mindenütt roppant időközöket szükségel és csak igen igen lassan fejlődik ki ismét egy magasabb szerves alak az elébb létezőből. Ha ezen alakokat egymással összehasonlitjuk, ugy egész a mostani állapotukig mindegyre csak azok lassankénti átmenetét és lassu növekédését és kibontakozását észlelhetjük. Hol ezen átmenetek közbe-közbe egyes alakoknál hibáznak, ott bizonyosan elvesztek. Misem lehet érdekesebb, mint ezen fejlődés folyamotát nyomozni és első forrásától, mely mélyen a föld legalsóbb rétegeiben elrejtve fekszik, végtelen időszakokon át az állat- és növényvilág ikerrendszeréig követni.

A folyékony magot legközelebb környező szilárd kéreg, *magla* (gránit), *siva* (syenit), *bazal*, *porfir*, *zöldkő kovárcz*, sziklából stb. ugy a legnehezebb *fémekből* áll. Ezen kérget, kovancokbani gazdagsága miatt, *kovanczköpenynek* (Silicatmantel) nevezzük; az ezt összetevő és különböző kőfajokból, elegyült kőzetek *őshegységeknek*, *tömkőzeteknek* vagy *plutóni képződményeknek* neveztetnek.

A köpenyképződés után meghülés következtében igen valószinüleg a lég a viztől felhőszakadáshoz hasonló esőzések közt elvált, forró sós tenger és tetemes szénsavat tartalmazó forró légkörny támadt. A kéreg most mindinkább vastagodott, azonközben sok helyen szétrepedt, egyenetlen fölszin jelentékes mélyedésekkel és emelkedésekkel támadt, a réseken és hasadékokon át a földmag tüzfolyó bennékének egy része a föld felszinére ömlött, ott tömegeket és a forró viz behatása következtében rétegeket is képezett a kovanczköpenyen, melyeket *palakőzeteknek* nevezünk, milyen a *gnajsz* (zagyla), *csillámpala* és *sikpala* (faggyagpala). Ezzel végződött az első az ugynevezett *élettelen szak* (aoische Periode).

Ezen leirt állapotban szerves teremtmények, növények és állatok nem létezhettek, nem is találjuk nyomaikat sehol a tömeges (jegöcztelen) és palakőzetekben. A föld felszinét élő lények számára előkészitendő, a légkörnynek ritkulnia kellett, földes talajt kellett előállitani, a melyen növények teremhettek és tenyészhettek és ismét az állatok által táplálkozhattak. A növény szerves anyagokból él, azaz vizből, különösen szénsavból, légkönegből és sókból, az állat ellenben fenntartására növényeket és más állatokat szükségel. Ily talaj képződött lassankint az ős- és palakőzetekből elmállás által, azaz a kőzeteknek lég és viz általi szétrombolása által, mely a viz segedelmével a föld felszinén szétterjesztetett, ezen folyamat részint az által sikerült, kogy a viz bizonyos ásvány-anyagokat feloldott, melyek vagy mint ilyek, vagy másokkal uj anyagokká vegyülve, itt ott kiváltak, részint pedig az által, hogy azokat erővel magával ragadta és később ezen vagy azon a helyen ismét elejtette. Minthogy a vizből és pedig rendesen rétegekben lerakodó anyagokat kőtelepeknek, ülepvényeknek, vagy üledékes kőzeteknek nevezzük, tehát mindazon földrétegeket, melyek a palakőzeten felül a vizből lerakodtak, *üledékes* vagy *réteg-képződmények*, vagy *ülephegységek*, *ülepkőzetek* (Flötzgebirge) elnevezéssel jegyezzük. Csak ezen rétegekben találunk először növény- és állatmaradványokat, ugynevezett áslákat, kövületeket — miért is *ősállati szaknak* (paläozoische Periode) nevezzük.

Ily kövületeket ezen és a következő rétegekben, mintegy 24,000-et ismerünk a kagyló-állatokból és burányokból, ezek mindegyike egy bizonyos rétegre és egy bizonyos földképződési szakra nézve jellemző. Az egyes csoportok és a réteges kőzet képződmények mivoltának megismerésére, rendesen elegendő egynehány héjancz s burány-kövület ismerete, melyek a legnagyobb fekmentes elterjedéssel birnak. Például egy goniatit, vagy vagy trilobit az ősállati, egy ammonit vagy belemnit a jura- és krétacsoportot, egy ceratit a hármoc-csoportot gyakran a legkisebb töretdarabokban is már megismerteti. Ezen, bizonyos hegykőzetekre jellemző kövületeket, *vezérkagylóknak* nevezzük.

A *keselykő-képződményre* (Grauwackenbildung) következett a *szénkő-képződmény*, ez mint tüzelék, nagy fontosságu a jelenkorra. Itt megkülönböztetjük a szénmészt a tulajdonképi kőszénhegységtől.

Ezen vörös fekü vagy alattag (Rothliegende) terül szét, nagyobbrészt vörös homokkő, mely vizhegység-torlódmányokból áll és erre a képződményre a zehkőcsoport a rézpalával települ. A zehkő tömött, finomszálkás mészkő, mely gyakran fösszel (gypssel) dolomittal és hasonló képződményekkel van vegyülve.

A földképződés ezen szakában, midőn a lég jelentékeny szénsav tartalommal birt, sok tengeri ugy szintén szárazföldi óriás-növény buján nőtt fel: az állatok között a halak foglalják el az első helyet; hozzájok csatlakozik egynehány kagyló, burány, csiga, nyeles szőrcsillag és rákféle uszó állat, az ugynevezett *trilobiták*; végre megjelen az első földlakos, a *hüllő* (reptilia).

A földnek ama képessége, melynél fogva élő lényeket világra hozhat, a legmélyebb földképződési szakban, a most következő hármosszakban, mely iromba homokkőből (bunter Sandstein), kagylómészből és kőherből áll, mindinkább növekszik. Hasonlag, a szintén több osztályt magába foglaló juracsoportban. A homok- és mészkőből álló krétaszak bezárja a nevezetes, uj földképződési szakaszt.

Ezen különböző szakok növényei gombák és zuzmókon kivül, kivált ezek: harasztok, szurlók, pálmák tűlevelü- és lombfák, mig az előbbi szak pikkelyes fái és tarajos korpafüi elvesztek és a lopvanőszők (Kriptogamen) igen meggyérültek; füzfélék és juharfélék csak kevesen találtatnak. Ezen szak viránya közvetiti az átmenetet az ősállati szak növényeitől a harmad szakéihoz. De azonközben egy óriási állatvilág támadott, melynek hatalmas alakjaival amaz uszó tengerszörnyek feltalált csontmaradványaiban találkozunk. Ezek hüllők, melyeket a másod szak alatt mint azon csodáladosan alkotott, jobbára gyil- és gyikféle sőt repülő (denevérféle) vagy uszó (bálnaféle) állatteremtményeket, az uj szervezetek első lépcsőjét elfoglalni látjuk; mert emlősök még nem valának.

A hüllőkön kivül még a csonthalak népesitik a tengert, melynek alapján minden fajn kagylók és csigák, fejlábuk (belemnites, ammonites), burányok stb. támadnak.

A krétacsoportban ismeretes növényfajokkal találkozunk; itt jelennek meg először: füzek, nyirek és tűlevelü fák, és mutatkoznak valódi csonthalak, gyilok, gyikok és tajkosok.

Ezen ülepképződményre (Flötzformation) következik:

A harmadcsoport, mely főleg homokkövekből, agyagból, barnaszénből és márgából áll, *törmelék-csoportnak* (molasz-csoportnak) is neveztetik. Azon tény, hogy legalsóbb rétegekben sokkal kevesebb ásatag-szervezet (fossile Organismen) egyez a most élőkkel, mint a közepesben, határozta a természetbuvárokat az *eocen-*, *miocen-*, *pliocen*képződmény elnevezésekre. A harmadrétegek növényei hasonlitanak a most élőkhöz, csak hogy kevesebb fajaik vannak. A szárazi és tengeri rémállatok a föld birtokába befészkelik magukat és támogatják a hatalmas természeterőket a föld előkészitésében az ember elfogadására, ki legutoljára Isten lehelete által keltetik életre. A szárazföld és tenger hemzseg a sok állatteremtménytől és már vannak nagy számban emlősök is. A tengerben bálnák, szöketők (physeter), csellek (delphinus) uralodnak. A tenger partjain fókák és rozmárok, a dinotherium és taxodon jelennek meg. A szárazon a növényevők közül kitünnek az elefántféle mostodon, a lóféle hippotherium, az óriási elefántok és orrszarvúk (rhinoceros). Azon kivül találtatnak kigyók, békák, varangyok, roppant tüzölők (salamandra), végre sólymok, baglyok, szárcsák, nyargák (struthio). Több főváros, mint Bécs, Páris, London, Mainz, törmelékkel betöltött medenczén fekszik.

A harmad rétegen az *özönképződmény* (Diluvial-formation) fekszik, a melyben állatok mint, gimek (cervus), lovak, ökrök, orrszarvuk, vizlovak, medvék és hiénák, ez utóbbiak barlangokban, még a mai teremtéshez tartoznak, részint elvesztek, mint p. egy óriási macskafaj, továbbá roppant állatok, mint a mammuth, a mastodon és a mylodon.

Az özönyképződményre az *áradványrétegek* (Diluvialschichten) települtek, jobbára laza tömegekből állók, melyek képződése még folyton tart. Földünk felszinének ezen legfelsőbb telepei részint a tenger- és föld vizeiből történő folytonos lerakodás által alakulnak, részint más kőzetek elmálása és a szerves testek rothadása által. A bennök előforduló szerves testek maradványai nagyobbrészt a most ugyanazon vidékeken élő állat- és növény-fajokhoz tartoznak; a köztök található puhányok csaknem egyedül mészszé változott állapotban jönnek elő, a növények közönségesen szenesülve. Az áradvány-képződés szakába eshetnek az *eltévedt kőgerendek* vagy *lelencz kőtuskók* (erratische Blöcke, Findlinge) is. Valósznü, hogy ezen gerendek, melyek kiváltan maglából (gránitból) állanak, Skandináviából és Finnföldről, hol ama kőzetek szabadon fekszenek, a tengeren és pedig roppant jéghegyekbe befagyottan, ezekkel uszva jöttek át. Embercsontok és különféle műtermékek is találtattak itt-ott.

A tenger legujabb képződményéhez tartozik a tengerfövény, mely a hullámoktól a partra hányatva dombokká vagy fövényhalmokká emelkedik, ezek a szelek által hajtatva, a szárazföldön csakhamar befelé nyomulnak, és mely imitt-amott az ugynevezett homoksivatagokat képezi, továbbá a kagylóporond (Muschelgrus), azaz: ép vagy szétrombolt tengeri kagylók lerakodásai, melyek fövénynyel vegyülve és mészanyaggal összeragasztva a mészkövet és tulnyomó fövenynél a fövenykövet (homokkövet) állitják elő, végre a a marczal (Marschland) mely az által támad, hogy tengeriszap a hullámoktól a partra hordatik és ugyanott rothadó növények közrehatásával fekete, lápféle és a viznek eltéritése után felette termékeny földdé átváltoztatik. A folyók, tavak és posványok képződményeihez tartozik a folyamfövény, mely kivált a folyamok partjain ülepedik le és az által s a tengernek közremunkálásával a nagy folyók (Duna, Nilus, Visztula stb.) torkolatainál a deltát (igy nevezve a görög Δ betühözi hasonlatossága miatt) képezi, továbbá a folyamgörgetegek, az az: kezdetben elmállott hegyikőzetek nagyobb szakadékai, melyek vizár által a a hegységekről a folyamokba vitettek, vagy talán a parttól elszakasztattak és a vizbeni görgeteg mozgás következtében kerekded alakot nyertek, végre agyag, iszap, különféle sók üledéke, p. szik, bizonyos tavakban kősó stb. Szilárd hegykőzetek (hegysziklafajok) elmálása és részleges szétomlása által gyakran homok, porond (kövecs), omlék (görkövek) és agyag támad, melyek mivolta a szétrombolt kőzetek fajához alkalmazkodik. A szerves, nevezetesen a növényi testek rothadása által támad a turfa (tőszeg) és a hegyikőzetek etmálásának és a növényi részek rothadásának együtt hatása által a televény (Dammerde) vagy szántóföld mely földes részekből és korhanyból (Humus) áll, de egyszersmind igen különféle, majd tulnyomólag meszes, márgás (mergelig), agyagos vagy homokos.

A zsidók Marokkóban.

Az egész világon egy országban sincs a zsidóknak oly szomoru helyzete, mint a marokkoi császárságban. A mult évben ismét felette nagy üldözéseket szenvedtek, a mit Sir Montefiore Mózes, egyik felekezetbeli rokonuk, igen szivére vett. Ezen nemes emberbarát sohasem mulasztotta el, hogy a zsidókat tettleg ne segitse, bár hol és mikor követtetett legyen el rajtuk igazságtalanság; hol segedelemre van szükségük, ő személyesen jelen meg, egész vagyonát feláldozza, hogy a szegény felebarátain segithessen, s már egy negyed század óta folytonosan odaműködik, hogy a szerencsétlenek helyzetét jótékony bőkezüsége s közbenjárása által kedvezőbb körülmények közé helyezze. S valóban sikerült is neki a zsidóknak vállairól némely óriási terheket elmozditani, nevezetesen pedig az Ozman birodalomban, s már ez évben visszatért a török császártól, kinél azoknak ügyében huzamosb ideig fáradozott.

Marokkó fővárosban a zsidók még sokkal inkább nyögnek az elnyomatás sulyos terhe alatt, mint az ország bármely városaiban, a hol is a szultán poroszlói telhetetlen haszonvágya és zsarnokoskodásának vannak kitéve. Egy izraelita sem merészel nyilvános helyeken tisztességes, nem csak mintegy földhöz tapadt koldus rongy ruhákban megjelenni; sőt még kopottabb, piszkosabban öltözködnek, mint Tetuanban, a másik szent városban. Piszkos lakásokban kell laknia, gyalog járnia, ló, vagy szamárra sohasem szabad ülnie, s köteles a maurok (mórok) és rajongó kabyloktól minden megaláztatást s megbecstelenitést eltűrni. „Az arczulköpést, lábbal tapodást, a legocsmányabb szitkokkali illetést, a sár és kövekkeli dobálást, mindezt kell eltűrni a szerencsétlen megalázott ott lakó zsidóknak. Némely arabs, ki valamely zsidóval találkozik, undorodva fordul el. Megtörténik, hogy mauriai gyermek botot ragadva megnőtt zsidó férfiak egész csapatját futásnak iramitja. Nagyon természetes, hogy ezeknek félelme nem alaptalan, mert ha közülök csak egy is az önvédelem megkisérléséhez nyul, kimondhatlan kegyetlenségnek tette volna ki mind magát, mind pedig hitsorsosait.“ — Az ugynevezett *Mellah*, a zsidószállás, saját falakkal van bekeritve és kapukkal ellátva, melyek este gondo-

A művészet elmélete és gyakorlata. Tanárok: Golovics Lajos, műv.-i főelőadó
(Kísérleti szekció.) dr. Hann Ferenc, művészettörténes

Golovics Lajos,
művészeti főelőadó.

A szekció célja, hogy a tanácsi apparátusban dolgozók művészettörténeti ismereteiket gyarapíthasták, stb.

Szőnyi István Nyári Képzőművészeti Szabadiskola.
Zebegény. 1985. júl. 8–aug. 4.

GOLOVICS Lajos művészettörténész

M

Magyar Nemzet 1990. márc. 3. 6.p.

Szép kilátás?

Nem is olyan rég éles szóváltás folyt lapunkban is, más újságokban is: a *Művészet*ről, a képzőművészszakma egyetlen folyóiratának színvonaláról, főszerkesztőjének személyéről. (Az aposztrofált főszerkesztő, *Rideg* Gábor időközben benyújtotta lemondását, s a lapgazda hamarosan nyilvános pályázatot ír ki a poszt betöltésére.) Nos, e szóváltás után nem sokkal levelet kaptam a *Belvedere* című lap szerkesztőségéből: azt kérdezték, hogy vajon miért hivatkozik mindenki úgy a *Művészet*re, mint az *egyetlen* hazai képzőművészeti lapra? Hisz az elmúlt tavasz óta megjelenik a *Belvedere* is, *Golovics* Lajos szerkesztésében, s vele párhuzamosan egy másik, német nyelvű lap is, a *Budapester Belvedere*, melyet *Hegyi* Lóránt szerkeszt.

A *Belvedere* eddig — kissé rendszertelenül — kiadott számai a művészeti élet, a művészettörténet és a műpiac számos kérdésével foglalkoztak a posztmodern jelenség értékelésétől a *Scheiber* Hugó-festmények árának meghökkentő változásáig. Az új évvel pedig rendszeresen havi megjelenést ígér a folyóirat, s változott a főszerkesztő személye is: *Sinkovits* Péter művészettörténész jegyzi a lapot.

— A *Művészet* című folyóirat tavaly októberben felmondott három művészettörténész munkatársa közül kettőnek — kezdi a beszélgetést Sinkovits Péter. — Ugyanekkor én is eljöttem, mert úgy ítéltem meg, nincs már semmi esély arra, hogy ott igényes szakmai lapot szerkesszünk. S elfogadtam Golovics Lajos felkérését: legyek a *Belvedere* főszerkesztője.

— Az ön fölkérése a jelek szerint megváltoztatja a lap karakterét, irányát. Hisz korábban a Belvedere is, a „Meta R" galéria is a piaci sikereket elérő, felkapott nyolcvanas évekbeli festők mellett kötelezte el magát. Sinkovits Péter viszont — írásai alapján — inkább a hatvanas évek végén, a hetvenes években pályára lépett művészgenerációt képviseli.

— Csak bizonyos mértékig van így. Valóban a hatvanas évek végén, az „Iparterv-generációval" indultam. Azokkal a művészekkel, akik közül néhányan igen sikeresek lettek a nemzetközi piacon a nyolcvanas évek folyamán — például *Bak* Imre, *Nádler* István, *Jovánovics* György, *Méhes* László —, ám a többségüket nem menedzseli senki. Itt van például *Molnár* Sándor, aki az egyik legnagyobb művész, s alig ismerik. Vagy mondhatnám *Baranyay* Andrást, *Molnár* Lászlót, *Hortobágyi* Endrét —, kitűnő kvalitások és nem kerülnek be a köztudatba. Mostanában az „új festészet" került a menedzselés homlokterébe, és jelentős művészi értékekkel alig foglalkozunk. Mégis, noha velük indultam, tevékenységem nem korlátozódik csupán e generáció megismertetésére.

— A lap fejlécén az szerepel: „műkereskedelmi és művészeti folyóirat". Fenntartója a „Meta R" Kft., azaz egy műkereskedelmi vállalkozás (most is a kft. helyiségében ülünk). Gondolja, képes lesz a Belvedere elfogulatlan tájékoztatásra, avagy a műkereskedelemnek alárendelten kíván tevékenykedni?

— A saját galériánk kereskedelmi szempontjait nem kell figyelembe vennünk a lap szerkesztésénél, de a műkereskedelem, mint téma, továbbra is megmarad a lapban. A *Belvedere* független művészeti folyóirat — s e függetlenségre, azt gondolom, személyem, eddigi tevékenységem elegendő garancia.

— Úgy tudom, eddig kevéssé volt biztosítva rendszeres havi megjelenés. A lapban nem tudnak színes képeket közölni. És problémáik vannak a terjesztéssel is. Sőt, ha jól tudom, a „Meta R" Kft.mögött álló Radius Hungaricus Rt. is komoly gondokkal küzd. Ilyen alapon mer igényes, elemző, szakmai lapot tervezni?

— Vannak korlátaink. De megvannak az elképzeléseink a talpon maradásra, a fejlesztésre. Januári számunkat már a Posta is terjesztette, nemcsak galériák. Ami pedig a szerény kezdést illeti: a ma már tekintélyes, színesben nyomott francia *Art Press* című lap is hasonlóképpen kezdte, kis terjedelemmel, fekete-fehér képekkel, sok és érdekes információs anyaggal, sok szolgáltatással.

— Ez a lap legalább egy évig biztosan meg tud jelenni, és tartani tudja az ígéreteit — veszi át a szót Golovics Lajos. — Nagyon reméljük, hogy ez idő alatt sikerül azt a példányszámot elérnie, amikor már önfenntartóvá válik.

• (bán)

A Napforduló című, a romániai forradalom dokumentumaiból a Néprajzi Múzeumban megrendezett kiállítás nyitva tartását március 11-ig hosszabbították meg. A bemutatón a Balázs Béla Stúdió, a Fekete Doboz és amatőrök fényképfelvételei, valamint videofilmjei láthatók.

⊙

A Fidesz Akadémia soron következő előadását Szabad György tartja, Magyar alternatívák az önkényuralom korában címmel. A program március 6-án, kedden este 6 órakor kezdődik az ELTE VIII., Pollack Mihály tér 10. szám alatti épületének tükörtermében.

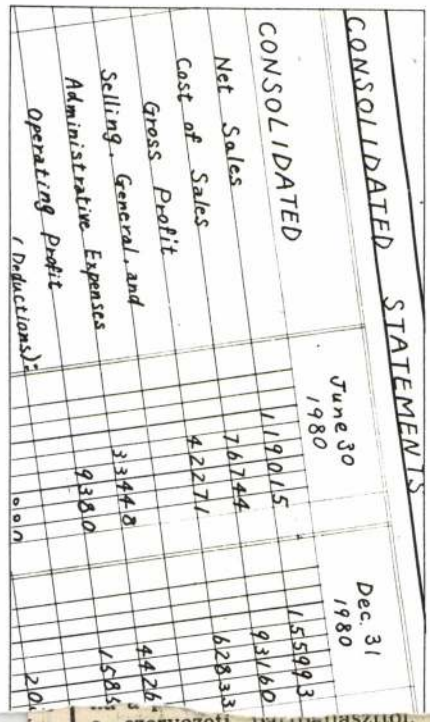

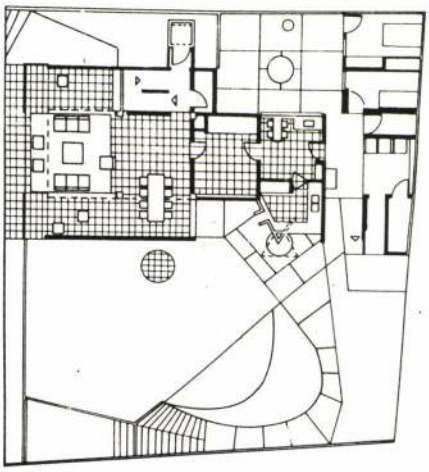

NP-120 eliminates warm-up and waiting time and allows quick-start copying. The NP-120 needs only one-quarter of the electricity consumed by other copiers in its class. The NP-120 even turns itself off one minute after making the last copy. These energy-saving features add up to increased

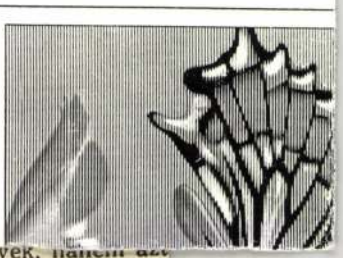

produce consistent, on plain paper. T rates a microcomp nic, touch-sensitiv reliable and accur built-in self-diagr downtime to a mi

a szervezeti pártbalaszttól. De mivel a modern politika *pártelvű*, ezért adott a ki/szét szakadás, vagy új párt alakulásának lehetősége.

A sokféleség: érték

Harmadrészt hangsúlyozni kell azt, hogy a demokratikus politikát, a politikai és a hatalmi rendszert *konkrét hús-vér személyek* jelenítik meg. A politika világa megszemélyesedik (perszonifikálódik) a demokráciában, szemben a diktatúra személyiségeket „elrejtő", háttérbe szorító rendszerével, amelyekben legfeljebb egy személy túl erős dominanciája hatja át a személyi kultuszba merevedő diktatúrát, az ún. „egyszemélyi demokráciát".

A személyek és a személyiségek hatása rendkívül nagy a nyilvánosság előtt zajló demokratikus politizálásban, de csak egy határig. *Népszerű politikusok sem tudják a népszerűtlen párt esélyeit jelentősen növelni*, nem képesek népszerűtlen pártot győzelemre vinni, illetve támogatottságát jelentősen növelni. Vica versa: népszerű pártok sem képesek sokáig eltűrni népszerűtlen személyek szerepét a párt népszerűségének csökkenése nélkül. Ez pedig növelheti a demokráciába vetett optimizmusunkat, mivel megmutatja, hogy a szűk pártérdekek és az erős személyi hatalmak egyaránt alárendelődnek a nyilvánosság előtt zajló demokratikus politizálás belső szelekciójának, a személyi-vezetői kört és a szerveztet egyaránt érintő demokratikus öntisztulásnak.

A demokratikus politizálás pedig nem kedvez bizonyos típusú személyiségjegyekkel rendelkezőknek, míg kedvez másoknak. A demokrácia nem kedvez a messianisztikus küldetéstudattal fellépő politikusoknak, *nem kedvez a végletes politizálásnak*, az aránytévesztőknek, a kompromisszumképtelen fanatikusoknak, soha ilyen személyek, hanem azt hogy a társadalom egészséges ellenszenve és kritikája, és saját szervezetük politikai sikerorientálsága előbb-utóbb háttérbe szorítja őket. A demokrácia működésének belső kényszere és logikája kedvez viszont a kompromisszumokra és tárgyalásokra képes politikusoknak, a másokat tolerálóknak, akik nem akarnak mindenkor mindenkit meggyőzni saját és egyetlen igazukról, akik *a sokféleséget olyan értéknek tartják* a politikában is, amit nemcsak tűrni kell, de ápolni, sőt teremteni is kell.

Magunkra maradva

Március 25-én végül is *pártok* és *személyek* között kell választani. Az átmeneti helyzet miatt most nehezebb dolga lesz a választópolgárnak, egyrészt, mert a átmenetből adódóan bonyolultan összekeverednek a politikusok és a pártok rokonszenv- és támogatási mutatói, hajlandóságai. Ezek később nyilván tisztulnak és közelebb kerülnek egymáshoz, bár mechanikus egybeesésre soha sem számíthatunk. Talán még inkább nehezíti a választópolgárok választói döntését az: hogy felelősen és tudatosan választani tudjon ahhoz *előbb önmaga politikai meggyőződésével és hovatartozásával kell tisztába jönnie*. Ehhez a pártok, ez egyes jelöltek segítséget, fogódzkodókat adnak, de önmaga politikai meggyőződésének tudatosítását ki-ki csak *önmagában* végezheti el.

Azt gondolom, kicsit önmagunkban kell néznünk, saját politikai értékeinket, céljainkat, reményeinket, rokon- és ellenszenveinket kell tisztáznunk, azért hogy megkönnyítsük saját egyén választásunkat. Utána *szavazni* már könnyű: a szavazás önmagában nem bonyolult, a *felelős választás* a nehéz.

Bihari Mihály

Lipták Pál

A MÚZEUMI HÓNAP RENDEZVÉNYEI BÉKÉS MEGYÉBEN 1969

MUNKÁCSY MIHÁLY MÚZEUM

BÉKÉSCSABA

MEGYEI FESTŐK KIÁLLÍTÁSA OKTÓBER HÓ 4-TŐL 17-IG

BEMUTATÓ A MÚZEUM SZERZEMÉNYEIBŐL OKTÓBER 19-TŐL

ZDRAVKO MANDICS FESTŐMŰVÉSZ (ZRENJANIN) KIÁLLÍTÁSA OKTÓBER HÓ 19—NOVEMBER 3

ERKEL FERENC MÚZEUM

GYULA

LIPTÁK PÁL FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA A KIÁLLÍTÓCSARNOKBAN SZEPTEMBER 28—NOVEMBER 19

MOGYORÓSSY EMLÉKKIÁLLÍTÁS A VÁRBAN OKTÓBER 5-TŐL

BEMUTATÓ AZ OROSHÁZI AVAR TEMETŐK LELETEIBŐL OKTÓBER 12-TŐL

SZÁNTÓ KOVÁCS MÚZEUM

OROSHÁZA

NYOLC NEMZEDÉK ÉLETE OROSHÁZAN CÍMŰ ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSA OKTÓBER 4

KOSZTA RÓZA FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA OKTÓBER 5-TŐL

BÉKÉSI MÚZEUM

BÉKÉS

TASSY E. KLÁRA FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA OKT. 12—NOV. 2-IG

TESSEDIK SÁMUEL MÚZEUM

SZARVAS

25 ÉV PLAKÁTJAI CÍMŰ KIÁLLÍTÁS OKTÓBER HÓ 19-TŐL

LÁTOGASSA BÉKÉS MEGYE MÚZEUMAINAK ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSAIT

BÉKÉSCSABA

Békés megye népe a szabadságért

Munkácsy Mihály emlékszoba

Békés megye állatvilága

GYULA

A gyulai vár története (a várban)

Gyula gazdaság- és társadalomtörténete a 18—20. században (a várban)

Erkel-emlékszoba
(Apor Vilmos tér 7.)

OROSHÁZA

Nyolc nemzedék élete
Orosházán

69-6186 BmNyV Békéscsaba

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 SEP 21

Golovics Lajos

Petőfi Népe

— **Golovics Lajos** mutatja be rajzait és grafikáit a Kecskeméti Ifjúmunkás Klubban. A tárlatot október 11-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Olivere Golovics

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 347-748, 340-776

PETŐFI NÉPE
Kecskemét

Kerámiák Kishegyesről

A PETŐFI NÉPE MELLÉKLETE

Összeállította: Szabó János
Fotó: Pásztor, Rádi, Tóth

Kishegyes nem tartozik a nagyobb vajdasági települések közé. Szétfolyó falu benyomását kelti, amit alig képesek összetartani az utcák. Annál érdekesebb, hogy a községi szkupstina egy művésztelepet tart fenn. Úgy látszik, hogy a saját házájában senki sem lehet próféta: legalább tíz helybelitől érdeklődtem a művészek tanyájának hollétéről, ám csak a tizenegyedikkel volt szerencsém. Így akadtam rá a „kolóniára".

Cserepek, fahasábok, lócák, szerteszét, nehezen körvonalazható — művészi — rendetlenségben. Az alkotás melléktermékei, szezon után. Az égetőkemencét most építik újjá. A szomszédos teremben elektromos kemence áll. Itt dolgozik Nemesfekete Edit, aki főállásban képzőművészetet tanít a helybeli iskolában. Egyik kiállításán, mint a régi alföldi népi kerámia megújítóját méltatták. A műhelyben nem csupán tányérok, csuprok, lámpabúrák és gyertyatartók veszik körül. Sokkal inkább kezének szülöttei népesítik be a polcokat, asztalokat: a tárgyakra égetett, stilizált lepkék, állati figurák; növényi motívumok, s a kedvelt mák és napraforgó elvonatkoztatott díszei. Az ember sziluettje ritkán tűnik fel az anyagon. Egyetlen ilyen koncepciója anyába kapaszkodó gyerekeket ábrázol.

— A gyerekekben van valami, ami tisztább, mint a felnőttekben — vallja a fiatal művésznő.

Kishegyes nyaranta a kerámikus művészek találkozóhelyévé válik. Jugoszlávia minden részéből elzarándokolnak ide — hatnapi munkára és tapasztalatcserére — az alkotók. A mellesleg festő Olivere Golovics hetyke kakasfigurákat mintáz, a szabadkai Mira Szandics gyermekarcokat álmodik újra és újra az agyagba. Kalmár Magdolnát virágtémák foglalkoztatják. Tugyerás József a szürrealista alakzatokat kedveli. Moják Aranka pedig dekoratív tányérokat készít. A művészek szeptember végén egy közös kiállításon be is mutatták az alkotásaikat. Ez azt is jelenti, hogy legközelebb már legalább minden ötödik helybeli meg tudja mondani, hogy merre tanyáznak a kerámikusok Kishegyesen.

H. F.

Nemesfekete Edit a kishegyesi tárlaton bemutatott kerámiái között.

„Bika rugaszkodván kötél szakad

Néhai való jóemlékezetű Ilosvay Selymes Péter énekének szavait egy különös eset juttatta eszünkbe, amely a napokban történt Kiskunfélegyházán. Azt hihettük, hogy a téma a Toldival és Arany Jánossal el van intézve örök időkre, s lám a történelem időnként ismétli önmagát.

Csaknem úgy történt a dolog, mint Toldi Miklóssal Budán az emlékezetes kaland. Egy ifjú bika elunván a várakozást a vágóhídon (Naná! Nem elég, hogy tagló elé viszik, még meg is várakoztatják!), elhatározta, hogy közelebbi ismeretséget köt Kiskunfélegyházával. Egy óvatlan pillanatban kisompolygott az ajtón, és elindult utolsó kalandjára. Korántsem viselkedett olyan dühösen, mint költeménybeli elődje, de azért mint első képünkön látható, egy fiatalember

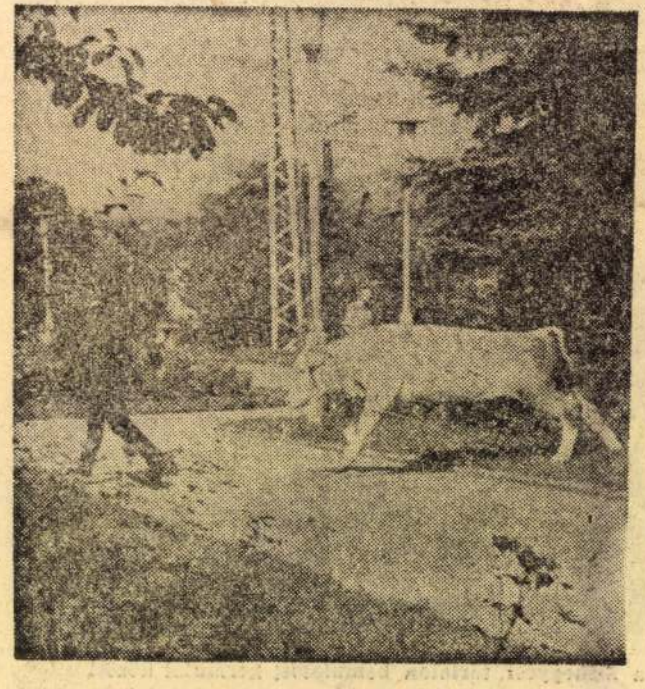

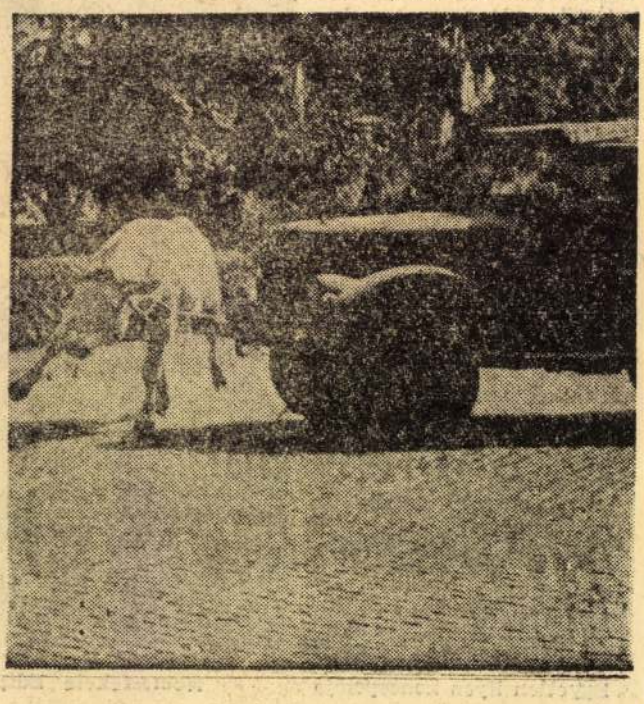

Golsch András

lakatos

Trsztenáról (Árva m.)

1839-ben 20 éves, rézmet-
szők szaktanfolyama,

Golsch András, lakatos, Trsztenáról (Árva m.), 20 éves korában, 1839-ben látogatta a rézmetszők szaktanfolyamát.

lásd Fleischer Béc 46. l.

az *Oból* és a *Positanoi tengerpart* drámai látomásait milyen jólesően enyhíti a képek minden hamis páthosztól ment polgári valószerűsége. És mennyire *nem csak* tárgyias hűségű ábrázolás, de a festői rendbe szedett optikai valószerűség látomása a *Müteremsarok*, a maga ízes rózsaszíneivel és diszkrét szürkéivel, vagy a *Hotelszoba*, a zöld és kék fények artisztikus játékával.

Fenyő György színlátásának különben is van egy olyan erénye, mely éppen napjainkban nálunk nem éppen mindennapos. Ez a színlátás ugyanis egészen *egyéni*. Festőisége nem az a hangulatokat sugalló, érzelmeket tolmácsolni akaró, puha és oldott festőiség, mely ma — *Zebegény* hatása alatt — olyan „divatossá" lett: az ő színharmóniái egészségesen teltek s képei minden térbeliségük mellett folthatásukban dekoratívek. (Egy régebbi keletű tájképe is mutatja, de egy egészen új csendélete is, hogy festőnk szívesen keres üdülést a dekoratív hatások gazdag változatosságában!) A művész egyébként nem riad vissza a nyerseségtől sem, ott, ahol a színek lírikus összehangolása tompítaná expresszivitásának

Radó Polikárp:

SOPRON VÁROS KÉZIRATOS MISEKÖNYVE: A GOLSO-KÓDEX.

A korai középkor óta fennálló, virágzó kultúrájú városnak több temploma és kápolnája volt, mindegyikben sok oltárral. A régi törvények szerint minden plébánosnak rendelkeznie kellett a szükséges liturgikus könyvekkel,[1] magától értetődően állott ez a kápolnákra és nem parochiális templomokra, amilyen Sopronban a várárok-menti Boldogasszony-temploma volt, vagy a Szent György-kápolna. Sőt a jólelkű és jómódú soproni polgárok egy-egy oltár-alapításnál ellátták az illető oltárt saját felszereléssel és misekönyvvel is.[2] Sajnos, egyetlen középkori liturgikus könyv maradt reánk Sopronban, minden más könyv eltűnt. Aligha tévedünk, ha Sopronban nem a török pusztítást okoljuk ezért, hanem a XVI. század korszellemét, mely oly élesen fordult szembe minden hagyományossal akár egyházi, akár kulturális téren. A reformáció felvétele után feleslegessé vált liturgikus könyveknek minden bizonnyal az lett a sorsuk, amit 1603-ban BÁTHORI ISTVÁN rendelt el testamentomában: „*Missálekot elmetéllyék és egyéb öregh könyveket osszák iskolákba, jó lesz deákoknak könyvet kötni belé.*“[3] Mindenesetre tény, hogy a soproni városi levéltárban ma is láthatók jegyzőkönyvek a XVI—XVII. századból, melyeket középkori liturgikus könyvek folióiba kötöttek. Remélem, hogy Sopron városától megkapom

[1] V. ö. 1279. évi budai zsinat 42. §: „Librum, qui dicitur manuale, habeant singuli presbyteri parochiales, ubi continetur ordo baptismi, extremae unctionis et huiusmodi, necnon libros alios, in quibus possint tam diurnum, quam nocturnum officium celebrare.“ C. PÉTERFY, Sacra concilia ecclesiae romano-catholicae in regno Hungariae celebrata I. Bécs, 1742. 116 l.

[2] vitéz HÁZI JENŐ, Sopron középkori egyháztörténete (Győregyházmegye multjából, IV, 1.). Sopron, 1939. 17 l.

[3] NAGY IVÁN, Magyarország családai, I, 232; id. KNAUZ, Magyar Sion, (1869) 6.

Magyar Könyvszemle
1940. III. füzet.

A német-magyar zenei és színművészeti kapcsolatoknak is megtaláljuk itt néhány emlékét. Fényképek, levelek, emléksorok veszik körül a magyar színműveknek németországi bemutatójáról és német darabok magyarországi előadásáról szóló egykorú színlapokat.

A magyar-német kultúrkapcsolatok anyaga önálló kiállítás kereteit is bőven betöltené. Itt csak a legjellemzőbb kultúrvonatkozásoknak néhány multból merített bizonyítékát vonultatta fel. De a belőle kirajzolódó vonások világos tanújelei két egymásmellett élő nép sorsközösségen, közös szenvedések és örömök között érlelődött — kultúrbarátságának.

Budapest után még négy vidéki nagyvárosunk: Debrecen, Győr, Kassa és Szeged gyönyörködhetett a német könyvkiállításnak, ha nem is teljességében, de legalább modern anyagában. A vidéki kiállítások mindenütt a helyi könyvtáraknak a magyar-német kultúrkapcsolatokra vonatkozó könyveivel egészültek ki.

A kiállítás erkölcsi sikeréből a rendezőség megelégedetten vehette tudomásul fáradozásainak megérdemelt jutalmát. A mi szempontunkból pedig ismerjük és értékeljük ennek a kiállításnak jelentőségét. A könyvnyomtatás művészetének legértékesebb emlékeit tárta közönségünk elé, számos olyan kultúrkincset, amely Magyarországon meg sem található s megtekintésükre a nagyközönségnek még Németországban is csak ritkán nyílik alkalma. Megismertetett bennünket a német könyvművészet nagyszerű jelenével és jövő fejlődésének irányvonalával, de egyúttal a Harmadik Birodalom német tudományosságának bámulatos előretörésével is. Az előbbiből hazai könyvművészetünk meríthet ösztönzést s nem egy német eredményt haszonnal fordíthat saját javára. Minthogy pedig a kiállítás modern anyaga, mintegy 50.000 pengő értékű könyv a Németbirodalom ajándékaképpen különböző hazai tudományos intézeteink és könyvtáraink gyüjteményét gazdagítja majd, ezáltal immár nálunk fogja betölteni kulturális hivatását. S a kiállítás, amely egyik céljául tűzte ki a magyar-német művelődési vonatkozások emlékeinek bemutatását, maga is e kapcsolatok egyik láncszemévé vált, nemcsak a kiállítás múló külsőségével, hanem azontúl az itthagyott könyvek ezreinek maradandó szellemével.

VARJAS BÉLA.

az engedélyt ezeknek a középkori reliquiáknak kiszabadítására. A soproni ev. líceum könyvtárában mintegy 30, elsősorban XVI. századi könyvet találhatunk ilyen liturgikus kéziratok pergamenjeibe kötve, melyeknek ismertetésére adandó alkalommal visszatérek. A fol. 2. a soproni evangelikus konvent könyvtárának pecsétje (EAB = Ecclesiae Augustanae Bibliotheca) látható.

1. Egyelőre azonban csak *egyetlen soproni származású liturgikus kézirat* ismeretes: ez Golso István misekönyve, melyet vörösbetűs kolofonja szerint Szent Margit szűz ünnepe utáni pénteken, 1363-ban, fejeztek be,[4] tehát abban az évben július 14-én. A könyv a mult század I. fele óta a Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtárának tulajdonában van; jelenlegi jelzése: Cod. lat. med. aevi 91, régi jelzése: 1982 fol. lat. Ezen a jelzésen ismerte a misekönyvet az érdemes Knauz Nándor, de csak 12 sort szentelt neki.[5] Bővebben foglalkozott vele Dankó József, ki a *Golso*-kódex húsvéti szertartásait részben felhasználta „Magyar szertartási régiségei"-ben.[6] Legújabban Sopron kiváló helytörténet-kutatója, vitéz Házi Jenő szentelt neki néhány oldalt Sopron középkori egyháztörténetéről szóló művében.[7] A jeles tudós munkáját szeretném néhány vonással kiegészíteni.

Semmit sem tudunk Golso István úrról, ki volt, még voltaképen az sem biztos, hogy pap volt, bár lehetett akár a kódex írója is. Jó volna, ha nyelvészeink megállapítanák, vajjon neve magyar név-e? Mindenesetre figyelemreméltó, hogy a liturgikus könyvekben is magyar nevén szerepel Sopron 1363-ban, akárcsak más, részben nem-magyar lakosságú városokban, mint például Pozsonyban is.[8] A kézirat jelenleg 176 folióból áll, egy kéz írta,

[4] „Explicit liber domni Stepphani dicti Golsonis de Suppronio. Anno Domini MCCCLXIII. Finitus est iste liber feria sexta post festum Margarete virginis", fol. 174. L. Emma Bartoniek: Codices latini medii aevi (Catal. bibl. Mus. Nat. Hung. XII.) Budapestini, 1940, p. 83 s.

[5] A magyar Egyház régi szokásai: VII. Régi misekönyveink. Magyar Sion 6 (1868) 805.

[6] Új magyar Sion 2 (1871) 89. 177; 3 (1872) 88. 94. 167.

[7] 328—333. l.

[8] V. ö. az 1341 után írt pozsonyi Missálét, jelenleg Nemz. Múz. cod. lat. med. aevi 214., fol. 2, hol „Petrus Strigoniensis et Posoniensis ecclesiarum canonicus"-ról beszél. 1480-ban is ez a helyzet: a Nemz. Múz. c. l. m. ae. 222 jelzetű misekönyvét „Johannes Potennperger civis et iuratus Posoniensis" készíttette fol. 4. szerint.

eltekintve néhány marginális jegyzettől. Sajnos azonban, meg van csonkítva: a 24'. f. után sok lap hiányzik: a régi számlálás szerint a XIII—XLIV. fol., azaz 31 levél, melyen az Epiphaniától Nagyböjt után IV. vasárnapot követő keddig előírt misék szövege volt olvasható. Hasonlóképen hiányzik 6 levél fol. 33' után (a régi számlálás szerint LV—LX. fol.) a de tempore nagyböjti részéből. A könyv egyébként voltaképen sohasem készült el teljesen. Befejezetlenségére számos példát találtam; főképen az initialék helye maradt üresen,[9] de a Sanctorale sincsen befejezve: november 25-én, Szent Katalin ünnepén, az epistola szövege után abbahagyta az író a munkát (fol. 140), pedig a folió fele üresen, megvonalazva várta a miseszöveg többi részét; a kánon előtti egész lap (fol. 10') a keresztrefeszítés festményét várja, csak primitív vázlatrajz került oda.

Tartalma szerint: *kalendárium*mal kezdődik, melyre még visszatérünk (fol. 2—7'); következik a szenteltvízszentelés ritusa (fol. 8. exorcismus salis et aque); fol. 8' üres. A *praefatiók* után (fol. 9—10.) a *canon* olvasható (fol. 11—12.). A *de tempore* rész (fol. 13—105.) az ádvent I. vasárnapjától pünkösd után XXIV. vasárnapig előírt misék szövegeit hozza. A *proprium de sanctis* a szentek ünnepeinek miseszövegeit tartalmazza, sokszor csak az oratiókat (fol. 106—140'), mert a többi részt a *Communé*ből (fol. 140'—150') kell venni. A *votivmisék* teljesen ugyanazok, mint ebben a korban a legtöbb középkori missaléban (fol. 150'—161'), címeiket Házi már közölte.[10] A könyv többi része *pótlék:* antifónák (fol. 161'—162) és sequentiák (fol. 162—174'), ezeket Dankó József hymnológiai gyüjteményében már megtaláljuk.[11]

2. A *Golso*-kódex jellegét tekintve *nem szerzetesi, hanem világi papok temploma* részére készült, kétségtelenül *magyar használatra* és megtartja a liturgiatörténeti kutatás során mindjobban kibontakozó *ősi magyar típust*. Mindezt elsősorban a

[9] F. 9. a praefatio dialogusával kezdődik; a *P* betű helye (per omnia...) máig üres; hasonlóképen hiányzik: f. 11.: *(T)* e igitur; f. 56. húsvétvasárnap: *(R)*esurrexi; f. 67. áldozócsütörtök: *(V)*iri Galilaei; f. 71. pünkösdvasárnap: *(S)*piritus Domini; f. 76.' Szentháromság vasárnapja: *(B)*enedicta sit; f. 77.' pünkösd utáni I. vasárnap: *(D)*omine; f. 101'. templomszentelési mise *(T)*erribilis.

[10] Sopron középkori egyháztörténete. 333 l.

[11] Vetus hymnarium ecclesiasticum Hungariae. Budapest, 1893, *passim.*

Sanctorale igazolja. *Sanctoralén* értendő egy liturgikus könyvben a szentek ünnepei: tehát a Proprium de sanctis, azaz a szentek saját miséi — azután a kalendarium, mely jelzi, mily ünnepeket tartalmaz a könyv; néha azonban másokat hoz, vagy elhagy, a Propriumhoz viszonyítva. E kettő együtt mondja meg, mily szenteknek voltak ünnepei az illető helyen, melynek részére a kódex készült s a szentek ezen összes ünnepeit nevezzük Sanctoralé-nak.[12]

A Sanctorale igazolja, hogy a *Golso*-kódex nem szerzetesi templom részére készült. Első pillanatra látható, hogy a premontreiek, ciszterciták nem jöhetnek szóba: ezeknek nem volt Sopronban kolostoruk, meg különleges rendi szentjeiknek, sőt még rendalapítóiknak (Szent Norbert, Szent Bernát) sem található meg tisztelete a *Golso*-kódexben. Ferencrendiek már 1278 előtt voltak Sopronban,[13] de ezek részére nem készülhetett a misekönyv, mert a rendi szentek hiányoznak Sanctoraléjából. Mindössze ezeket találjuk benne:

Jún. 13. Anthonii conf. = Páduai Szent Antal.
Aug. 4. Dominici conf. = Szent Domonkos.
Aug. 12. Clare virg. = Asszizi Szent Klára, a női rend alapítója.
Okt. 4. Francisci conf. = Asszizi Szent Ferenc.

Ez nem több, mint amennyire a kolduló rendek alapítóinak tisztelete a világegyházban elterjedt és Sopronban írt misekönyvben a ferencesek jelenléte miatt várható is. Első pillanatra úgy látszik azonban, hogy a régi szerzetesi ünnepek a *Golso*-kódex eredetét monasztikus (bencés) irányban döntik el, annyi régi szerzetes szentnek ünnepét találjuk. Az idevágó anyag a misekönyv Sanctoraléjából ez:

Jan. 10. Pauli primi heremite † 347.
Jan. 15. Mauri abbatis, O. S. B. Glanfeuil alapítója † 584.
Jan. 17. Antonii mon., a remeték szervezője † 356/7.
Jan. 30. Aldegundis virg., Maubeuge apátnője † 683.
Febr. 28. Romani abb. Condat apátja † 463/4.
Márc. 8. Felicis conf.: Dunwich püspöke † 647. ereklyéi Ramsay O. S. B. apátságban.

[12] A fellendülő liturgiatörténeti kutatás szükségessé teszi a műkifejezések precizírozását; hiszen különben tudós ember írt „sanctuariumot" (szentélyt) „sacramentarium" (a pap miseimáit tartalmazó könyv) helyett.

[13] Házi i. m. 172. l.

Márc. 17. Gerdrudis virg., nivelles-i O. S. B. apátnő † 659.
Márc. 21. Benedicti abbatis: vörösbetűs ünnep.
Márc. 29. Eustathii cum sociis suis: luxeuil-i apát † 625.
Máj. 1. Walpurge virg., O. S. B. apátnő † 779.
Máj. 5. Gotthardi conf. O. S. B. hildesheimi püspök † 1038.
Máj. 26. Bede presbyteri: Beda Venerabilis O. S. B. † 735. Augustini episcopi: O. S. B. Anglia apostola † 604.
Jún. 5. Bonifacii O. S. B. † 754.
Júl. 11. Translacio Benedicti abbatis: Szent Benedek frank ünnepe, mely Magyarországon el volt terjedve.
Júl. 16. Hylarini mart., szerzetes, ostiai vértanú.
Szept. 24. Translacio Ruperti ep.: (vörösbetűs) a salzburgi bencés apátság alapítója.
Okt. 16. Galli abb. (vörösbetűs): szerzetes, St.-Gallen védőszentje † 627.
Nov. 3. Pirminii epi.: O. S. B. Reichenau alapítója † 573.
Nov. 16. Othmari abb.: St.-Gallen alapítója † 759.
Nov. 21. Columbani abb.: Luxeuil és Bobbio alapítója † 615.

Ezeknek az ünnepeknek bencés jellege önként adódik, részletesen igazolja KNIEWALD KÁROLY[14] és az én kutatásom:[15] ezek az ünnepek (Beda kivételével) mind megvannak a *Pray*-kódexben (1192—1196). Nem jelentik azonban azt, hogy valóban bencés-monostor részére írták a Golso-kódexet: e téren óvatosnak kell lennünk, ha a magyarországi liturgikus könyvek eredetét vizsgáljuk. Ezek ugyanis a XVI. századig megtartják kegyeletből a régi bencés hittérítők által tisztelt szerzetes-szenteket, akik így a magyarországi liturgikus könyveknek állandó elemei közé kerültek. A szerzetesi eredetre vall az is, hogy a kódex első votivmiséje: „pro congregacione", a szerzetes családért való (fol. 150'). Hogy azonban a *Golso*-kódex mégis világi papok temploma részére készült és e szerzetesi elemek csak magyarországi liturgikus archaizmust jelentenek: azt legjobban mutatja az a tény, hogy Szent Benedek július 11-i ünnepének sem vigiliája, sem nyolcada nincsen, meg, hogy kétségtelenül Sopronban készült a könyv, ahol pedig bencés apátság nem volt.

3. Második helyen bizonyítjuk, hogy a *Golso*-kódex *magyar használatra készült.* Ezt a Sanctorale magyar rétege bizonyítja,

[14] A Pray-kódex Sanctoraléja. MKSzemle, 1939. jan.—márc., különlenyomat 33—36. l.

[15] Hazánk legrégibb liturgikus könyve: a Szelepchényi-kódex. MKSzemle, 1939, 385—388. l.

a szentek kiválogatásában azonban ingadozást tapasztalunk. A magyar szentek és az általam egyszer már kiemelt[16] magyarországi jellegű ünnepek a következők:

Febr. 24. Gerhardi epi. et mr.: Szent Gellért translatiója.
Júl. 13. Margarete virg. (vörösbetűs): Szent Margit magyar dátumú ünnepe.
Júl. 17. Alexii conf.: Szent Adalbert által meghonosított ünnep.[17]
Aug. 20. Stephani regis Ungariae (vörösbetűs).
Szept. 28. Wencezlay ducis: Szent Vencel cseh herceg.
Okt. 26. Demetrii mr.: Szent Demeter magyar dátumú ünnepe.
Nov. 5. Henrici episcopi: Szent Imre elevatiójának ünnepe.
Nov. 19. Elizabeth vidue: Szent Erzsébet ünnepe.

Mindez világosan igazolja, hogy a *Golso*-kódex magyar használatra készült, meg azt is, hogy Sopronban természetesnek tartották a magyar szentek tiszteletét. Némi ingadozás azonban tapasztalható. Ilyen a magyar szentek ünnepeinek csökkentése: elégnek tartotta a kódex írója, hogy Szent Gellértnek egy ünnepe legyen az ősi típust képviselő *Pray*-kódex-szel szemben: ebben július 26-án is van Szent Gellértnek ünnepe, meg szeptember 24-én is. Az előbbit kiszorítja a *Golso*-kódexben „Anne matris Marie", az utóbbit Szent Rupert vörösbetűs translatiós ünnepe. Ilyen csökkentés az is, hogy hiányzik Szent Adalbert április 23-i magyar keltezésű ünnepe, viszont a kódexíró magyar mintát használt, mert Szent György ünnepe a kalendáriumban „VIII. Kal. Maj.", tehát a magyar szokás szerint április 24-én van és nem április 23-án, mint a világegyházban.[18] Érthetetlen tudatlanságra vall a november 5-i Szent Imre-ünnep, ahol Szent Imrét püspöknek teszi meg (Henrici episcopi), úgylátszik a név régies formája, mely még a Hahóti-kódexben is olvasható, tévesztette meg. Legkülönösebb ingadozás a magyar szentek tiszteletében, hogy Szent László ünnepe az eredeti kódexben hiányzott. Helyette nem sokkal későbbi kéz a kalendáriumban június 27-hez ezt a rejtélyes felírást jegyezte oda: „Ladizlai regis Ungarie in Holnpruch" (vagy Solnpruch?), a kurzív írással írt feliratnak megfelel a fol. 120' margóján ugyanattól a kéztől feljegyezve Szent László miséjének

[16] Hazánk legrégibb liturgikus könyve 405 k., 401, 406 k.

[17] Kniewald Károly, A Hahóti-kódex (Zágrábi MR 126. kézirat) jelentősége a magyarországi liturgia szempontjából. MKSzemle, 62 (1938) II. sz., különlenyomat 15 l.

[18] Kniewald i. h. 14 k.

imádságai. Nem találtam meg Holnpruch vagy Solnpruch helységet; nagyon érdekes volna tudni, hol feküdt, volt-e Szent László-kápolnája. Egyébként igazat kell adnunk Házinak: „Golso István misekönyvének naptára nemcsak az egyházi év ünnepei szempontjából rendkívül fontos, hanem egyúttal fényes bizonyíték a magyarországi szentek tisztelete mellett. Ezt a tiszteletet nem tudták háttérbe szorítani a folytonos nyugati behatások sem, mert miként láttuk, Szent László király napjának megülése 1363 után lett szokásos Sopronban."[19]

4. A *Golso*-kódex tüzetes vizsgálata arról is meggyőzött, hogy a liturgiatörténeti kutatás során mindjobban felismerhető ősi magyar típust megtartja. A legújabb kutatások[20] mindinkább kétségtelenül megmutatják, hogy a legrégibb magyarországi liturgikus könyvek északi frank földről kerültek hazánkba és a későbbi fejlődés során ezek lettek a mintapéldányok, melyekről az újabb liturgikus könyveket lemásolták. Minél inkább foglalkozunk a középkor későbbi magyarországi liturgikus könyveivel, annál inkább megállapíthatjuk, hogy ez a frank jelleg végig megmaradt. Jelen esetben a *Golso*-kódex idevágó, frank eredetű ünnepei a következők:

Jan. 15. Mauri abbatis: Glanfeuil alapítója.
Jan. 29. Valerii epi.: Trier püspöke, III. század.
Jan. 30. Aldegundis virg.: Maubeuge apátnője.
Febr. 13. Stephani epi.: Lyon püspöke † 512.
Febr. 18. Simonis epi.: Metz püspöke, IV. század.
Febr. 28. Romani abb.: Condat apátja.
Márc. 17. Gerdrudis virg.: Nivelles apátnője.
Márc. 22. Pauli epi.: Narbonne-i püspök.
Márc. 23. Felicis epi.: Trier püspöke † 401 után.
Márc. 27. Resurrectio Domini: régi frank dátum.[21]

[19] Házi i. m. 332. l.

[20] Elsősorban Kniewald, A Hahóti-kódex klny. 12—14. l.; Kniewald, A Pray-kódex tartalma, kora, jelentősége. MKSzemle 63 (1939) klny. 44 l.; Kniewald, Das Sanctorale des ältesten ungarischen Sacramentars. Jahrbuch für Liturgiewissenschaft 15 (1939) 20; saját tanulmányom: Hazánk legrégibb liturgikus könyve 388—392. l.

[21] Hippolytus húsvéti táblája szerint március 25. halt meg Krisztus. Galliában szokás volt ezért március 25. Jézus haláláról, 27. feltámadásáról, május 5. mennybemeneteléről megemlékezni. A Pray-kódexben mindeme napok megvannak, a Golso-kódexben csak ez az egy maradt meg. V. ö. Kniewald, A Pray-kódex Sanctoráléja, klny. 39. 1. jegyzet.

Márc. 29. Eustathii cum sociis suis: Luxeuil apátja.
Ápr. 8. Perpetui epi.: Tours püspöke † 491.
Máj. 16. Peregrini epi.: Auxerre vt. püspöke.
Máj. 29. Maximini epi.: Trier püspöke † 353.
Máj. 31. Petronelle virg.: Franciaország pátrónája.[22]
Jún. 8. Medardi epi.: Noyon és Tournai püspöke † 560.
Júl. 31. Germani epi.: Auxerre püspöke † 445.
Aug. 16. Arnulfi epi.: Metz püspöke † 641.
Aug. 31. Paulini epi.: Trier püspöke † 358.
Szept. 3. Marcelli mr.: Chalons sur Saone-ban vt.
Szept. 7. Regine virg.: Alise-i szűz vt.
Szept. 9. Gorgonii mr.: kit 846. Marmoutiers apátságba vittek át.
Szept. 17. Lamberti epi.: Maastricht püspöke † 706.
Szept. 22. Mauricii cum sociis: az agaune-i vértanúk.
Okt. 1. Remigii epi.: Reims püspöke † 532/5.
Okt. 2. Leodegarii epi.: Autun püspöke † 678.
Okt. 9. Dyonisi, Rustici et Eleutherii: Párizs első vt. püspöke társaival † 285.
Okt. 23. Severini archiepi.: Bordeaux vagy Köln püspöke.
Okt. 25. Crispini et Crispiniani: soissonsi vt.-k.
Nov. 2. Eustachii mr.: kinek ereklyéi 1190. kerültek a párizsi St. Eustache apátságba.
Nov. 4. Amandi epi.: Rennes püspöke.
Nov. 13. Briccii epi.: Tours püspöke † 443.
Nov. 15. Aniani epi.: Orléans püspöke † 453.
Nov. 18. Octava S. Martini.
Dec. 16. Maximiani epi.: Maximinus Micy apátja † 520.

Mint a magyar típusú régi liturgikus könyvekben, más, nevezetesen német hatás itt is jóval kisebb a frank hatásnál (14 német 35 frank szenttel szemben). Németországban tisztelt szentek a *Golso*-kódexben:

Jan. 8. Erhardi epi.: német hithirdető vándor püspök, a VIII. sz.-ban, IX. Leó avatta szentté 1052.
Febr. 9. Lamberti epi.: a Halle melletti Neuwerk prépostság (O. S. Aug.) alapítója † 1123.
Márc. 1. Sutberti epi.: Suitbert a frank birodalomban Kaiserswerth O. S. B. apátság alapítója.
Márc. 3. Chunegunde virg. (vörösbetűs): II. Henrik császár hitvese † 1033 vagy 1039, viszont II. Henrik július 13. ünnepe hiányzik.
Máj. 1. Walpurga O. S. B. apátnő.
Máj. 4. Floriani mr.: St. Florian védőszentje.
Máj. 5. Gotthardi conf.: O. S. B. Hildesheim püspöke.

[22] V. ö. Hazánk legrégibb liturgikus könyve 388. l.

Jún. 16. Aurei et Justine v.: mainzi vt.-k.
Jún. 21. Albani mr.: pap vt. Mainz mellett.
Júl. 4. Udalrici conf.: Augsburg püspöke † 973.
Júl. 8. Kyliani et sociorum eius: Würzburg püspöke † 689.
Szept. 24. Translacio S. Ruperti: Salzburg első püspöke, Szent Péter O. S. B. apátság alapítója.
Okt. 10. Gereonis cum sociis suis: kölni vt.-k.
Okt. 22. Severi epi.: Ravenna püspöke, ereklyéi Erfurtba és Mainzba kerültek.

A négy első szentet leszámítva, a többi már a *Pray*-kódex Sanctoraléjában is megvan, tiszteletük már meghonosodott nálunk.

Az ősi magyar típust azonban nemcsak a Sanctorale elemzése mutatja meg. Csak két dolgot említünk meg röviden, miben egyezik a *Golso*-kódex a magyar típusú missalékkal. Az első: a sajátosan kifejlődött nagyheti szertartások, ezeket már DANKÓ JÓZSEF részletesen leírta, beledolgozva kódexünk anyagát is.[23] A másik adat, amit ehhez hozzá kell fűznöm: az áldozási imádságok sajátos volta. Már KNIEWALD felhívta a figyelmet,[24] hogy a *Pray*-kódexben az átváltozáshoz lapszélre beírt fohász található („Ave sanctissima caro mea in perpetuum summa dulcedo mea. Ave celestis potus mihi ante omnia et super omnia dulcis") és megállapította, hogy „ily fohászok némi változatokkal" gyakran fordulnak elő frank misekönyvekben, „de mindíg áldozásra való előkészületnél". Magyarországon a *Pray*-kódex után ez elég gyakori lehetett: az itten megkezdett imák, mint áldozási imák kibővültek és a lapszélről a szövegbe kerültek. A *Golso*-kódex áldozási imáinak szövege ez: „Domine non sum dignus" után:

„Ave in eternum sanctissima caro in perpetuum michi summa dulcedo. Ecce Ihu benignissime, quod desideravi, iam video. Ecce Ihu benignissime, quod concupivi, iam teneo. Hic tibi queso jungar in celis.

A kehely vétele előtt, a szokásos „Quid retribuam" imádság után hozzáfűzi:

Ave in eternum celestis potus, michi ante omnia et super omnia dulcis. Sanguis dni nri Ihu Xpi, quem vere confiteor de latere ejus profluxisse, mundet omnes maculas consciencie mee, et sit michi remissio omnium peccatorum meorum."[25]

[23] L. 6. jegyzetet. HÁZI is megemlíti ezt i. m. 333. l.
[24] A *Pray*-kódex miserendje, klny. 33. l.
[25] Golso-kódex fol. 12'.

Thomas Golt

Kőművesmester 1739-ban fejezte be a sárospataki rk. templom helyreállítási munkálatainak hátramaradt répét.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem. 1909-70. Budapest, 1972 940

Thomas Golt Zönnüves mester

A sárospataki rk. plébániatpl. Nehra-maradt Zönnüvesmunkáit 1739-ben ö fejeste be 119 forintért

Magyar Műemlékvédelem 1969-70
Akadémiai Kiadó Bp. 1972
92. old.

MDK

Golten Hugó építész

Magánépitési...engedély. Épitő Ipar, 1909. dec. 26. 498. o.

MDK

Golter József kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

M.D.K.

GOLTNER Joannes

murariorum magister

Siklós

3 sodal

1952)

Müvért. Kapossy János: Épitők, szobrászok, festők és grfikusok Magyarországon 1828-ban. 136.1.

GOLTPERGER, Hans Rönnwes

17. sz

WAB 100. 195.

Betlenfalva [Betlanovce; Szepes vm]
Thurzó-kastély, főhomlokzat
1905 körül
pozitív: brómezüst, 12x16,5 cm. OMvH ltsz. 39

Betlenfalva [Betlanovce; Szepes vm]
Thurzó-kastély, főhomlokzat
1905 körül
pozitív: albumin, 13x17 cm. OMvH ltsz. 12.103
pozitív: albumin, 13x17 cm. OMvH ltsz. 12.104
pozitív: brómezüst, 12x17 cm. OMvH ltsz. 3997

Blatnica [Blatnica; Turóc vm]
Blatnica vára
1911 körül
negatív: ??? OMvH ltsz. 97.640

Budamér [Budimír; Sáros vm]
Tót telkes gazda háza.
1905
pozitív: celloidin, 12x17 cm. OMvH ltsz. 7039

Budamér [Budimír; Sáros vm]
Népviselet, csoportkép

Samuel Goltperger,ötv.tanuló MDK

Barhauser Goltperger fia,kit 1648 okt.19-én 4 évre szegődtetett tanulóul Ramszler jakab ötv.mest. 1652 szept.1-én szabadult fel. /S.Goltberger/.

Mihalik Sándor:Besztercebányai ötvösök a XVI.-XIX.sz.-ban
Mun.és Kvt.Műv.1913. 41-63.l.

Kassa

Bernhard Goltschler 1523

pénzverő

Arch.Közl.1899. XXI. 141

Goltsmit Michil, Ötvös MDK

A /kolozsvári/ Ötvösök 1473. évi első céhlevelén megnevezett négy mester egyike.

257.o.

Entz. Géza: Művészek.és mesterek az erdélyi gótikában.
KelemenEml.249-264.o.

Goltsmit, Paul, Ötvös MDK

A /kolozsvári/ Ötvösök 1473. évi első céhlevelén megnevezett négy mester egyike.

257.o.

Entz. Géza: Művészek és mesterek az erdélyi gótikában.
KelemenEml.249-264.o.

Goltz (Gultz, Kultz, Kurtz) Ignácz Döme, festő; szül. 1724 körül, megh. a XVIII. század utolsó negyedében. 1750 táján Budán, a várban telepedett meg, hol 1752 május 2-án vették fel a polgárok sorába. 1771-ben neje, Erzsébet, meghalt, két árvát, Annát és Ignáczot hagyva maga után. G. 1774-ben újra megnősült. Neje Millarin Katalin, 25 éves hajadon, vizivárosi leány volt. Működéséről nincsenek adatok.

Némethy Lajos: Adatok a festés történetéhez Budapesten a XVII. és XVIII. században. *Arch. Ért.* 1883. 104. l.

MDK

Goltz A., festő:

Tavaszi virágok (Pastell) -

Nemz. Szal. - Karácsonyi kiáll. 1898-99. dec. 16-jan. 20-ig.

Tm.-

Golz (Goltz) Alexander Demetrius

1857. —

167. Mezei ut, olajf. 60 x 80

Almásy-Teleki XII. 1943

Kut

kiállítása.

Nemzeti Salon

1929 jan.

Fővárosi képt

Goltz A. D.

Mül. 1858

l.

Magyar Studio II

35. l.

Kép vágottak
pasit

Magyar Nemzeti

Reneszánsz Társaság

(Fővárosi Vigadó)

V. aukció

Báró Nyáry Albert

fajánsz és üveg-

gyűjteménye és

mint festőnek

koll. kiállítása –

Bpest 1923

Könyvtáramban

Nagy formátum

Goltz Alexander D.

143 Nebojsze torony, olajf.— — — — —

144 Kalymegdan kapuja, olajf. — — — —
145 419-es magaslat Tarnow mellett, olajf. nem eladó
146 Zblytowska Gora-i templom, cer. rajz —
147 Templom. Szcepanovitze — — — —
148 Vadászház a 402-es m., szines rajz — —
149 Gorlice, cer. rajz — — — — — —
150 Egy 30·5 találata a tarnowi reálisk. sz. r.
151 Gorlice. A közelben orosz lövészárkok, c. r.
153 Templom belseje. Gorlice, cer. r. — —
153 Egy 30·5 hatása egy ház mellett, cer. rajz.

154. Tarnowsky kastély.
Zglobyce, szín. rajz.

Nemzeti Szalon 1916. jan.
Sajtóhadiszállás
művészi állítása.

Golz Sándor

München

Montenegrói harczos cz. olajf.

Meggeri Krausz Izidor tulajd-

ki volt állítva a bpestiggermekmenhely javára a műcsarnokban 1888-ban rendezett kiállításon.

G K monogramm ~~XV~~ XVI. Nagadbeli

ezüstpoháron VI.28.

Goltz, Alexander D.

1857 ben született Püspökladány-
ban, ahol szülei – apja vasutépítő
mérnök volt, – abban az időben
tartozkodtak. Később ismét Ma-
gyarországon töltött néhány évet
és művészeti tanulmányait is
Budapesten kezdte meg Székely
Bertalan vezetése mett. Majd Mün-
chenbe és Bécsbe megy és később
hosszabb időt töltött Párisban.
Több művét a különböző európai
múzeumok szerezték meg és mint
arcképfestő is, főleg arisztokrata és
udvari körökben igen keresett lett.
G. 1914-decemberben a Skoda-gyár
megbízásából Antwerpenben járt,
ahol a német vezérkar engedélyével
lefestette a mi 30½-es mozsaraink
hatását. A gyűjtemény először
Bécsben volt kiállítva a Künstler-
hausban 1915 májusában pedig
a Gyesti N. Szalonban.

Katalogus. 1915 máj.-pisz.
kiáll.

M. N. Múzeum néprajzi osztálya

IX. 131.

Goltz Alexander D.

1916. jan. tajtóhadiszállás
kiáll. N-halon.
3 olajf. 9 grafika.

Verseczi Városi múzeum és Könyvtár

működése 1915-ben

X. 158, 159, 160

Goltz A. D.

Koll. Erath-elektr.

Ucinreti Szalon

1915. maj -

Bruck R. ~~[illegible]~~ dr. drezdai egyetemi tanár

lenolajos ~~fa konzerválási eljárása~~ X. 19, 20,

21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33,

Goltz Sándor

Festő

ird

Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni képrőművészeti akadémián.

Művészet. 1912. 182. l.

Goltz Sándor

festő

szül. 1857

érod

Krück I. 402. l.

Kelta laindzsa VI. 18.

Goltz Alexander

Festö

l.

Hevesi Oest

240 l.

~~Római temető, Környéki VIII. 161.~~

Goltz, Alexander D.

Moll-Kiäll.

Neuvreti Szalon

1915. máj – jún.

A Szentkirályszabadjai
rk. templom tornyának
újjáépítésére vonatkozó
költségvetését a veszprémi
járás főjegyzője a Cím-
hez felterjesztette, kérők
építési segélyezését. Az
ügy a Címnél 38.820/1947
V. b. szám alatt van el-
intézésre. Minthogy a torony
állapota állandóan romlik,
a MOB sürgetéssel kéri,
hogy ~~az az újpalotai tem-~~
~~plom helye a körny. e ...~~
~~vannak~~ a kért segélyt
lehetőleg mielőbb kiutal-
ványozni szíveskedjék

Torna - puszta telek
VIII.185

GOLTZ SÁNDOR
39. Tájkép, olajf.

1000.—

GOLTZ SÁNDOR
126 Virágcsendélet, olajf.

700.—

Nemzeti Szalon
téli tárl.
1938. jan.-febr.

(1938. ÉVI TÁGRIALLITÁS)

KÁVÉ

1938 JANUÁR 23-TÓL, FEBRUÁR 6-IG.

Goltz Sándor

A Képzőművészeti Társulat kiállításain a következő műveivel szerepelt:

1877. nov. (és decr.) kiáll.: Laskaris hírneves görög Tudós Ippolitát, Sforza ~~Ferenc~~ herceg leányát, tanítja, 1500 ft.

2236. Golz A.D.:

Leány virágokkal.

A térdig ábrázolt és asztalnál ülő fiatal leány balra fordul, szembe néz és mosolyogva szaggatja a bal kezében lévő nagy kamomilla leveleit. Előtte különféle virágok vannak. Öltözete: szalmakalap szalagcsokorral, magas fehér ruha könyökig érő csipkés ujakkal és derekán rózsaszínü szalag. Kibontott haja balvállán át ölébe lóg. Az ablakon át hegyes vidékre nyílik kilátás. Jelzése alól balra: A.D. Golz 92.

Pastell, vászonra húzott papiroson, méretei 100: 70 cm
Vétetett a Nemzeti Salonban 1902: XII. 15-én 500 Kán (881/902)

és a füles cserépedényben

Goltz, Alexander D.

festő

Egészen más jellegü az a két terem, melyekben Alexander D. Goltz bécsi festőművész mutatja be valóban háborus gyüjteményét. Goltz a Skoda-gyár megbizásából bejárta Belgiumot, hogy Antwerpen szétlőtt erődjeinek lefestésével megörökitse azt a rombolást, a melyet hadseregünk harmincz és feles mozsarai végeztek bennük. Az olajképeknek és pasztelleknek ez a históriai és egyben pillanatnyi érdekessége. Számos fényképfelvétel teszi még szemléletesebbé a szörnyü hadigépek munkáját.

Az Ujság

1915. máj. 22

(e.a.:

A Nemzeti Salon

háborus kiállítása.)

Goltz A. D

l.

Beetz 63. l.

698 szám.

Műemlékek Ors

Tárgy:

V.K.M. B. Sipos Sándor lp-győri utisrámlájának kiegyenlítését rendeli el.

A bead

Mellékl

Egyútta

Előirat

Utóirat

Másolta

Goltz D. Alexander

l. Déry 1927

29, 31. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

GOLTZ *Sándor*, festő, * Püspökladány 1857 jún. 25. Budapesten és Münchenben tanult s Bécsben telepedett le, ahol tárgyiasan megfestett életképeket, aktokat állított ki.

K. G. I. 396 c

Umbriai iskola a XV. század végér

Madonna a gyermek Jézussal:

A fölül félkörives
ban ábrázolt ~~[illegible]~~ M
anyjának bal emlőjét
pok mellett oldalt e
fejét épen úgy, mint

203

Fresco, (rászorra) méretei 14
~~Umbria, XV. szár~~

Lasza: 12

4625
4625
508 $\frac{7}{5}$

88/T

287.

Golz Sándor
festő
Püspökladányból, 1875-
ben 18 éves

Golz Sándor, festő, Püspökladányból, 18 éves korában, 1875 jan.-ban iratkozott be és 1876-ban Feuerbach mesteriskolájának növendéke volt.

lása
Fleischer Bées 76. I.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Goltz A. D

l.

Hevesi L.

Österreich. Kunst.

2.40, 243 l. Abb

Sz-Sz

1 kanapé ülő, karkönyök és

jes ujból val ó feldolgozás

lásával

2 drb. karfás fotelnak telj

fenti kanapé

2 drb. karkönyök nélküli fo

mint a fentiek

Amennyiben a nagytekintetü

összes butorokat teljesen

re ajánlatos volna, ugy enn

szesen lenne festéssel együ

Nagybecsü megrendelésüket

lungen zur arabischen Philologie (1897/9), A *buddhizmus hatása az iszlámra* (Der Einfluss des Buddhismus auf den Islam, 1903), *Vorlesungen über den Islam* (1910).

Goldziher, Karl, Mathematiker, geb. am 26. Feb. 1881 in Budapest, absolvierte die Universitäten von Budapest und Göttingen, wurde 1903 zum Professor, 1904 zum Doktor phil. promoviert und ist seit 1908 Professor der Bürgerschullehrerpräparandie in Budapest. Er wurde 1911 als Privatdozent an der Budapester Polytechnik habilitiert. G. publizierte zahlreiche mathemat., polit. und pädagog. Essays in der heimischen und ausländ. Fachpresse und war 1912 Sekretär des Amsterdamer Internationalen Kongresses für Versicherungskunde. Bekanntere selbständige Werke: A *halandósági tábla kiegyenlítése* (Ausgleichung der Mortalitätstabelle, 1905), *Die Frankfurter Akademie für Sozial- u. Handelswissenschaften* (1904), *Reformtörekvések a matematikai oktatás terén* (Reformbestrebungen auf dem Gebiete des mathemat. Unterrichtes, 1907), *Grafikai módszerek a számtani tanításban* (Graph. Systeme im Unterrichte der Arithmetik, 1909), *Der mathematische Unterricht an den Lehrerbildungsanstalten* (1912), *Tudományos világnézet és matematika* (Wissenschaftl. Weltanschauung und Mathematik, 1905).

Goll, Aladar, jurid. und Assekuranz-Fachschriftsteller, geb. am 9. Sep. 1886 in Budapest, wo er auch die jurid. Fakultät absolvierte und 1910 das Doktorat ablegte. Als Universitätshörer gründete G. den Gesangschor der Budapester Hochschulen, der später (1911 und 1912) in Berlin und Wien mit durchschlagenden Erfolgen konzertierte. Der König zeichnete G. hierfür mit der Verleihung einer Brillant-Kravattennadel aus. In der von seinem Vater gegründeten, derzeitig im 28. Jahrgang befindlichen Musikzeitschrift *Apollo* leitet er seit 1912 die Redaktion der antholog. Sammlung von ungar. Männerchören. G. ist ein eifriger Mitarbeiter der Tagespresse. In Advokatenkreisen ist sein Werk *Jogtörténeti Lexikon* (Rechtsgeschichtliches Lexikon) sehr geschätzt.

Goll, Johann, Musikpädagoge, geb. am 25. Juni 1841 in Báttaszék, gest. 1911 in Pest, wurde 1865 zum Musikprofessor an der Budapester Lehrerpräparandie, 1871 an einer hauptstädt. Bürgerschule ernannt. Seine Liedersammlung: *Énektan és Polyhymnia* für Volks- und Bürgerschulen hat bisher 14 Auflagen zu verzeichnen. Er redigierte die Musikfachschrift *Tánez*, gab ein ungar. Musik-Wörterbuch und eine Sammlung von 200 Volksliedern für Männerchöre heraus.

Golonya, Eugen, Publizist, geb. 1860 in Munkács, gest. 1914 in Budapest, lebte lange Zeit in London und gründete 1904, nach seiner Heimkehr, in Budapest die illustrierte englische Wochenschrift *Hungary*, welche er bis zu seinem Tode in patriot. Geiste redigierte.

Goltz, Alexander, Maler, geb. am 25. Juni 1857 in Püspökladány, absolvierte seine Kunststudien in München und liess sich später in Wien nieder, wo er als Landschafts- und Genremaler geschätzt ist.

Gombási, Stephan, ev.-ref. Theologe im XVIII. Jahrhundert, gest. nach 1786, hinterliess zahlreiche Leichen- und Festreden und das Werk: A *papi szent hi-*

die Budapester Universität mit der Verleihung des Ehrendoktorates, der König mit der Medaille Pro Litteris et Artibus aus.

Goldzieher, Wilhelm, Arzt, Ophthalmologe, geb. am 1. Jan. 1849 in Köpcsény, absolvierte die medizin. Studien in Wien und Heidelberg, nahm als freiwilliger Arzt am deutsch-französ. Feldzuge teil und etablierte sich 1875 als Augenarzt in Budapest, wo er 1896 den Titel eines ausserordentl. Universitätsprofessors erhielt. G. ist seit 1905 Chefarzt der Augenabteilung des Rochusspitales und erhielt in Anerkennung seiner Verdienste den Hofratstitel. Selbständige Fachwerke: *Therapie der Augenkrankheiten* (1881), *Az idült ragályos szemgyuladások* (Die chronischen epidemischen Augenentzündungen, 1889), A *trachoma* (Das Trachoma, 1889), A *szemészet kézi könyve* (Handbuch der Ophthalmologie, 1891), *Adatok a szem újképződményeinek tanához* (Beiträge zur Lehre der Neubildungen des Auges, 1899), A *szembetegségek gyógyitása* (Heilung der Augenkrankheiten, 1903), ferner eine grosse Anzahl von Monographien über fast sämmtliche Kapitel der Augenheilkunde.

Goldziher, Ignatz, Orientalist, geb. am 22. Juni 1850 in Székesfehérvár, war auf der Budapester Universität einer der begabtesten Schüler Hermann Vámbéry's, der in ihm das Interesse für die persische und türk. Literatur erweckte, setzte dann seine Studien in Berlin bei Rödiger und in Leipzig bei Fleischer fort, habilitierte sich 1872 an der Budapester Universität als Privatdozent und wurde 1894 zum ordentl. Universitätsprofessor ernannt. G. unternahm zahlreiche Studienreisen nach Syrien, Palästina, Ägypten, wo er in Kairo mehrere Monate hindurch in der berühmten Azlar-Moschee die Vorträge der Sheiks anhörte. Er ist nächst Vámbéry der berühmteste, auch im Auslande allgemein anerkannte Orientalist Ungarns, den zu ihrem Ehrenmitgliede zu wählen zahlreiche wissenschaftl. Institutionen des Auslandes, allen voran die holländ. Oriental. Gesellschaft und die Royal Asiatic Society, sich zur Ehre rechneten. Er ist seit 1870 ein geschätzter Mitarbeiter der *Zeitschrift der deutsch-morgenl. Gesellschaft*, der *Österr. Monatsschrift für den Orient*, des *Globus*, der *Revue de l'Histoire des Religions*, der *Zeitschrift des deutschen Palästina-Vereines* — kurz, aller bedeutenderen Revuen für Orientalistik. Seine Abhandlungen, Studien und Werke bilden für sich eine kleine Bibliothek. Von seinen zahlreichen Werken erwähnen wir: *Le culte des saints chez les musulmans* (1886), *La notion de la Sakina chez Musulmans* (1893), *Studien über Tanchûm Jerûschalmi* (1870), *Beiträge zur Geschichte der Sprachgelehrsamkeit bei den Arabern* (1871/3), *Zur Charakteristik Gelâl al-Dinal-Sujutis und seiner literarischen Tätigkeit* (1872), *Beiträge zur Literaturgeschichte der Shia* (1874), *Der Mythos bei den Hebräern* (1876), *Az iszlám* (Der Islam, 1881), *La culte des ancêtres et le culte des morts chez les Arabes* (1885), *A mohamedán jog eredete* (Ursprung des mohamedan. Rechtes, 1884), *Die Zahiriten, ihr Lehrsystem und ihre Geschichte* (1884), *Mohammedanische Studien* (1889/1890), A *pogány arabok költészetének hagyománya* (Die Tradition der Poesie der heidnischen Araber, 1893), *Der Diwan des Garwal b. Aus Al-Hutej'a* (1893), *Renan mint orientalista* (Renan als Orientalist, 1894), *Abhand-*

Goltz Sandor

Lyka München

8,73 f.

MARTYN FERENC:

K. M. urleány arcképe (a társaság Weber Xav. Ferenc dijával kitüntetve, 1931)

Goltz D. Sándor

Virágok c. Egée

repr. -

Magyar Géniusz

1899. márc. 12.

müv.

h. 35

1 köt. 8r

Szobor

Béla dr.

Egyházi szerelvények
Lent István Király
Korában

(Különlenyomat a Századok XXXV. évfolyamából)

Goltz A.D.

KÉT FESTŐ A NEMZETI SZALONBAN. Nehány héten át két külföldi festő szerepelt a Nemzeti Szalonban, mint vendég. Az egyik osztrák, meglehetősen keresett nevű bécsi művész: Alexander D. Goltz. A másik Münchenből való s előre is mondhatjuk, hogy sokkal jelentősebb márkájú: Pick Morino.

Goltz révén a tárlat háborús tartalmú volt. Nem folyamatban lévő akciókat adott elő, hanem nagyon is bevégzett tények eredményeit: az osztrák-magyar 30·5 cm. mozsarak hatását az antverpeni erődövön. Goltz huszonöt munkát állított ki, amelyeknek festésére a Skoda-gyártól kapott megbizást. Amit itt láttunk tőle, az érdekes volt topografiai szempontból, de többre aztán nem is nyujthatott igényt. A képek alapján a hozzáértő közönség nem mondhatott véleményt Goltz művészi valőrjéről, viszont egészen bizonyos: nem is azért készültek, hogy ily ítéletet magukra vonjanak. Céljuk az volt, hogy a Skoda-gyár büszkén függessze ki őket irodájában, rámutatva, hogy ime így dolgoznak azok a mozsarak, amelyek az ő mérnökeinek és műhelyeinek készítményei.

E feladatnak Goltz munkái megfeleltek. Pontosan, objektive adják a mozsarak különböző

Művészet 1915.

jával a színek érdekességét hangsúlyozva, másszor szigorúan követve a formák részleteit: abban mindig érvényesül a tárgyak strukturája is, jelleme, keménysége vagy puhasága. Pick Morinoban a budapesti közönség e képek alapján oly festőt ismerhetett meg, akiben nemcsak egy határozott müncheni gout jut szóhoz, hanem akinél nem közönséges módon található meg a müncheni iskola hagyományos erénye. Az t. i. hogy habár e piktura sokszor nélkülözi az erősebb impulzivitást, a zseniális megcsillanást, egygyel bizonyosan nem marad adós: a szabatos, fegyelmezett tudással. Pick Morinonál, a feladatát megoldó készség, a tehetséggel szolid alapon párosult tanulmányok bő sorozatán nyugszik. Egy-egy csendéletet olykor úgy fest, hogy már virtuoz.

A nagyelkötő adakozóknak e helyütt is hálás köszönetet mondunk.

AZ 1918/19. ÉVI TÉLI TÁRLAT DÍJAI.

A társulat 1918—19. évi téli tárlatán odaítélésre került két nagy, illetve az egyik nagy

Goltz Sander

Münch 1915. 283, 284

Komárom – újszőny – kelenföldi vasut-
vonal · IX · 29.

Goltz Sándor

Művészeti lexikon
2 pl. 1.

Faustina, idősb, bronzérme

VI. 272

— ezüstérme VI. 272

Golz A. D.

Perállag. III.

1425. l.

brokáttal kárpitozva. Neobarokk stílus. 2 darab. . . . . 96.—

1882. HÁLÓSZOBABÚTORKÉSZLET. Fé-

		Kikiáltási ár pengőben
1845.	ÁGY. Fényezett diófa, berakott díszítéssel. Biedermeier	56.—
1846.	NAGY CSILLÁR. Faragott és aranyozott fa. (Hibás.)	76.—
1847.	FÜLES KAROSSZÉK. Faragott és aranyozott fa. XVI. Lajos-stílus . .	100.—
1848.	SZOBORÁLLVÁNY. Rózsaszínű márvány. (Apró hibával.)	120.—
1849.	SZOBORÁLLVÁNY. Rózsaszínű márvány. (Apró hibával.)	120.—
1850.	ÍRÓSZEKRÉNY. Fényezett diófa. Biedermeier-stílus	280.—
1851.	VITRIN, Aranyozott fa. Magyar, XVIII. század vége	100.—
1852.	NAGY ÍRÓASZTAL. Fényezett diófa. Biedermeier	450.—
1853.	KÉTAJTÓSSZEKRÉNY. Fényezett cseresznyefa. Neobarokk	320.—
1854.	KAROSSZÉK. Diófa, faragott dísszel. Olasz, XVII. századi stílus . . .	80.—
1855.	URISZOBABÚTORKÉSZLET. Fényezett diófa, gazdagon berakott díszítéssel. (1 könyvszekrény, 1 italszekrény, 1 szögletes- 1 kerek asztal és 4 karosszék.)	1.900.—
1856.	ASZTAL. Cseresznyefa, berakott díszítéssel. Barokk-stílus	176.—
1857.	ÜLŐBÚTORKÉSZLET. Mahagónifa, rézpántokkal díszítve. Empire-stílus. (Pamlag, 2 karos- és 2 támlásszék.)	450.—
1858.	TULIPÁNOS LÁDA. Festett fenyőfa.	

II. 2923. Golz Sándor, 17 éves, kath., született Püspökladányban, Magyarországon, atyja a Tisza-vasút aligazgatója, antik osztály, 1873 okt. 13.

Som 182. l.

332. Rembrandt van

A mester sz. Leydenben 1606 ju
1669 októb

A szent család.

Az előtérben, egy fa tövéb
Máriát és szt. Józsefet. Az elő
meknek a földön álló edényből
az előtte lévő nagy könyvből olv
edény, kézi fűrész és kosár tűni
istálló van jászollal. Az égbolt

Fa, méretei 28 : 23 cm. — Lelt

Kifüggesztésére vonatkozó a

a) Az Orsz. Képtárban. 18
Rijn műterméből: A szent család. –
Rijn műterméből: A szent család.
d. R. van Rijn: Die heilige Familie.
(Atelier de): La sainte famille. —
Rijn műterméből: A szent család.

b) A Szépművészeti Múzeun
H. van Rijn utánzója: A pihenő
Cab. E. 542. *R. H. van Rijn(?):* Rep

III : /

1886
Vétel

Goltz Alexander

419-es magyarlat Tasnov
mellett
C. rajzs repr.
Vas Ujs. 1916. 37. l

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Goltz D. Sándor, festő; szül. 1857 jún. 25-én Püspökladányban. 1872—73-ban a budapesti mintarajziskolában Székely Bertalan vezetése alatt tanult, majd a müncheni képzőművészeti akadémián Seitz mellett képezte magát. Ezután Olaszországban, majd Párisban volt tanulmányúton. Hosszabb ideig élt Münchenben, jelenleg pedig Bécsben lakik. 1893-ban még magyar állampolgár volt. A Képzőművészeti Társulat ez évi kiállításán A költő felavatása cz. olajfestményével (6000 frt.) vett részt. Képeinek lirikus báját s szép női aktjait általánosan dícsérik.

Hevesi, Ludwig: Österreichische Kunst des XIX. Jarhunderts. Leipzig, 1903. 240. l. — *Műcsarnok.* 1899. 446. l. — *Művészet.* 1912. 182. l. — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 169. l. — *Vasárnapi Ujság.* 1879. 725. l.

MDK

Goltz D. Sándor

Velencei nemzetk. kiáll. 1907.

45.1.

Goltz D. Sándor MDK

A költő felavatása, repr.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

M.D.K.

Goltz Sándor

Bécsi festő. "Magyar ember volt, de elnémetesedett.."-mondja róla Rippl-Rónai József, a vele folytatott interju keretében.
A müvész megjegyzi, hogy őt Goltz Sándor protegálta Münchenben.

Erdei Sándor: Rippl-Rónai József c. Szinházi Élet. Bp. 1926. nov. 8-14. XVI. évf. 45. sz. 22-24. lap.

M.D.K.

Goltz Sándor

745. Vadászház a 402-es magaslaton. Rajz.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 83. l.

MDK

Goltz Sándor

Vadászház a 4o2-es magaslaton, r.

Szépművv. Mus. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

MDK

Goltz Sándor, festö.

Tájkép.	Olf.
Virágcsendélet.	"

Nemz.Szalon.-Téli tárlat. 1938 jan.-febr. Kat.

Golub Ivan

Szentendre

Virágcsendélet, alv. 37 x 25

Országos diák hápszőműséneti kiállítás

Hódmezővásárhely 1965. Kat. bev.: 9.

Orosz Lajló

GOLTZ SÁNDOR D.

Aukción:

Alex. Dem. Goltz: Bäuerliche Alltag.
Öl auf Karton, 63x49 cm. Sign.

WIEN, Dorotheum, Kunstabteiluhg
460. Kunstversteigerung, April 1982
Kat. Nr. 71. S. 22. Abb.Taf. 41.

GOLTZ SÁNDOR Dé

Aukción:

Alexander Demetrius Goltz: "Frühligs-
abend vor den Frost" Öl auf Leinw.,
42x52 cm.Sign. und dat.: "02"

WIEN, Dorotheum
637. Kunstauktion, Sept. 1982.
Kat. Nr. 74. S.25. Abb.Taf. 157.

GOLTZ SÁNDOR D.

Aukción:

Alexander Demetrius Goltz: In der Vorratskammer. - Öl auf Leinw. 127x108 cm. Monogr.: GAD

WIEN, Dorotheum
636. Kunstauktion, 25 Mai - 1.Juni 1982.
Kat. Nr. 82. S.26. Abb.Taf,LI.

GOLTZ SÁNDOR D.
/1857 - 1944/

Aukción:

Alexander Demetrius Goltz: Erntezeit.
Öl auf Leinw., 68x91 cm. Sign. und
dat.: /19/21.

WIEN, Dorotheum
638. Kunstauktion, Nov.1982.
Kat. Nr. 62. S.24. Taf.III.

GOLTZ SÁNDOR DEMETER

/Püspökladány 1857-/

Aukción: Alexander Demetrius Goltz:
Dame in Weiss mit blauen Blumen.
Pastell auf Leinw., 100x74 cm.
Sign. und dat.: "90"

WIEN, DOROTHEUM
450. Kunstauktion, Oktober 1980.
Katalogus 776.sz., 83.old.
Kép: Taf. 13.

MDK

Golz Sándor festő
(München)

KT-be akar lépni s néhány képét beküldeni kiállításra, 1885.

MDK-A-I-1/1495

MDK

Golz Sándor festő

(Dachau)

Magyar születésű, püspökladányi, Pesten végzete a mintarajztanodát. Székely Bertalamil, 15 éve külföldön él.

„Karácsony reggel" c képét KT kiállításra (nemzetközi) küldi. 1888.

MDK A-I-1/2304.

Golz Sándor MDK

Karácsony reggelén, olf.

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Golz D. Sándor

"A költő felavatása" c. képét birálja kritikájában Romhányi Sándor: "Mükiállitások" cimmel, mely a Szalon tárlatáról szól.

Képes Családi Lapok, Bp. 1893. dec. 17.
XV. évf. 51. sz. 811-813. lap

Golz Sándor

MDK

Laskaris hirneves görög tudós Ippolitát Sforza Ferenc herceg lányát tanitja

Mücs rnok 1877. nov.8.

Golz Sándor MDK

Laskaris hirneves görög tudós, Yppolitát,
Sforza herceg leányát tanitja

Mücsarnok 1877. dec. 16.

mdk

Gólya Andrásné és Sára Józsefné
a népművészet mesterei Turóról

Keszítettek elő a szép népviseleteket
a kiállitásra

Vajk Vera: Buboskemence a Műcsarnokban
Népszava, 1963. jul. 28 7. l

MDK

Gólya Andrásné (hímző asszony)

Részt vett a tavalyelőtti népművészeti pályázaton.

Komor Jenőné: Turai kézimunkák.

(Nők Lapja, Bp. 1954. március 18. [20.l.]

Fólyás Gyula

készítette Vilt Tibor
síremlékről

Népszabadság, 1985. XII. 14

Gólyás Gyula

Vilt Tibor sírenlik

Magyar Nemzet 1985. XII. 6.

Golyha József

kiskereskedő

M.D.K.

A Budapesti Dési Huber Kör Képzőművészeti Szabadiskolájának hallgatója, 1948.

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 131.1.

A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSTANULMÁNYAI I

Bp. 1965.

MDK

Golyha József, festő
Dési Huber Kör

88. Talicskázó.
Lánchid.

Magy.Ifj.Képzőm.Kiáll. /VIT/
Föv.Képtár, 1949 aug.16.-szept.10. Kat.

MDK.

Golyha József festő,

Munkásművész, VIT. a magyar ifjuság képzőművészetének bemutatója a Főv. Képtár termeiben. Szakmai felkészültség hiánya mellett is a mü tartalma, élményszerü hitelessége ad átütő erőt a münek.

F;A;E.: "Haladó fiatal képzőművészek" cimü cikk Szabad Nép, 1949. augusztus 18.sz. 6.l.

MDK

Golyha József, piaci árus

szövetség közp. iskolája

Tányértörölgető, of.

Ifjuségi Képzőm. és Iparm. kiáll. N.Szal. 1950. jun. 10 l.

MDA

Gomann Boldizsár ácsm.

1808. felszabadult Pécsett

Cserkuti A: Pécsi ácsok céhe. Pécsi Napló, 1913. nov. 30. 3-4.l.

Gomba Antal

... a budavárbeli mai Honvédszobor helyén. A budai tanács ... ~~elkészítette~~ 1718-ban megrendelte ... Loyolai Szt. Ignácznak szobrát Vogl Konrád ... szobrászmál és azt elhelyezte gyönyörű márványkút közepére, amit Carlo Adami ... szállított. Mikor ... a rendet eltörölték, az alapító szobra a Magyar Boldogasszony ... templom szentélyébe került. Helyébe Carlo Adami ... elkészítette ... Pallas Athéne szobrát 1773-ban ... több, mint százévig őrizte a szobor a várbeli vízvezeték ciszternáját. De ... 1783-ban már a kitelepítés tennyegette ... a budai tanács és a Pozsonyból Budára helyezett tisztviselők hálából a helyre tervezik II. József-nek, a kalapos királynak nagyszabású, négy méter magas lovasszobrát. A munkát Kőgler Mátyás akadémiai szobrászra és Gomba Antalra bízták.

Mozaik a főváros múltjából.
A városvédő „Bábj neni."
Budapest VII. évf. 2. sz. 1969. febr., 45. l.

M.D.K.

Gomba B.

"A gyermek ujévi köszöntője" cimmel hozza a lap a müvész festményét.
Repr.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. január 1.
17. évf. 1. sz. 5. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

gyakran embercsontokra és fegyvertöredékekre akad.

Sz. Erzsébet ma már csak egy gazdasági udvarból és templomból áll, melly utóbbi magtárnak használtatik. Hajdan népes hely volt. Itt tartotta egykor a környékbeli nép nagyszerü ünnepélyekkel pünkösdi királyi játékait; mint azokat *Bél Mátyás* még jóval egy század előtt itt látta. Leirása maig is a legkörülményesebb tudósitás, mellyet ezen érdekes népszokásunkról birunk, miután jelenleg már csak mulófélben teng népünk közt.

A számtalan egymást érő kis falu, egyes házak és majorok mindannyi kerti lakokkint szétszórvák a tágas rónán, mellyen keresztül mindenfelé egymást átvágva számos sima egyenes ut vezet akáczokkal körül ültetve; köztük *Gomba* gyönyörü kertjével s izletes szép kastélyával mint egy oáz áll, különösen érdekes mükincsei tekintetében. (L. 2. kép). A legkeresettebb növényzettel diszitett kerttel körülvett fényes épület talaját mozaik boritja; termei a művészet választékos kincseivel a szó teljes értelmében megrakvák. Alig van egy terme, mellynek falait értékes olajfestvények teljesen nem födnék. Közben üvegszekrények polczai rakvák régiségekkel és természeti ritkaságokkal. A képek nagyobbára az ujabb iskolák jelesebb művei. A római s különösen pompeji s herculanumi régiségek közt nevezetes mint hazai tárgy, egy megaranyzott ezüst serleg 1589 évszámmal és magyar felirással, melly azt czéh-pohárnak mondja. Talán a legrégibb magyar felirások egyike illy eszközön. Mindezen kincseket egyetlen férfi, megh. *Udvarnoki* Lajos bécsi ügynök szorgalma és keresete halmozta itt fel. Fájdalom, alkotmánya már is rövid idő alatt a pusztulás nyomait kezdi mutatni!

Sok veszett el egyébiránt már ezen az igénytelen kis helyen is. Gombának nemcsak szép jelene de multja is volt. *Szelepcsényi* érsek itt hozta be 1666. birtokába, nemcsak Magyarországban de az egész birodalomban első, az idegen faju nemesebb selyem gyapjas birkákat. Az egykoru iróknál olvasható a nagyszerü posztógyárak leirása, mellyek ezen nemesitett birkatenyésztés következtében itt általa felállittattak, s a legfinomabb akkori hollandi posztóval vetekedő kelméket gyártottak. Az érsek halálával az eladott birtok más kezekre ment át, s a gyárak tönkre jutottak. Egy század telt családaik által történeti nevezetességre emelték. (Folytatása következik.)

A mainczi löportorony fellobbanása.

A Politikai Ujdonságok mult hónapi számaiban leirtuk azon szerencsétlenséget, melly Maincz városát a löportorony fellobanása által érte. E leirást ezuttal a nevezett gyászeset egy jelenetét ábrázoló képpel és a következő adatokkal egészitjük ki.

Maincz város, mint hadtanilag fontos pont, ezredek óta sánczokkal, falakkal felpánczélozva a Majna és Rajna folyókon uralkodik, mellyek alatta egyesülnek. E város Németország kulcsa. Egy magaslat lábánál terül el, melly ugy áll, hogy ez a nevezett két egyesülő folyóval háromszögü tért zár be, mellyen fekszik Maincz városa. A város a Rajnától kezdve mind fölebb terjed a magaslat lábáig, mellyre még egy utczája is kinyulik, a régi Kästrich, többnyire ódon házaival, lakva a szegényebb osztálytól. És épen e magas ponton állt a légbe röpült löporraktár, tehát olly ponton, melly az egész város felett uralkodik.

Ezen emelkedettebb helyen állt a 13-dik században keletkezett góthépitésü Sz.-István-templom, az egész városon fölülemelkedő tornyával. Ettől jobbra van a már fönebb emlitett régi Kästrich. A nevezett István-templom a Gau-utczában állt, melly a Gau-kapuval végződött; ezentul egy kőhid vezetett át a városárkon. A fellobbanás három kocsit épen a hidon talált; csuda, hogy többet nem, mert azon visz át az ut Franciaországba, Pfalzba stb., s igy nagy a forgalom rajta.

A Gau-kaputól alig száz lépésnyire jobbra, épen a löporraktár mellett, a négyszögü egy emeletes nagy fegyház-torony foglalt helyet, melly már a 13-dik században épült. Midőn e loporraktár fellobbant, e tornyot is a légbe röpitette, mellynek kövei aztán iszonyu záporkint hulltak alá a városra és környékére.

És igy e torony már másodszor hozott veszedelmet a városra. 1462-iki oct. 27. és 28-án éjjel ugyan is e tornyon át bocsátá be az áruló őrség nassaui II. Fülöp ostromló hadát, melly makacs küzdelem után a városba nyomult, azt feldulta, kirabolta, a lakosokat pedig leöldöste.

Ez időtől letünt Maincz fénykora, mellyet odáig *arany kornak* neveztek. 1670-től fogva az időtől megviselt tornyot fogháznak használták.

Az ujabb szerencsétlenség által meglátogatott Maincz város felsegélésére Europaszerte gyüjték az adakozásokat igen örvendetes eredménynyel. Uralkodók és minden rendü, rangu alattvalók neve olvasható a jótevők sorában — ugy hogy, aligha leend szükség, a frankfurti szövetséggyü-

ratomat tudnám felajánlani, de miután én is csak ollyan ember vagyok mint más, bizom erömben, hogy a mit mások végbevihetnek, egy kis utbaigazitás után magam is megcselekedhetem, csak béketürö gazdára akadhassak, ki a kezdö munkás fogyatkozásait elejénte legalább elnézhesse.

Gazduram alig jöhetett magához bámultában. Életében nem hallotta, hogy ur forma ember pusztán szabad akaratából közönséges mezei napszámosnak akarjon beállni. Mert hiába! ollyan világ volt akkor : hogy a kinek egész telke, tizenkét jármos ökre, szép lovai, csengettyüs csikói voltak, s a mezökön egész nyáj juha s feles számu sertései legelözködének, az ollyant csak közönséges paraszt embernek nevezték, mig ellenkezöképen az ollyant, ki egy kis keskeny galléru s rövid dereku fázékony kabátkában tizenhat esztendeig is elkanczellistáskodott valami poros hivatalszobában, mindenkétkedés nélkül azonnal megténsurazták.

Igy kezdé meg szerény pályáját e napon ifjabb Adorján Péter. Megfogta Isten igazában az ekeszarvát s dolgozott keményen,

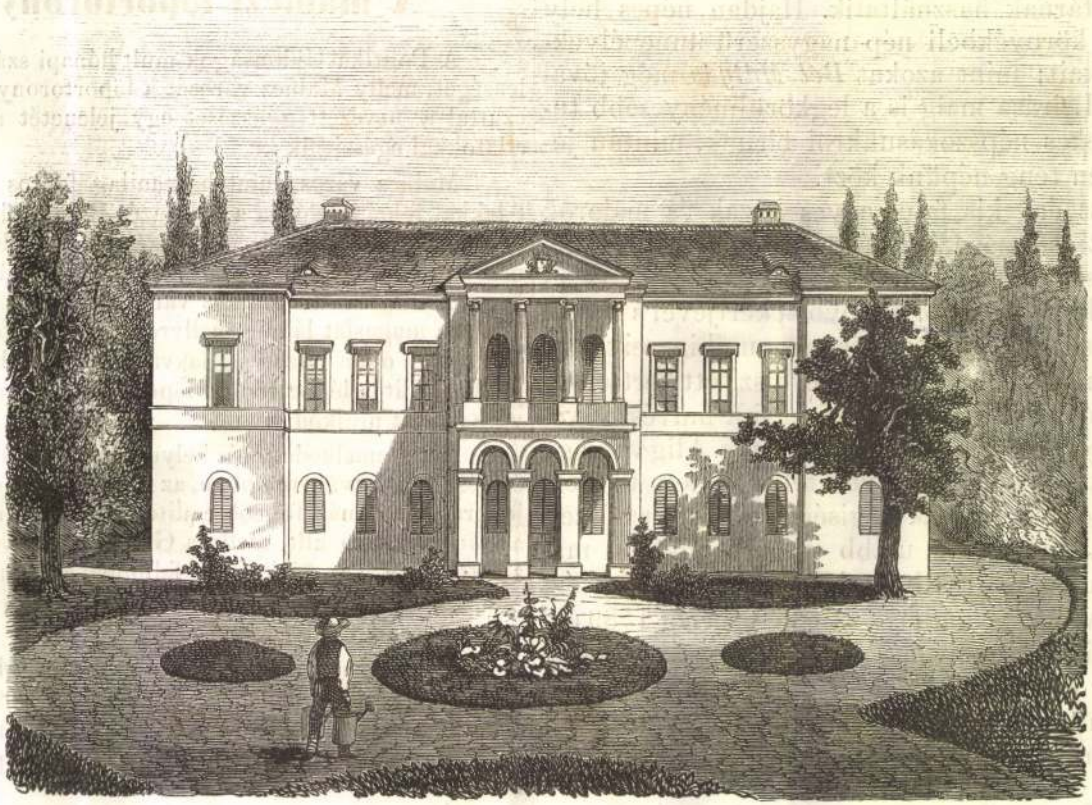

Csallóközi uti-képek : 2. A gombai kastély.

létesült : és pedig olly czélszerüen, hogy akár mintául szolgálhat. — Hasznát már is tapasztaltuk, midön másnap a reggeli misénél, a nyári sürgös munkaidöszak daczára is, szép számmal összeseregleni láttuk a rendesen és tisztán öltözött és könyvtarisznyáikkal ellátott gyermekeket. A lelkész ur müvelt izlését egyébkint az iskolánál ugyan jóval szerényebb laka is tanusitja: becses olajfestvényei, történeti képei és müegyleti lapjai gyüjteményével.

Féll vidékén mindinkább látni már a szabálytalan dunai ár pusztitását. A mint a folyó majd erre, majd amarra veszi utját, kiszáradt medrét mindannyi homoksivatagok jelölik. Miatta a falu is többször kénytelen volt helyét változtatni. Leginkább ki van téve áradásának a szomszéd *Vök* falucska, mellyröl adomakint szól, hogy midön az utóbbi áradáskor a viz rögtön meglepte a lakosokat, csupán már gyermekeik szabaditásáról gondoskodhatván, átalános kiáltáskint hangzott volna a faluban : „Csak a gyermekeket hordjátok fel a padlásra, azt is csak a javát!“

Vas. ujs. 1858. 17 l.

Gombai Kastély

GOMBA (Csallóköz)

Kastély

Képe VI 1858, 17 l.

Gomba.

Kastély

GOMBA (Pozsony megye)
szerényebb jellegű kastélya — az Udvarnoky-család alkotása — a mult század közepe táján épült. Homlokzatának arányaiban és tagozásában klasszicizmusunk kikristályosodott tisztasága már kezd halványulni. Érződik az eklekticizmus közeledése.

Radvánszky Jenő dr
Magyar Kastélyok
231. l.

Krisztus-mellkép, (aranyozott réz) trébelt keretben. Krisztus koronás mellképe. Átm. 9·5 cm. Romanti-kus mintára után.

Gomba

Kastély

Épült

1773-ban

Rados Jenő dr

Magyar Kastélyok

12 l.

Gomba

Kastély

Épült 1810 Eötvös-

Rados Jenő dr.-

Magyar Kastélyok

12. l.

Petrován Oszkár /1917, Szakolca, Nyit
bölcsészettanhallgató /Zambra Alajo
bölcsészeti karára, ahol Tonelli, Ber
chelli, Ugolini, Giglioli professzoro
dalomtörténetirás átértékelései" ci
tötte össze a Biblioteca Nazionale-
Intézet könyvtárosi teendőit végezt

Gomba

Porsony m

Csalókő

Körjöki 1878.

1) Templom alapraje 1:100
tárlalikép délnyugatról
zajtó 1:20.-

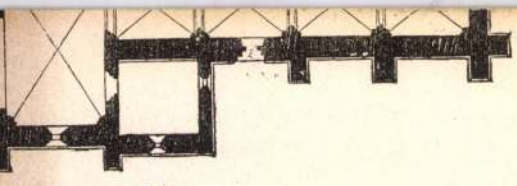

31.

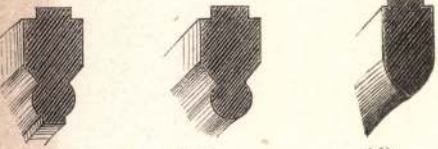

51. 50. 49.

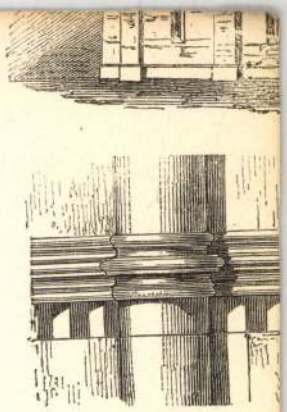

48.

47.

55.

Gomba

(Pest vm)

Scitovszky-kúria

Zádor – Rados

224. l.

Ellen

.....pengő.....fillér, azaz: ...
.....fillérről, mely összeget a Budap
utca, tér.....szám alatt fekvő.....
donát képező és müemléki jellegü épüle
a m.kir.pénzügyminiszter urnak 1933.év
mint a Müemlékek Országos Bizottságána
kiadott engedélyirata alapján, a Müeml
%-os járulék fejében a Müemlékek Orszá
tem.

Budapest, 193.....

Gombai Forgách-
kastély

(elentéktelen
XIX: nbeli épület
képe repr.

Bártfai Szabó László

A Hunt Pazman nem-
zetségbeli Forgách
család története.
Esztergom, 1910.
649. l.
és tárgymutató

Gombai ref.
egyház ezüst kelyhe
Paschberger Ferenc-
töl, Pest 1795.

Mih. ref. pesti ötvös
14. 15-l.

Europa
tsb. kiadóhivatala

Budapest
VI. Visegrády u. 36-s

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

Magyar Szó
1977. MÁR 27
Gomba Imre

...ncven diák számára. Kine-
...vezett tagozatot nyit Zom- | nehezíti.

1021

Tegnap délután 6 órakor a törökbecsei Munkásotthonban megnyílt Gomba Imre helybeli munkásfestő retrospektív kiállítása, amely a tavaly ehunyt festő 82 akvarelljét és olajfestményét mutatja be. A kiállítást a 30 éves jubileumát ünneplő GIK Banat szervezte — Gomba Imre hosszú évekig kőművesként dolgozott a zrenjanini Építőipari Kombinátban. A műveket április 4-éig tekinthetik meg az érdeklődők.

Képünkön: Gomba Imre: Halász.

közé titeket. Ott aztán, úgy hiszem, megtaláljátok ami nektek kell. A fő, hogy ne nyugtalankodjatok, mert sötétben viszlek benneteket. Szándékosan takartalak be ponyvával, nehogy ostoba fejjel lerepüljetek menet közben. Ha lerepülnétek, nem tudnátok visszakapaszkodni a vonatra.

És a vonat megy egész nap. És másnap is.

A harmadik napon Panfilics kezdett kissé nyugtalankodni. Alig döcög ez a vonat. Minden állomáson megáll. Sokáig vesztegel. Ki tudja, mikor ér célhoz.

Polja állomáson leszállt Panfilics a teherkocsijáról, és ment egyenesen az állomásfőnökhöz. Megkérdi:

— Mondja, tisztelt elvtárs, soká időzünk az ön állomásán?

Azt feleli az állomásfőnök:

— Őszintén szólva nem tudom, lehet, hogy estig is itt állnak. Panfilics így szólt:

— Ha estig, akkor leveszem a ponyvát, és kieresztem a méheimet a maguk rétjére. Mert hát a méhek kimerültek az úton. Harmadik napja, hogy a ponyva alatt gubbasztanak. Megéheztek. Nem isznak, nem esznek és a lárvákat sem táplálják.

Azt mondja erre az állomásfőnök:

— Csináljon amit akar! Mi közöm nekem a maga szárnyas utasaihoz! Van nekem anélkül is elég dolgom. Majd a maga lárváiért izgulok! Micsoda ostobaság!

Panfilics visszament a vagonjához és levette a ponyvát.

Csudaszép idő volt. Kék ég. Ragyogott a júliusi napocska. Köröskörül réték. Virágok. A kis gesztenyés liget is virágba borult.

Panfilics tehát levette a ponyvát. S az egész méhsereg azonnyomban az ég felé emelkedett.

A méhek keringtek, körülnéztek, s a rét meg az erdő felé vették útjukat.

Az utasok körülvették a teherkocsit. Panfilics a vagon tetejéről előadást tartott az embereknek a méhek hasznosságáról.

Eközben kijött a főnök, és jelt adott a mozdonyvezetőnek az indulásra.

A főnök épp elfordult az ablaktól, hogy kimenjen az állomásra, amikor hirtelen berepült egy csapat feldühödött méh.

A főnök megragadta a törülközőt és csapkodni kezdett, hogy kikergesse a méheket a szobából.

De ő is pórul járt.

Két méhecske megcsípte a nyakát, a harmadik a fülét, s a negyedik homlokon döfte.

A főnök magára csavarta a törülközőt, lefeküdt a díványra, és keservesen nyögött.

Csakhamar beszalad a főnök helyettese, és azt mondja:

— A méhek nemcsak magát, hanem az ügyeletes távirász nyakát is megcsípték. És a távirász most megtagadja a munkát.

A díványon fekvő állomásfőnök kérdi:

— Jaj, mit csináljunk?

Most berohan még egy tisztviselő és jelenti:

— A pénztárosnőt, vagyis az ön feleségét, Klavgyija Ivanovát ebben a pillanatban szúrták orron. A külcsine most végérvényesen tönkrement.

Az állomásfőnök még erősebben nyögött és így rendelkezett:

— Gyorsan vissza kell hozatni a teherkocsit azzal az őrült méhésszel.

Felugrott a díványról és felhívta telefonon a szomszédos állomást. Ezt felelték neki:

— Rendben van. A kocsit rögtön lekapcsoljuk. De nincs mozdonyunk, ami elvontathatná magukhoz.

Az állomásfőnök ordít:

— Küldünk mozdonyt! Sürgősen kapcsolja le a teherkocsit. Már a feleségemet is összecsípték a méhek. Polja állomás kiürült. Minden utas elbújt a szertárba. Csak a méhek röpködnek a levegőben. És én semmi szín alatt nem lépek ki a szabadba, ám történjen katasztrófa!

A teherkocsi csakhamar megérkezett.

A színek vonzásában

Két festő kiállítása a Hemóban

Évek óta immár rendszeres kiállításszervezéssel kedveskedik művészetpártoló és egyre gyarapodó közönségének a veszprémi helyőrségi klub Fiók-Art képzőművészeti szakköre. Jelenleg két, földrajzilag – és nemcsak földrajzilag! – egymástól távol eső festő érdeklődésre méltán érdemes munkáit tárják a látogatók elé. *Gombor József* várpalotai és *Vajda Ferenc* balatonfüredi alkotók mutatkoznak be legújabb munkáikkal.

Fiatalos, vágtató fantáziával, a pillanatnyi hatásoknak engedve kalandozik Gombor József a színek világában. Nem spórol a festékkel sem! Várpalotai gimnazista korában jó mestertől, Újhelyi Gábor festőművésztől tanulta meg az alapokat: a rajzolást, a technikázást, a pregnáns komponálókészséget, a kifejezés pontosságát. Már akkor az elvont közlésmód irányába rendeződtek reflexei, szándékai. Egyre mélyebbre ásta be magát a sci-fi és a szürrealista grafika világába. Ilyen témájú rajzaival szerepelt többek között a Vega magazin címlapjain! Több csoportos és néhány egyéni kiállítás után mostanság végképp a festészetnél horgonyzott le. Mintha kerülné a figurális témákat. Mindössze egy önarcképet, egy esküvői párt s egy táncoló kettőst akasztott a falra. Nem a hagyományos esztétikai szépség oldaláról közelíti meg önmagát. Inkább az éles meghökkentést választja, kritikusan torzít, csak hogy fogva tartsa a nézőt. Ez érezhető szinte valamennyi alkotásán, amikor is a színek erejének, ütköztetésének lehetőségét használja ki. Témakibontásán a pillanat dönti el, hogy az alvilágba, a téli jégszikrázásba vagy éppen szűkebb pátriájának ihletésére az Ördögárokba vonul el, hogy érzelemvilágából valami megfoghatót kivetítsen számunkra a színek variációival.

Gombor József festménye

Vajda Ferenc felfogásában, közlésmintáiban, fiatal kollégájával ellentétben hagyományőrző. Valamennyi művével első pillantásra bizonyítja: ő a tó rabja, a Balaton szerelmes fia, aki évtizedek óta a látványt fogalmazza színekbe. Azt a fényekből, párákból, szikrázó és áttűnő tónusokból, hangulatokból, érzelmekből komponálódó világot, azt a megfoghatatlan, illanó s mégis érzékelhető csodát, amit maga a tó és ez a pazar vízi világ jelent az ő és valamennyiünk számára.

Valaha a füredi művészeti szakkörben Krieg Ferencnél tanult, ő korrigálta első éveiben munkáit. Csoportos és egyéni kiállításokon is megmérhette magát, Veszprémben önállóan most először. Főként az akvarellel foglalkozik. Benső sugallatra a képi fogalmazás adta többletre törekszik. Úgy fogja meg a tó fölötti hajnali derengést, hogy szinte lelkünkben is fölkel a nap...!

Aztán az egyik nagyméretű akvarelljén elénk idézi a kék Balatont. A színek gazdag tobzódásában, a színlátó művész, egyszersmind a parti ember megélt tapasztalatával. Kompozícióiban jól ragadja meg a tihanyi tömböt, a vitorláskikötők vibráló hangulatát és a Balatonfelvidék megannyi jellemző színterét.

Augusztus 5-ig várják e kettős tárlatra a látogatókat.

Albrecht Sándor

Vajda Ferenc alkotása

Mozart, Monteverdi, Mahler....

A tévé zenei műsorajánlata

Egy szusszanásnyi lélekpihentetők a vad rohanásban, az agresszív kuszaságban Mozart gordonkaszólamai, Bach orgona-, Chopin zongoramuzsikája. Ketchupos hamburgerek, cocacolás és Mars csokis időkben is kellők. Szükségletek. Népszerűek ezért az Óbudai Társaskörből közvetített Zeneórák és a Zeneszalon adásai s késő esti időpontja ellenére *Presser Gábor* Kis esti zenélése. A tévé műsorszerkesztése havonként tervez egy-egy operaközvetítést. Ezek között évente hétnyolc a külföldi. (Azért, mert ez az olcsóbb). A hazai produkciókból sem marad ki a közönség. Ezekben a napokban veszik fel Szegeden az Aidát. A közeljövőben láthatjuk képernyőn Rossini Reimsi utazás című operáját, melyet *Abbado* dirigált még Bécsben, s szereplői *Monserrat Caballé* s *Ruggiero Raimondi* voltak. Aztán Monteverdi operáiból Jean Pierre Ponelle készített fantasztikusan érdekes, látványos filmet, a zeneszerző halálának 350. évfordulója alkalmából. Hamarosan bemutatják. Csakúgy, mint azt az angol produkciót is, amely egy másfajta szentiváneji álommal ismertet meg, mint a shakespeare-i. A korabeli szöveg, a történet meséje Purcell muzsikájával, sok-sok tánccal tárul elénk.

A zenetörténeti jelentőségű tízrészes Toscanini-sorozat után folytatódnak a nagy karmesterek munkásságát s a nagy előadókat bemutató programok. *Leonard Bernstein* még 1978-79-ben készített egy tizenkét részes Mahler-sorozatot, amelyben megszólalnak az összes Mahler-szimfóniák. A népszerű karmesternek bemutatásra várnak azok a szalagjai is, amelyen Haydn-szimfóniákat és a Teremtés oratóriumot dirigálja.

Elkészült egy portréfilm *Bársony Ágnes* rendezésében világjáró, világhírű zongoraművészünkkel, *Schiff Andrással*, amelyben ő Schubert muzsikájának értékét és szépségét osztja meg velünk. Készen van már a Dohnányiról szóló dokumentumfilm is.

A tévé koncertközvetítéseinek legnagyobb része magyar művészek fellépését örökíti meg, de a zenei stúdió arról is gondoskodik, hogy a magyar közönség se maradjon ki a világ jelentős zenei eseményeiből, élményeiből. Így látható-hallható lesz a Berlini Filharmonikusok Abbado dirigálta Beethoven-koncertje, Rosztropovics közreműködésével egy Csajkovszkij-est, s élvezhetjük *Placido Domingo* és *José Carreras* csodálatos tenorját. (MTI-Press)

Józsa Ágnes

Balatoni béketábor

A békéért, határok nélkül címmel nemzetközi ifjúsági béketábor nyílik vasárnap a Vas megyei önkormányzat balatonberényi gyermek- és ifjúsági üdülőjében.

Az Alpok–Adria védnökségével idén első alkalommal szervezett tíznapos rendezvényen 152 gyerek vesz részt a munkaközösség országainak tartományaiból, megyéiből. A találkozó nemzeti estjei lehetőséget kínálnak számukra egymás nyelvének, kultúrájának, népszokásainak megismerésére. A táborba a tartományok és megyék ifjúsági szervezetei „delegálják" a fiatalokat. (MTI)

Aforizmák

Korunk kérdése: többpártrendszerben a politikusoknak lehet-e egy követ fújniuk?

✹

Szakmai ártalom az is, ha egy futóbolondnak térdig kopik a lába.

✹

A természet nagy ajándéka, hogy az ember beszélni tud... Persze néha jobban teszi, ha hallgat.

✹

Figyelmeztető tábla: Vezess óvatosan! A település orvosa szabadságra ment.

✹

Semmi rosszat nem mondhatok a főnökömről... Azonnal visszamondják neki!

✹

Egy cipőben járunk... Igen, mert a párját ellopták az öltözőből.

✹

A titkárnő kiengedte a szellemet a palackból... Most reprezentációs konyakot tart benne.

✹

Nekem is a fejemet tömik tele mindenfélével, pedig a zsebem üres.

✹

Ókori bölcsek szerint az ember nem a barátaitól tanul sokat, hanem a rosszakaróitól.

✹

Piacgazdasági tapasztalatom:
Azért vagyunk szegények, mert mások meggazdagodtak rajtunk.

✹

Ha tartós barátság alakul ki férfi és nő között, ez azt jelenti, hogy szerettek volna együtt hálni, de nem sikerült.

✹

Főnökök figyelmébe: a tévedés lehetősége olykor-olykor a beosztottat is megilleti. (MTI-Press)

Kiss György Mihály

(Folytatjuk)

Egy nap hordaléka...

Megértem Déry Tibort –akitől e címet kölcsönvettem –, hogy napi impresszióit hordaléknak nevezte, amelyben van jó is, rossz is vegyesen. Találó kifejezés arra az érzelemre, amit a körülöttünk zajló események kiváltanak bennünk. Olyan ez a napi hordalék, mint a sodró Dunavíz által szállított törmelékhalmaz. Értéktelen kavicsanyagban itt-ott néhány szem alig látható aranylemezke is van.

Hétfő reggel fél öt. Ekkor indul az a távolsági járat, amivel a korábbi években is utaztam, ha hivatalos utam Budapestre szólított. Most mintha megváltozott volna az utazóközönség is. Régen hivatalnokok, középszintű vállalati alkalmazottak utaztak kis-nagy beszámolókra, jelentéstételre. Ma vállalkozók, kereskedők, jól képzett szakmunkások veszik igénybe. Kis tükörképe a zajló gazdasági rendszerváltásnak. Budapestre érkezve a szokott helyen iszom meg a kávémat, ismerős a felszolgáló is már. Könnyen megnyílik a szív, szaporodik a szó a legelső kérdésre.

Vendég nincs – mondja –, nem jönnek a turisták, nincs pénzük az embereknek. Ezzel szemben áll, hogy a körút üzleteit sorban alakítják át. Idegen hangzású shopok, butikok váltják fel az egykori Röltex-üzletek cégtábláit. A máskor oly csöndes reggeli álmát alvó főváros most nyüzsög, zöldségesek serényen szorgoskodnak elárusítóhelyük körül, friss áruval töltik fel készleteiket.

A felszolgálónak részben igaza lehet, az utóbbi változást magam is észlelem.

A hivatal, ahova mennem kellett, költözik. Megszűnik, átszervezik, új alakul helyette, de még nem tudni, milyen. Régről ismert kollégám keserédes hangulatban szereli le rézből készült névtábláját.

A távozó elnök csak a közelmúltat tudja értékelni, a közvetlen jövőről már ő sem tud sokat mondani.

Hazafele jövet a nagy sebességgel száguldó buszunk sivatagi dromedárnak tűnik a suhanó márkás kocsik mellett. Emlékszik-e még valaki arra rajtam kívül – játszom a gondolattal –, hogy 1955-ben egy budapesti kisiparos háromkerekű motorbiciklijét kis autóvá varázsolta és levizsgáztatta?

Az újságok arról cikkeztek, hogy igen, ezt az öntevékenységet fel kell karolni, így lehet megteremteni a gépkocsigyártásunk alapját. S ma a szemem előtt raktak fel meseszép autókat a belvárosban rendőri segédlettel nagyon udvarias, erre specializálódott szállítóbrigádok.

Inota határában útitársaimmal együtt azért szurkolunk, hogy egy kanyarban meggondolatlan honfitársunk ép bőrrel ússza meg az előzést. Ritka szerencséje volt, senki sem jött szembe vele. Így elkönyvelhettük, hogy aznap egy fővel relatíve szaporodott a nemzet. Ez sem utolsó dolog. Egy magyarral többen maradtunk a Kárpát-medencében.

Nem tudom, minek tartsam a privatizációt. Áldásnak vagy Isten csapásának, majd a jövő eldönti. Ám ha azért kell csak privatizálni, hogy rend, tisztaság legyen, akkor már némi előnyét is belátom. Tessék csak körülnézni! Ahova egy idegen a privatizáció égisze alatt beteszi a lábát –hogy pénzét is-e azt nem tudhatjuk – a rendcsinálással, a tisztasággal, ízléses átalakítással kezdi. A kisördög viszont motoszkál az emberben, hogy ezt a nagy gazdasági átalakulást nem lehetett volna „saját erőből" megindítani úgy, hogy előbb söpörjön mindenki a maga háza táján és csak azután hívjunk idegeneket oda, ahol már mi sem boldogulunk? Mintha ezt a kísérletet elmulasztottuk volna. Ez jutott eszembe a fehérvári buszpályaudvarról, ahol elkelne egy „idegen" beavatkozás. Olyan szennyezett, hogy legszívesebben ki sem szállna az ember friss levegőt venni, mert nincs honnan. Nem bánnám, ha ez a pályaudvar a privatizációnak esne „áldozatul".

Jó volt hazaérkezni zöldövezettel tarkított, a nagyvilág zajától kevésbé „fertőzött" kis városunkba. Értékesebb lett számomra, mint volt egy nappal ezelőtt.

Kozma Károly
Ajka

Édesből keserű

Dinnyét venni igyekeztem a piacra egyik pénteken a délelőtti órákban, mivel hallottam, hogy 30 Ft a dinnye kilója, és édes, mint a méz. Egy közepes nagyságút kértem az eladótól. Fizetni akartam, de előtte szerettem volna megízlelni, mivel láttam a dinnye világos színét. Tudtommal azért lékelik a dinnyét, hogy a vevő eldöntse, hogy ízlik-e neki, vagy nem. Megkóstoltam és közötem, hogy éretlen. Egy másikat kértem de láttam, hiába, már a következő vásárlóval foglalkozott a főnök (mert engem ő szolgált ki). A beosztott félénken megkérdezte keressek egy másikat? Nem –mondta a főnök határozottan, ez a dinnye jó!

Megszégyenülten és keserű szájízzel indultam tovább, mert mindneképpen dinnyét akartam venni. A következő dinnyeárusító helyen a fiatal hölgy már mérte is nekem a dinnyét és lékelte. Ördögöm volt, az is rózsaszínű volt és éretlen. Hát ez sajnos nem jó, közölte kedvesen és már mérte is a következőt, fóliába csomagolta és megköszönte a vásárlást. Hát így lett az én szám íze újra édes! Még szeretném hozzátenni, hogy én is eladó vagyok, de nem hallottam olyan rendelkezésről, hogy ha az első dinnye ízetlen, akkor nem lehet másikat választani. Azt is megértem, hogy a magánvállalkozónak sokba kerül a bolt fenntartása, de annak ne a kispénzű vásárló igya meg a levét!

Berkes Józsefné
Várpalota

A rendőr villogtatott

Két fiammal, s a rokon kislány fiával autóztunk a 8-as úton. Kislőd után jártunk már jóval, s azt nézegettük, hol áll életem párja az út mentén a megbeszéltek szerint, hol kell őt felvenni.

Sötétkék rendőrautó –tetején alvó villogóval, hangszórókkal– jött velem szemben, s erősen fénydudált nekem. Gyorsan a kilométerórára pillantottam. Épp a 80-on állt a mutató. Nálam a sebességgel minden rendben van. Talán az új blúzom színei ennyire illenek hozzám?! No ez a női butaság csúcsa! –vetettem el mindjárt a még ki sem alakult ötletet. (E gondolat átvillódzásáról a gyerekek előtt semmit sem szóltam, kinevettek volna, mint teszik az olvasók is.) Fiam oldotta meg a rejtélyt.

Anya! –te nem világítasz, pedig ez főútvonal! – kiáltott fel. Izzadó tenyérrel kattintottam fel a kart. Férjem már az út szélén integetett. Arról beszélt, hogy míg várt ránk, látta hogy a rendőrségnek milyen gazdag bevétele volt az imént a lámpával spóroló (vagy feledékeny) autósok között.

– Épp az előbb mentek el. – mondta.

Vidáman meséltük –így utólag – hogy akkor mi is spóroltunk. Annak is örültünk, hogy a rendőrök nemcsak akkor figyelmeztetnek, amikor a bírságot átveszik, hanem nevelő, segítő szándék él bennük. No meg a pénztárcámban maradt forintoknak is örültem.

M. Mester Katalin
Devecser

Táborban a Csodaszarvas

Élményekben gazdag előtáborozáson vettünk részt a tapolcai 73. Sz. Csodaszarvas Cserkészcsapat tagjaiként Keszthelyen a Honvéd Haladás Vitorlás Egyesület vízi telepén. Táborhelyünkre kerékpárral érkeztünk. Érkezésünket követően vendéglátóink kíváncsian szemlélték a táborverésen szorgoskodó cserkész ifjúságot.

Sátraink elhelyezését követően a közeli fás területen kiválasztottuk –a korábbi vihar által kidőlt fa ágaiból –a táborkereszt és a tábori zászló felállítására alkalmas faanyagot.

Felállításukat követően megtartottuk a tábor megnyitását jelképező első zászlófelvonást. Az előtáborozás során őrsönként készültünk fel a magyar konyha specialitásainak elkészítésére. Az elkészült ételek zsűrizésében vendéglátóink is részt vettek. Jutalmul túravitorlázásra vitték a gyerekeket, ahol a vitorlázás fortélyaival ismerkedhettek meg.

Éjszakánként játékos tréfával tettük próbára az őrség éberségét.

A közeli gyenesdiási strandon próbáztak gyerekeink úszásból, és a korábbi napok gyakorlati és elméleti foglalkozásainak fáradalmait itt sikerült kipihennünk.

Az előtábor egyben előkészítő volt a nyári nagytáborra, mely –a múlt évben a tiszai vízi túrán vendégül látott német cserkészcsapat meghívására –augusztusban a Ligur-tenger partján, La Spezia mellett lesz, a cserkészek világszövetségének kedvelt táborhelyén.

Sok szervezett programlehetőség vár ránk, mind a nemzetközi táborban, mind a közeli városokban.

Csapatunk készül, hogy az esti tábortüzek mellett táncokkal, dalokkal ízelítőt adjon hazánkról, népművészetünkről, szokásainkról.

Huszonöt fős közösségünk egészségére hozzánk Baranya megyéből átigazolt cserkész, *dr. Kárpáti Júlia* csapatorvosunk ügyel.

A tábor egyben jutalma egész évi munkánknak, mivel a rendszeres foglalkozások mellett szinte minden városi megmozduláson részt vettünk.

Az egyik legkiemelkedőbb teljesítmény a január végén Budapesten megrendezett országos cserkész-versmondóverseny döntőjébe bejutott *Kovács Eszter* szereplése volt. Méltón képviselte Tapolca városát és a városi cserkészcsapatot.

Végezetül köszönetet mondunk *Csere Sándor* kanonok úrnak, fenntartó testületünk elnökének és mindazoknak, akik anyagi és tárgyi támogatásukkal egész évben segítik ifjúságnevelő munkánkat.

Novák András
Tapolca

Nyugtával feszítsd a húrt!

A nyugtaadás körüli feszült hetekben bebizonyosodott, a magánkereskedelem nélkül a közellátás megoldhatatlan. A pénzügyi kormányzattal folytatott egyeztető tárgyalások nem hozták meg a kívánt eredményt: a törvény teljes körű nyugtaadásra kötelezi a kereskedőket.

Sajnos a jogosulatlan kereskedelem ugyanebben az időszakban soha nem látott méreteket öltött. Talán ez bántja legjobban a kiskereskedőket.

Az APEH teljes szigora zúdult a Balatoni kereskedőkre, megítélésünk szerint több esetben átlépve az ellenőrzés írott és íratlan szabályait.

Az amúgy is feszült helyzetben nem tartjuk etikusnak, ha megtévesztő módon lépnek fel az ellenőrök, külső próbavásárlókat foglalkoztatnak, bizonytalanok a jegyzőkönyv kitöltésében. Elfogyasztják a próbavásárolt sört és utána ellenőriznek. Egy-egy esetről tudunk, de ennek sem szabadna előfordulnia.

A megjelent ellenőrök csak olaj a tűzre! Az idegenforgalmi szezon közepén, a munka legnehezebb időszakában vezetik be az új áfatörvényt, amely az árnyilvántartás átvezetését, a pénztárgépek átállítását követeli meg.

Ugyancsak ebben az időszakban lép életbe az alapvetően üdvözölendő jövedéki törvény is, amelynek hatására legkésőbb augusztus 31-ig az üzletben árusítók kötelesek megújítani szesz-, dohány-, kávéengedélyeiket.

El kell menniük űrlapért az önkormányzathoz, 3 hónapnál nem régebbi erkölcsi bizonyítványt kell kérni a rendőrségtől, igazolni kell azt üzlet tulajdonjogát, és 6 hónapig várhatnak már meglévő engedélyeiknek formai megújítására.

Mi ez, ha nem a bürokrácia újjáéledése és az állami illetékek adóként való kezelése? Ugyanis minden adat a hatóságok rendelkezésére áll.

Kíváncsiak vagyunk, milyen összefüggés van egy négycsillagos szálloda kávékiszolgálási engedélye és a szállodalánc igazgatójának erkölcsi bizonyítványa között. Lehet, hogy ez egy át nem gondolt törvény? Nem lepné meg a kereskedőket!

A vállalkozást sújtó terhek az inflációt messze meghaladóan már-már elviselhetetlen mértékben növekednek. A területbéreket már nem is szabad százalékban kifejezni, helyi adók, külön adók terhelik a napi megélhetést.

A vállalkozók tömegesen mennek tönkre és a munkanélküli-segély intézménye sem vonatkozik rájuk.

Kiszolgáltatott helyzetbe kerülnek a megélhetés és a törvények betartása közötti kényes határon egyensúlyozva. Merjük végre kimondani, ha minden előírást betartanának –amelyek száma közelít az ezerhez –,valamennyi kereskedő bezárhatna. És az igazi katasztrófa csak az lenne!

Megoldási javaslatom is van:

–a feketekereskedelem azonnali és feltétel nélküli felszámolása, mert a gazdaság működését veszélyezteti,

– javítani a vállalkozások működési feltételeit, a személyi jövedelemadó és az összteher erőteljes csökkentésével.

Egyet nem szabad: a húrt tovább feszíteni!

Vágó Péter

Gazos a közterület

Most már másfél éve lakom az Előd utca 17.-ben. Az ott lakóktól tudom, hogy évek óta hitegetik őket a városi tanácstól, hogy az utcát pormentesítik és járdát építenek. Jelenleg betonkockákkal kirakott járdánk van, és az úttest murvás-földes.

Tavaly a forró nyáron nem termett semmi. Minden kiégett. Hála az égnek, mostanában sok eső esik. A betonkockák között szépen nő a fű és valóban néhány szál gaz. Az úttest helyén szintén. Ezért figyelmeztetésben részesítettek és tudatták velem, hogy szabálysértést követtem el. Felszólítanak, hogy a szabálysértést 1993. július 31-ig szüntessem meg. Ennek elmulasztása esetén pénzbírsággal sújtanak vagy a szabálysértési hatóságnál eljárást kezdeményeznek ellenem. Azt, hogy pontosan melyiket, még nem tudjuk. (Se ők, se én.)

Mikor ezt a nyomtatványt elolvastam, az jutott eszembe, hogy érdekes, a beton úttesten, a betonjárdán, ami le van aszfaltozva, nem nő se fű, se gaz. Ez minden lakótelepen így van. Ott nem szólítanak fel senkit és nem fenyegetnek bírsággal vagy eljárással. Pedig ott a parkok és füves területek helyén nő a gaz.

Én a felszólításnak eleget téve, kihúzgáltam a gazt. Ez az egyik oldal. Remélem, a hivatal is teszi a dolgát, és nem keres kifogást, hogy miért nem jut pénz az idén sem az út és járda építésére. Ez lenne a másik oldal, és akkor az aszfaltos úton és járdán itt sem nőne a fű és a gaz. Talán több figyelmeztetés sem jönne.

Makláry József
Veszprém

Mi lesz velünk?

Dél, meleg, zsúfoltság.

Jön a 10-es busz tömötten, az utasok ingerültek. A négy alig húszéves leány ráadásul még el is állja az utat. A szövegük ordenáré... Nem jut diszkóra, divatcuccokra, szórakozásra... –sírnak.

–És akkor még van pofája nekem ilyen állást ajánlani –tájékoztatja társnőit a fekete, mindenféle bizsuval teleaggatott. –Azt mondja, tizennégyezer bruttó, amikor tizenkétezer munkanélküli-segélyt kapok. A jó k... anyukáját! Majd a f..-om dolgozik ennyiért és még adót is fizessek.

A hangos beszédre sokan figyelnek. Egy középkorú asszony megszólal:

–Én már húsz éve dolgozom nehéz munkán és most kapok tizennégyezret. Majd ha nem annyi lenne a munkanélküli-segély, akkor meggondolnák, hogy érdemes-e tengeni-lengeni.

Erre a leányok szóvivője begurul. Dühödt reagálása így hangzik:

–Még jó, hogy a munkaügyi hivatalban nem ilyen fafejű tehenek intézkednek.

Döbbent csend! Aztán mint gátat szakított víz, megindul a szóáradat. A kritikákat nem bírja a hölgykoszorú, mert a következő megállóban, kinyalhatják a...! kijelentéssel gyorsan leszállnak. Mi pedig töprenghetünk: mi lesz a sorsunk, ha a mi dolgainkat majd az ilyen emberek intézik?

S. Nagy Sándor
Veszprém

Utóirat: A napokban elhunyt nyugdíjas kollégánk utosó írása, melyet mellékletünknek szánt.

Fogadóórák a szerkesztőségben

Közöljük olvasóinkkal, hogy hetenként kétszer, kedden és pénteken délután 15-től 17 óráig tartunk fogadóórákat szerkesztőségünkben (Veszprém, Szabadság tér 15. I.). E fogadóórákon díjmentes jogi tanácsadással is szolgálunk. Más napokon csak a postán beérkező panaszos levelekkel és bejelentésekkel tudunk foglalkozni. Kérjük az időpontok betartását!

„Nyíradonyi szőlőskertben szüretelnek”

Színes népünnepély, gondűző vidámság az újraéledt szüreti felvonulás

HORNYÁK ANDRÁS

A kifogyhatatlan dalú nyíradonyi pávakörösök Fotó: F. Szilágyi Imre

Nyíradony (HBN) A meteorológia zivatart ígért, de szerencsére ragyogóan süt az októberi nap; ez talán a nyár utolsó rezdülése. A nyíradonyi főtéren díszlő virágágyások között aszfalton csattognak a patkók, lovasok gyülekeznek. Süvölvény legények, de van köztük gyerek, sőt negyven körüli, meglett ember is. A művelődési ház udvarán kocsikra, hintókra, népviseletbe öltözött lányok, fiúk, felnőtt, sőt idős emberek kapaszkodnak fel, az izgalom, akkora, mint egy lakodalomban. Színes pántlikával, szőlőfürtökkel feldíszített fogatok előtt még a lovak is lázasan kapálnak. Amikor a görög katolikus templom napban aranyló tornyán az óra kedves csilingeléssel egyet üt, Szilágyi György, a művelődési ház igazgatója, a fő szervező, jelt ad: megindul a nyíradonyi szüreti mulatság kezdetét jelentő felvonulás.

– Régmúlt hagyományt elevenítetünk fel. Gyerekkoromban is mindig ilyen hírverő felvonulással kezdődött a bál. Mindenben a hajdanvolt szüreti felvonulást vettük mintának– mondja.

Sietnünk kell, hogy utolérjük a menetet, amelyet a település utcáin itt is ott is kerítésen kikönyökölő helybeliek várakozása fogad. Büszkén csattognak a patkók, a menet élén egy kemény magyar fogja vissza erőteljes csődörét. Messze elöl halad, hogy a „sárhatnék” kancák meg ne érezzék jelenlétét. Baj lehetne abból, hisz lovas nemzet a magyar, de ma már azért nem annyira, hogy bárki csak úgy, megfékezze, ha megvadul a ló. A nyeregben ülők patyolatfehér bőgatyában, árvalányhajas pásztorkalapban ülik meg hétköznap keményebb munkával szolgáló lovaikat.

Azaz, hogy inkább apjuk, vagy nagyapjuk lovát, mint a két unokatestvér Hajdú Imre és Bucskó András, akik az ide hat kilométerre lévő belsőgúti nagyapjuk, a nyolcvanegy éves Szulyák Imre bácsi két kancáját fogták nyereg alá. A menetben legfiatalabb lovas: Kanalas Zoli, kilencesztendős, másodikos, kis túlzással, alig látszik ki a nyeregből. Gyeplővel biztatja Lenke nevű paripáját. Nem gyakorlott huszár, de néhányszor azért már volt nyeregben. Most nagyon koncentrál a feladatra, s mikor megkérdem: „aztán nem félsz-e a lovon?”, nem túl meggyőző, de végül is határozott a nem.

Sok ilyet láttam valamikor

A lovasok után hintók, kocsik sora következik. A négy- és kétlovas hintókon szép lányok integetnek az ismerősöknek, rokonoknak, a művelődési ház néptánccsoportjának népviseletbe öltözött leányai. Aztán itt halad felpántlikázott, szőlőfürtökkel ékesített szekereken a Nyíradonyban immár huszonkét éve működő pávakör. A Győrfi Katalin vezette vegyes kar sok ünnepi rendezvény hangulatteremtője. Most is csak három kocsira fértek fel és egy-kettőre ünnepi, szüreti hangulatot teremtettek, már induláskor rázendítve. Az asszonyok, férfiak integetnek – előbbiek kólásüveggel, utóbbiak kulaccsal – s messze hangzik daluk: „Nyíradonyi szőlőskertben szüretelnek, nyíradonyi lányok férjhez mennek. Várj egy kicsit csárdás kisangyalom. Szüret után meglesz a nagy lakodalom!” – Swetz Mihályné, Vilmányi Lászlóné dalosok éppoly lelkesen fújják, mint Tálas János, vagy Lázár Gábor.

Az egyik házból fejkendős mami szaladt ki a menet hírére, még a kezében lévő tálat is elfeledte lerakni:– Gyönnek már, egyem a lelküket! Visszatért a régi szép szokás. Sok ilyen felvonulást láttam… – szabad kezét a kötényébe törülve integet, a kocsin ülők meg visszaintenek.

Halad a menet az utcákon, elérjük a balkány–nagykálói elágazást, aztán először a Deák Ferenc utca Bocskai utcai kereszteződésben áll meg a menet. Nagy dobpergés bevezető után egy, lőcsös szekérről hirdetni kezdenek Mercs Illés, Vas Illés, Dankos Sándor az alkalmi kisbírók imigyen:

– Közhírré tétetik, hogy Lipitlotty nagyközségben kigyulladt egy tyúkketrec. Mire a tűzoltók odaértek, az egész falu leégett. Ezért az elöljáróság elrendelte, hogy akinél tűz akar lenni, három nappal előbb jelentse be Pogány Gyurka tűzoltóparancsnoknál, hogy a fecskendőből érkezzenek kirakni a krumplit… Továbbá: A polgármesteri hivatal sántítóversenyt rendez. Kéri az érdeklődőket, hogy csak olyanok jelentkezzenek, akik mindig sántikálnak valamiben, és tudnak egyszerre két lábbal sántikálni.

Van sikere a hirdetményeknek, mire újabb dobpergés és újabb hirdetés, és a menet halad tovább.

Nevetés a lélek tisztálkodása

A lakosság várja a felvonulókat, van aki már ház előtt ül, egy pillanatra abbahagyják a munkát a római katolikus templom tetején dolgozó munkások, és söröskorsójukkal intenek a kiskocsma előtt bámészkodó sörivók. Ezeknek kulaccsal és megbontott borosüveggel köszönnek a menetben levők. Legnagyobb sikere csacsifogaton ülő maskarásoknak van. Hajdanvolt szokás őrzői ők, s tréfálkozva szőlővel dobálják meg a meneten el-elbámészkodó helybelieket. Van aztán nevetés. Csak a Matyi a szamár kocog filozofikus egykedvűséggel Serbán István gyeplőszavára, a fogat rúdjánál. Tizenöt télen át ropogtatta már a csutkát, nem lepődik már meg mindenen. A menet végén egy kocsin, a csőszkunyhó előtt testes csősz vigyáz. Meghúzza néha a rizlinges üveget, s megkongatja a kerítésen hihajlók kedvéért a szolgafán lógó üres bográcsot is:

– Most tettem bele egy vadnyulat komám, de hát elszaladt!

Dalolnak a művelődési ház Szabóné Kovács Enikő vezette néptánccsoportjának lányai, hangulatot csinálnak a főtéren majd következő szerepléshez, csakúgy mint pávakör dalosai. „Kiskút kerekeskút, van az udvarunkban, egy szép barna kislány van a szomszédunkban…” – hallatszik, s felel rá egy másik szekér népe: „Kilyukadt a boroshordóm feneke, gyenge vagy még babám a szerelemre!”

No nem így vélekednek a vén huncut kisbírók, akiket egy-egy „jó hirdetés után” a házakból pohárral üveggel kiszaladók is megkínálnak, rázendítenek hát népi ihletésű picit vaskosabb rigmusukra:

– Gyere kislány a kenderbe, mutasd mi van a pendelyben. Liliomszál a gatyában, tegyük a szőrtarisznyába! – Aztán nagy taps és dobpergés után rázendít a másik:

– Tej, túró, tejfel… Félre gatya, pendely! Azért a kis bolondságért majd meghal az ember!

Érti, aki érti. Sorra megkapja mindenki a neki szóló tréfát viccet, s itt-is, ott-is felhangzik: „Akinek nincs más dolga, jöjjön a szüreti bálba!”

S tán megy is, mert nem lehet mindig a megélhetésen, a munkanélküliségen, anyagi gondokon keseregni. Kell egy kis derű, egy kis bolondozás. Mert nem sok örömben van része napjaink vidéki kisemberének…

KOMMENTÁR

BAKÓ ENDRE

Egyesülés

Az 1990-es parlamenti választások előtt a legtöbb politológus és politika iránt érdeklődő választópolgár bármiben fogadott volna, hogy a több mint 100 esztendős múltra visszatekintő szociáldemokraták és a sok évtizedes hagyományokkal büszkélkedő kisgazdák simán bekerülnek a parlamentbe, és ott meghatározó szerepet fognak játszani. A kisgazdák át is lépték a bűvös küszöböt, bejutottak. Igaz, nem győztesként, mint ahogy egyes nagyhangú vezéreik jósolták. A szociáldemokraták viszont elvéreztek, s amint az ilyenkor lenni szokott, megkezdődött a bűnbakkeresés, az egymásra mutogatás, miközben a párt szétforgácsolódott. Ami a következő egy-két évben történt, az ma még nem teljesen világos, egyes feltételezések szerint provokatőrök ragadták magukhoz a hatalmat a párton belül, és szándékosan siklatták ki a szocdemek vonatját. Tény, hogy a Petrasovics Anna vezette Szociáldemokrata Párt magát nem baloldalinak határozta meg, sőt, egyes jelszavai a jobboldali pártokéhoz álltak közelebb. Székházfoglalások, verekedések, bírósági cirkuszok jelezték a párt erkölcsi züllését, s az is közismert, hogy a vezetőség nem tudott elszámolni több millió forinttal. Ez az állapot törvényszerűen a szakadáshoz vezetett, amelynek következtében magát több szociáldemokratának nevező párt is egzisztált. A széthúzás legfőbb oka az önzés volt, egyes személyiségek súlyos szerepzavara: mindenki magát gondolta hiteles vezetőnek.

Úgy látszik azonban, hogy mindhárom párt (a legtöbb tagot számláló Magyarországi Szociáldemokrata Párt, a Szociáldemokrata Néppárt és a Független Szociáldemokrata Párt) időközben rájött, közös érdek, hogy elássák a csatabárdot és megszervezzék a nem kommunista színezetű baloldal érdekszövetségét. A vasárnapi egyesülési kongresszuson sikerült megállapodniuk, helyreállították az egységet és az MSZDP jogfolytonosságának nyomán haladnak tovább. A munkavállalók és a kisvállalkozók érdekeit kívánják szolgálni. A 25 tagú vezetőség és a 9 tagú elnökség összetétele azt bizonyítja, hogy öregek és fiatalok együtt kezdenek hozzá egy hatékony párt megszervezéséhez. Az egyesült szocdemek – noha a belső viták továbbra sincsenek kizárva – feladják majd a leckét az MSZP-nek, amely nagyjából ugyanazokat a rétegeket kívánja képviselni.

A szociáldemokrata egyesülés nem volt váratlan. Meglepetés viszont, hogy Debrecenben megalakult a Kiegyezés Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt Cseh Sándor és Szabó Sándor vezetésével. A két politikus útja kezdetben együtt haladt, egy idő után elvált, most azonban újra együtt jegyeznek egy pártot, amelynek az a célja, hogy véget vessen az immár négyéves kisgazda-belháborúnak. Ők tudják, hogy csak egy egységes kisgazdapárt lesz képes helytállni a következő választásokon.

ALSÓ SOROK

D. KARÁDI KATALIN

Életre-halálra

Amelyik kutya ugat, az nem harap – tartja a mondás, bár ahányan vagyunk, annyiféleképpen osztályozzuk a hűséges négylábú házőrzőket. Van, aki a legkisebb, legártatlanabb jószágot is minél távolabb szereti tudni magától, míg mások nem rettennek meg a mégoly harciasnak látszó, bőszen csaholó ebektől sem, sőt, egy-két hozzáértő szóval csendre is képesek inteni őket. Néhányan persze csak azért is szinte a végsőkig hergelik az állatot, aki – főként ha láncra van kötve – a cselekedeteiben eleve korlátozott. Akkor is ő a tehetetlen, ha szabadon ugyan, de belül van a kerítésen; hiába hörög és vicsorít dühében, az ember – aki kívülről bosszantja – biztonságban marad. Az állatbarátok már ezt a játékot is elítélik; mi jó van abban, így kínozni egy élőlényt, amelyik különben a leghűségesebb, a legtanulékonyabb. Nem véletlen, hogy a négylábú kedvenceket sok helyen egyáltalán nem tartják állati sorban: jóformán családtag, s neki szinte mindent szabad. Más kérdés, hogy ezeket a lakótelepi kutyákat a jó sorsukért gyakran mégsem szokás irigyelni, s olykor haragszanak is rájuk, ha bepiszkítják a parkot, a játszóteret.

Olyan sorsot azonban még a kevésbé állatbarát sem kíván a kutyának, hogy életre-halálra harcoljon egy véres állatviadalon. Vannak, akik végig tudják nézni, amint a szó szoros értelmében széttépik egymást a kutyák az arénában, s nagy pénzekben, sőt valutában szokás fogadni. A viadal tiltott szerencsejátéknak minősül, de a büntetés esetleges lehetősége kevés. A veszélyes állatok tartását, tenyésztését különös szigorral kellene szabályozni, mert az ölésre kiképzett kutya már nem az ember segítőtársa, hanem a kegyetlen hajlamok kiélésének vétlen eszköze.

A magyar állampolgárság megszerzéséről

A honosítás feltételeit a nemrég életbe lépett törvény jelentősen megváltoztatja

Budapest (MTI) – A rendszerváltozás után, a közelgő választások előtt pedig különösen fontos, hogy a külföldön élők, onnan letelepedők, vagy a nálunk élő külföldiek milyen feltételek alapján válhatnak országunk teljes jogú polgáraivá. A legfontosabb tudnivalókat foglaljuk össze.

A magyar állampolgárság megszerzésének módja – ha a személy a születésével, a leszármazás elvén vagy a területi elv segítségével nem szerzett magyar állampolgárságot, tehát külföldi – a honosítás és a visszahonosítás. A honosítást megelőző várakozási idő meghosszabbítása összhangban van a nemzetközi, különösen az európai tendenciákkal. A honosításért folyamodó külföldinek be kell illeszkednie új hazájának társadalmába, meg kell ismernie az ország nyelvét, kultúráját, szabályait, ezért indokolt, hogy honosítását megelőzően már hosszabb ideje itt éljen. Ezért írja elő minden európai jogrendszer a várakozási időt, mely nálunk korábban 3 év volt, a jelenlegi törvény ezt felemeli 8 évre. A várakozási idő alól a törvény által szabályozott esetekben felmentés adható, illetve az idő lerövidíthető.

Kérelmére az a külföldi honosítható, aki az alábbi feltételeknek megfelel: – kérelme előterjesztését megelőzően legalább 8 éven át folyamatosan Magyarországon lakott. Magyarországon lakó külföldinek csak az tekinthető, akinek bevándorlását az idegenrendészeti hatóságok engedélyezték vagy menekültként elismerték, és az országban bejelentett lakcíme van. A külföldinek tehát beutazását követően először az idegenrendészeti hatóságokhoz kell fordulnia bevándorlási engedélyért, és ennek birtokában kell 8 évig az ország területén élnie. A folyamatos magyarországi lakóhely fennállását természetesen nem szakítja meg, ha a külföldi – saját országa útlevelével – ideiglenesen kiutazik az országból látogatási vagy egyéb céllal. Megszakad viszont ez az idő, ha életvitelszerűen más országban él, véglegesen elköltözik Magyarországról.

– A kérelem elbírálásakor magyar bíróság előtt nem folyik ellene büntetőeljárás, illetve a magyar jog szerint büntetlen előéletű. – A kérelmező megélhetése és lakóhelye Magyarországon biztosított. E feltételnek akkor felel meg a külföldi, ha munkavégzésre irányuló jogviszonyból vagy egyéb adóköteles tevékenységből származó jövedelemmel, nyugdíjjal rendelkezik, illetve valaki vállalta eltartását, valamint önálló tulajdonú lakással, bérelt lakással rendelkezik, vagy valaki őt lakásába befogadta. – A külföldi honosítása a Magyar Köztársaság érdekeit nem sértheti. Ennek elkerülése érdekében a törvény felhatalmazza a belügyminisztert, hogy a döntés előkészítése során véleményt kérhet a külföldiről a rendőrségi, idegenrendészeti és nemzetbiztonsági szervektől. – A honosítást kérőnek – ha nagykorú – igazolnia kell, hogy alkotmányos alapismeretekből magyar nyelven eredményes vizsgát tett.

A honosítás kedvezményes eseteiben a kérelmezőnek nem 8 évet, hanem csak 3 évet kell várni a bevándorlástól számítva ahhoz, hogy kérelmét előterjeszthesse. A honosítás többi feltételének meg kell felelnie, a büntetlen előélet, a vizsgakötelezettség teljesítése, a lakás és megélhetés biztosított volta itt is követelmény, és a honosítást itt sem sértheti az állam érdekeit. E körbe tartoznak azok, akiknek családi kötődésük van Magyarországon vagy menekült státust kaptak.

A grafika bűvöletében

A művész egyik jól ismert munkája
Fotó: Napló-reprodukció

Gomba Szabolcs egyetemi tanár, a közművelődési bizottság elnöke nyitotta meg vasárnap délelőtt Várkonyi Károly grafikusművész kiállítását a DOTE elméleti tömbjének galériáján, ahol az életmű egy töredékének fanyar humorral és némi szomorúsággal megalkotott darabjai láthatók. Az idős művészt, aki hosszú évtizedeket töltött el a grafika bűvöletében, a debreceni műhely egyik jeles képviselőjeként tartják számon. Amint a megnyitón is elhangzott, a grafikus a vonal mestere, rendkívül pontosan és felkészülten alkot. Várkonyi Károly önkifejező vallomásait – fekete-fehérben – október 17-ig láthatják az érdeklődők.

Wallenberg amerikai ügynök volt

Washington (MTI) – Végre a CIA is beismerte, amit Svédország már évtizedek óta tudott: Raoul Wallenberg svéd diplomata, aki 1944-ben közel 20 ezer magyar zsidót mentett meg a haláltól, nem Svédországnak, hanem az amerikai kormány egyik ügynökségének dolgozott – jelentette szombaton a The Independent című brit lap.

A washingtoni elismerés szerint azonban Wallenberget nem a CIA szervezte be és fizette. A CIA 12 évvel ezelőtt készült, és most nyilvánosságra hozott belső jelentése szerint Wallenberget közvetlenül a háborús menekültekkel foglalkozó amerikai kormányhivatal, a US War Refugee Board fizette és utasította. „A hivatal titkos jellege fölkelthette a szovjetek gyanúját és ez oka lehetett eltűnésének" – olvasható a CIA-aktában, mely a brit lap szerint a részleges amerikai felelősség elismerését jelenti Wallenberg 1945 januári eltűnéséért és csaknem bizonyos későbbi haláláért.

Indiai est

Az est egyik pillanata: hatéves kislány tánca
Fotó: Jónás Ferenc

Debrecen (HBN) – A messzi India nagy múltú kultikus világában pillanthatott be az a mintegy százötven érdeklődő, aki szombaton este kíváncsi volt Debrecenben, a Gyermek- és Ifjúsági Ház pódiumtermében tartott előadásra.

A debreceni Hare Krisna hívők e rendezvényén a vendégek előadást hallhattak a védikus filozófia alapjairól, e felfogás szerint az ember helyéről a világban. Indiai dalok hangzottak el, majd egy hatéves kislány Nadia Bihari táncolt. Volt ezenkívül vegetáriánusételkóstoló, pantomimbemutató, és egy diafilmbemutató, amely egy indiai zarándoklat pillanatainak állított emléket.

Az őszi is megvolt: állt a vásár két napig

A 630 számozott helyen kívül elfoglaltak minden talpalatnyi szabad területet

Debrecen (HBN – D. K. K.) – **Szombaton kedvezett az időjárás az országos kirakodóvásárnak, amely az idén mintha kevésbé lett volna zajos, de különben most is olyan volt, mint szokott: az árudömping jellemezte és az „iszonyatos" tömeg.**

S emellett az is, hogy jóformán válogatás nélkül vehettek részt rajta az ország minden részéből a jelentkezők, a bazáros éppúgy, mint a divatáru- vagy a szőrmekereskedő, de kínáltak bútort, édességet, bőrholmit, műcsontot és multivitamin-tablettát a kutyák számára, tibeti meditációs eszközt, jópofa zsákból készült figurákat, horgászfelszerelést, selyemvirágot, bizsut és ágyhuzatot.

Igazi népművészeti termékkel legfeljebb elvétve találkozhattunk, ott voltak viszont a mutatványosok. Ezúttal is működött a vurstli, egy helyen tombolán még élő kiskutyát is lehetett nyerni, s ki tudja mit a zsákbamacskán. Az egyik sátorban könyv, a másikban szépítőszerek, a harmadikban mézpatika, ám a sok török importot mustrálva olykor mégis az volt az érzésünk: mindenütt ugyanazt látni.

A nagy érdeklődésre jellemző, hogy több mint ezren jelentkeztek, ám számozott hely csak 630 árusnak jutott. Végül azonban a helyszínen dőlt el minden, így többen az elutasítás ellenére is megkockáztatták az utat. Bár az idén nem lehetett a két számozott sor közé bepakolni, az árusok elfoglaltak minden talpalatnyi szabad területet. A piaci kirendeltség munkatársai mellett rendőrök, közterület-felügyelők ügyeltek a rendre, s valószínűleg ott volt az APEH is, amit igazolni látszott a serény, akkurátos nyugtaadás. Bizonyára a városnak is megérte, a kereskedőknek azonban mindenképpen, hiszen takarítással, áfával együtt mindössze 180 forintot kellett fizetniük a két napra az elfoglalt helyek négyzetméteréért.

Színes kavalkád, ahogyan lenni szokott
Fotó: F. Szilágyi Imre

Király Zoltán lett az „új" MSZDP elnöke

Budapest (MTI) – Miután szombaton a Független Szociáldemokrata Párt, a Magyarországi Szociáldemokrata Párt és a Szociáldemokrata Néppárt külön-külön is deklarálta egyesülési szándékát, vasárnap reggel a Villányi úti konferenciateremben egyesülési kongresszust tartottak a három párt mintegy 715 küldöttének részvételével.

A jelenlevők ezt követően elsöprő szavazati többséggel határoztak a három párt egyesüléséről. Az egyesülést kimondó nyilatkozat leszögezi: az új párt az MSZDP jogfolytonosságának figyelembevételével, teljes vagyoni és szervezeti egyesüléssel jön létre, célja pedig, hogy a szociáldemokrácia visszanyerje polgári elismertségét. Az új párt neve: Magyarországi Szociáldemokrata Párt, szimbóluma pedig a vörös rózsát tartó kéz.

Az elnökség tagja lett: Balogh László, Borbély Endre, Guba Dezső, György Ilona, Kapolyi László, Király Zoltán, Kiss János, Podkoniczky István és Simek Ágnes. Az elnökség tagjai közül csak Borbély Endre és Király Zoltán vállalta az elnöki jelölést. Az ezt követő szavazás során 421 szavazattal, tehát elsöprő fölénnyel Király Zoltán lett az MSZDP új elnöke. A főtitkár személyéről, az elnökségnek kellett döntenie, a főtitkár Podkoniczky István lett.

A kongresszus egyelőre nem változtatta meg az MSZDP régi szervezeti és működési szabályzatát, azt csupán a megszavazott módosításokkal egészítette ki.

A tanácskozás végén a párt Kapolyi László által előterjesztett programnyilatkozatáról tárgyaltak a küldöttek. Ez többek között azt hangsúlyozza: az MSZDP programjának nemcsak a felszíni egyensúlyi zavarokra kell választ adnia, hanem az embereket közvetlen közelről érintő problémákra is. Leszögezi: az új program három alapvető pilléren nyugszik: az pedig a demokratizálódási folyamat, az Európához való csatlakozás és a gazdasági szerkezetváltás.

Az SZDSZ felhívása a nyugodt átmenetre

Seregélyes (MTI) – Önmérsékletet kér a kormánytól, az ellenzéki és a parlamenten kívüli pártoktól, s a politikai élet valamennyi szereplőjétől a következő időszakra a Szabad Demokraták Szövetségének parlamenti frakciója annak érdekében, hogy a választásokig nyugodt légkör uralja a politikát, s hogy, ne fogyjon el sem a választók, sem a politikai élet szereplőinek egymás iránti, még meglevő, vékony bizalma".

Mint Kuncze Gábor frakcióvezető elmondta, a kormánytól azt várják, hogy tartózkodjék minden olyan intézkedéstől, amelyektől rövid távon népszerűségének növelését várhatja, ugyanakkor hosszabb távon veszélyeztetik a gazdaság egyensúlyát és késleltetik a gazdasági kibontakozást. Továbbá, hogy az Országgyűlés elé a gazdasági konszolidációt szolgáló, s ne pedig olyan kétharmados támogatást igénylő törvényjavaslatokat terjesszen be, amelyekhez nem sikerült megszereznie az ellenzéki pártok támogatását, egyetértését, hiszen azok vitájával csak más, fontos kérdésektől rabolná el az időt. S végül a szabad demokraták frakciója felszólítja a kabinetet: „tartózkodjék attól, hogy hívei számára az utolsó hónapokban kampányszerűen állásokat és alapítványainak – titkos határozatokkal – vagyonokat juttat".

Az ellenzéki és a parlamenten kívüli pártoktól azt kéri a frakció, hogy tartózkodjanak az olyan követelések és ígéretek megfogalmazásától, amelyek teljesíthetetlenek, s amelyeket esetleg kormányra jutva, maguk sem lennének képesek megvalósítani. A munkaügyi konfliktusokat ne használják fel politikai célokra. Felhívja őket arra is, jelentsék ki : kormányra kerülésük esetén nem helyezik hatályon kívül a kárpótlásról, az egyházi ingatlanok visszaadásáról szóló törvényt, s nem teszik kérdésessé a jogszerűen végbement privatizációt.

Ne legyen „kampánykérdés" a határon túli magyarság ügye, az ország külföldi adóssága törlesztésének problémája, s tegyenek meg mindent hazánk tekintélyének és hitelének megőrzéséért. Az SZDSZ – mondta a frakcióvezető – ki fog térni a negatív kampányt gerjesztő törekvések elől.

Egyeztetés a választási etikai kódexről

Budapest (MTI) – A kormány nem folytat választási kampányt, csupán a kormánykoalíció pártjai – jelentette ki Katona Tamás, a Miniszterelnöki Hivatal államtitkára szombaton azon a tanácskozáson, ahol a napilapok, valamint az elektronikus sajtó vezetői konzultáltak – immár másodízben – a sajtó számára kidolgozandó választási etikai kódex alapelveiről. Az eszmecserébe rövid időre bekapcsolódó államtitkár rendkívül nehéz feladatnak nevezte egy valamennyi sajtóorgánum számára elfogadható, és tevékenységében zsinórmértékként szolgáló etikai kódex megalkotását.

Ez derült ki a szerkesztőségek vezetőinek hozzászólásaiból is, amikor az esélyegyenlőség biztosításának, valamint a jelöltek magánéletével kapcsolatos információk kezelésének mikéntje került szóba. A jelenlévők többsége egyetértett abban: az esélyegyenlőség, illetve az arányosság nem jelenthet egyfajta egyenlősdit. Nemzetközi példákra hivatkozva felvetődött, hogy az előző választásokon elért eredmény arányában kaphatnának nyilvánosságot az egyes pártok. Hozzátette: ezt a szempontot csak két-három választási ciklus elteltével lehet érvényesíteni. Egyetértés volt a tekintetben, hogy a nyilvánossághoz jutásnál a választási kampány idején is az egyik fő szempont lehet a hírérték.

Az elektronikus tömegtájékoztatással összefüggésben ennek kapcsán többen rámutattak: a közszolgálati rádióra és televízióra törvényi előírások vonatkoznak a választási műsorokkal kapcsolatosan. Eszerint a közszolgálati médiának valamennyi jelöltet állítani képes pártot be kell mutatnia. Ezt többen nem tartották szerencsésnek, mondván: félő, hogy a választási kampányműsorok „túltengése" inkább elriasztja a polgárokat a voksolástól. A sajtónak ezzel szemben éppen az egyik legfontosabb feladata – és ebben megállapodás született az egyeztetés előző fordulójában –, hogy a választásokon való mind nagyobb részvételre ösztönözzön.

E kérdéseket taglalva szóba került az is, hogy a helyi rádiók és televíziók rendkívül nagy befolyással rendelkeznek majd az egyéni választókerületekben. Éppen ezért a tanácskozás résztvevői fontosnak tartották, hogy a helyi stúdiók vezetői is bekapcsolódjanak az etikai kódexről zajló egyeztetésbe. Mind a napilapok, mind az elektronikus sajtó képviselői az egyik legneuralgikusabb pontnak vélték a politikusok, a képviselőjelöltek magánéletére vonatkozó információk kezelését.

Egyetértettek abban, hogy a politikai múltra vonatkozó tények nem jelenthetnek tabut, hiszen azok a közéleti szereplés szférájába tartoznak. Ugyanakkor a jelenlévők többsége azon a véleményen volt: a magánszférába tartozó információk közül a közéleti és politikai szerepvállalást érintők vagy azt befolyásolók is a nyilvánosság elé tartoznak.

HIRDETÉS

Próbálja ki!

HVG két hónapra!

Ha még sosem fizetett elő a HVG-re, most itt az alkalom. Legalább 50 oldal hír és információ minden héten. 8 szám mindössze 300 Ft-ért.

Éljen ezzel az új előfizetőknek szóló ajánlattal október 30-ig. Ha érdekli ajánlatunk, küldje el névjegyét vagy kitöltve az alábbi kupont:

Név: .....
Cím: .....
Telefon/fax: .....
Címünk: 1396 Bp., Pf. 464, fax: 149-7600

hvg

...egyszerűen minden

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD
Győr

1972 MÁJ 10

Gombai Ilona
102

Alkotások Dózsáról

Döntött a zsüri

A Győr-Sopron megyei Tanács művelődésügyi osztálya, a TIT megyei szervezete és a Népművelési Tanácsadó képzőművészeti pályázatot hirdetett *Dózsa születésének 500. évfordulója alkalmából.* A pályázaton a képzőművészeti szakkörök, klubok harminc év alatti tagjai küldhettek be alkotásokat.

A szakkörök huszonkét alkotója ötvennégy pályaművet: szobrot, grafikát, olajfestményt küldött a pályázatra. A Népművelési Intézet munkatársai: *Karsai Zsigmond* és *Péterfy László* tegnap értékelték az alkotásokat, s választották ki közülük azokat, amelyeket jövő héten állítanak ki a győri Technika Házában.

— Az alkotásokból két szobrot és huszonnyolc grafikát fogadtunk el — mondja Karsai Zsigmond — ezeket fogják kiállítani.

— *Milyen szempontok szerint értékelték a műveket?*

— Az anyagból kitűnik, milyen gondolatokat, asszociációkat ébreszt a mai fiatalságban Dózsa neve, mítosza. Dózsa emberi, hadvezéri nagyságát írók, festők, szobrászok formálták meg a művészet kifejezési eszközeivel. Az értékelésben az egyéni megoldásokra voltunk kíváncsiak. Nem került a díjazott alkotások közé olyan, amely utánérzés, vagy éppen másolás. De szerencsére találtunk olyan pályamunkákat, amelyek, ha naivan is, de önálló képzelőerőről, alkotói módszerről tanúskodnak.

— *Kik a díjazottak?*

— Pénzjutalomban részesülnek a legérettebb művek: *Gombai Ilonáé, Kollár Györgyé, Fodor Györgyé, Fodor Vendelé és Horváth Györgyé.* Tizenegy pályázó pedig könyvjutalomba részesült.

A pályamunkákat bemutató kiállítás hétfő délután 5 órakor nyílik a győri Technika Házában.

Kisalföld spor

Elzett 9:6 (4:3)

győzelem születik. 2:0 (5. perc) után azonban kiegyenlítetté vált a játék és felváltva estek a gólok. A Magasépítő főleg átlövésből, a vendégek pedig a győri védelem hibáit kihasználva érték el góljaikat.

A második félidőben az ellenfél kezdett jobban és 9:7-re alakult az eredmény. A hazai támadásokat nem kísérte szerencse. Balogh, Bakó és Sükösd lövései a kapufán csattantak. A kipattanó labdából, gyors lerohanással a vendégcsapat sorra érte el góljait és a 43 percben kiegyenlített (11:11). Ezután magára talált a Magasépítő és Roll egymás után három gólt lőtt. Az utolsó percben pedig Horváth állította be a végeredményt.

Jók: Balogh, Bakó, Roll, Éliás.

Góllövők: Roll 6, Balogh 5, Bakó 2, Horváth, Vén.

RÁBA ETO—SZONDI SE 16:13 (7:8)

NB I-es férfimérkőzés. Győr, 1500 néző. Vezette: Fenyő, Kárpáti.

A 6. percben 2:2-es mérkőzésállásnál az esőzés miatt a játékvezetők megszakították a találkozót. Majdnem fél óra elteltével folytatódott a játék. A csúszós talajon a vendégek jobban boldogultak, és a félidő végéig minimális előnyt szereztek. Szünet után ragyogóan védekezett a győri együttes, a Szondi az 50. percben érte el a 9 góliát. Támadásban is feljavult az ETO, és megérdemelten nyerte a mérkőzést.

Góllövők: Visi 5, Pelikán, Samodai 4—4, Cséka 2, Böröczky.

DUNAKESZI MÁV—GY. TEXTILES 14:12 (8:3)

NB I/B férfimérkőzés.

Labdarú

A labdarúgó Európa-bajnokság negyeddöntőinek visszavágóit a hét végén játsszák. Szombaton három találkozóra kerül sor. Nyugat-Berlinben az NSZK—Anglia, Brüsszelben a Belgium—Olaszország, Moszkvában pedig a Szovjetunió—Jugoszlávia mérkőzésekre. Vasárnap Bukarest a színhely, itt a román és a magyar válogatott találkozik.

A nyugatnémetek látszanak a legbiztosabb továbbjutónak, hiszen Londonban aratott 3:1-es

Megmozdultak

Női focibajnoks

Kapuvárott üzemi dolgozók, pedagógusok kifogásolták a női sportok háttérbe szorulását. Hol sportoljanak a kapuvári nők? — címmel a Kisalföld sportrovata is foglalkozott tavaly ezzel a kérdéssel. A magyarázat legtöbbször ez volt: „Sajnos nincs pénz női öltözőkre, létesítményekre".

Most azonban valami megindult. Úgy látszik, hogy a város illetékesei jobban szétnéztek saját portájukon, és a körülményekhez képest változtatni kívánnak a helyzeten.

Két szerv, a városi sportbizottság, és a KISZ városi bizottsága fogott össze, hogy a nők számára sportolási lehetőséget biztosítson. E célból női kispályás labdarúgás megindítását határozták el. A kiírás megelégedést váltott ki a város sportkedvelő asszonyai és lányai között. Máris valamennyi iskola jelezte részvételét. Nevezett már a Vagongyár helyi gyáregysége is. Ezt a csapatot esélyesként emlegetik, hiszen a

Gombár István, kovács

A mádi kovács-kerékgyártó céh 1846. jan. 18.-i gyülésén e mester ügyét elmarasztalta, mivel remekét nem készitette el. Addig sem legényt, sem inast nem tarthat. 291.o.

Bogdál Ferenc: A mádi kovács-kerékgyártó céh. 283.o.

A Herman Ottó Múzeum Evkönyve. VI. 1966. Miskolc.
A Herman Ottó Múz. Kiadása. Miskolc

Gombár István, kovácsmester

A mádi kovács-kerékgyártó céh 1864. jan 30.-án tartott gyülésén a 3 évre szegődött tokaji származású inasa, Józan András csavargás miatt elmarasztaltatott. 288.o.

Bogdál Ferno: A mádi kovács-kerékgyártó céh. 285.o.

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve. VI. 1966. Miskolc
A Herman Ottó Múz. kiadása. Miskolc

Gombár András

A Magyar Könyv-barátok Diáriumának ex-libris pályázatán pályatervét megvétték-

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1934. 36. l.

(Az ex-libris-pályázat eredménye.)

Fel

1208

A. Cavalli – ma Franchetta
palota (Velencze) lépcsőhá
nehány remek relief.
Dessenoffy A. Velencze

Gombár András

festő

Műcs. kiáll. 1933 tól

Pipics 113. l.

Gombár András

festő Műcsarnok

1933. szept. Fiatal mű-

vészek kiáll. 216.

Gombár András

A balatoni kultúrnap plakátpályázatára beküldött „Három zín" c. pályaműve díczérő elismerésben részesült. (említve.)

Budapesti Hírlap, 1928. máj. 20.

MDK

Gombár András

Egyházművészeti kiáll. plakátpályázata. Nemzeti Szalon. 1926.

Gombár András festőművész

Bábel

Fiatal Művészek Kiállítása katalógusa. 1933.
Műcsarnok.

MDK

Gombár András

Bábel, vf.

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept.
26 l.

MDK

Gombár András, festőm.

214. Menekülés. Vizf. 25x38 J.l.j.

215. Báel. " 70x57 J.l.b.

Árv. Közl. 1933. dec.hó 4.rk.sz. 68.aukció. 18.l.

Gombár András MDK

Bábel, vizf.

Műcsarnok 1933. Fiatal művészek kiáll.

Gumbel, Andrea

Bébel, viaf.

MDK

Gombár András

A Magyar Könyvbarátok Diariuma, "Y" jeligéjű 2 db. tervét megvásárolta.

Magyar Iparművészet, 1934. 35-36.lap

Gombár Mndrás MDK

Rémuralom, vizf.

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

MDK

Gombár András

A Társulat az Egyetemi Nyomda felkérésére ex libris pályázatot írt ki, amelyen tervét megvásárolta.

Cikk: Pályázatok.

Magy. Iparművészet, 1934. 3-4.sz.

Gombár János

Kiállítás Keszkemíten a
magyar nagy művészet mizerunkban

Magyar Nemzet 1986. X. 6

Gombár Judit, jelmez és díszlettervező

a Győri Bolett Jézus, az ember fia

c. produkciójának jelmeit tervezte

Kenessei András: Markó, az ember fia 12

Élet és Irodalom Bp. 1986. márc. 28. XXX/13

Gombár Judit: jelmez és
díszletszerő

a Madách Komaszínház előadásáról
a jelmezekkel és díszletekkel kezeste
(Camus: Caligula)

Kollai Tomás: Szomorú Szisszüphosz

13.

Élet és Irodalom Bp. 1986. nov. 28 XXX/48

GOMBÁR Judit

BORS Edit: A kár gondái Mankó Iván és Gombár Judit.= Lakáskultúra, 20, 1985, 1. 33-35. ill.

GOMBÁR Judit

FÖLDES Anna: Hátán hára ... mega Róka-hegyen: Győri találkozás Gombár Judittal és Markó Ivanival. [interjú] In: Földes Anna: Beszélgetni jó. Bp. Móra, 1985 183-190.

Gombár Judit, jelmeztervező

a pécsi Don Juan - balett
előadásával a jelmezét tervezte.

Kővágó Zsuzsa: Újabb újrecértelmezés 29.

Új Tükör, Bp. 1986. máj. 2 XXIII/9

1021

Gombár Judit Jászai Mari-díjas díszlet- és jelmeztervező

1984.IV.3. Televízió 2. 21,oo/Moldvay

TV Híradó 2.

Április 4. alkalmából Dr.Köpeczi Béla művelődési miniszter a Vigadó Színháztermében adta át a művészeti középdíjakat.

József Attila dújjal 12 alkotót tüntettek ki. Többek között Bereményi Géza, Kertész Ákos és Tamás Menyhért írókat.

Jászai Mari díjat 18-an kaptak. Igy Axt László artistamüvész, Császár Angéla és Gálfi László színnüvészek, valamint Gombár Judit díszlet- és jelmeztervező.

Hetan lettek idén Liszt Ferenc díjasok, közöttük Molnár András operaénekes, Solymos Pál és Szabadi Erik balettáncosok.

Erkel Ferenc díjat kapott többek között Sári László zeneszerző és Antal Imre, a Magyar Televízió főmunkatársa.

Balázs Béla díjat vett át Erhardt Pál, a Magyar Televízió szinkronrendezője és Maár Gyula filmrendező.

Tizenketten kaptak Munkácsy díjat, így B. Fehér Zsuzsa müvészettörténész, Keserü Ilona festő- és Szabolcs Péter szobrászmüvész.

A SZOT székházában a felszabadulás évfordulója alkalmábólá a Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának kitüntetését azok vették át, akik pontos munkájukkal hozzájárultak a Szovjetúnió jelenlegi ötéves tervének sikeres teljesítéséhez, a két ország közötti munkakapcsolatok erősítéséhez. A száz kitüntetett között volt pl. az Alföldi Cipőgyár kiskúnfélegyházai gyárának müszakvezetője, Bense Sándor. A Csepel Müvek Szerszámgépgyárának szerelő lakatosa, Deák Bertalan. Grotácsik Ágoston, a MÁV Nyiíregyházai Üzemfőnökségének mozdonyvezetője. Eiselt Gézáné, a LIGNIMPEX Külkereskedelmi Vállalat osztályvezetőhelyettese és Gacsaj János, a Magyar Hajó- és Darugyár tiszafüredi gyárának lakatosa.

A 11. ötéves terv Élmunkása címet viselő kitüntetéseket Kapolyi László ipari miniszter jelentlétében Vlagyimir Nyikolajevics Bzovzskij, a Szovjetúnió magyarországi nagykövete nyújtotta át.

1984.IV.3. Televízió 2. - 21,oo/Moldvay

TV Híradó 2.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ALFÖLD
1967 DEC

GOMBÁR JÓZSEF

1021

Kálmánchei Zoltán:
Illusztráció József Attila:
Füst c. verséhez

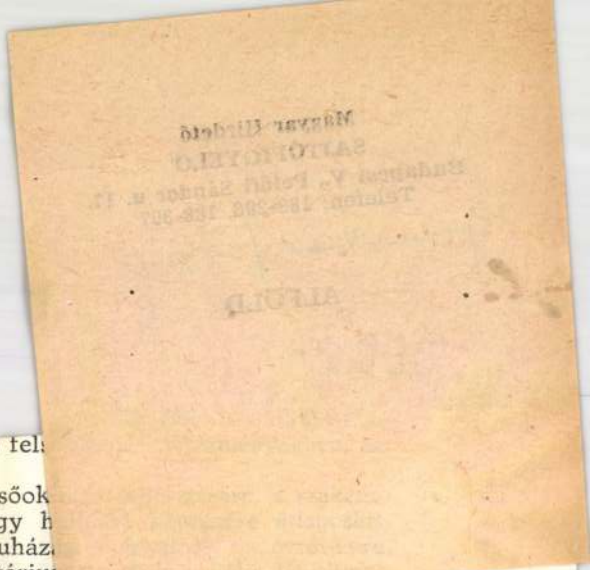

1937. évi 1724 fős létszámmal szemben.
Magyarországon évről évre többet fordítanak a felsőok
berképzés színvonalának növelésére. Az állam egy h
100–140 ezer forintot áldoz. Emellett komoly beruház
épülő új egyetemi intézmények, tanszékek, laboratóriu
nyek is. Az elmúlt tíz év alatt duplájára emelkedett a fe
kiadás összege. Ma az egyetemi ifjúság több mint 95 %-a részesül valamilyen ösztöndíjjellegű juttatásban, fele modern kollégiumokban lakik.
Kormányunk – más szocialista országokhoz hasonlóan – felismerte, hogy a tudomány közvetlen termelő erővé válik, a tudományos munka támogatása és a tudományos szakemberképzés biztosítása, az oktatás – közvetlen gazdasági érdek hasznos, sőt nélkülözhetetlen beruházás. Általánossá vált az a felismerés, hogy a tudományos munka, az egyetemi oktatás támogatása, a szakemberképzés befolyásolja és meghatározza az adott ország gazdasági fejlődését; az általános és emberi jólét megteremtése elképzelhetetlen a legfontosabb termelőerő, az ember termelési tapasztalatainak állandó fejlesztése nélkül.

SZOCIALISTA SZAKEMBEREKÉRT

A XX. században új műveltségeszmény született, mivel a történelmi fejlődés során felhalmozódott ismeretanyag növekedése olyan méretű differenciálódásra, majd specializálódásra vezetett, amely megváltoztatta az egyetem funkcióját, célját. Így fonódott egybe az oktatási reform tartalmi válogatásának és szintézisének feladata a kultúra egységének helyreállítására irányuló törekvésekkel, a teljes ember, a harmonikusan és sokoldalúan kiművelt ember műveltségeszményének újraéledésével.
Az egyetemi szakemberképzés elválaszthatatlan eleme a helyes történelemszemlélet,

M.D.K.

Gombár Judit

/Fábián/: "Undine" cimmel ir Hans Werner Henze azonos c. háromfelvonásos balettjéről, amelyhez a művész tervezett kosztümöket.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. ápr. 26.
13. évf. 17. sz. 7. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

Gombár Judit, jelmeztervező

MDK

A Pécsi Balett előadásához a jelmezeket tervezte.

M.G.P.: Pokoljárás

7.

Népszabadság, Bp. 1969. okt. 7.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Gombár Judit, jelmeztervező

A Péri Balett előadásához (Erő vonalak)
a jelmezeket tervezte.

F. D.: Megölt ölelések 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. febr. 21.

Gombár Judit, jelmeztervező

A Pécsi Balett Janus Pannonius-műsorához
a jelmezeket tervezte.

Fodor Lajos: Reneszánsz ünnep Pannóniában

2

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. márc. 29.

Gombár Judit

Szokolay Sándor: „Az áldozat" c. oratórikus balettjéhez tervezett jelmezeket a művész. Albert István: "Uj magyar müvek" cimmel ir Maros Rudolf és Szokolay Sándor balettmüvéről.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. nov. 13. 46. sz. 4-5. lap.

Gombár Judit jelmeztervező

A két balethez a jelmezeket tervezte.

Két bemutató Pécsett

Molnár G. Péter: Metropolis — Carmen 7.

Népszabadság, Bp. 1972. febr. 19.

Gombár Judit, jelmeztervező

Bálint Pál drámájához a jelmezeket tervezte. (Szeged.)

Spiró György: Kvinek 7.

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 17.

Gombár Judit, jelmeztervező

Illyés Gyula: Dölyfek a falon c. darabjához
a jelmezeket tervezte.

Futaky Hajna: Pécsi műhelyi esték IV.
443-447.

JELENKOR, Pécs, 1971. május XIV/5

Gombár Judit, „jelmeztervező"

Erkel „vígopezájához" a jelmezeket terveste.

Nikolényi István: A Sarolta Szegeden

381-383

Tiszatáj, Szeged. 1971. április

XXV/4.

Gombár Judit, jelmeztervező

A Szegedi Nemzeti Színház előadásához

a jelmezeket tervezte.

Bárdos Pál: Csehov: Ványa bácsi

572-573

Tiszatáj, Szeged. 1971. június XXV/6.

Gombár Judit

"Ügyes szinharmoniáju jelmezeit" dicséri Albert István, a szegedi Nemzeti Szinházban bemutatott Rózsalovag c. előadásáról közölt -azonos cimü- kritikájában.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. május 1.
XV. évf. 18. sz. 14. lap.

Gombár Judit

"Illyés Gyula drámája Pécsett" cimmel ir Illés Jenő: "Bölcsek a fán" c. darabról, melynek jelmezeit tervezte a müvész.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. ápr. 3. 14.sz.
XV. évf. 4-5. lap.

MDK

Gombár Judit, jelmeztervező

Csontonyi Jánosnak Pécsett bemutatott
sín művéhez a jelmezeket tervezte

Molnár G. Péter: A Sziget 7

Népszabadság, Bp. 1968. ápr.

MDK

Gombár Judit, jelmez tervező

Móricz: Csibe c. drámájához

a jelmezeket tervezte.

(Thália Szinház)

Dersi Tamás: Pótelmentés sikerrel 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. ápr. 22.

MDK

Gombár Judit, jelmeztervező

Hans Werner Henze balettjeihez
a jelmezeket tervezte.

Fodor Lajos: Undine — a Kelló 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. ápr. 12.

MDK

Gombár Judit, jelmeztervező

A Operaház bemutatóra készülő balettjeihez (H. Werner Henze: Undine) 4 jelmezet tervezte.

—: Undine 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. márc. 19.

Gombár Judit

Mikánt a zenében, a Concerto szinpadra állításában is igen nagy jelentősége van a szineknek. Gombár Judit invenciózus jelmezei a jellemzés fontos eszközévé váltak.

Breuer János: Bartók zenéje Ech Imre táncszinpadán.

Új Irás VI. évf. 1966. febr. 2. sz. 103. l.

M.D.K.

Gombár Judit
felvételéről

A Fészek Klubban volt tárlata.

—: Kiállítások.
Művészet, 1969. január – 47 lap.

MDK

Gombár Judit, jelmeztervező

A Déry Színház előadásához a jelmezeket tervezte.

Koltai Tamás: Őrök tanya 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1969. márc. 25.

M.D.K.

Gombár Judit

"Szinpompás, karaktereket jellemző" kosztümjeit kiemeli D.L.: "Nyári bemutatók" c. kritikájában a Margitszigeti Szinpadon bemutatott „Szép Heléna" c. előadásról.
Fényképfelvétel mutatja be a müvész jelmezeiben szereplő szinészeket.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. juli.2o.
29. sz. 4. lap

MDK

Gombár Judit, jelmeztervező

Kiállítása nyílt meg a Fészek Klubban.

-: Kulturális hírek 7

Népszabadság, Bn. 1969. jan. 21.

MDK

Gombár Judit, jelmeztervező

A fővárosi Operettszínházban bemutatott musicalhoz a jelmezeket terveste.

(Fodor), Knock out

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. dec. 9.

M.D.K.

Gombár Judit

Jelmezeket tervez Móricz Zsigmon: "Csibe" c. darabjához, mely a Thália Szinházban kerül bemutatásra, közli a "Krónika" c. rovat.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. márc. 23. 12. sz. 22. lap

Gombás Judit

Felmerterek a pécsi balet uj bemutatójához /szepró/

Felenkor 1968 III. műmelléklet

Gombár Judit M.D.K.

Az előadás jelmezei

Gábor István: Lakmé Delibes operája a Pécsi Nemzeti Színházban.

Magyar Nemzet 1964. március 3. 4.1.

Gombár Judit

A pécsi balet jelmezeit tervezte

Négmaya, 1964, ápr. 15, Zoldal

M.D.K.

Gombár Judit

Arthur Miller: "Pillantás a hidról" c. drámájának -a kecskeméti Katona József Szinházban való- előadásához tervezett jelmezeket.

"Vasárnaptól - vasárnapig" c. rovat
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. márc. 3.
XI. évf. 9. sz. 23. lap

M.D.K.

Gombár Judit

/G.P./:"Premier Kecskeméten" c. kritikájában megdicséri a müvész jelmezeit, amelyeket Arthur Miller: "Pillantás a hidról" c. drámájához tervezett.
Kecskeméti Katona József Szinház előadása.

"Vasárnaptól-Vasárnapig" c. rovat
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. márc. 24.
XI. évf. 12. sz. 2o. lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gyombár Judit

ESTI HÍRLAP
1967 JUL 22

Ma este: 1021

Lulu tragédiája

Alig ült el a *Bajazzók* esti előadása után a vastaps, alig ürült ki a nézőtér, máris felgyúlnak a reflektorok, s kezdetét veszi a *Pécsi Balett* éjjeli próbája a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon. *Eck Imre* irányításával szombat esti premierjére készül a neves társulat.

— Három egyfelvonásos mű szerepel új bemutatónkon, melynek összefoglaló címe: Bécsi est — mondja a próba szünetében a koreográfus-rendező. — Bécsiek ugyanis a zeneszerzők. *Haydn* egy klasszikus szimfóniáját, *Brahms* romantikus szerenádját és *Alban Berg* Wedekind ihlette szvitjét visszük színre a tánc nyelvén. Haydn Katonaszimfóniájáról annyit, hogy itt különösen a harmadik tétel feldolgozása jelentett kedves és izgalmas feladatot a számomra, úgy érzem, ennek zenei megformálását sikerült a legjobban tánccá átköltenünk. A *Brahms*-szerenád öt tételes mű, itt a romantikus zene szélsőséges kontrasztjait, drámai ellenpontjait próbáltam a színpadra áttenni, kibontani.

— Szélsőségnek a Lulu sincs híján...

— Nincs. Alban Berg szvitje valóban az általam ismert legszélsőségesebb zenei darabok egyike. A zeneszerző befejezetlen operájából készült a szvit, az operát viszont Wedekind: A föld szelleme és Pandora szelencéje című drámáiból komponálta Berg. A férfiakat tönkretevő, ugyanakkor saját pusztulásába rohanó Lulu története a maga környezetében talán *Rosemarie Nitribit* sorsához hasonló. A táncfeldolgozásban a reális történet mellett megpróbáltam színre vinni Lulu álmait, szellemeit, ennek egész bonyolult pszichés világát. Figyelembe vettem itt azt is, hogy amikor a mű született, akkortájt jelent meg a művészetben a freudizmus.

— Úgy hiszem, együttesünk nagy erőpróba előtt áll, hiszen táncosainknak negyedórás eltolódással kell korokat és stílusokat váltani. Nagy feladatot jelentett ez díszlettervezőnknek, *Fülöp Zoltánnak*, és jelmeztervezőnknek *Gombár Juditnak* is.

(Sz)

tán még sohas
molót 52 felsz
továbbá négy
és kapott szót.

A vita résztv
ték mind a 1
is aligha volt
da. A budape
csoportból kilencen beszéltek,

a legaktívabb vidéki képviselőcsoport a Pest megyei és a Somogy megyei volt

négy-négy felszólalással; Fehér, Hajdú-Bihar, Tolna, Vas, Veszprém és Zala megyéből három-három képviselő beszélt. 47:9 — így alakult a hozzászólásokban a férfiak—nők aránya. Tizenöt felszólalót doktori címmel jelentett be a tanácskozás elnöke.

Sajtómunkások népes gárdája dolgozott. Ötven magyar újságíró foglalt helyet a sajtópáholyokban, mellettük

a külföldi tudósítók hatvannégyen képviselték úgyszólván az egész világsajtót.

Csakúgy, mint máskor, ezúttal is szinte percnyi szünet nélkül továbbították a parlamentből az MTI telexgépei beszédek, tudósítások tömegét. A hírügynökség almi „hadiszállásán" egyre két gépből kígyózott a -sok kilométer hosszúságú lyukszalag. A háromnapos

a szabálytalan előzés.

Különösen ez utóbbi szabálysértés veszélyes, hiszen a tapasztalatok szerint majd minden esetben halálos vagy súlyos kimenetelű.

Sok balesetet okozott az áthaladási elsőbbség megsértése is. E legveszélyesebb és leggyakoribb szabálysértések azt bizonyítják, hogy a járművezetők többsége elsősorban nem gyakorlatlan vezetése, hanem *a szabályok szándékos és tudatos megszegése miatt veszélyezteti saját és mások életét.*

A gyalogosoknál változatlanul az úttesten való szabálytalan áthaladás, az álló jármű előtti, mögötti hirtelen kiugrás a leggyakoribb szabálysértés és egyben legveszélyesebb baleseti ok. A megnövekedett forgalomban, amelyet még veszélyesebbé tesz a kánikula, a nagy meleg, főként az idősebbeket és a gyermekeket — a „legképzetlenebb" közlekedőket — fenyegeti veszély, ezért elsősorban a járművezetőknek kell óvniuk őket.

Nem kevésbé aggasztó a fürdőzési statisztika:

a múlt hónapban huszonnyolcan, július 20-ig pedig huszonheten vesztették életüket fürdőzés, csónakázás közben.

A Balatonon jóval kevesebb tragédia történt, mint a múlt évben, a Dunán, a Tiszán — s általában a folyókban — viszont több. *Elsősorban a*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HÉTFŐI HÍREK
1967 JUL 24.

Bécsi est — a Pécsi Balettel

BEMUTATÓ A MARGITSZIGETEN

A nemzetközi hírű *Pécsi Balett* az idén is fellép a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon, ezúttal „Bécsi esttel". Aki azonban a cím után ítélve a szokásos Strauss-keringőket várná, nagyot csalódna. *Eck Imre*, az együttes kitűnő vezetője *mélyebben ragadja meg Bécs zenei lényegét:* három nagy zeneszerző, három nagy stílus bemutatásával. *Haydn, Brahms* és *Alban Berg* muzsikája három homlokegyenest eltérő világba vezet bennünket; a bécsi *klasszika* tiszta formavilágába, a *romantika* sejtelmes álmaiba (legalább is ezt az oldalát emelik ki Brahmsnak) és az új bécsi iskola jellegzetesen XX. századi *modern* művészetébe.

A „bécsiség" tehát itt éppen nem jelent stílusegységet. Ellenkezőleg, ember legyen a talpán, aki három ilyen különböző műből egységes műsort kovácsol össze. Eck ilyen embernek bizonyult. Talán nem teljesen egyenletes a három mű megoldása, de mindegyik értékes. A legtisztábban — úgy érzem — Brahms *Szerenádjának* színpadi kidolgozása sikerült, a koreográfus zenei érzékenysége és táncos formálókészsége itt nagyvonalú, modern szellemű művé egyesült. De színes és szellemes a *Haydn-szimfónia* is. Az pedig vállalkozásnak is *merész és úttörő*, hogy Berg *Lulu* című operáját (a belőle készített szvit alapján) balettszínpadra vitték. Ez a zenei stílus igen nehezen adja meg magát a táncnak, de Eck éppen a stílust ragadta meg rendkívül pontosan, nem engedve a grand-guignol cselekmény csábításának.

Handel Edit és Hetényi János Brahms: A-dúr szerenádjára írt romantikus balettben.

(Gábor Viktor felv.)

Az *együttes* ezúttal is *kitűnő produkciót nyújtott* (bár a Haydn-darabban még olykor bizonytalankodott). A nagyon jól megoldott szerepek sorából ezúttal a *Lulu* címszereplőjét: *Uhrik Dórát* kell kiemelnünk, bár dicsérhetnénk az együttes valamennyi táncosát és szólistáját. *Gombár Judit* ötletes jelmezei és *Fülöp Zoltán* díszletei atmoszférát teremtettek.

Vitányi Iván

hetősége és a díjakat
kell a szomszédba, ház
ügyelőhöz leadni, vagy ép
otthon maradni a munká
hogy a pénzbeszedő me
lálja a fogyasztót.

nyak
ozásban

, zsebpénz
négy kerületben

többi között javasolták, hogy a nevelőotthonokba a jelenleginél *képzettebb tanárok és nevelők* kerüljenek s a szakszervezettel egyetértésben az eddiginél *jobban biztosítsák a fiatalok szakmatanulását és elhelyezkedését.*

A HH értesülése szerint a főváros vezetői — a szakszervezetek és a többi érintett szerv képviselőinek bevonásával — *már a közeli hetekben megvitatják* az állami gondozásban levő gyermekek helyzetét és *több fontos intézkedést* terveznek érdekükben.

Fahidy József

Nyári történet a

Ottho

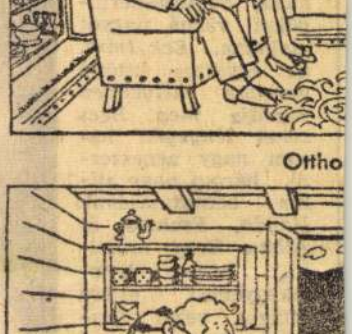

...és az üd

Csőlátásos ne
portáldaru

Előzetes munkalélektan • A CSM k

— *Mélylátása elégtelen!* Ezzel a mélylátással bizony *nem lehetnék portáldarus.*

Egy két méter hosszú faláda mélyére kellett két kis nyíláson át lenéznem és megállapítanom, hogy a láda alján sorakozó, páronként számozott fagombocskák közül *melyik a magasabb.* Kilenc párból mindössze *ötnél „tippeltem" helyesen.* A jövendő darukezelőnél pedig *esetleg bekövetkező balesetet előz meg.*

Az alkalmassági vizsgálat nem vizsga: nem a jelentkező tudásáról, hanem az adott időpontban *meglevő képességeiről* ad képet. Emellett vizsgálják *személyiségét* is, mert lehet, hogy bár képességei megfelelőek, de *egyes tulajdonságai* (hirtelen haragú, nyugtalan, izgága stb) *miatt alkalmatlan* a választott szakmára.

Gombár Judit.

Tennessee Williams „Nyár és Füst" színdarabjának jelmez kérzítője.

Jelenkor, 1965. 6. sz. 557. old.

Gombár Judit M.D.K.

Az előadás jelmezei

Gábor István: A nyomorultak a pécsi szinházban

Magyar Nemzet 1965. nov. 20. 4.l.

Gombár Judit, jelmeztervező

A pécsi balett új műsorához a jelmezeket tervezte.

M. Gy. P.: Hódolat Bartók Bélának 8.

NÉPSZABADSÁG 1965. nov. 4.

M. L. K.

Gombár Judit

Tervezi a kosztümöket a Pécsi Balettegyüttes számára „A fából faragott királyfi" és a „Johanna a máglyán" c. táncjátékokhoz, amelyek a Szegedi ünnepi Játékokon kerülnek bemutatásra.

Pécs: Szegedre kerül a balettegyüttes
Film Színház Muzsika, Bp. 1964.
jún. 3. VIII. évf. 27. sz. 5. lap.

M. Sz. K.

Gyombár Judit

„Szegedi Szabadtéri Játékok" címmel
írt kritikát az ott előadott tánc-játékok-
ról Albert István a beszámolójának kere-
tében bemutatja (– fényképfelvételeken –) a
művén által tervezett jelmezeket a sze-
replő művészeken.

Film Színház Muzsika, Bp., 1964. július
31. VIII. évf., 31. sz., 4-6. lap.

M. D. K.

Gombár Judit

A Pécsi Nemzeti Szinházban bemutatott „Katyerina Izmajlova" előadásához tervezett jelmezet a kritika megdicséri.

Szentkeggi István: „Kisvárosi Lady Macbeth"
Film Szinhár Muzsika, Bps. 1964. nov. 13.
VIII. évf. 46 n. 13. lap

M. D. K.

Gombár Judit

Sándor Iván: Brecht-drámák Pécsett és Debrecenben és (mmel) írott kritikájában megdieséri a művész jelmezeit, amelyek a „A kivétel és a szabály" és az „Antigoné" előadásaihoz készültek.

Film Szinház Müzsika, Bp. 1964. dec. 11.
VIII. évf. 50. sz. 20-21. lap.

Gombár Judit M.D.K.

A jelmeze

Rajk András: Pécsi Balett

Népszava, 1965. febr. 3.

M.D.K.

Gombár Judit

A Pécsi Balett uj müsorához tervezett jelmezeit a kritika megdicésri.

V.I.:„Balett 964"c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1964. ápr. lo. VIII. évf. 15. sz. 14-15. lap

A megoldás mindig szembejön az emberrel

Gombár Judit jelmezkiállítása Mosonmagyaróváron, a Flesch Károly Kulturális Központban látható

Már kamaszként verseket írt és fordított, rajzolt, zenélt, nyelvet tanult, majd néhány évnyi színészkedés után elvégezte az Iparművészeti Főiskolát. Pécsett a Nemzeti Színházban, Brüsszelben Maurice Béjart társulatánál dolgozott. Részt vett a Győri Balett megalapításában, mára pedig világszerte ismert jelmez- és díszlettervező. A napokban nyílt meg Mosonmagyaróváron a Flesch Károly Kulturális Központban a Gombár Judit életművéből néhány feledhetetlen alkotást bemutató kiállítás.

LÁZÁR FRUZSINA

Mi volt előbb: a színház iránti szerelem vagy a grafikus pálya utáni vágyakozás?

– Édesapám grafikus volt, így, érthetően, én is vonzódtam a képzőművészethez. Középiskolába, az akkor még fantasztikus Képző- és Iparművészeti Gimnáziumba jártam, aki akkor oda járt, szinte kivétel nélkül elismert művész lett. Aztán, mert a magyar tanárom azt tanácsolta, legyek színházi dramaturg, két évig szorgalmasan koptattam a Színművészeti Főiskola padjait mint színinövendék, mert a felvételi évében nem indítottak dramaturg szakot. Sőt, utána még egy évet játszottam Kecskeméten, de ezt az időszakot, mivel valójában soha nem akartam színésznő lenni, inkább művészi félrelépésnek nevezném. Mindezek ellenére ez alatt az idő alatt nagyon sokat tanultam a színházról, amit később díszlet- és jelmeztervezőként hasznosítottam. Egyébként a tervezés is csak egyik része az életemnek, és ennek azért is örülök, mert a mai világban – a hihetetlen mértékű specializálódás ellenére – egyre inkább az univerzális emberekre van szükség. Olyanokra, akik rengeteg mindenhez értenek, és azt hiszem, szerénytelenség nélkül kijelenthetem, hogy én is közéjük tartozom.

– A színművészeti után következett az Iparművészeti Főiskola. Magától értetődő volt, hogy iparművészként is a színház közelében marad?

– Amikor az iparművészetin jelmeztervező szakra jártam, már *Garas Dezső* felesége voltam, ami még egyértelműbbé tette, hogy továbbra is a színház bűvkörében dolgozzam. A főiskolán a harmincharmadik színházi tervezésemmel diplomáztam, korreferensem *Eck Imre* volt, a Pécsi Balett igazgatója, ő fordította az érdeklődésemet a tánc felé. Persze a táncba nem nehéz beleszeretni… Így kerültem Pécsre, ahol a Pécsi Nemzeti Színház tervezőjeként tizenöt nagyszerű évet töltöttem úgy, hogy közben az ország szinte mindegyik színházában megfordultam. Pécs ekkor a kultúra központi városa volt a politikai elnyomás alatt lévő Magyarországon. Mivel Pécs vidéki város, nem figyeltek rá annyira, mint Budapestre. Így aztán hatalmas élet folyt, olyan emberek kezdték ott pályafutásukat, mint *Bertha Bulcsú, Tüskés Tibor* és még sorolhatnám. Ott még egy kocsmai összejövetel is a kultúráról szólt. Furcsa módon ebben a mindentől elzárt világban olyan szabadságot éltünk át mi, fiatalok, amit azóta sem tapasztaltam, és valószínű, hogy már nem is fogok.

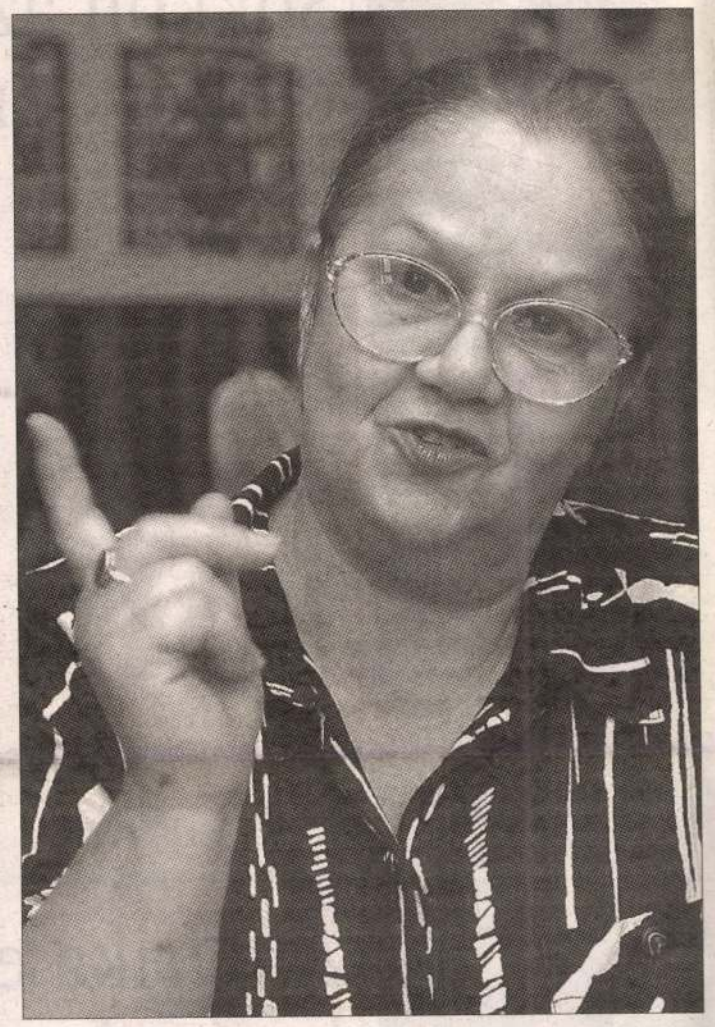

„Ha az ember nagyon szeretne valamit megvalósítani, egyszer csak magától rátalál a megoldásra" FOTÓ: KONCZ GYÖRGY

– Ezután következett az a hét év Brüsszelben, Maurice Béjart társulatánál. Ez idő alatt Monte-Carlótól Tokióig megismerte a nevét a világ.

– Akkor és talán azóta is *Béjart* volt a modern balett istene. Nagyon nagy szó volt, nekem is, és második férjemnek, *Markó Ivánnak* is, hogy szerződtetett minket. Béjart a legjobbakkal dolgoztatott, utánam például a néhány éve elhunyt divatdiktátor, *Versace* tervezett neki. Amit ő megvalósított, az világsiker lett. Három darabjához terveztem jelmezeket és díszleteket: az Amiről nekem a szerelem mesél, valamint az Amiről nekem a halál mesél, és a Léda című darabhoz. Amikor az Amiről nekem a szerelem mesél című darab tervezésén gondolkodtam, valahogy nem „jött szembe a megoldás". Ekkor jutottam el Innsbruckba, a Hofkirche ezüstkápolnájába. Itt láthatók azok a monumentális bronzszobrok, amelyeket *I. Miksa* síremlékéhez készített egy ötvösmester a korabeli uralkodókról, hercegekről, fejedelmekről. Ez a lenyűgöző látvány olyan hatással volt rám, hogy azonnal tudtam, hogyan kezdjek hozzá a Béjart-darab tervezéséhez. Azóta is azt tartom, hogy ha az ember nagyon szeretne valamit megvalósítani, egyszer csak magától rátalál a megoldásra. Később aztán rengeteget profitáltam a brüsszeli hét évből, amit ott tanultam, az adott erőt és indíttatást az olyan intézmény megálmodásához, mint a Győri Balett. Győrben nem csak terveztem, írtam is a darabokat. Negyvennyolc turnénk volt szerte a világban, amitől aztán mindenhol megismerték a győriek nevét… Mindenkinek az életében van egy időszak, amikor a sorsa kiteljesedik. Van akinél ez huszonévesen következik be, van akinél hatvanévesen. Én most érzem úgy, hogy művészileg, emberileg megértem. Most vagyok a legkiegyensúlyozottabb, amikor a dolgok nagy része már mögöttem van. Régen is tehetséges voltam, de éretlen, hebrencs, nem tudtam, hol lakik az úristen.

– 1991 óta a Győri Balett-tel megszakította a kapcsolatot, vagy még mindig dolgozik nekik?

– Annak, hogy jóban vagyok a Győri Balett-tel, bizonyítéka az Életfa című darab, amit én írtam és terveztem nekik, és augusztus végén fogjuk bemutatni a Dohány utcai zsinagóga udvarán a zsidó fesztivál nyitó előadásaként. De nem csak nekik dolgozom, ebben az évben terveztem a József Attila Színházban bemutatott Vonó Ignác című színműhöz (a rendező Garas Dezső), *Karinthy Ferencnek* a Komédiumban előadott Dunakanyarjához, valamint a Táncművészeti Főiskolán a Gajane című darabhoz a jelmezeket, valamint a díszleteket is.

– Kiállítása nyílt meg Mosonmagyaróváron, a nyári fesztivál keretében. Mit láthatnak e tárlaton, akik ellátogatnak az ország északnyugati csücskébe?

– Rengeteg rajzom látható a pécsi, a brüsszeli, a győri időszakból, és néhány jelmez, például a Győri Balett által előadott Monarchia, monarchia című előadásból, ami Sissiről szólt, és gyönyörű, látványos ruhákban adták elő. Ezenkívül néhány számítógépes grafika, mivel most már kizárólag számítógéppel dolgozom. Imádom a modern technika ezen találmányát, végre nem kell színeket kevergetni, csak odakattint az ember, és máris kész van az, amivel néhány éve még órákat kellett vacakolni.

Katasztrófa- és kitörésvédelem

közösség nyelvhasználata által szentesített szavakkal együtt kell élnünk

…YANYELVÜNK

GRÉTSY LÁSZLÓ

Az utóbbi hetekben többen is megkerestek levélben, telefonon, sőt még a világhálón is, azt panaszolván, hogy egy új, logikátlan, a józan ésszel össze nem egyeztethető szó terjed országszerte: a katasztrófavédelem. Egy levélíróm már egy gépkocsi oldalára felfestve is látta ezt a feliratot. „Miért kell a katasztrófát, amely már önmagában is kész sorscsapás, még védelmezni is?" – kérdezi, nem is tettetett értetlenséggel, hanem őszinte aggodalommal.

A szóval, illetve egyik származékával magam is találkoztam már, mégpedig a televízióban. A magyar egyes egyik közelmúltbeli A Hét adásában, amelyben az árvizek utáni házépítésekről volt szó, bukkant fel ez a felirat: Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság. Most már az a kérdés: katasztrófa-e számunka ez a szó, vagy pedig védelmet érdemel. Meggyőződéssel állíthatom: védelmet. Tévednek ugyanis azok, akik – bár jó szándékuk nem vonható kétségbe, sőt elismerést érdemel – úgy vélik, úgy érezik, hogy védeni csak valamit lehet. Az olyan összetett szavakban, mint állatvédelem, családvédelem, érdekvédelem, gyermekvédelem, honvédelem, jogvédelem, sőt akár nyelvvédelem, csakugyan valaminek vagy valaki(k)nek a védelméről van szó, hiszen az állatokat, a családokat, az érdekeket, a gyermekeket... védjük. Ám a védelem szó nemcsak valaminek a védelmét jelentheti, hanem ugyanilyen természetes módon a valamitől való védelmet, a valami ellen való védekezést is, sőt még egyéb, csak körülírással kifejezhető értelme is lehet. Szemléltetésül az e csoportba tartozó összetételek közül is felsorolok néhányat: Árvízvédelem, balesetvédelem, érintésvédelem, fagyvédelem, gázvédelem, kitörésvédelem (olaj- vagy gázkutaknál), munkavédelem, sugárvédelem, tűzvédelem. Ezek a szavak mind jól ismert tagjai szókincsünknek, és semmi okunk arra, hogy hibáztassuk őket. Ugyanúgy helyük van a nap alatt, mint az előző csoportba tartozóknak is.

De még ha nem is fogadnánk el azt a megállapítást, hogy e szavak mind szabályosak, kifogástalanok, akkor sem tehetnénk semmit, hiszen a nagy nyelvközösség nyelvhasználata által már szentesített szavakat nem lehet kitörölni a beszélők fejéből, tudatából. Ezekkel a szavakkal – és az ezek mintájára alakult hasonlókkal, amilyen a katasztrófavédelem is – tehát együtt kell élnünk. Éppen ezért tartom fontosnak azt tudatosítani az olvasókban, hogy ezek sem rossz, másodrendű szavak, hanem ugyan olyan jók, mint a családvédelem, nyelvvédelem típusba tartozók. Fölösleges tehát azzal foglalkozni, hogy az árvízvédelem-, balesetvédelem-féle összetételek helyett nem lenne-e jobb árvízmegelőzést, baleset-elhárítást és más efféléket mondani. Aki akarja, természetesen használhatja ezeket is, de vigyáznia kell, nehogy éppen ezzel nehezítse a megértést.

Azok meggyőzésére pedig, akik még ezek után is viszolyognak a fagyvédelemtől, katasztrófavédelemtől és társaiktól, megemlítem, hogy nemcsak -védelem, hanem -védő utótagú szavaink között is vannak, amelyek e típusba tartoznak, s nem bántják senkinek a nyelvérzékét sem. Ilyen a sárvédő, amely mindinkább a korábbi sárhányó helyébe lép, továbbá ilyen a napvédő (ernyő, szemüveg), s ilyen a szélvédő is, amelynek rendeltetése korántsem a szélnek a védése, hanem azt az üveg- vagy műanyag lapot jelenti, amely a szél ellen, a széltől védi a gépjárművezetőt.

Vagyis, megismétlem: védelmet a katasztrófavédelemnek! Védelmet, de legalábbis kíméletet.

Szigeti fesztivál és művelődés

NEDBÁL

Nem mindig a zenéé a főszerep az Óbudai-szigeten zajló nemzetközi fesztiválon. Kiállítások, színházi előadások, performance-ok, irodalmi estek, filmvetítések, felolvasóestek is várják az érdeklődőket.

Henry Darger, a gyermekek oltalmazója címmel a Városi színház vállalkozott arra, hogy bemutasson egy kevéssé ismert, mégis jelentős művészt a Torony Galéria sátrában.

„Nem úgy, mint a legtöbb gyerek, én gyűlöltem meglátni azt a napot, amikor felnőtt leszek. Sohasem akartam. Azt kívántam, hogy örökké fiatal maradjak. Most felnőtt vagyok, öreg és nyomorult" – írja Darger közel ötezer oldalas önéletrajzában.

Magányosan élt, csupán két barátja volt. Napközben Chicagóban dolgozott, éjszaka stúdiójában alkotott. 1973-ban bekövetkezett haláláig műveit senki nem látta, olvasta. A háziúr – aki a Moholy-Nagy intézetben dolgozott – fedezte fel a hagyatékot: egy kétméteres albumot, telefestve képekkel és egy tizenötezer oldalas regényt, amelyet harminc évig írt Darger. A nemvalószínű birodalmában című műve egy képzeletbeli háború borzalmait és következményeit mutatja be.

Az oldalakon a gyermek rabszolgákat alkalmazó glandelének és a kereszténykkel harca elevenedik meg, az író szinte minden egyes halálesetet részletez. A borzalmakat idilli rajzokkal illusztrálta az alkotó. Darger festészetét a Szigeten megszervezett Darger-esten *Halász Péter* Warhol előfutáraként jellemezte.

A rendezvényen részletek hangzottak el a regényből, majd diavetítéssel a könyv illusztrációit mutatták be az érdeklődőknek. Henry Darger műve magyar fordításban még nem jelent meg.

Mai televízió- és rádióműsor

A rádió- és a televízió-műsorok részletesen és ajánlóval a szerdánként megjelenő, színes, 32 oldalas **MŰSORÚJSÁG** című mellékletünkben olvashatók.

m1: **5.45** Agrárvilág **6.00** Ma reggel **8.35** Kék Ég Légitársaság **9.25** TS – Úszó- és vízilabda vb **13.10** Híradó délben **14.10** Srpski ekran **14.35** Unser Bildschirm **15.05** Vitéz László vándorútján **15.30** „Képes könyv": Petőfi Sándor: A helység kalapácsa **16.30** Gyerekeknek! **17.00** Hon-lap **17.30** Katolikus krónika **18.00** Híradó hatkor **18.15** Zenepercek **18.17** Szót kér a természet! **18.25** Vízi zsaruk **19.15** Világhíradó **19.30** Híradó este **19.53** Sporthírek **20.05** Kisváros **21.05** Volt egyszer... **22.00** Híradó este **22.10** Aktuális **22.30** Théma **22.45** Magyar Szalon **23.15** Farkas az ajtó előtt

m2: **5.45** Agrárvilág **6.00** Ma reggel **8.35** Beethoven: III. Esz-dúr Eeroica szimfónia **10.05** Nekem ne lenne hazám? **10.20** Századfordító magyarok **11.15** A hónap művésze **11.30** Szubrett felsőfokon **12.00** Déli harangszó **12.05** Vízi zsaruk **12.50** Zeneláne **13.10** Híradó délben **14.00** Évgyűrűk **14.30** Ablak **15.20** Naprakész magazin **18.05** Pesty Fekete Doboz **19.05** Médiamix **19.40** Esti mese **20.00** Világhíradó **20.15** Híradó este **20.20** Sporthírek **21.30** TS **23.05** Záróra **0.05** Az álom én vagyok **1.40** Aktuális 2. 05 Magyar Szalon **2.35** Emberevők unokái között **3.05** TS

DUNA TV: **5.30** Indul a nap **8.40** Nyári matiné **9.20** Az én kis városom **9.40** Ami igaz, az igaz **9.55** Harisnyás Pippi kalandjai **10.00** Millenniumi Krónika **10.55** A szenvedély viharа **11.50** Híradó **12.00** Déli harangszó **12.20** Dunatáj **12.50** Mozgó-kép **13.15** A szellem órája: Az ihlető Balaton **14.30** Pop-sa-rock **15.00** Vivát Benyovszky! **16.00** Őseink útján **16.35** Színinövendékek **17.00** Kalendárium **17.50** Ezredforduló **18.00** Híradó, sport **18.30** Mese **18.55** Hej, hej, helyes beszéd! **19.05** Gazdakör **19.35** Az élet megpróbáltatásai **20.25** A web története **21.00** Híradó, sport **21.35** Aranymadár **22.05** Bibó István-emlékiratok **0.15** Ezredforduló **0.20** Híradó

tv2: **6.00** Jó reggelt, Magyarország! **9.00** Mylady **9.25** Egy puha fészek **10.10** Hurrá utazunk! **10.40** Közvetlen ajánlat **11.40** Reggeli gondolatok **11.45** Magyar történelmi arcképcsarnok **11.50** Ablak Európára **12.20** Riviéra **12.50** Marimar **13.15** Dinoszauruszok 2. **14.50** Egyről a kettőre **15.20** A Déltenger kincse **16.05** Pénzbetyár **16.10** Sebzett szívek **16.35** Pénzbetyár **16.40** Fiorella **17.30** Pénzbetyár **17.35** Lucecita **18.00** Acapulco szépe **18.30** Tények **19.00** Szerencsekerék **19.30** Vad angyal **20.00** Villám Spencer – A karibi órangyal **21.00** A nindzsa bosszúja **22.40** Jó estét, Magyarország! **23.10** Vihar **0.45** Világjárók **1.15** Magyarország holnap **1.45** Jó estét, Magyarország! **2.20** Vers éjfél után

RTL KLUB: **6.30** Reggeli **8.55** Joker **9.05** Receptklub **9.20** Tiltott szerelem **9.45** Senora **10.35** Top-shop **11.30** Delelő **13.00** Híradó **13.20** Kavalkád **13.40** Helen és a fiúk **14.10** Babylon 5. 14.55 Titkok és szerelmek **15.40** Joker **15.45** Terra Nostra **16.35** Joker **16.40** Milagros **17.35** Híresek és gazdagok **18.30** Híradó **18.55** Fókusz **19.25** Harmadik műszak **20.15** Démoni szépség **21.55** A férfi, aki szerette a nőket **23.55** Sportvonal **0.00** Híradó **0.20** Guffmanre várva **1.50** Fókusz **2.20** Divatklip

KOSSUTH: **4.33** Határok nélkül **5.00** Reggeli Krónika **9.04** Napközben **11.04** Szonda **11.35** Géza és Dusán **12.02** Déli Krónika **12.40** Ki nyer ma? **12.50** Törvénykönyv **13.05** Vendég a háznál **13.30** Tanúim lesztek! **14.04** Klasszikusok mindenkinek **14.35** Irodalmi figyelő **14.55** Első közlés **15.05** Szóljon hozzá! **16.00** Délutáni Krónika **16.20** Zöld hírek **16.25** Radar **17.05** „Magyarországról jövök..." **17.25** A Szabó család **18.00** Esti Krónika **19.05** Sportvilág **19.30** Jó éjszakát, gyerekek! **19.38** Lábjegyzetek **20.04** Táncházvilág **20.30** Határok nélkül **21.05** Mesélő krónikák **21.35** Arc-vonások **22.00** Késő esti Krónika **22.30** Tér-idő **23.04** Magyar zeneművészek Európában

PETŐFI: **4.32** Hajnali dallamok **6.03** Kívánságreggel **8.45** Sportreggel **9.00** Délelőtt **11.45** Sport **12.00** Jó ebédhez szól a nóta **13.00** Verkli **14.00** Csúcsforgalom **17.00** Háztól házig **18.01** Kölyökrádió **18.30** Gordiusz-játék-tér **19.04** Unikum **20.00** Váltóhang **21.04** Kisasszony hava - 2001 **22.00** Tangó **22.25** Moziklub **23.00** Hírpercek, sporthíradó **23.15** Visszajátszás **0.00** Éjfél után... **3.03** Gramofonslágerek **4.03** Mészáros Tivadar zenekara muzsikál

BARTÓK: **6.00** Muzsikáló reggel **8.06** Pódium **9.05** A Te Deum Laudamus Kórus román ortodox dallamokat énekel **10.05** Dayka **10.35** Kónya Sándor Puccini operáiból énekel **11.00** Mozart: D-dúr szerenád K.204 **11.40** Népdalaink foglalatban **12.06** Hangverseny délidőben **13.25** A Pécsi Vasutas Koncert-fúvószenekar hangversenye **14.05** Bibó István: Zsidókérdés Magyarországon **14.48** **15.30** Kemény munka és belső szabadság **16.05** Muzsikáló délután **18.05** Hangadó **18.55** Zeneiskolai tábor Eenesén **19.04** Bayreuthi Ünnepi Játékok 2001 **21.12** Teleobjektív **22.40** Régi rézfúvós kamarazene **0.05** Notturno

Aranyláz Szerbiában a sztamboli úton

A hadsereg kincset keresett, dombot robbantott s erdőket irtott ki

Dél-Szerbiában, a Nis és Pirot városán át vezető ősi sztamboli út mentén emberemlékezet óta terjed az elásott aranyról szóló legenda. Az ott élők mesélik, ám igazán már senki nem hisz benne. Csak a szerb hadsereg dőlt be a mesének, megszállták a terepet, s hónapokon át valóságos aranyláz tombolt a tájon – számolt be egy szigorúan titkos akcióról a belgrádi Vreme című hetilap.

GÁSPÁR MIHÁLY

Úgy kezdődött a dolog, hogy tavaly nyáron *Nebojsa Pavkovics*, a jugoszláv hadsereg volt vezérkari főnöke találkozott két idős szerencsevadásszal, hivatásos aranyásókkal. A lelőhelyről térképeik is voltak, munkaerőben viszont nem dúskáltak. Szerencséjükre a „titkot" jó embernek mesélték el: a tábornoknak. A 3-400 kilónyi kincsről szóló történet beindította a fantáziáját, s nem habozott: egy páncélozott hadtestet parancsolt ki a helyszínre azzal, hogy ha kell, a hegyet is felrobbanthatják, ám az aranyat kiássák! Tette ezt, miután a két szerencsevadász társaságában Belgrádban találkozott *Vladimir Lazarevics* tábornokkal, a szerb sereg főparancsnokával. Ez utóbbi természetesen *Szlobodan Milosevicset* is tájékoztatta.

Tekintettel azonban Szerbia akkori helyzetére, az akció a legnagyobb titoktartás közepette zajlott. „Az aranyat meg kell találni! Ezt Milosevics rendelte el" – közölte bizalmasan a munkálatokat helyszínen irányító tisztekkel Lazarevics tábornok, hozzáfűzve azt is, hogy azzal a 3-400 kilónyi kinccsel, ami a sziklák alatt rejlik, a súlyos gazdasági helyzetben agonizáló hazát mentik meg.

Hogy a lakosságnak se legyen gyanús a dolog, civil ruhás tábornokok irányításával kezdték el robbantgatni Nistől délkeletre, a 43-as kilométerkő környéki sziklákat. A természet ugyanis az egyik hatalmas, a hegy tetején látható kőtömbön szív alakú lyukat fúrt. Ősidők óta út vezetett errefelé, mégpedig a a török főváros, Sztambol felé. A legenda szerint a szív alakú lyuk környékén 1018–1019-ben maga a bizánci császár ásatta el 20-30 méterre a föld alá az aranyat. A regének sokan bedőltek, időről időre valóságos aranyláz tombolt a szikla környékén, de a tavaly nyárihoz egy sem volt fogható. Júliusban ellepte a tájat a katonaság. „Volt olyan éjszaka, hogy órákon át robbantottak folyamatosan, időnként úgy éreztem, rám dől a ház" – mesélte utólag egy környékbeli lakos. A domb felét felrobbantották, csodálatos fenyő- és tölgyfaerdőt irtottak ki, de természetesen nem találtak semmit. Tavaly októberben aztán, miután Milosevics megbukott, a sereg szépen összepakolt, s ahogy jött, gyorsan eltávozott.

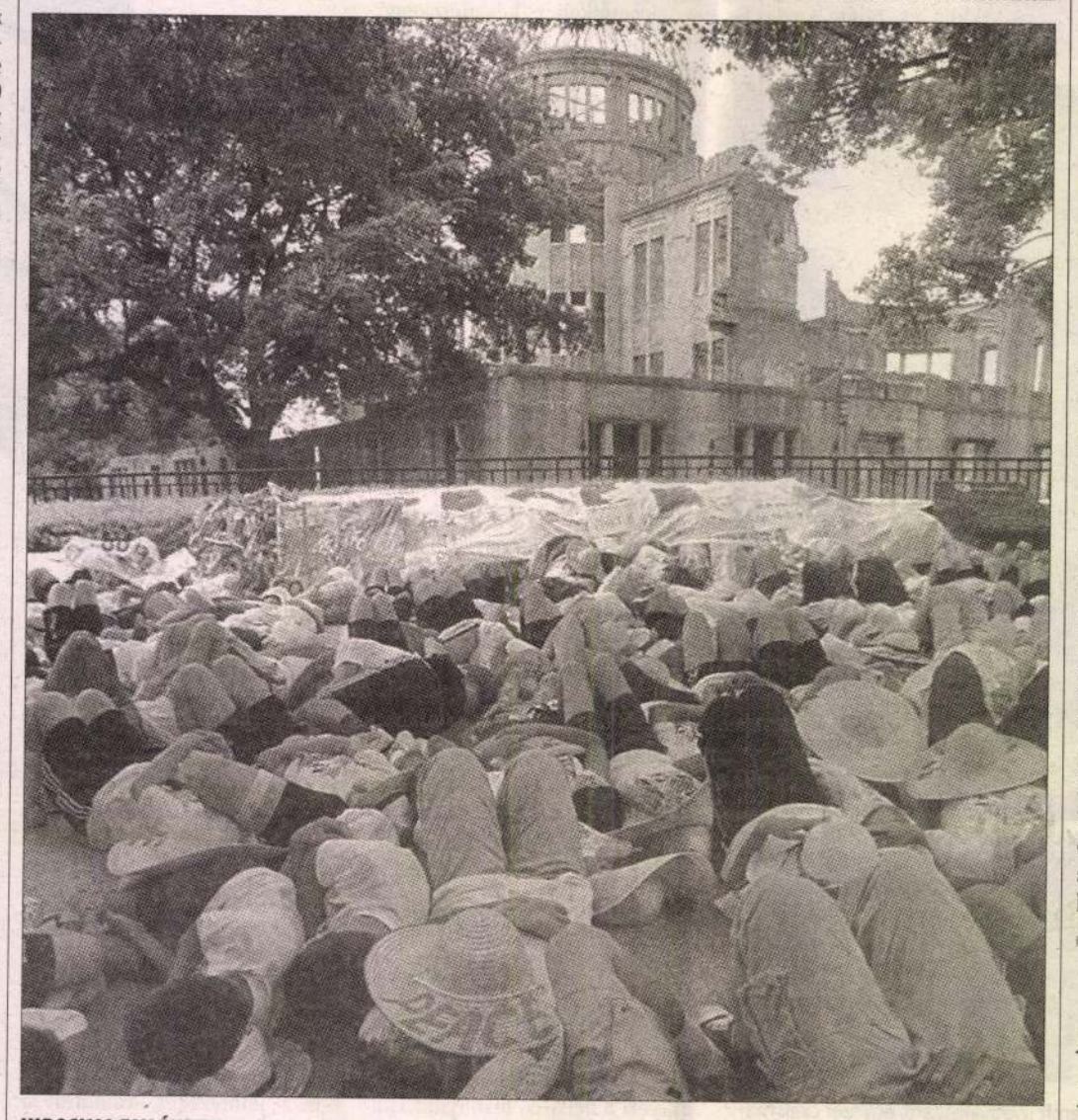

HIROSIMA EMLÉKEZIK. Több ezer ember földön fekve, emlékezve tiltakozott a nukleáris fegyverek ellen tegnap Hirosimában, az atombomba dómjának tető nélküli épülete előtt. Ez volt az 56. megemlékező szertartás 1945. augusztus 6., a városra dobott első atombomba felrobbanása óta

FOTÓ: MTI/AP/KYODO

Sokkolt az olasz emberklónozó

G. JUHÁSZ

Garantálhatom: nem szörnyek jönnek a világra. Az ember klónozása nem annyira veszélyes, mint ahogy azt bemutatják – nyilatkozta *Severino Antinori* embriológus a La Repubblica című lapnak.

Mint arról már beszámoltunk, a nemzetközi orvosi és poltikai nyomás ellenére az olasz embriológus múlt héten bejelentette, hogy kétszáz pár részvételével novemberben kezdődik a kísérlet: az első emberklónozás. Részletekkel csütörtökön szolgál, az akadémián. Véleményével viszont a professzor majdhogynem egyedül van. A sokkoló bejelentés mindenképpen vitát szül, akár a felmerülő etikai kérdések miatt, akár azért, mert a kísérlet még sikeres is lehet – írja a lap. Tervei szerint a professzor a Dolly létrehozásában bevált technológiát használja az ember klónozásakor is. Hasonló módon, Antinori korábban terhességhez segített egy 62 éves asszonyt.

Harry Griffin, a Dollyt kikísérletező Rosalin intézet igazgatója szerint az állatoknál a siker esélye egy a százból. Az emberklónozási kísérletre jelentkezőknek természetes körülmények között nincs esélyük utódra – válaszolta Antinori professzor a fellángoló viták kapcsán.

A nemzetközi közösség országai tagadják, hogy engedélyezték volna az emberekkel való kísérletezést. Elképzelhető, hogy a professzor egy olyan országban végzi majd el a beavatkozást, ahol a törvények engedékenyebbek, vagy egy nemzetközi vizeken úszó hajón. A hírek szerint a kísérletre jelentkezők között nyolc brit nő is van.

Amerika első lakói japánok voltak?

GRIMM BALÁZS

Michigeni kutatók újból olajat öntöttek az amerikai kontinens első lakóiról régóta tartó vita tüzére, hiszen azt állítják, hogy az Új Világ első lakói japánok voltak – adta hírül a Scientific American. A teória hátterében a Michigeni Antropológiai Múzeum szakembereinek vizsgálata húzódik meg, amelynek során a kutatók 1988-ban Ázsiából, Európából és Amerikából származó emberi koponyát vizsgáltak meg. Miután a leleteken 21 különböző típusú mérést végeztek el, az adatokat egyaránt összevetették prehisztorikus és mai mintákkal is, hasonlóságot keresve a földrajzilag eltérő csoportok között. Megállapítást nyert, hogy a nyugati félteke 15 ezer évvel ezelőtti első lakói a modern és a prehisztorikus japánokhoz sokkal inkább hasonlítottak, mint a többi ázsiai nép képviselőihez. Az Új Világ később érkező telepesei, mint amilyenek az inuitok és Dél-Amerika nadene nyelvet beszélő lakói, viszont koponyaformájukat és arcvonásaikat illetően már inkább mongo kínai és egyéb délkelet-ázsiai sz mazásról tesznek tanúbizonysá A betelepülések hátterében a sok spekulációi szerint a földm velés kelet-ázsiai térhódítása áll, így a már foglalt területek miatt az ősi japánok kénytelenek voltak elvándorolni hazájukból művelésre alkalmas területeket keresve.

A matuzsálem óhaja

MUNKATÁRSUNKTÓL

Az amerikai *Mary Thompson*, aki feltehetően – de nem hivatalosan – a világ legöregebb asszonya, egyebek közt whiskyvel és rágógumival ünnepelte 119. születésnapját. A születésnapi ünnepség színhelye a Little Rock (Arkansas állam) közelében lévő idősek otthona volt, ahová az aszszony 113. életévében költözött be. 119. születésnapjára gyümölcs ízű rágógumit és whiskyt kért – és kapott jókora mennyiségben. Mary, kinek súlyos keringési zavarok miatt néhány éve mindkét lábát amputálták és azóta tolókocsiban ül, 1882. augusztus 2-án született Mississippi államban. Születési anyakönyvi kivonata azonban hosszú évekkel ezelőtt tűzvészben elégett. Ez az oka annak, hogy a Guinness Rekordok Könyve – írásos bizonyíték hiányában – nem őt, hanem az 1885. november 18-án született angol *Eva Morrist* tartja nyilván a világ legöregebb asszonyaként. Földünk feltehetően eddigi legidősebb aszszonya az 1997-ben, 122 évesen elhunyt francia *Jeanne Louise Clement* volt.

A Kárpát-medence időjárása

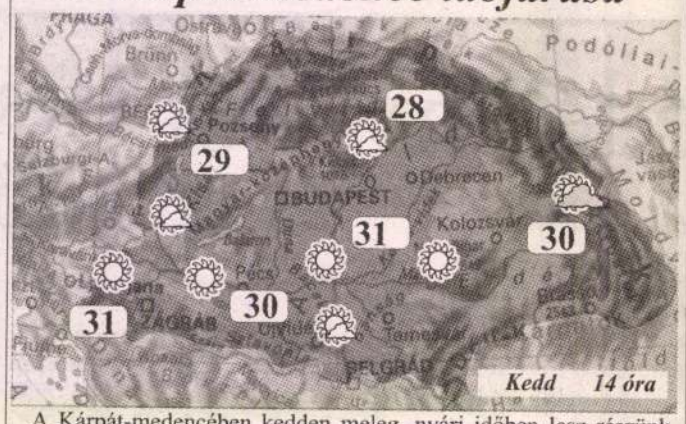

A Kárpát-medencében kedden meleg, nyári időben lesz részünk. Kevés felhőre, jobbára zavartalan napsütésre számíthatunk. A légmozgás mérsékelt marad. A legmagasabb nappali hőmérséklet 28, 31 fok között alakul. Késő este 19, 24 fok várható.

Szerdán kánikulára van kilátás. Péntekig folytatódik a nagy meleg. Akkor egy hidegfront közelíti meg a medencét, mely szombaton okoz komolyabb lehűlést, elsősorban a nyugati megyékben.

Vízállás-jelentés

Duna, Pozsony:	336 cm	21°	*S.-Körös*, Nagyvárad:	45 cm	21°
Budapest:	214 cm	22°	*Maros*, Arad:	88 cm	22°
Újvidék:	267 cm	23°	*Dráva*, Eszék:	-8 cm	22°
Tisza, Huszt:	37 cm	21°	*Balaton*, Siófok:	64 cm	23°
Tokaj:	490 cm	23°	*Velencei-tó*, Agárd:	142 cm	23°
Titel:	334 cm	24°	*Fertő-tó*, Fertőrákos:	47 cm	22°

az *Adriai-tenger* hőmérséklete: 26

Fronthatás: melegfront

Légnyomás: gyengén süllyed

Légszennyezettség (Bp.):

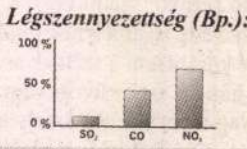

Hőmérsékleti szélsőértékek Magyarországon:

Min.: 5,8°C, Miskolc 1987

Max.: 37,6°C, Debrecen 1931

Készítette: ICI Interaktív Meteorológia 2001.08.06. 13 óra. *www.icicom.hu*

↑ 05:29 ↓ 20:09 ↑ 21:57 ↓ 08:21

Névnap

Köszöntjük **IBOLYA** nevű olvasóinkat! A név a hasonló nevű magyar virágnévből ered. A latin viola szóból származik, melynek régi magyar alakváltozata az ivola volt.

Ezen a napon történt:

MEGINDULT a közlekedés a budapesti helyiérdekű vasút első vonalán, a Budapest–Soroksár közötti 10 kilométeres szakaszon (1887); – az amerikai Apollo–15 három űrhajósa a Hold-expedíció után leszállt a Csendes-óceánon (1971).

Ezen a napon született:

MATA HARI holland táncosnő, kém (1876); – Benkő László nyelvész (1912); – Reich Károly grafikus (1922); – Berczik Zoltán asztaliteniszező, edző, hatszoros Európa-bajnok (1937).

Ezen a napon halt meg:

TELEKI Sámuel gróf, erdélyi kancellár, a marosvásárhelyi Teleki-téka megalapítója (1822); – Alekszandr Blok szovjet–orosz költő, író (1921); – Oliver Hardy filmszínész, a világhírű Stan és Pan páros kövérebbik tagja (1957); – Matura Mihály birkózó, edző (1975).

(FORRÁS: MTI-SAB)

Az „antitervező”

Elég csak figyelni ahhoz, hogy sokat megtudjon róla az ember. Őt vagy a munkáját. Gombár Judit lankadatlan tempóban lohol egész nap, s anélkül, hogy precízen kiszámítaná, mégis-csak hasznossá, termékennyé válik kezében az idő. A vidéki műhelyből érkezett éppen, ahol az új műsor — az *Izzó planéták* — kissé merészre sikeredett díszletét csinálják.

— Ha tudtam volna, hogy ilyen bonyolult, esküszöm, ki se mertem volna találni.

Tárgyal a Sportcsarnokban az építőkkel — majd a hóna alá csapja a csöpögős-ragacsos doboz málnát: „Iván ma még semmit nem evett”; rohan a kis balett-terembe, ahol a társulat éppen próbál. Néhány perc csak, míg szétoszt néhány üveg üdítőt, végigszalad a gyerekek közt, felelget, mosolyog, magyaráz.

Továbbvágtatunk — a festőműhelybe, batikolni. Fogadkozik, hogy tetszeni fog, meg akarom majd tanulni — igaza van. Aprólékos munka, minden egyes darabot spárgával gondosan átkötözni; közben beszél színekről, anyagokról, hagyományokról, kultúrákról, utazásról. Az üstben fő a festék, a párától alig látni, furcsa fémes íz rakódik le az ember torkán — Gombár Judit itt van otthon.

Sorolom, mi mindent csinál. Magam is láttam már főpróbát vezetni Szófiában — tehát a rendező szerepében —; természetesen övé a jelmez és a díszlet. Az előadások alatt többnyire a világosítóknál üldögél — aki ismeri a Győri Balett előadásait, érti, miért. Benne van a munkában, a kezdetektől a premierig — tag, alkotótárs az együttesben, épp csak színpadra nem lép.

— Voltam én amolyan hagyományos értelemben vett jelmeztervező — mondja. — De mindig erre vágytam, hogy teljesen benne legyek az előadásban.

— Végül is „antitervező” vagyok — vonja meg a vállát. — Például mindenkivel jóban vagyok a szakmában, s ez több mint gyanús. Nincsenek ellenségeim, nem versenyzek, hiszen nem ugyanazon a pályán futunk. A munkáim soha nem alkalmasak arra, hogy önállóan szemléljék őket, mint valami kiállítási tárgyat.

A *látvány* a munkája eredménye: minden a színpadon, ami nem tánc — de a tánc kelti mindezt életre. Többnyire hatalmas felületű anyagok, kifejező, élénk színek; vagy csak egy tenyérnyi kendő, amint lassan hull alá. Mind „szerepel”, működik, funkcionál, dolgoznak vele.

— Úgy találom ki. Tudom, hogy mit kell csinálni vele vagy benne, és ahhoz találom ki az egészet. Sokszor változtatok — ahogy maga az előadás is alakul —, de érdekes: valahogy mindig egyszerűbb lesz minden.

A varrodákban dugják elő az ollót — a táskájában mindig van néhány. Mert egyszer csak — s jó, ha nem a főpróbán — fölpenderül a színpadra, és kikanyarít egy darabot valamelyik trikóból.

— Pécsett dolgoztam nemrégiben, ott nem volt se szabás, se varrás, egyszerűen rámodelleztem a szereplőkre az anyagot. Rájuk tekertem, összefogtam itt-ott, és kész — nevet, mint egy kisgyerek a jól sikerült csínytevésen.

Ő is fél a klasszikus jelmeztervezői veszélytől: nehogy a jelmez eljátssza a darabot. Irtózik az aprólékos kidolgozottságtól, a színpadon jelentéktelenné váló részletektől — lendület, nagy mozdulatok, ritmikus megkomponáltság, erős zeneiség jellemzi látványait, jelmezeit.

— Elég egyetlen nagy ötlet. És ez jobbára a színpadon születik meg. Csuda tudja, ha lerajzolom, valahogy sose olyan jó...

Gombár Judit munkái — a balettel persze — rengeteget utaznak a világban. Azelőtt ő maga utazott — hét évig élt Brüsszelben —, három előadásban közreműködött jelmeztervezőként Béjart-nál, varrta Pliszeckaja trikóját a *Lédá*ban...

— A spanyol Germinal Cassado volt Béjart munkatársa — emlékszik. — Tőle tanultam a legtöbbet.

A hét év alatt egyébként több bemutatója, munkája volt itthon, mint mostanában. Pedig most se panaszkodhat — nem is teszi, az alkatától idegen. Környezete mindenestül természetesen adott, s természetesen épp így adott a számára; még ezt az önsajnáltatásra alkalmas, emberfelettinek látszó rohanást, feszültséget, hajszát is mosolyogva nevezi őrületnek.

Évekig dolgozott Pécsett, majd az Operában. És közben persze sok magyar színházban — alkalmanként. Mára ez a tekintélyesnek számító szakmai múlt elsősorban tapasztalathalmazzá szelídült — lekoptak róla a hajdani konfliktusok, megőrződtek a nagy találkozások. Alig is beszél róla — a jelen érdekli mindennél jobban; az életével azonos Győri Balett. A látvány tervezője — egyedül; saját ötleteit maga valósítja meg. Legfeljebb ennél a mostani hidraulikus micsodánál volt szüksége némi segítségre. Bárhol kezdi is a munkát — egy boltban, otthon a földön hasalva, akárhol, a színpadon fejezi be.

Nagyon olyan, mint az egész társulat — egyedül, tiszteletet ébresztő monomániával járja útjait; „se anyagbeszerzőm, se ruhafelelősöm”, mondja.

— Szeretek így dolgozni, nem is tudom másképp elképzelni. Egyébként is mindent magunk csinálunk, a gazdasági ügyektől kezdve intézzük a társulat mindenféle gondját, amelyek persze nem a színpadon kezdődnek, s nem is ott érnek véget.

Néhány embere azért neki is van. Például Márton úr, akinek a műhelyében most is beszélgetünk. S aki néha odaodajön egy-egy színmintával, lelkesen részt vesz a műveletben, sőt, irányít, ha úgy gondolja, szakemberi kontroll kell a művészi ambíciónak. A szakma nagy tekintélyű öregje, Gombár Judit legigazibb segítője, konzultánsa. És első társa abban a megörökíthetetlen örömben, ami az üstből kiszedett, megfestett anyag, a kész mű láttán mindkettőjüket eltölti. Az önző, másra nem figyelő világ egyik itt felejtett, szinte gyermeki pillanata.

— Kell néhány olyan munkatárs, aki azt is érti, amit még ki se mond az ember. És nekem van.

Nemcsak a háta mögött nevezik így: ismerősei, barátai, sőt, még a férje is, Markó Iván sokszor úgy szólítja: Gombár.

CSÁKI JUDIT

SZALAY ZOLTÁN FELVÉTELEI

Gombár Judit

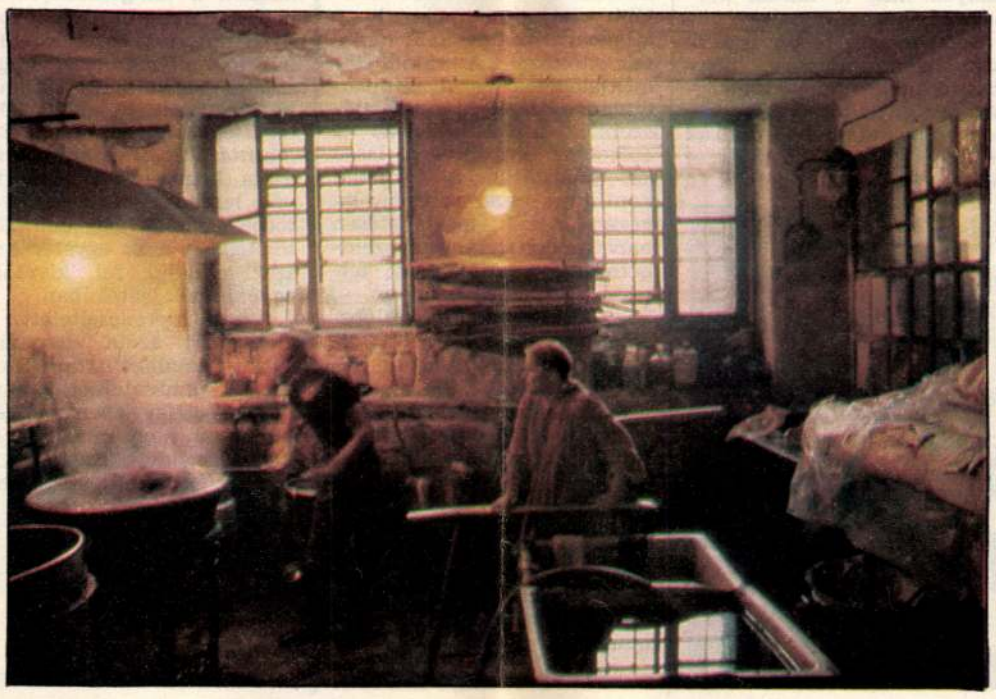

GOMBÁR JUDIT
47 TÜKÖR 1983. XX. 33. n.

Kőszegi rögtönzés

PÁSKÁNDI GÉZA KÉT TÖRTÉNELMI SZÍNJÁTÉKA

A Jurisics-vár belső udvarában két Páskándi-darabot játszottak a nyáron. ***Az ígéret ostroma, avagy Félhold és telihold,*** a tavalyi bemutató felújítása. (A két cím ne tévesszen meg senkit: ez eddig még csak egy darab.) A másik az ***Isten csalétkei*** az idei nyár ősbemutatója. Alcíme ennek is van: *II. Rákóczi Ferenc.*

Páskándi Géza házi szerzője lett a kőszegi Várszínháznak. Ritkán tapasztalható olyan együttjátszás társulat és nézőközönség között, mint az *Ígéret ostroma* előadásain. Talán csak a Comedia dell'arte idején volt Olaszországban hasonló. Ahogyan Páskándi Kőszeg védelmét megformálta, az a maga földközeliségében Csontvárynak a ***Zrínyi kirohanása*** című képére emlékeztet. Ebben a felfogásban a hazaszeretet nem elvont fogalom, hanem a szülőföldnek, ***a háznak,*** az otthonnak a szeretete. Annak a közösségnek a szeretete, amelynek, ha baj van, különbség nélkül tagjai és őrzői vagyunk.

Az ősbemutató, az *Isten csalétkei* Rákóczi életének olyan szakaszát dolgozza fel, amit a történettudomány néhány mondattal szokott elintézni. Ennek a tudománynak ugyanis csak olyan mértékben feladata a jellem vizsgálata, amennyiben az befolyásolja a történelmi eseményeket. Páskándi viszont színjátékában éppen Rákóczi életének a szabadságharcot megelőző korszakával foglalkozik, tehát az 1703-as „zászlóbontásig" terjedő időrel. A fiatal Rákóczi sorsának hányattatásai valóban érdekes és színes anyagot kínálnak egy történelmi jellem fordulatokban gazdag kialakulásához. Apja, I. Rákóczi Ferenc részt vett abban az arisztokrata összeesküvésben, amelynek leleplezése után kivégezték apósát, Zrínyi Pétert és több társát. Az anya, Zrínyi Ilona — férjének korai halála után — összeházasodott Thököly Imrével, aki a császáriakkal szembefordulva arra törekedett, hogy Észak-Magyarországon egy Béccsel szembenálló fejedelemséget teremtsen. II. Rákóczi Ferenc Zrínyi Ilona mellett végigélte Munkács várának két évig tartó legendás védelmét. Később a gyereket jezsuiták nevelték, hogy istenhez és császárhoz hű alattvalót faragjanak belőle. Fiatalon tervezett házasságát a bécsi udvar megakadályozta, Rákóczit Olaszországba küldték, és elhitették vele, hogy jegyese meghalt. A császár engedélye nélkül, titokban házasodott, akkor már másik választottjával, a hessen-rheinfelsi herceg lányával. Büntetésül Bécsben házi őrizetben tartották. Magyarországi birtokára visszatérve óvakodott mindenféle politikai tevékenységtől, annyira, hogy a Thököly-felkelés idején Bécsbe menekült. Gyávaságból vagy túlzott lojalitásból?... Ezt könnyebb eldönteni a drámaírónak, mint a történésznek. Vegyük hozzá, hogy eközben birtokait sokszor kifosztják, jobbágyait aljasul sanyargatják. „A pogány zsarnokságra hasonlított a császári katonaság eljárásmódja a pénz kicsikarásában, és ezt még csak tetézték a bűnök! A fizetésképtelenek feleségén ugyanis erőszakot követtek el (—) Másokat megkorbácsoltak, olykor némelyek meg is haltak korbácsolás közben."

Bécsben még ekkor is bíznak benne annyira, hogy visszaküldik Magyarországra, pedig Rákóczi szívesebben lenne valamelyik osztrák tartomány ura. Hazatérése után valahogyan betelik a pohár, és kapcsolatot próbál teremteni a franciákkal. De leveleit árulóra bízza. Letartóztatják és Bécsbe szállítják, ahol minden valószínűség szerint lefejezés vár rá.

Mindezt annak bizonyságául részleteztem, hogy II. Rákóczi Ferenc „előéletében" valóban megtalálható mindaz a lélektani rejtélyesség, ami egy igazi történelmi drámához nélkülözhetetlen. Páskándi tehát, mint mindig, ezúttal is jól választott... Kitűnően választott! Aztán elpackázta az egészet. Ha nem Páskándiról lenne szó, óvakodnék ilyen kíméletlenül fogalmazni. Akkor nyugodtan mellébeszélnék, kenném a szöveget ide-oda, ahogyan mifelénk szokás; elregélném Kőszeg városának szépségét; nem felejteném el, hogy még térzene is volt, de hát sokkal többre becsülöm Páskándi Gézát, mintsem hogy kezdőként pátyolgathatnám. Színművének első részében az előbb sorolt eseményeknek még illusztrációját sem kapjuk, hanem ehelyett dörgedelmes szólamokkal cifrázott életképeket a bécsi udvarhölgyek és uracsok bájolgásáról, a katonák gazságairól, a jobbágyok szenvedéseiről, Esze Tamás talpasainak igazságtevéséről, sőt még az is leábrázoltatik itten, hogy Rákóczi filozofikus hajlamú, művelt ember, aki állandóan valami könyvet szorít a kebeléhez. Attól már csak kínosabb az egész, hogy a különféle életképeket általában ugyanazok a színészek játsszák, akiknek a szerepek alakításánál is nehezebb és elismerésre méltóbb teljesítményük, hogy átlagban tízpercenként képesek átöltözni. A valódi tömegjelenetek és a színpadi látványosságok hiánya valószínűleg a lehetségesnél is erősebben éreztette a lassú kibontakozást. A drámai konfliktus csak az első rész végén érkezik, meglehetősen naiv módon: Rákóczi szembefordulása attól válik teljessé — már a börtönben —, hogy átteszik abba a cellába, amelyben annak idején Zrínyi és Frangepán várta a halált.

A második részben végre igazi Páskándi-drámát láthatunk, mert itt megjelenik az igazi hős: Lehmann Gottfried kapitány, aki élete árán megszökteti Rákóczit. Tulajdonképpen az ő tragédiája lehetett volna Páskándi igazi színműve, minden felesleges körítés és hosszadalmas felvezetés nélkül.

CSÁSZÁR ISTVÁN

Bánffy György és Borbáth Ottília

CZIKA LÁSZLÓ (MTI) FELVÉTELE

Richter

KÉT VÁRATLAN KONCERT BUDAPESTEN

Ma már tudjuk, Szvjatoszlav Richter, aki európai hangversenykörútja közben augusztus 3-án és 4-én zeneakadémiánk nagytermében is adott két koncertet, ezúttal Csajkovszkij és Rahmanyinov műveket játszott, hangszerének korszakos művésze. Az volt már harminc évvel ezelőtt is, amit azonban még nemigen tudott senki a Szovjetunión kívül. Sőt, művészi nagyságával még ott sem voltak teljesen tisztában.

Elmondható, nemzetközi pályája történetesen Magyarországon kezdődött. Harminc éve éppen, hogy a Magyar—Szovjet Baráti Társaság lelkes társadalmi munkásai jegyeket kínáltak egy szovjet vendég zongorahangversenyére, amelyet a Zeneakadémia Nagytermében készültek tartani. Az érdeklődés — ismeretlen névről lévén szó — mérsékelt volt. Aznap Diósgyőrött voltam, így hát szóba sem jöhetett, hogy jelen lehessek a hangversenyen.

Az ilyen nagy muzsikálás ereje és hatása kivételes — erről azóta többször meggyőződhettem. Zenei ítéletében megbízható hallgatótól telefont kaptam másnap, hogy ha olyan zongorázást akarok élvezni, amilyent még aligha, valamiként verekedjem fel magamat Budapestre, mert a zenekari után lesz a Szvjatoszlav Richter nevű zongoristának szólókoncertje is.

Így lett. Felverekedtem magam és beverekedtem magam a hangversenyre — mert a második iránt már ilyen mérvű volt az érdeklődés. És valóban olyan zongorajátéknak voltam a fültanúja, amilyent elfelejteni képtelenség (Musszorgszkij: ***Egy kiállítás képei)*** és amilyenről azóta koncertek és ismertté vált lemezek sokasága révén tudja a világ, hogy emberöltőnként is csak egyszer-egyszer csendül fel, kivételes egyéniségek játékában.

Azzal szerencséltetett az élet, hogy azóta viszonylag sokszor találkozhattam Richterrel — hivatalból, személyesen is. Egy ízben megtisztelt azzal, hogy moszkvai lakásán fogadott. Ez huszonöt éve történt, amikor operaházunk együttese bő opera- és hangversenyműsorral a szovjet fővárosban vendégszerepelt. Richter akkor ismerkedett meg jobban Bartók zenéjével és — maga mondotta így — beleszeretett. Azóta a Bartók-zongoraversenyműveknek is egyik legkiválóbb megszólaltatója az erre elhivatottak között. Erről néhány éve Magyarországon is meggyőződhettünk.

PÓLYA ZOLTÁN (MTI) FELVÉTELE

Embernek is kivételes és — ez egész lényéből, váratlanságokkal tele stílusából fakad — rendhagyó. Már nem először örvendeztet meg bennünket váratlanul egy-egy koncerttel. Így történt ezúttal is. Először csak egy hangversenyről volt szó. Elképzelhető az érdeklődés mértéke — ellenállhatatlan volt az ostrom a jegyekért. Megkérték: nem adna-e még egy koncertet. Adott. Kissé nevetséges hozzátenni, hogy milyen játékkal, milyen sikerrel. Zongorázása valahol az egzakt bírálhatóságon kívül helyezkedik el.

Remélhetőleg minél előbb szerez nekünk újabb hasonló koncertmeglepetést.

RAJK ANDRÁS

M.D.K.

Gombár Judit

"Balett-est Pécsett" cimmel ir kritikát Fábián Imre az előadásról, amelynek kosztümjeit tervezte a művész.
A lap fényképfelvételeken bemutatja a kosztümökben szereplő művészeket.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. jan. 29. IX. évf. 5. sz. 5. lap

Gombár Judit „jelmeztervező" 70k

A pécsi balett új műsorához tervezett kitűnő jelmezeket.

M. S. P.: A pécsi balett új műsora 8

NÉPSZABADSÁG 1965. febr. 10.

Gombár Judit M.D.K.

Az előadás jelemezi

Gábor István: Két Brecht dráma Pécsett

Magyar Nemzet 1964. december 13. 11.1.

.D.N.

Gombár J udit M.D.K.

Az előadás jelmezei

Flórián László: Huszévesek / Pécs /
Magyar Nemzet 1965. február 19. 4.1.

. . .

Gombár J udit M.D.K.

Az előadás jelmezei

Gábor István: N yár és füst Tenesse Williams szinmüvének bemutatója Pécsen

Magyar Nemzet 1965. március 9. 4.1.

.

M.D.K.

Gombár Judit

A Fővárosi Operettszinházban bemutatott, "Knock-out" c. musical előadásához tervezett kosztümjeit kiemeli Demeter Imre: "Rossz cim, jó szinház" c. kritikájában.

Élet és Irodalom, Bp. 1968. dec. 28.
XII. évf. 52. sz. 8. lap

Gombár Judit, jelmeztervező.

MDK

A szegedi Nemzeti Szinház által Hódmező-vásárhelyen előadott Németh-darabhoz a jelmezeket tervezte.

— : Németh László új drámája 7.

Népszabadság, Bp. 1970. febr. 7.

Gombár Judit

Jelmezek a Pécsi Balett előadásához.

Ceruzával.

Néprajz, 1965. febr. 3. 2. l.

M.D.K.

Gombár Judit

Gosztonyi János: "Európa elrablása" c. darabjához tervezett jelmezeket.
A Pécsi Nemzeti Szinház előadása.

Sándor Iván: Pécs - Európa elrablása. c. kritikája Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. nov. 17. V. évf. 46. sz. 27-28. l.

Gombár Judit, jelmeztervező — MDL

Decsényi János zenéjére komponált
Képtelen történet c. szatirikus balettjáték
jelmezeit tervezte.

Molnár G. Péter: Négy új balett bemutatója a
Pécsi Nemzeti Színházban 8. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. febr. 27.

M.D.K.

Gombár Judit

A pécsi szinház Eck Imre vezetésével egy Purcell balettet és három uj magyar táncjátékot mutat be, amelynek a jelmezeit tervezte a müvész.

Fábián Imre: Egy Purcell balett és 3 uj magyar táncjáték c. kritikája.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. márc. 23. VI. évf. 12. sz. 28-29. lap.

Gombár Judit M.D.K.

Az előadás jelmezei

Gábor István: Erkölcsös szerelem

Bemutató a Pécsi Nemzeti Szinházban

Magyar Nemzet 1963. április 23. 4.1.

Gombár Judit, jelmeztervező

Bartók fából faragott királyfijához a jelmezeket tervezte.

Szegedi szabadtéri játékok, 1964

Lózsy János: Két XX. századi remekmű bemutatója 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. aug. 2.

Gombár Judit, jelmeztervező MOH

Kállai István Komédiájához (József A. Színház) a jelmezeket tervezte.

Varga Mária: A csodabogár 7.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1967. jan. 5.

Gombár Judit M.D.K.

Az előadás jelmezei

Körtvélyes Géza: Don Juan a Szigetem
a Pécsi B allett vendégjátéka

Magyar Nemzet 1966. junius 5. 4.l.

Gombér Judit M.D.K.

Az előadás jelszava:

Kértvéljes Géza: Don Juan a Zrínyiben
a Pécsi B ollett vendégjátéka

Nagyvárad Nemzeti 1966. június 5. 4.J.

Gombár Judit M.D.K.

Az előadás jelmezei

Sós Endre: A csodabogár,
Kállai István komédiája a József Attila Színházban

Magyar Nemzet 1966. dec. 21. 4.1.

Gombár Judit M.D.K.

Az előadás jelmezei

_-i-s/ Amig összeszoknak
Bemutató a Madách Kamaraszinházban

Magyar Nemzet 1966. okt. 23. 21 12. 1.

M.D.K.

Gombár Judit

A Madách Kamara Szinházban bemutatott
Tennessee Williams: "Amig összeszoknak" c.
darabjának előadásához tervezett kosztümöket

Sándor Iván: "Amig összeszoknak" c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. okt. 28.
X. évf. 43. sz. 9-lo lap

.I.S.L.

M.D.K.

Gombár Judit

Illés Jenő: "A csodabogár" cimmel közölt kritikájában megdicséri a müvész diszleteit, amelyeket Kállai István fenti c. komédiájához tervezett.
József Attila Szinház előadása.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. dec. 23.
X. évf. 51. sz. 7-8. lap

M.D.K.

Gombár Judit

Geszti Pál: "Szinház" c. rovatban ir Vészi Endre: "Ember a szék alatt" c. vigjátékáról és kritikájában igen magasra értékeli a művész jelmezeit.
Pécsi Nemzeti Szinház előadása.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. január 28.
X. évf. 4. sz. 14. lap

M.D.K.

Gombár Judit

James Baldwin: "Ének Charlie urért" c. drámájának a pécsi Nemzeti Szinházban bemutatott előadásához tervezett jelmezeket.

"Krónika" c. rovat hiradása.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. febr. 18.
X. évf. 7. sz. 24. lap

M.D.K.

Gombár Judit

James Baldwin: "Ennek Charlie urért" c. drámájának a pécsi Nemzeti Szinházban bemutatott előadásához tervezett jelmezeket.

"Krónika" c. rovat hiradása.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1966. febr. 18.
X. évf. 7. sz. 24. lap

M.D.K.

Gombár Judit

A Pécsi Balettegyüttes vendégjátéka során három balettmüvet mutatott be: Gonda János: "Székek", Antonio Vivaldi zenéjére: "Ballo contertante" és Karinthy Frigyes: "Cirkusz" c. novellája nyomán készült balettelőadás kosztümjeit tervezte a müvész.

Fábián Imre: "Balettbemutatók" c. kritikája
X. évf. 22. sz. 8-9. lap
Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. junius 3.

Gombár Judit, jelmeztervező

MTI

A Pécsi Balett margitszigeti előadásához a jelmezeket tervezte.

M. Gy. P.: Don Juan

4

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. júl. 6.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1966 JÚL 5
1021
Kedd, 1966. július 5.

Don Juan a Szigeten

A Pécsi Balett vendégjátéka

Anélkül, hogy elkomolykodnánk a dolgot, azt hiszem, kétféleképp lehet közeledni ehhez a produkcióhoz. Egyfelől igaz, hogy ez a *Don Juan* elsősorban könnyű nyári szórakozás, annak kell venni, ami. Másfelől ennél többről is szó van, mert *Eck* Imre ez alkalommal vállalkozott először többfelvonásos táncjáték megkomponálására — méghozzá a hagyományos értelemben vett jellem- és cselekményábrázolás útján, jól érthetően és humorral, sok jó tánccal és egyéni (illetve kölcsönvett) ötletekkel.

Lehetséges az is, hogy ez a vállalkozása olyan újabb művek stúdiumának is tekinthető, amelyek más eszközökkel építkeznek majd, mint az eddigi Eck-balettek. Talán ebből is fakad az a felemásság, amely erre a hosszadalmas szabadtéri látványosságra rányomja bélyegét.

De miről is szól ez az újabb *Don Juan*-verzió, mit akart vele a koreográfus elmondani? A látottak szerint, úgy hiszem azt, hogy ami itt történik, nem kell komolyan venni. Ez a balett csupán játék a témával, a sokszor feldolgozott történéssel és figurákkal, amelyek fölött elfutott az idő — bár Don Juan és a donjuanság maga örök, mert koronként újrateremtődik.

Ha valóban erről van szó, mindez sokhelyütt — főleg a legjobban sikerült második felvonásban — találó és mulatságos módon jelenik meg, s elhihetővé teszi a korváltó mozzanatokat is (például azt, hogy a korabeli kosztüm alatt mai ruha van, az apácák biciklin karikáznak be stb.). A nagy tánckettősök közül Donna Elvira szélsebes meghódítása emelkedik ki, s általában jól sikerültek a darab neoklasszikus és karaktertáncai. Azt hiszem, ezek mutatják a koreográfus várható továbbfejlődésének irányát is.

A múlt és jelen összemontírozása azonban nem mindenütt sikerült. Az első felvonásban Don Juan mai luxusautóval érkezik, s a párbajban azzal üti el Donna Anna karddal hadakozó apját. Ez az ötlet első pillantásra hatásos, de időt és gondolatot jelző funkciója nem folytatódik, hiszen ezek után jelmezekben és kellékekben (ló, postakocsi) ismét visszatáncolunk a történelmi időkbe. (Indokolatlan az is, hogy Eck kedvelt — s ezúttal erőtlenebb — jó és rossz Én-jei önállósulva összeakaszkodnak a parasztokkal.)

De ami talán a legfontosabb: az egész játékot jelentősen rövidíteni kellene és tempóját is meggyorsítani, akár még egyes táncok megnyújtása árán is. A darab vége viszont drámai erősítésre szorul, mert Don Juan elpusztítására már csak statikus szobormásolatok maradnak, s ez csökkenti a feszültséget.

A számukra szokatlanabb szerepkörben *Tóth* Sándor (Don Juan), *Heténvi* János (Leporello), *Uhrik* Dóra (Donna Elvira), *Fodor* Antal (minisztráns fiú), *Végvári* Zsuzsa (Zerlina), *Handel* Edit (Donna Anna), és *Debreczeni* István (Don Ottavio) jó alakítást nyújtottak. Az ismerősebb mozgásszférában — Don Juan jó és rossz Énje szerepeiben — *Aradi* Mária, *Bretus* Mária, *Árva* Eszter és *Stimácz* Gabriella táncának tapsolhatunk.

A zenei összeállítás, amely felhasználja Gluck több más művének részleteit is, *Székely* András ízléses munkája. A mutatós jelmezeket *Gombár* Judit, a díszleteket *Fülöp* Zoltán tervezte. A MÁV Szimfonikus Zenekart *Lehel* György vezényelte.

Körtvélyes Géza

„Cégünk rekl

A budai Fény utca, amelyben huszonöt éve lakom, nevét a fénytől vette, amelyet a Ganz Villamossági Gyár áraszt igen sok évtized óta.

A gyár története szerint az 1880-as évek első izzólámpa rendelői a többi közt ezek voltak: Protopopescu magánzó lakása, Bukarestben, 30 izzólámpa. Baskirov E. és fiai gőzmalma, Nizsnij-Novgorodban, 100 izzólámpa. A turini kiállítás hangversenyterme, 17 izzólámpa.

Az 1890-es esztendők idején Zipernowsky Károly ívlámpái világítottak a római utcán. Ez a különös ember már végzett gyógyszerész volt Kecskeméten, de nem elégítette ki őt e pálya, kitanult mérnöknek s a Ganz Villamossági Gyárban folytatta világhírű elektrotechnikai kísérleteit.

Az ő fénye is világít a Fény utcában.

Meg olyan feltalálóké, mint Kandó Kálmán, Déri Miksa, Bláthy Ottó.

Kicsi ez a Fény utca, de igen nagy a világossága. Ez a gyár építette Bécs, Róma, Párizs, Cordoba, Zürich, a régi Szentpétervár, Moszkva, Monte Carlo, Montevideo, Melbourne, Stockholm *első* villamos erőműveit.

Turbogenerátorai eljutottak Konstantinápolyba, Palermóba, Buenos Airesbe, Szczeczinbe, Moszkvába, a Brianszki Erőműhöz, Varsóba, még az egyiptomi El-Tabbinba is.

Még járnak, dolgoznak Ganz bányamozdonyok Ausztráliában.

S hogy maradjunk idehaza, a Ganz új szilícium-egyenirányítós villamos mozdonyai járnak szerte Magyarországon.

A világosságot, a fényt, a gyorsaságot, a sebességet emberek teremtik, én az embert, a névtelen sokaságot keresem az alkotások mögött.

— Mondjanak nekem valakit azok közül, akik igen ré-

len oldal lenne foglalt, miután hatvannégy év alatt csak egyetlen munkahelye volt.

Van valami időtlen, konok és gyönyörű állandóság benne.

— Ötvennégy éve lakom a Csaba utca 6-ban.

Ötvenöt esztendeje nős, feleségét copfos kislány korában ismerte meg.

— A gyárba 1902. szeptember 27-én léptem be. Éppen péntek volt, s meg volt dagadva az egyik fogam.

— Mindenre emlékezik?

— Én mindenre emlékszem.

Szülei ligeti lakásáról járt be gyalog. A Margit-hídon két krajcár volt a hídvám. Arra is emlékezik, hogy sokszor nem volt még két krajcár sem nála. A hídőr átadta neki a bilétát, s másnap két krajcár helyett négyet fizetett. Azt is tudja, hogy csak Buda felé volt hídvám. Visszafelé ingyen ment az ember.

— Hányszor mulasztott hatvannégy év alatt?

— Egyszer nem mentem be.

— Bejárt az ostrom alatt is?

— Ágyútűzben is. Mindig. Én is ott voltam, mikor a gépeket kiástuk a romok közül. Nem lehetett olyan pergőtűz, hogy én be ne mentem volna. Meg aztán a lovak is érdekeltek.

— Miféle lovak?

— Öcsém két lova a harcok idején a gyárban maradt. Egy nap eltűntek. »Mi lett a lovakkal?« — kérdeztem azt a sok embert, aki a harcok idején a gyárba szorult.

A földre néztek. A lovak elfogytak.

2

A munkások világa kedves világ. Meghitt világ. Más világot elképzelni nem tud.

Régi BESZKÁRT-kocsivezetők, Ganz-munkások, vidéki vasutasok, a szabadsághegyi Fogaskerekű emberei előre

MDK

Gombár Judit, jelmeztervező

A Nepszdi Nemzeti Színház
Giraudoux - előadásához
a jelmezeket tervezte.

M. Gy. P.: Párizs bolondja 7.

Népszabadság, Bp. 1970. okt. 19.

MDK

Gombár Judit, jelmeztervező

Madách drámájának tegedi előadásához a jelmezeket tervezte.

Koltai Tamás: Mária Királynő 7.

Népszabadság, Bp. 1971. jan. 5.

Gombár Judit

Feuer Mária: "Nem ellene – érte." c. kritikájában kiemeli a Pécsi Balett 10 éves fennállásának megünneplésére bemutatott előadás-sorozathoz készitett jelmezeit.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. május 23.
XIV. évf. 21. sz. 12. lap

Gombár Judit

Kálnai: A csodabogár i komédiájának jelmezeit tervezte a Fársy Attila kinházban (emlitve)

Nyomva 1967 jan. 10. 2 old.

Gombár Judit

A tűz balladája c. előadás jelmezeit tervezte a Bartók gyermek miyadon (emlitve)

Nepnava 1967 II. 10 2 old.

Gombás Judit

Williams: Amy ömeszoknak
c. darab jelmezeit tervezte
a Kis hadódi fiúkórban
(emlitve)

Nyugva 1966 nov. 9. 2 old

Gombár Judit
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR NEMZET
1967 AUG 1

Kedd, 1967. augusztus 1.

1021

Bécsi est

A Pécsi Balett a Szigeten

A LEGTERMÉKENYEBB ÉS LEGINKÁBB VÁLLALKOZÓ KEDVŰ koreográfusunk *Eck* Imre, akinek még nyárra is futja erejéből, pedig a színházi évadban majd mindig kirukkol valamivel. Jó dolog ez a termékenység, még akkor is, ha a sok sikeres mű mellett nagyobb számban kerülhetnek ki alkotóműhelyéből gyengébb, esetleg csak többé-kevésbé megmunkált darabok is.

Innét adódó egyenetlenség jellemzi idei szabadtéri produkciójának színvonalát, amelyet együttese *Bécsi est* címmel játszott el a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon. A műsorban Haydn, Brahms és Alban Berg egy-egy műve követte egymást, s ez a zenei összeállítás nemcsak rokonszenves és hatásos, hanem Eck igényes zenei érdeklődésének állandó mozgékonyságát és további gazdagodását bizonyítja. Különösen örvendetes volt hallani Berg nálunk még nem játszott, izgalmasan szép *Lulu szvitjét*, *Sándor* János és a műsort kísérő *MÁV Szimfonikusok* színvonalas előadásában.

A KOREOGRÁFUSI TELJESÍTMÉNY tekintetében, eredményessége, szerintem, fokozatosan csökkent. Mintha Eck menetközben kifulladt volna, s így a műsort záró, balett-tragédiának jelzett *Lulu* esetében már csak vázlatszerű balettponyvát kerekített (a Wedeking-drámák cselekménye nyomán) az operából készült szvithez.

Látványban itt minden odavetett, karakterek nincsenek és nem is lehetnek, csak véres események, amelyek azonban valójában nem izgalmasak, viszont a szándéktól függetlenül is Alban Berg művéről ferde, s részben érthetetlen képet nyújtanak. Az oldalt felállított panoptikum és a drámai cselekmény összekapcsolása didaktikusan primitív, a táncjáték mozdulati megoldása sem eléggé igényes, változatos és kidolgozott. Ez a színpadi verzió méltatlan a nagyszerű muzsika érzelmi telítettségéhez és drámaiságához, és Eck Imre értékes koreográfiai munkásságához is.

ROMANTIKUS BALETT — fűzi hozzá a plakát a Brahms *Szerenád* (A-dúr) balettváltozatához, ám ez a stílusjelző kevés támpontot ad a műsor közepén elhelyezkedő táncjátékhoz. A koreográfus-rendező nyilván a gomolygó, romantikus érzelmek kibontására és egyfajta konkretizálására törekedhetett, de táncait és táncosait, nem tudni miért, ó-egyiptomi (vagy épp krétai?) hatású kosztümök sehol sincs világába utalta. Mintha elválás, reménytelen vágyódás, majd valamiféle öröm jelennék meg a színpadon, inkább egyidőben, mint együtt a zenével.

Azt hiszem, ismét a muzsika szélsőségesen szabad értelmezésének problémájával kerültünk szembe — anélkül, hogy amit látunk, meggyőző erejével magával ragadna a rendezői felfogás és mondanivaló irányába. A koreográfia többnyire statikus, s egy nagy és szép kettős kivételével nem eléggé szárnyaló, pedig a zene erre ösztönözhetné.

LEGSIKERÜLTEBB ALKOTÁSA az egész estnek a műsornyitó Haydn *Katona szimfónia* (G-dúr) balett-megoldása volt, amely úgy tetszik, Eck egyik legkiegyensúlyozottabb, zeneileg és stílusában is tiszta, töretlenül végigvitt darabja. A koreográfia klasszikus hangvételű, szellemes és leleményes; találó formai motívumokkal, kettős-hármas és csoport-táncokkal építkezik, amelyek közül különösen a harmadik tétel ihletetten szép *pas de deux*-je és a negyedik ötletes-hangulatos csoport mozgatása ragadott magával.

S ami elgondolkoztató: az ezerszer látott klasszikus mozgásanyag, amikor helyére kerül, mert tánc- és zenei funkciót kap, sokkal kevésbé hat konvencionálisnak, ismétlőnek, mint az új vagy újszerű, esetleg extrém mozgásötletek. Ez mutatkozik meg a Haydn- és Berg-balett egymáshoz való viszonyában és csak örülhetünk annak, hogy Eck Imre a klasszikus mozgáskincset a Haydn muzsikánál ilyen magától értetődő közvetlenséggel és biztonsággal használta fel.

KÜLÖN KELL SZÓLNI ezután *Gombár* Judit kosztümjeiről. Gombárnak szabadon szárnyaló fantáziájú, stílusos, az összhatást gazdagító, sőt sokszor inspiráló jelmeztervei vannak. Ezúttal azonban tervei, azt hiszem, elhibázottak. A *Katona szimfoniában* teljesen elütnek a zene és tánc természetesnek ható együttesétől, és ez az »önállósulás« részben a Brahms-műnél is érződik. (Különösen egyes fejdíszek hatottak zavaróan.) — Az ízlésesen tartózkodó díszleteket *Fülöp* Zoltán tervezte.

Befejezésül essék szó a táncosok produkciójáról is. A *Lulu* inkább játékfeladatok elé állította őket, s ebben az együttes tagjai közismerten erősek. Ezen belül a címszereplő *Uhrik* Dóra és dr. Schön szerepében *Tóth* Sándor alakítása kiemelkedő, és tetszett (az értelmetlenül huszár-ruhába öltöztetett) *Handel* Edit finom játéka is. A Brahms *Szerenádban* messze kiemelkedett *Aradi* Mária tánca, a Haydn-szimfóniában pedig *Csifó* Ferenc és *Árva* Eszter. Meg kell azt is említeni, hogy a klasszikus tisztaság, biztonság és pontosság terén az összteljesítményben sok mindent lehetne kifogásolni; ezt talán a nyár rovására is írhatjuk.

A Haydn-művet *Nagy* Ferenc, a Brahms *Szerenádot* *Pál* Tamás vezényelte; Lulu dalát *Sziklai* Erika énekelte.

Körtvélyes Géza

Vita a Baross téri feli

Reischl Antal: „A tervezett felüljáró építés

Megkezdődött hétfő reggel a Baross tér átépítése. Ennek részletes terveiről számolt be a Magyar Nemzet egyik legutóbbi cikke, amely a tér forgalmi rendjének változásáról és az építés egyes munkálatairól adott képet az olvasónak. Szerepelt a cikkben egy olyan részlet, amely élénken foglalkoztatja a főváros lakosságát. Ez így szól: »... *közúti felüljáró segíti a közlekedést a Rottenbiller utca—Mező Imre út vonalában, áthidalva a Rákóczi utat...*« Mérnökök, közgazdászok, művezetők, munkások, olvasók kérdezték: »*Jó lesz-e, ha a Baross térre hidat építenek?*«

Rontja a városképet

Így tették fel a kérdést az egyik lágymányosi nagyüzemben, majd Angyalföldön. A kérdésből mindkét helyen *aggodalom csendült ki* és a továbbiakból a városszeretet, a féltés és az a vélemény: *nem szabad a főváros egyik legszebb útvonalát, a Rákóczi utat és mögötte a Keleti pályaudvar homlokzatát elcsúfítani közúti felüljáróval.*

Hogyan vélekedik erről *az építész, a városrendező?* Milyen álláspontot foglalt el *a Magyar Építőművészek Szövetsége*, az MTESZ érdekelt tagegyesületének, a Közlekedéstudományi Egyesületnek és az Építőipari Tudományos Egyesületnek az építési, közlekedési, városfejlesztési, városrendezési kérdésekkel komplexen foglalkozó szakbizottsága?

Napjaink egyik helyes törekvése, hogy a társadalmi szervezetek szerepe növekedjék, a demokratizmus szélesedjék, *minél többen szóljanak hozzá olyan javaslatok, tervek kialakításához*, amelyeknek célja a társadalom előrehaladásának szolgálata.

Közlekedési gond

A műszaki közvélemény megkérdezése nélkül foglalkoztak eddig a Baross téri közúti felüljáró építésére vonatkozó javaslattal. Az említett társadalmi egyesületekben dolgozó szakembereket még nem hallgatták meg. Ezt helyre kell hozni, és helyre is lehet hozni.

— A közvélemény, a közlekedési szakemberek, a városrendező mérnökök, építészek széles tábora teljes mértékben egyetért azzal, hogy *a Baross tér rendezésére szükség van* — mondotta munkatársunknak dr. *Reischl* Antal, a Budapesti Műszaki Egyetem tanszékvezető tanára, a fővárosi tanács városfejlesztési állandó bizottságának elnöke. Azért kerestük fel Reischl professzort, hogy két minőségben, úgy is, mint *az állandó bizottság vezetője* és úgy is, mint a *Magyar Építőművészek Szövetségének elnöke*, mondja el véleményét a közvéleményben visszatetszést keltett közúti felüljáróról.

főváros az utóbbi tíz évben jelentős fejlődésen ment át. A Kiskörút, a Nagykörút, a számozott főközlekedési útvonalak becsatlakozása, a Rákóczi út árkádosítása, a fő útvonalak portálcseréje folytán Budapest arculata tovább szépült és mindenki, aki szereti a fővárost, örül ennek a lendületes fejlődésnek.

— Helyes az is, hogy a növekvő forgalom érdekében megépült az Astoria aluljáró, az EMKE aluljáró, most pedig a Baross tér átépítése is napirendre került. Mindez összefügg a földalatti vasút építésével — noha erről általában nem esik szó — és az utazó ezres tömegek részére ezeken a forgalmi csomópontokon épülnek megállók, átszálló helyek. Örvendetes, hogy az egyik legforgalmasabb csomóponton, a Baross téren, a földalatti vasút építésének előrehaladása kapcsán új forgalmi rend alakul ki. Itt *a közúti forgalmat zavartalanná kell tenni.* Ezt hangsúlyoztam az említett ülésen is, amely később határozatot hozott. Nem vonom kétségbe a közlekedési szakemberek álláspontját, a közlekedési probléma megoldásának fontosságát, de *a tervezett felüljáró megépítésével nem értek egyet.* Ellene vagyok annak, hogy a Rottenbiller utca és a Mező Imre út között közúti felüljáró építésére kerüljön sor. Én tisztelettben tartom a közlekedési szakemberek álláspontját, de ugyanennyire szeretném, ha a városfejlesztési szakember véleményére is ilyen mértékben tekintettel lennének.

Moszkva, Stockholm példája

— Az európai kontinens két világvárosa, Moszkva és Stockholm példájára szeretnék hivatkozni, ahol az úgynevezett szintbeni keresztezések megszüntetését *nem felüljáróval, hanem aluljáróval* oldják meg. Moszkvában elsősorban a Gorkij és a Kalinyin sugárúton, valamint a hozzájuk kapcsolódó főútvonalak alatt mindenütt aluljáróval csatlakoztatják be a keresztező utak forgalmát. Véleményem szerint *a Rottenbiller utca és a Mező Imre út között nem felüljárót kell építeni, hanem aluljárót*, tehát az úttestet a Baross tér szintje alá kell süllyeszteni.

— A tervezett felüljáró építése ellen foglalok állást több okból. *A városképet nagy mértékben rontja ez a magas vezetésű pályatest.* A felüljáró — a Nagykörút felől nézve — a *Keleti pályaudvar homlokzatát kettévágja. A Rottenbiller utcát sikátorrá változtatná a tervezett felüljáró.*

— Amennyire szép az Erzsébet-híd lejárója a Döbrentei téren és az egész műtárgy a budai oldalon a zöld környezettel, valamint a távolabb elhelyezkedő lakóházakkal *ar*

Gombár Judit, jelmeztervező

a pécsi Szabadtéri Tánciszín

előadásának a jelmezeit tervezte

Todor Lajos: Romeo és Júlia 2.

Esti Hirlap, Bp. 1980. júl. 12.

Gombár Judit, dínlet és jelmezkrező

Markó Iván: Jón a cirkusz! c. balettjének dínleteit és jelmezeit tervezte

Koltai Tamás: Hátha

12.

Élet és Irodalom Bp. 1984. dec. 14. XXVIII/50

Gombár Judit, jelmez és díszlettervező

a Győri Bolett műsorainak a jelmezeit és díszleteit tervezi.

Molnár Gál Péter: Tömegrúnház 13

Élet és Irodalom, Bp. 1983 júl. 29 XXVII/30

Gombárd Márton

ács Kolozsvárott 1803-ban

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk

Erdélyben, Bukarest, 1970.

293 l.

V. Gombár Klára

a szekszárdi művelődési központ tervezésének egyik építész- munkatársa.

t.e.: Művelődési központ, Szekszárd, - Magyar Építőművészet, 1970. 5.sz. 20-27. l.

Gombár Mária, múzeológus

TIT Tarkalvezetés.

aug. 4. Nagybányai festészet.

Vezeti: Gombár Mária

Magyar Nemzeti Galéria,

1985. júl., aug.

H. Gombár Mária

Rendezvénynaptár

TIT tárlatvezetés

21. vasárnap

9.30 A tájképfestészet fejlődése a XIX. században

10.30 Ferenczy Károly művészete

Vezető: H. Gombár Mária

A Magyar Nemzeti Galéria Programja, 1982. Február

Gombár Olga

Ruha modell tervek.
(repro)

— : Szinházi és hangversenyszezon.
Nők Lapja, 1978. december 30 - 18. lap

Gombár Olga
divattervező

Az őszi divatbemutató egyik
terveője a művésznő.

L. M.: Kösztüm őszre, télre.
Tükör, 1974. okt. 22. – 19 lap.

Gombár Olga
divattervező

Gombár Olga divattervező
modelljeit bemutattiak.

f. b.: Tavasni divat előretes.
Nők Lapja, 1877. február 5 - 18 old.

Gombár Judit, jelmez tervező és díszlettervező

a Győri Balett jelmez és díszlettervezője

Deme Tomás: Tabuk, fétisek, kézfogásterápia 13.

Élet és Irodalom Bp. 1983. jan. 21. XXVII/3

Gombár Judit, jelmeztervező

megemlíthe.

13.

Hanos Erzsi: A Béjart-együttestől a győri balettig

Népszabadság, Bp. 1981 jún. 21

Gombár Judit, jelmeztervező

az Operaház felújított színpadának (Hoffmann
meséi)

a jelmezeit tervezte

7

Albert Tibor: Hoffmann meséi – Kamaraopera

Népszabadság Bp. 1981 jún. 19

Gombai Judit, jelmeztervező

az Erkel Színház előadásainak

a jelmezeit tervezte

Iodot Lajos: Hoffmann mesél

Esti Hírlap, Bp. 1981. május 15

2.

MDK

Gombár Judit díszlet- és jelmeztervező

A 25. Színházban bemutatott drámához a díszleteket és a jelmezeket tervezte.

Molnár G. Péter: Tor 6 igaztalan halála

7.

Népszabadság, 13/II. 1971. március 2.

Gombár Judit, jelmeztervező MUK

Illyés Gyulának Pécsett bemutatott vígjátékához a jelmezeket tervezte.

Héra Zoltán: Kicsúfolt bölcsek 7.

Népszabadság, Bp. 1971. márc. 27.

Gombár Judit

Albert István: "Sarolta" cimmel közölt kritikájában kiemeli a müvész kosztümjeit, melyek Erkel Ferenc: "Sarolta" c. vigoperájához készültek.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. febr. 27.
XV. évf. 9. sz. 8. lap

Gombár Judit kosztümtervező művész

Kroó György: "Kelj fel és járj" cimmel ir Szokolay Sándor uj szinpadi müvéről, melyet "Az áldozat" cimmel a Magyar Állami Operaház mutatott be.
Az oratórikus baletthez tervezett kosztümöket dicsérettel emliti meg a kritika.

Élet és Iordalom, Bp. 1971. nov. 2o.
XV. évf. 47. sz. 13. lap

Gombár Judit

A Szegedi Nemzeti Szinház előadásához tervezett "fantáziadus jelmezeiben kelnek életre a Chaillot negyed különc figurái" -irja Demeter Imre: "Évadnyitás Szegeden és Kecskeméten" c. beszámolójában, mely Giraudoux: Páris bolondja c. darabjáról szól.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1970. okt. 17.
XIV. évf. 42. sz. 12-13. lap

Gombár Judit, jelmeztervező

MDK

A Pécsett bemutatott Illyés-műhöz

a jelmezeket tervezte.

Fenczik Flóra: Bölcsek a fán 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. márc. 19.

Gombár Judit

Gluck: Don Juan-jának jelmezeit tervezte a nazgitnigeti szabadtéri kirgadon (emlitve)

Néprava 1966 VI. 30 2 old.

MDK

Gombár Judit jelmeztervező-

A pécsi kritika elismerően méltatta a Pécsi Balett előadását s Gombár Judit kosztümterveit.

Dezsi Tamás: Balett Sopianae 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jún. 1.

M.D.K.

Gombár Edit

Fábián Imre: „Bécsi-est" cimmel irott kritikájában kiemeli a müvész által tervezett jelmezeket a Margitszigeti Szinpadon bemutatott Brahms-szerenád és a Haydn-balett előadásokhoz.
Lap bemutatja a szereplők bemutatásával a jelmezeket.
Fényképfelvételek.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. juli. 28.
XI. évf. 3o. sz. 4-5. lap

Gombás Judit, jelmeztervező MDK

A Pécsi Balett új műsorához

a jelmezeket tervezte.

Csizmadik György: Két hal tehetetlenül vergődik 2.

ESTI HIRLAP

Bp. 1962. dec. 22.

Gombás Judit, jelmeztervező

A pécsi Nemzeti Színház bemutatójára a jelmezeket tervezte.

M. G. P.: Négy egyfelvonásos balett 8.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. jan. 29.

M.D.K.

Gombár Judit

Tervezi a Pécsi Balett számára a kosztümöket a "Csodálatos mandarin" előadásához, amely Szinetár Miklós rendezésében filmre kerül a televizió részére.

Ember Mária: "Kétség és remény között" c. Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. dec. 8. XI. évf. 49. sz. 8. lap

MDK

Gombár Judit, jelmeztervező

A Pécsi Balett előadásához (Margitszigeti Színpad) tervezett jelmezeket.

M. S. P.: Pécsi est

7

NÉPSZABADSÁG Bp., 1967. aug. 3.

M.D.K.

Gombár Judit

Az előadás jelmezei

Gábor István : Ember a szék alatt

Uj magyar komédia a Pécsi Nemzeti Szinházban
Magyar Nemzet 1966. febr.
5. 4 . 1.

. . .

Gombár Judit

Az előadás jelmezei

Gábor István : Ember a szék alatt

Új magyar komédia a Pécsi N emzeti Színházban

S. A . I.

Gombár J udit

M.D.K.

Az előadás jelmezei

Gábor István: Jenufa Janácek operája Pécsett

Magyar Nemzet 1966. márc. 25. 4.l.

Gombár Judit, jelmeztervező M. Dk

A Madách Kamaraszínházban bemutatott Tennessee Williams-komédiához a jelmezeket tervezte.

Vargu Mária: Amíg összeszoknak 7.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. nov. 18.

Gombár tudít

Vészi Endre: Ember a nék alatt c.
ninmüvének jelmezeit tervezte a
~~[illegible]~~ pécsi ninházban

Nézmova 1966 tek. 3

M.D.K.

Gombár Judit

A Pécsi Nemzeti Szinház előadásában mutatták be Claudio Monteverdi: "Könyörtelenek bálja" és Gian Carlo Menotti: "A médium" c. operáját. Az előadásokhoz tervezett jelmezeket a müvész.

Fábián Imre: Pécsi operabemutatók c. kritikája Film Szinház Muzsika, Bp. 1963. juni. 14. VII. évf. 24. sz. 15. lap.

Gombár Judit

"Szinházi esték Pécsett" cimmel Szekrényesy Julia a pécsi Nemzeti Szinház két bemutató előadásáról számol be.
Hernádi Gyula: "Bajcsy-Zsilinszky Endre" c. drámájához a szinpadképeket Jánosa Lajos, a kosztümöket Vágó Nelly tervezte.
Alfréd Jarry: "Übü király" c. darabjának diszleteit Najmányi László, jelmezeit Gombár Judit készitette.
A kritika mindkét előadás szinpadképeit és kosztümjeit kiemeli.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. május 21.
XXI. évf. 21. sz. 13. lap.

Gombár Judit

Gombár Judit, aki másfél
évtizede tervez jelmezeket a
Pécsi Balett és Operaház elő-a-
dásaihoz Brüsszelbe utazott.

Hozzáth Tamás: Béjart magyar díszlettervezője.
Tükör, 1977. október 9 - 30. lap.

Gombár Judit

Gombár Judit Maurice
Béjart meghívására Brüs-
szelbe utazott, hogy a világ-
hírű együttes számára hos-
tümöket készítsen.

Horváth Tamás: Béjart magyar dekoratőrnője.
Tükör, 1977. október 9 - 30. lap.

Gombár Judit, jelmez és díszlett ervező

Béjart balettjéhez a jelmezeket és díszleteket tervezi.

2.

(K.): Új szerepek Béjart-nál

Esti Hirlap, Bp. 1977. dec. 20

Gombár Judit, jelmeztervező és díszlettervező

a Népszínház előadásának a díszleteit tervezte.

Kinek ajánlja? Petrik József a Hétköznapi csodát 14.

Népszabadság. Bp. 1978. jan. 29.

Gombár Judit, jelmezkevező

A Salome előadásához a jelmezeket tervezte.

Vitányi Iván: Pécsi nyári színház 197-800.

Jelenben Pécs 1978. szept. XXI/9

Pécsi

Gombár Judit, jelmeztervező

L: Csikós Attila

7

Vitányi Iván: Új magyar balettek az Erkel színházban

Népszabadság, Bp. 1978 jún. 17.

Gombár Judit, jelmeztervező

Bárdos Pál: Kriněk c. darabjához a jelmezeket tervezte.

Kiss Lajos: Irodalom, színház, drámai erő 91-92.

TISZATÁJ. Szeged, 1972. május XXVI/5.

Gombár Judit, jelmeztervező

Az Ábáltozások c. balettben a jelmezeket tervezte.

(Kristóf): Cridius az Operaházban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. jún. 19.

Gombár Judit, jelmeztervező

A balettek fehérben jelmezeit tervezte. (A Pécsi Balett műsora.)

— : (— szöveg — fénykép —) 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. ápr. 12.

Gombár Judit, jelmeztervező

A Scherezáde jelmezeit tervezte.

– Harangozó-balettek

2.

ESTI HIRLAP, B. v. 1974. okt. 19.

Gombár Judit, jelmeztervező

A Pécsi balett idei három
műsorához kéníti a jelmezeket.

F. D.: Gazdag műsor Pécsett 2.

ESTI HIRLAP Bp. 1974. szept. 16.

Gombár Judit, jelmeztervező

Az előadásra a jelmezeket tervezte.

↓

—: Budapesten a Pécsi Balett 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. ápr. 5.

Gombár Judit, jelmezkerező

L. Csikós Attila

Kristóf Károly: Balett Radnóti költeményeiből

2.

Esti Hírlap Bp. 1978 ápr. 22.

Gombár Judit, díszlet és jelmez kreező

a Józsefvárosi Kinhóz előadásához a

dínleteket és jelmezeket kreezte.

Hajdu Ráfis Gábor: Rómeó és Júlia 7.

Népszabadság, Bp. 1978 szept. 22.

Gombár Judit, jelmeztervező

az Állami Operaház előadásához

a jelmezeket Tervezte

– Monteverdi-terven felül.

2

Esti Hirlap, 8p.1978 szept. 19-

GOMBÁR JUDIT 3

— A négy új magyar balett, melynek zenéjét Dohnányi Ernő, Lajtha László, Lendvai Kamilló és a fiatal Székely Iván szerezte, más-más karakterű, s a négy koreográfus — Seregi László, Eck Imre, Barkóczy Sándor és Fodor Antal — természetesen más-más jellegű koreográfiát tervezett hozzá. Nem volt túl nehéz és túlságosan összetett a feladat?

Magyar Hirlap 1
Kenessei A:Össz

— A koreográfusok elég önállóan hagytak dolgozni, velem akkor lehet jól együttműködni, ha elmondják, mit akarnak kifejezni kompozíciójukkal, nem pedig akkor, ha azt közlik, milyen jelmezt szeretnének. Ezt ők is tudják, ezért sikerült időben elkészülnöm a négy darabhoz való 170 jelmez tervével még januárban. Most már a megvalósítás után csak apróbb változtatások-

Gombár Judit, díszlettervező

a József-városi Szinház előadásáról

a díszletet tervezte

Tarján Tamás. Shakespeare: Rómeó és Júlia 25-26

Kritika, Bp. 1978 nov. 78/11

Gombár Judit, jelmeztervező

a Várszínház előadásának a

jelmezeit tervezte.

2.

Bernáth Lánló: Doktor Faustus.

Esti Hirlap, Bp. 1978 dec. 1.

Gombai Judit, jelmezkerező

a Nemzeti Színház előadásához a

jelmezeket tervezte

Zappe László: Doktor Faustus 7.

Népszabadság, Bp. 1978 dec. 13

Gombár Judit kosztümtervező

Marlowe: „Doktor Faustus" c. drámáját bemutatták a várszinházban.
Szekrényesy Julia: "Jöjj Mephistophilis!" cimmel ismerteti az előadást. Székely László diszleteit és Gombár Judit kosztümjeit elismeréssel emliti meg.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. dec. 16.
XXII. évf. 5o. sz. 12. lap.

Gombár Judit, jelmeztervező

a Vörösmarty előadásához

a jelmezeket tervezte.

Kristóf Károly: Egy király lehetőségei 2.

Esti Hírlap Bp. 1979. okt. 29.

Gombár Judit

Gerencsér Ágnes: Balettbemutató az Erkel Szinházban cimmel, három uj koncert mü felhasználásával készült balett-előadásról számol be. A nyitó mü Bach E-dur hegedüversenyére, a müsor második részében két táncnégyesre készitett jelmezeit kiemeli a kritika. A modern, fehér nadrágos kosztümök harangos szabásvonala kiemelik a táncstilust.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. május 25.
XVIII. évf. 21. sz. 12. lap.

Gombár Judit jelmeztervező

kiállítását a Fészek művész-

klubban rendezték

Kiállítási kalendárium

Szocialista Művészetért, 1969. márc.

Gombár Judit, jelmeztervező

A világ teremtése c. balett vendég-jelmeztervezője. (Erkel Szinház.)

Kristóf Károly: Jubileumi évad az Operában

Zs.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. máj. 9.

Gombár Judit

Sikerült kosztümöket tervezett Verdi: Macbeth-operájának előadásához, mely a Szegedi Nemzeti Szinházban került szinre. D.L.:Szinházi esték c. rovatban ismerteti az előadást.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. jan. 29. XVI. évf. 5. sz. 10. lap.

Gombár Judit

jelmeztervező

A Pécsi Nemzeti Színház Kamara Színházában Tamási Áron darabjához a jelmezeket Gombár Judit terverte.

– Kulturális tükör

Tükör, 1976. márc. 30 – 12 oldal

Gombár Judit

"Két operaelőadás vidéken" cimmel Albert István számol be a Pécsett bemutatott Verdi mü,„A trubadur" előadásáról.
A müvész pompásan tervezett jelmezei a kor légkörét és hangulatát tükrözték,-mondja a kritika.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. juni. lo.
XVI. évf. 24. sz. 12. lap.

Gombár Judit

Jules Massenet: Manon c. operája a Szegedi Nemzeti Szinházban került bemutatásra. A kitünő szinösszeállitásu jelmezeket a müvész tervezte.
Albert István: "Manon" cimmel számol be az előadásról és kiemeli a müvész munkáját.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. május 13. XVI. évf. 2o. sz. 14. lap.

Gombár Judit, jelmez tervező

A Pécsi Balett előadásainak
jelmezeit tervezte.

1

F. D.: Holnap balettpremier Pécsett 12.

EST I HIRLAP, Bp. 1976 ápr. 10.

Gombár Judit, jelmeztervező

a Csodálatos Mandarin · előadás án ak
a jelmezeit tervezte.

Fodor Lajos: Ismét – Mandarin 2.

Esti Hirlap, Bp. 1981 június 1

Gombai Judit, jelmezkerező

az Erkel színház előadásainak

a jelmezeit ismerte.

7

Korhelyes Géza: Bartók színpadi műveinek kiállítása

Népszabadság Bp. 1981. ápr. 8.

GOMBÁR JUDIT 2

Magyar Hirlap 1978-
Kenessei A:Összhang

— *Mi volt a legutóbbi munkája a XX. Század Balettjénél?*

— Gustav Mahler szerzeményeire alkotott *Béjart* balettet, ehhez terveztem jelmezeket, hadd tegyem hozzá, hogy így részese lehettem Béjart *százegyedik* kreációjának. A Mahler-program főszerepeit *Jorge Donn* és a Milánói Scala primabalerinája, *Luciana Savignano* táncolta. Tokióban két korábbi produkciót is bemutattak. *A mi Faustunk* címmel. Béjart kétrészes kompozícióját Goethe témájának variációira, amelynek zenéje Johann Sebastian Bach szerzeményeiből és argentin tangókból állt össze; további program volt Stravinsky *Tűzmadara, Petruskája* és *Sacre du printemps*-ja, amelyben szólószerepet táncolt *Csarnóy Katalin* és *Markó Iván*.

GOMBÁR JUDIT 1

Magyar Hirlap 1978-1
Kenessei A:Összhangb

Gombár Judittal mostanában főként az Erkel Színházban találkozni, de hogy melyik helyiségben, azt senki sem tudja, mert hol a nézőtéren, hol a színpadon, hol a színfalak mögött, hol a művészbüfében, hol a folyosók valamelyikén található; ugyanis ő a jelmeztervezője a május 21-én bemutatásra kerülő négy új magyar balettnek. Aznap, amikor sikerült beszélni vele, már reggel négykor felkelt, hogy még egy javítást végezzen harminc új kosztümön (akik ismerik, tudják róla, hogy máskor későn kelő), ráadásul magától is felébred korán, s erről nemcsak a közelgő bemutató előtti izgalom tehet.

— *Miért nem tud aludni?*

— Nemrég érkeztem meg Japánból, és még nem nagyon tudtam visszaállni az időkülönbségre. Nyolc napot töltöttem ott a *Béjárt-balettel* (ők még most is ott tartózkodnak, nekem azonban a budapesti bemutató miatt haza kellett jönnöm), és Japánban is alig aludtam, részint a sok, érdekes élmény, részint az időkülönbség miatt.

GOMBÁR JUDIT 4

Magyar Hirlap 1978.

Kenessei A:Összhang

ra van szükség. Eck Imre koreográfiájához sikerült olyan organikus ornamentikát találnom, amely kifejezi az ösztönlényeket.

Barkóczy Sándor koreográfiájához Lendvai Kamillió zenéje inspirált, hogy egy picit divatjamúlttá tegyem a jelmezeket. Legtöbb gondom Fodor Antal balettjének jelmezeivel volt, szürnaturalista és popelemeket használtam fel terveimhez. Seregi László koreográfiájához — úgy érzem — sikerült olyan meghatározott egységet találnom, hogy mindeh mindennel összhangban van; remélem a nézők számára is kiderül az a furcsa kettősség, ami ennek a darabnak a gondolati tartalma.

GOMBÁR JUDIT 5

— *Úgy tudom, a Népszínházhoz szerződött.*

— Korábban több alkalommal is dolgoztam mindkét jogelődjénél, s a Népszínházban most is játszott Svarc-darab jelmezeit én terveztem. Már több mint egy hónapja leszerződtem a Népszínházhoz, nagyobb feladatokat valószínűleg a következő évadban fogok kapni.

Kenessei András

Magyar Hirlap 1978-113-6

Kenessei A: Összhangban a tánccal

Gombár Judit, díszlet és jelmeztervező

(bel): TV-noten

2.

Esti Hírlap n. 12.

● Mostanában, amikor a televízióban megpróbálják vizuálisan, tehát látványszerűségében is megformálni a különböző riportműsorokat, beszélgetéseket, s ennek érdekében néha az elektronikus kamera, néha a riporter áll fejre, csak hogy odafigyeljenek rá, különösen érdekes volt Sándor Pál rendező filmje Gombár Judit díszlet- és jelmeztervezőről. A sikerhez minden bizonnyal Gombár Judit életkedvtől duzzadó, csupa dinamizmus, s belső harmóniát sejtető, hallatlanul eredeti személyisége is hozzájárult. Ám, hogy felfedezhessük mindezt, éppen ahhoz kellett a rendező-riporter, aki néha nem is a legszerencsésebben megfogalmazott kérdésekkel, mégis elő tudta bányászni alanyából mindazt, ami érdekes lehetett a nézők számára. Például azzal, hogy nyugodt kameraállással hagyta beszélni, mert tudja — amit egyesek még nem tanultak meg —, hogy a televízióban (időnként a mozivásznon is) egyetlen beszélő fej is hallatlan vizuális lehet, ha az értelem sugárzik róla, ha őszinte, ha valódi gondolatokat mond el. Aztán bóklászott a kamera ebben a műsorban is, de pontosan meghatározott funkcióval, azzal tudniillik, hogy bemutassa Gombár Judit környezetét, s ezzel is teljesebbé tegye a róla kialakítható képet. Aztán itt is ellesett Koltai Lajos kamerája rendezetlen jeleneteket, amelyek azonban nem azért voltak rendezetlenek, hogy ilyeneknek hassanak, hanem azért, mert valami történt a kamera előtt — de nem a kamera kedvéért. Volt mit ellesni, mert volt esemény, s ebben a formájában ismét csak valami új arcát tudta megmutatni annak a munkának, amit jelmeztervezésnek neveznek. S ezáltal új arcát, a műsor nyomán rendkívül rokonszenves művésznőnek, Gombár Juditnak.

—bel—

megfogalmazásában — kerülendő az igazgatási jog szakmai kifejezéseit — a Nyelvtudományi Intézet munkatársai is segítettek. Ha a válaszadás mégis nehézséget okozna, a tanácsok dolgozói szolgálnak tanáccsal, és *felkérték a segítségre a vállalati jogsegélyszolgálatok munkatársait is.*

A kérdésekre adott válaszokat az átvételnél okmányokkal nem ellenőrzik, **a kérelmező aláírása egyben felelősségtudatának vállalása is.**

Különösen hangsúlyozandó ez a munkahelyekre, a kitüntetésekre, a társadalmimunka-végzésre vonatkozó kérdéseknél. A kérdőívet tehát megbízásból bárki beadhatja, de *a válaszok pontossága, egyértelműsége miatt javasolt a személyes ügyintézés.*

(p. t.)

Amerikai munkanélküliség

Az amerikai munkaügyi minisztérium szerint a munkanélküliek aránya 1980-ban 7,4 százalék volt. Nem tekintették munkanélkülieknek azokat, akik „le-

Gombár Judit, jelmez és díszlettenező

Gombár Judit sikere

Tokióból érkezett haza *Gombár Judit* díszlet- és jelmeztervező. A japán fővárosban a brüsszeli Béjart-balett bemutatóján vett részt, mivel ő tervezte az előadás jelmezeit.

— Mahler műveire tervezett koreográfiát Maurice Béjart — mondta. — Az egész estét betöltő előadás kétrészes. Az első részt, Amiről nekem a halál beszél címmel a zeneszerző dalaira tervezte. A másikat, az Amiről nekem a szerelem beszél címűt pedig Mahler III. szimfóniájának második tételére. Az utóbbi egyik régebbi alkotása volt, de a Tokióban rendezett premierre most kibővítette. Izgultunk, mert az este fél 7-kor kezdődő bemutató előtt mindössze egyetlen világításos, rendes főpróbát tartottunk, s azt is csak ebéd után, egy órakor kezdhettük. Az izgalmat fokozta, hogy a bemutatóra átrepült Moszkvából *Ulanova* és *Lepesinszkaja* is. Máskülönben nekem a japán pontosság is élményt jelentett. Például a japán varrónők pontos, szép munkája. Végül is a bemutató remekül sikerült, úgy, mintha sok próbát rendeztünk volna. Nekem külön örömet okozott, hogy Ulanova felkeresett és gratulált a jelmezeimhez.

Az eddig „szabad úszó" Gombár Judit egyébként most a Népszínházhoz szerződött. Bár a számára fontos külföldi munkákat a jövőben is elvállal, de részt kíván venni az új színház munkájában, mint a szcenikai részleg művészeti vezetője.

(földessy)

– (földessy): 2.

Esti Hi

selekmények elkövetésében bűnösnek találták, s ögtön ezután kivégezték".

ítéletet. A hír valódiságát ez ideig még nem erősítették meg.

GOMBÁR Judit

Hirtelen pénztelenné vált vállalkozók

Felszámolják a bajba került bankokat?

Bár a Magyar Nemzeti Bank vezetői sorra úgy nyilatkoznak, hogy az elmúlt napokban kipattant bankcsődök nem indítanak el nagy csődhullámot, az *Ybl Bank* és az *Általános Vállalkozási Bank* ügyfelei joggal aggódnak, vajon mikor juthatnak hozzá betéteikhez. Jó hír számukra, hogy az MNB — az Állami Bankfelügyelet egyetértésével — úgy döntött: *egymillió forintig teljesítenek kifizetéseket az ÁVB-nél vezetett folyószámlákról.* Az ezen felüli követeléseket azonban egyelőre nem tudják teljesíteni, mert nincs rá fedezet.

Ez súlyos helyzetbe hozhatja a csődbe jutott bankok ügyfeleit, akik becslések szerint több milliárd forint értékű pénzt helyeztek el *betétként*, s most kétségessé vált ezen összegek visszafizetése. Szakértők szerint elkerülhetetlen, hogy *az ügyfelek is áldozatokat hozzanak*, s így osztozzanak a kockázaton, úgy, ahogyan azt általában a csődbe jutott vállalatok hitelezői teszik. Más vélemények szerint viszont a *jegybanknak mindenképpen szerepet kell vállalnia a bankcsődök következményeinek elhárításában.*

Ez már csak azért is sürgető, mert több száz — sőt egyes becslések szerint több ezer — *vállalkozó* került váratlanul nehéz pénzügyi helyzetbe, s közülük nagyon sokan nem tudják befizetni *adótartozásaikat*, illetve a *társadalombiztosítási járulékot.* Információink szerint mindkét szervezet hajlandó *rugalmas magatartást* tanúsítani, s az APEH máris felajánlotta, hogy a két bank csődje miatti késedelmes befizetések után *nem számítja fel a 44 százalékos büntetőkamatot.*

Hogy mi lesz a „befagyott" több milliárd forint sorsa, arra ma még nem lehet választ adni. A két banknál szinte éjjel-nappal folynak az egyeztető tárgyalások. Ha nem születik megegyezés, a pénzintézeteket fel fogják számolni. Ez azonban — az elmúlt napokban elhangzott nyilatkozatokból következően — *nem érdeke* a jegybanknak.

Némi pikantériát ad a dolognak, hogy a *Westdeutsche Landesbank*, amely az Általános Vállalkozási Banknak *egyharmad részben* tulajdonosa, továbbra is fenntartja *vételi ajánlatát* az Állami Vagyonügynökség kezében levő 23 százalékos részvénycsomagra. Tegnapi információink szerint egyelőre a *korábban ajánlott áron sem változtattak.* Ha az ÁVÜ hajlandó eladni az értékpapírokat, a Westdeutsche Landesbank *többségi részesedést* szerezne a csődhelyzetben levő Általános Vállalkozási Bankban.

(f. z.)

*

Nem kell aggódniuk azoknak az állampolgároknak, akiknek valamilyen formában *lakossági megtakarításuk* van az Általános Vállalkozási Banknál. A Magyar Nemzeti Banknál ugyanis az *államilag garantált*, az ÁVB-nél nyilvántartott lakossági betétek, illetve a lakosságnál lévő, 1986. december 31-ig kibocsátott kötvények kifizetésére *megfelelő összeget különítettek el* — nyilatkozta az MTI-nek *Fehér Dénes*, az Általános Vállalkozási Bankhoz kirendelt *bankfelügyeleti biztos.*

Elmondta, az ÁVB-nek 33 millió forint értékű saját, a lakosság számára kibocsátott *kötvénye* van, emellett a banknál 1990—91-ben körülbelül 32 millió forint államilag garantált lakossági betét halmozódott fel, és közel 63 millió forint összegű, más bankok által kibocsátott kötvény gyűlt össze. Rövid lejáratú, letéti jegy típusú értékpapírt a pénzintézet nem adott ki.

A bankfelügyeleti biztos szólt arról is, mire mekkora összeget vehetnek fel a banknál folyószámlát vezető gazdálkodó szervezetek. Eszerint *július 27-ig* minden folyószámla-vezető vállalkozás, gazdálkodó egység maximum egymillió forint összeget vehet fel *munkabér jellegű kifizetésekre* az MNB-nél, a bankfelügyeleti biztos ellenjegyzésével. Erre szintén megfelelő összeget különített el a jegybank. *Ezt az összeget csak azok a vállalkozások vehetik fel, amelyeknek a banknál nincs lejárt hitel-, illetve kamattartozásuk.* Ha mégis lenne, a lejárt összeget *levonják* az egymillió forintból. A teljesen vagy részben külföldi tulajdonban lévő cégek a moratórium ideje alatt szintén csak egymillió forintig vehetnek fel összeget a jegybanknál, a bankfelügyeleti biztos ellenjegyzésével.

Szabálytalanságra törvénymodósítás

Lezárt ügyeket is kifogásolt az ÁSZ

Az Állami Számvevőszék a közelmúltban vizsgálta az Országgyűlés, illetve a környezetvédelmi, valamint a közlekedési minisztérium gazdálkodását. Az előbbit Szabad György házelnök kérésére, segítségként a pénzügyi gazdálkodás korszerűsítéséhez, az utóbbit a környezetvédelem és a vízgazdálkodás szétválásának okán. Az ÁSZ megállapításai alapján a két minisztérium intézkedési tervet készített, amelyet már meg is küldtek a számvevőszéknek. Mint megtudtuk, a közlekedési tárcánál a miniszter belső vizsgálatot kezdeményezett a felelősség megállapítására, ám ez még nem zárult le.

Miként arról lapunk június 26-i számában hírt adtunk: az Állami Számvevőszék a parlamentben több szabálytalanságra derített fényt, s bár pazarló gazdálkodásról szó sincs, az Országgyűlés pénzellátása meghaladta a szükségleteket. A vizsgálatról *Szabad György* még az ülésszak végén elmondta: azért kérte — igaz, már egy évvel ezelőtt —, mert *szeretett volna tiszta képet kapni az átmenet időszakában jelentkező gondokról*, amelyek kiküszöbölésével végrehajthatják a pénzügyi gazdálkodás új alapokra helyezését. Mint akkor közölte: megnyugtató volt, hogy visszaélésről nem kaptak jelzést, ugyanakkor a vizsgálat eredményének segítségével *józan, ésszerű, az Országgyűlés működését biztosító, takarékos gazdálkodást lehet kialakítani.* Azóta a parlamentnek *új főkönyvelője* is van.

A feltárt szabálytalanságok egyike volt, hogy a parlamenti *pártfrakciók az országgyűlési pénzeket helyenként pártcélokra használták fel.* Vélhetően ezt kívánja orvosolni *a párttörvény benyújtott módosítása*, amely szerint *a párt parlamenti frakciója számára az Országgyűlés által külön törvény alapján folyósított hozzájárulás pártvagyonnak számítana.* A vizsgálat óta megtett korábbi intézkedésekről nem sikerült információt szereznünk.

A közlekedési minisztérium tanácsosa, *Károlyi Zoltán* arról tájékoztatta lapunkat: az Állami Számvevőszék nem csupán az elmúlt egy-két év gazdálkodását vizsgálta, hanem *jóval régebbi időkre is visszanyúlt, ám megállapításaiból ez nem derül ki.* A napilapok is tudósítottak például arról, hogy a vízügy vendégházakat épített, vagy olcsó ingatlan helyett azonos funkcióval újat létesített, a korábbi értékkel szemben 8-10-szeres áron. Ezzel szemben *az igazság az, hogy vendégház utoljára 1974-ben épült, s akkor a felelősök meg is kapták a fegyelmit.* Az a bizonyos ingatlan pedig *a dombrádi gátőrház*, amely *egy régi, komfort nélküli, rendkívül leromlott állapotú épület volt*, ebben lakott a gátőr. Ezt mindössze *félmillió forintért lehetett értékesíteni. Ehelyett épült egy korszerűbb épület, mellette a tájvédelmi eszközök tárolására alkalmas szertár és a gátőr számára egy, a mai körülmények között úgy-ahogy kielégítő kétszobás lakás*, a hozzá tartozó telekkel. *Ennek volt 5,5 millió forint az ára.*

Természetesen vannak hiányosságok az ingatlanok hasznosításában is, ennek azonban az a kormányrendelet az oka, amely szerint *a kormány engedélye kell egy kormány- vagy államigazgatási szerv ingatlanainak hasznosításához, privatizációjához.* Ezeknek az ingatlanoknak *a bérbeadása például egy évre volt lehetséges.* A helyzet azóta sem változott, hiába kérték.

Az ÁSZ egyébként a teljes pénzügyi gazdálkodást nem vizsgálta, csupán a kettéválás pénzügyi kérdéseit. Itt azt *kifogásolta, hogy nem készült minden területen tételes vagyonleltár még a kettéválás előtt*, hanem menet közben, különböző megállapodások alapján zajlott le a folyamat. *Ennek következményeként kellett az intézkedési tervet elkészíteni, amely szakmai, szabályozási jellegű feladatokat tartalmaz.* A miniszter által kezdeményezett belső vizsgálat pedig azokat a felelősöket kutatja, akiknek „jóvoltából" nem készültek el idejében vagy megfelelő színvonalon a különféle dokumentumok. Az viszont *méltánytalan lenne* — mondotta Károlyi Zoltán —, *ha ismét büntetnék azokat, akiket korábbi szabálytalanságokért egyszer már felelősségre vontak.* **(csoknyay)**

Csatornába fullad Budapest?

(Folytatás az 1. oldalról)

hez, de tart tőle, hogy erre a célra nem kapnak költségvetési támogatást. Ezért mindenképpen a *vízdíjak emeléséhez* kell nyúlniuk, ami a fővárosban ma 9,50 forint köbméterenként. A vízfelhasználásban fele-fele részben osztozik a lakosság és az ipar. A víz- és csatornadíjemelésre egyébként *a jövő év januárjától kell számítani*, de mértékéről mindenképpen az *önkormányzat közgyűlése dönt.* Ahhoz azonban, hogy az elhasználódott csatornahálózat cseréjére, a felújításokra gondolhassanak, *jelentős* díjemelést kell meglépni — vélekedett az igazgató. Hozzátéve: noha a vízdíj családonként 300-500 forintot jelent csupán — aminél lényegesen több az áram- és a gázdíj —, jó lenne, ha a kis jövedelmű családokat *egyelőre nem* terhelnék. Úgy lehetne elodázni néhány évre a díjemelést, ha *banki, külföldi kölcsönt* vehetnének fel, aminek visszafizetését egy konszolidáltabb időszakban kezdenék el. **(n. t. e.)**

Demszky Gábor főpolgármester részvételével szerdán felavatták a Fővárosi Csatornázási Művek albertfalvai szivattyútelepét. A Budapest infrastruktúrája szempontjából létfontosságú, 350 millió forintos beruházást a Fővárosi Önkormányzat finanszírozta. Az átemelőtelep 500 hektárnyi területről levezetett csapadékból és szennyvízből szűri ki a szennyeződéseket, s az így megtisztított vizet a Duna sodorvonalába vezeti. Az új létesítmény magas vízállás és áramkimaradás esetén is biztonsággal üzemel

Gy. Balázs Béla felvétele

Szentgyörgyvölgyi első pervesztése

Új népszavazást írnak ki Soroksáron

Szentgyörgyvölgyi Péter, a főváros köztársasági megbízottja, hivatalba lépése óta először a napokban másodfokon is pert vesztett. A Pesterzsébet—Soroksár Önkormányzat által február 23-ra kiírt népszavazás ugyanis — a Fővárosi Bíróság döntése szerint, Szentgyörgyvölgyi észrevételeivel ellentétben — *megfelel a törvényes előírásoknak.*

A hírről először *Perlaki Jenőt*, az érintett XX. kerületi önkormányzat polgármesterét kérdeztük, aki elmondta, nyugodt szívvel várták a bírósági döntést, mert tisztában voltak azzal, hogy nem vesztíthetnek. A hivatali apparátus és a testület ugyanis a legnagyobb körültekintéssel járt el a népszavazás kiírásakor. Mint megtudtuk, *Pesterzsébet és Soroksár különválásáról várhatóan szeptember 27-én szavazhatnak legközelebb a kerület polgárai, a dátumról a képviselő-testület dönt.*

A köztársasági megbízotti hivatalban arra a kérdésünkre, hogy kíván-e a hivatal további lépéseket tenni az ügyben, azt a választ kaptuk: ez a bírósági döntés indoklásától függ, de azt várhatóan csak augusztus közepén kapják kézhez. **D. D.**

Jelentkezés regisztrálásra

Ki lehet tagja a VIKSZ-nek?

A parlament júniusban módosította a szakszervezeti vagyon védelméről szóló törvényt, amelynek értelmében *megváltozott a Vagyont Ideiglenesen Kezelő Szervezet összetétele.* Így a 28-as törvény szerint a VIKSZ igazgatótanácsának tagjai — a szakszervezetek közötti választás eredményének kihirdetéséig —: az *ÉT munkavállalói oldalát alkotó* országos szakszervezeti szövetségek egy-egy képviselője, valamint az ezen szövetségekhez *nem tartozó* szakszervezetek közös képviselője.

A törvény végrehajtása érdekében a VIKSZ *felhívással fordul* az érintett szakszervezetekhez, hogy regisztrálás végett *e hónap 22-ig* írásban jelentkezzenek a következő címeken: VIKSZ 1021 Budapest, Tárogató u. 2-4., 106-os szoba; Vegyipar Háza, Budapest 1068 Benczúr u. 45., Szakszervezetek Együttműködési Fóruma, 1088 Budapest Puskin u. 4.

Az írásos jelentkezéshez mellékelni kell a szakszervezet *bírósági nyilvántartásba vételét* igazoló dokumentumot, a megállapodásra, szavazásra *feljogosított képviselő nevét*, címét és telefonszámát, valamint azt a nyilatkozatot, hogy a szakszervezet nem tartozik egyetlen meglévő országos konföderációhoz sem. El kell küldeni továbbá azt a *szándéknyilatkozatot*, ami szerint a jelentkező szakszervezet részt kíván venni a VIKSZ igazgatótanácsa által összehívott közgyűlésen.

Az üzletemberek Szlovéniából érkeztek

Negyven éven át az volt a gazdasági tárgyalások *„jól bevált"* rendje, hogy népes és parádés delegációk keresték föl tárgyalópartnereiket, aztán szépen hazautaztak, mert *nem volt megbízásuk, hatás-*

és cipőszakmában is. Az idén tizennyolc hasonló rendezvényt szervezünk, a legtávolabbi partner ország *Chile*, ahonnan még az idén két alkalommal is érkeznek hozzánk kisbefektetők. A vállal-

Az utolsó fillérig kifizetik a tartozásokat

A Népszava Kiadó megegyezett a hitelezőkkel

Sikerrel zárult az az egyeztető tárgyalás, amelyet tegnap folytatott le a *Népszava Kiadó Vállalat a hitelezőkkel.* Megállapodtak abban, hogy a *hetvennégy legkisebb hitelező július végéig* megkapja pénzét, a többiek pedig *augusztus 31-ig* jutnak hozzá a tartozások feléhez. A fennmaradó összeget a cég *december 15-ig* utalja át a hitelező cégek és magánszemélyek számlájára.

A megállapodás részeként döntés született arról is, hogy a *Vagyont Ideiglenesen Kezelő szervezet* — a VIKSZ — a Népszava Kiadó Vállalattal kötendő *különmegállapodás* alapján, egy 70 millió forintra szóló *készfizető kezességi nyilatkozat* fejében megszerzi a lapunkat kiadó *Trade Union Kft.* üzletrészeinek jelenleg a *kiadó birtokában* lévő részét. Emellett a jelenlévők egyhangúlag elfogadták azt a javaslatot, hogy a legnagyobb hitelezők részvételével *öttagú ellenőrző bizottságot* válasszanak, amely figyelemmel kíséri a mostani egyezség végrehajtását.

Mint ismeretes, az 1988-ig csak lap-, folyóirat- és könyvkiadással, valamint terjesztéssel foglalkozó vállalatba *beolvadt* a szakszervezeti nyomda, az idegenforgalmi iroda és egy építőipari karbantartó részleg abban a reményben, hogy az új felállásban a korábbinál *jobb* gazdasági eredmények érhetők el. A számítások nem váltak be, s az összevonások után a cég nyeresége *szinte zuhanásszerűen csökkenni kezdett.* Két évvel ezelőtt a kiadó már jelentős mennyiségű eladatlan — és tegyük hozzá: eladhatatlan — készletekkel rendelkezett. A túlélést a tulajdonos, a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetségének *folyamatos pénzügyi segítsége* biztosította.

A sokasodó gondok megoldására az MSZOSZ *új vezetést* nevezett ki, amely jelentős szervezeti és működési változtatásokat kezdeményezett. Ezek azonban csak *átmeneti javulást* hoztak. Egyértelmű siker viszont, hogy a *Népszavának* lehetőséget adtak az önállósulásra, s előbb önelszámoló egységként, 1992. január 1-jétől pedig *korlátolt felelősségű társaságként* tevékenykedik szerkesztőségünk és a hozzá tartozó kiadói apparátus. Ez az újság *tulajdonjogában nem hozott változást:* a Népszava jelenleg is a magyar szakszervezetek lapja. A nagy múltú és példányszámát tekintve az országban a második legnagyobb napilap fejlődéséhez azonban elengedhetetlenül és sürgősen nagyobb tőkére lenne szükség. **(f. z.)**

Hungária-hiba

A napokban a Hungária Biztosító udvarias hangú levélben tájékoztatta közel *háromezer* ügyfelét, hogy az átutalási betétszámlán fizetett gépjármű felelősségbiztosításra a szerződésben megállapítottnál *nagyobb összeget* vontak le.

Kérdésünkre a Hungária Biztosító illetékese elmondta: a tévedés *a központi számítógépes adatfeldolgozásra* való áttérésből adódott, de *július 15-ig* már meg is történt a többlet és kamatának visszautalása. A pénzösszeget minden érintett ügyfél a következő havi OTP-átutalási számláján ellenőrizheti.

H. L.

A hét filmjei

GET BACK — VISSZATÉRÉS

A színpadon ugyanaz a *Paul McCartney* énekel, aki annak idején *Liverpoolban*. Az a kedves fiú a *Beatlesből*, a bal kézzel pengetett gitárjával és a gombafrizurájával. Csak most nyakába lóg a haja, ahogyan nálunk a belvárosi zöldségeseké, és az arcán számos zsírpacni terül el. A filmet ugyanaz a *Richard Lester* rendezte, aki annak idején a *Helpet* és az *Egy nehéz nap éjszakáját*. Csak most meglehetősen kevés ötlettel örökítette meg Paul gigantikus világ körüli turnéját. S a koncertek nézőterén is ugyanazok a tinilányok csápolnak, akik akkor Liverpoolban és szerte *Angliában, Amerikában* őrjöngtek, visítottak, rosszul lettek. Csak most elhozták a gyerekeiket is.

Különös élmény ez a *Get back* című koncertfilm, Paul McCartney 1989—90-es világ körüli turnéjának dokumentuma. A zene elég rendes. Paul hangja ugyan néha félrecsúszik, *Rob* és *Hamish* — két gitárosa — legalább annyira „gorilla", mint zenész, a hangzásból ugyan hiányzik a régi naivitás, de még mindig túlzott elektronika és fúvóskórus nélkül is meglehetősen jól hangzik az egész.

Különös élmény, mert arról szól: valahogy úgy maradtunk.

Az a nemzedék megcsinálta a maga üzletét a szabadságból. Paul most nyugodtan nyilatkozhatta: *„többé már nem a pénzért csinálom"*. Neki már tényleg öröm mindaz, ami még megmaradt. Hogy feláll a színpadra, megpengeti a gitárját, és százezren vele tartanak. Vele éneklik, hogy *money can't buy me love*. Végül meg: *let it be*.

B. A.

MINDENKI FOGJA A MAGÁÉT

Kérem, segítsenek eldönteni, hogy kinek higgyek. Az akció- és kommandófilmek tömege igyekszik bizonyítani — a magányos zsarukat nem is említem —, csak az erősnek lehet igaza.

Már-már el is hinném, amikor a forgalmazók-gyártók jó pszichológiai csavarral előveszik a paródiákat, vígjátékokat. Ezek lényege, hogy a csetlő-botló, az események lényegéről mit sem sejtő hősök kerekednek felül. Erejük éppen gyengeségükből származik, hiszen soha nem úgy reagálnak, ahogy az várható, kiszámítható lenne. Ebbe az utóbbi kategóriába tartozik *Leonard Stern Mindenki fogja a magáét* című filmje is. Az életben örök vesztes hősei valami nagyon értékes holmit örökölnek, amiről még ők sem tudják, hogy valójában micsoda. De körülöttük jó és rossz emberek tucatjai igyekeznek az örökséget megkaparintani. Nem lövöm le a poént, ha elmondom, az örökség mégis hőseinké lesz.

És éppen ez a baj, hogy ezzel a befejezéssel nem árultam el titkot. A film semmi meglepetést nem tartalmaz. Az első ügyetlen mozdulat után már tudom, hogy minden poharat le fognak verni, minden szőnyegsarokban meg fognak botlani, az autó kézifékjét nem fogják behúzni. De abbahagyom. Aki látott már efféle vígjátékot, az a további háromszáz, unalomig ismert ötletet kapásból felsorolhatja. Nagy biztonsággal el is találja.

Állítólag egy újszülöttnek minden vicc új, de nem kockáztatnék sokat azzal a fogadással, hogy még a kezdő mozinéző sem nevet tíz percnél többet a másfél óra alatt.

Sz. Z. L.

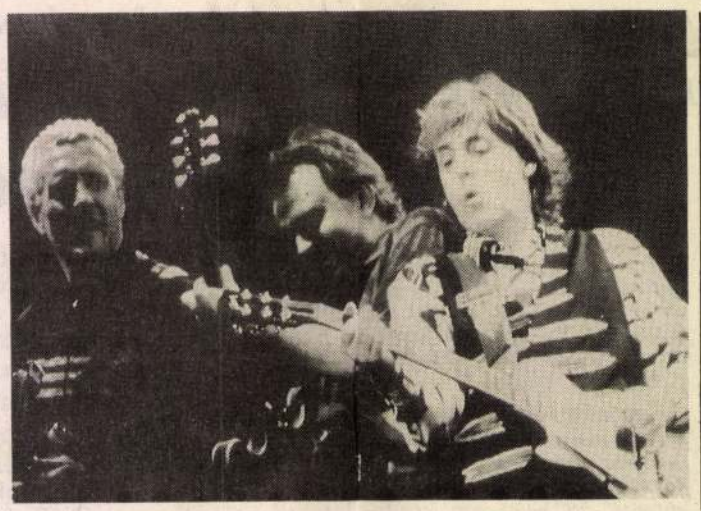

A nagy visszatérő: Paul McCartney

Milyen a jó magyar?

Moll Fanny és Nina, a budai bábsütőmester lányai, amikor a pesti városháza lépcsőin megpillantják *Görgey Artúrt* — rögvest és halálosan beleszeretnek. Nina megszökik hazulról, a hadvezér táborába megy, ahol huszár főhadnaggyá avanzsál, s titkos szerelme mellett „szolgál" mindvégig, a világosi fegyverletételig. Később ismét női ruhát öltve követi a „nemzet árulóját" az ausztriai száműzetésbe.

Színtiszta romantika! *Thurzó Gábor* a *Moll lányok* című kisregényében *(Móra Kiadó)* felidézi a máig érvényes kérdést: a szabadságharc idején ki szolgálta teljesebben a magyarság ügyét: *Kossuth vagy Görgey?*

Manapság számtalanszor hallani, hogy *valakik* a „magyarság ügyét" szolgálják. Politikusok, üzletemberek, sportolók, művészek. Kicsit sokan vannak a melldöngető kisajátítók. És a *többiek* mit szolgálnak?

Mögöttem például negyvenkét év és kilencvenhat szolgálati nap van. A társadalombiztosítási igazgatóság mutatta ki. Mennyi lehet ebből a „magyarság ügyének" szolgálata? Nem tudom. Ötvenhatban a nagy csábítással dacolva itthon maradtam. Úgy éreztem, a nehéz időkben nem hagyhatom cserben családomat, barátaimat, Budapestet, szóval a hazámat. A „magyarságom" akkor lett utoljára nevesítve. És azóta? Semmi?

Igaz, a Himnusz hallatán nem lábad könnybe a szemem. Tisztelem a nemzeti lobogót, de nem szeretem látni, amikor a politikusok tekintélyük növelésére az íróasztalok mögé tűzik. De azt sem kedvelném, ha valaki nyári gatyát szabatna belőle.

Akkor hát milyen magyar vagyok én? Miről lehet felismerni? Öregedő tésztaképem osztrák származású apai nagyapámtól való. Vaskos termetem minden valószínűség szerint sváb nagyanyám genetikai üzenetét hordozza. Nehéz, kissé lúdtalpas járásomat valamelyik palóc pásztor ősöm küldte anyai ágon. Másik nagyapám kunos pofacsontja alig felismerhető rajtam.

Milyen ember hát a jó magyar? Genetikailag és etikailag ebben a szépséges *Kárpát*-medencében?

Dilemmámmal felkerestem törzshelyén Troszkát, a részeges villanyszerelőt, minden kérdések avatott szakértőjét, aki igen laza állapotban támasztotta a faburkolatot az alsó kocsmában. Erősen összpontosítva végighallgatott, majd pogácsamorzsákat fújtatva a következő, megfontolásra érdemes nyilatkozatot tette:

— Jár ide egy ember, aki azzal henceg, ha iszik, hogy ő Rózsa Sándor leszármazottja. Mert a szépanyjának csárdája volt a Bakonyban, és a híres betyár szeretője volt. Ez a csapos egy vadbarom, egyszer a fülem hallatára azt mondta neki, mikor megunta a szájalást: ide figyelj, Szlavicsek, lehet, hogy az ereidben betyárvér folyik, de az öreganyádat nem a Rózsa Sándor hágta meg, mert az alföldi betyár volt. Hanem a Savanyú Jóska. Az volt dunántúli. De ez sem lett volna baj, csak utána keresztülment rajta még tizenkét pandúr is. Meg aki arra járt. Ezért vagy te ilyen hülye!... Ezt tette velünk a történelem. Ilyenek vagyunk mi jó magyarok.

Gara János

Egy perc Mikes Lillával

Beszélgetésünkhöz bármikor könnyű apropót találni. „Édesgyermeke", a Korona Pódium, nyaranta megújul. Erről is beszélgethetünk. Találkozhatunk más okból is, július 4-én volt a születésnapja. Hogy hányadik? Azt nézze meg a kedves olvasó a Színészlexikonban.

— A Rák jegyében születtem, az aszcendensem a Skorpió — mondja Mikes Lilla. — A jegy szülöttei valamiben hasonlítanak, valami jellegzetességet viselnek magukon. Én is felfedeztem a tükörben most a ráncaimat. Megpróbálok velük együtt élni. Valójában 18 éves korom óta nem érdekel, hogy hány éves vagyok. Napi 19 órát dolgozom. Boldogan teszem a Pódiumért.

— A színésznők többsége társulathoz akar tartozni. Mikes Lilla maga egyedül áll a dobogón, vagy éppen azt tervezi, hogy ki lépjen fel rá.

— A *Színház és Filmművészeti Főiskolára* úgy mentem el felvételizni, hogy 400 verset tudtam. Ez a szám az idők folyamán csak bővült. *Gellért Endre* tanítványa voltam, többek között *Kálmán György, Mensáros László, Kohut Magda, Gordon Zsuzsa, Békés Rita* és *András* voltak az osztálytársaim. Időközben rájöttem, hogy a lehetőségeim végtelenek. Vers és próza, sanzon és józű terefere, mind-mind belefér a *Korona Pódium* repertoárjába.

— A vers kihalóban levő műfaj. Sokan így vélik, és félnek az önálló est gondolatától. A Koronában mégis mindig telt ház van, a törzsközönség és a betérők irodalmi csemegét kapnak a csokoládés desszerthez. Most nyáron mit?

— Július 20., 21., 22-én *Ein abend in Budapest* címmel zenés német nyelvű irodalmi koktélt kap a publikum. A műsorvezető *Fikár László* lesz, a zongorán *Gyarmati István* játszik, a többi között *Oszvald Marika* és *Hidvégi Miklós* énekel, és fellép *Pege Aladár*. Ezt a programot elvisszük *Tihanyba*, az *Erika Hotelbe* is. Szeptemberben francia—magyar programunk lesz, októberben pedig opera-ősbemutatónk. *Menotti A telefon* című egyfelvonásosát nálunk énekli *Iván Ildikó* és *Miller Lajos*. Legközelebbi nyilvános *Össztüzünk* résztvevői *Havas Henrik* és *Bodor Pál*. Végezetül ismét lesz bérletes előadássorozatunk.

(várhegyi)

A jelmezekről a szfinx hallgat

Nem csitul az *Aida* körüli botrány. Most híre ment, hogy gond volt a jelmezekkel is. A fáma szerint a statisztáknak közül néhányan elvitték „emlékül" a ruhákat. Hogy mi igaz ebből, mi nem, idővel kiderül. Az illetékestől ugyanis nem sikerült valós információt szerezni. Viszont az sem érdektelen, hogyan, s honnan kerültek a ruhák a szuperprodukcióba. Nos, a jelmeztervezők megkérdezése nélkül, más darabokból. Így *Schäffer Judit Nabuccójának* jelmezei, *Jánoskuti Márta Mózesének* kosztümjei, és az Aida előző előadásából feltehetően *Kemenes Fanny* munkái. *Mit* tud a történtekről Jánoskuti Márta?

— A barátaim szóltak a nagyszabású kudarc után, hogy tudom-e, hozzájárultam-e ahhoz, hogy a terveimből született ruhák ott voltak a produkcióban. Természetesen nem tudtam róla. Eléggé felháborítónak tartottam, hiszen ha egy fotóriporter képet készít, és azt egy másik lap is felhasználja, úgy az köteles érte fizetni. Nem vártam anyagi elismerést. De hogy megkérdezzenek arról, hogy használhatják-e, azt igen. Úgyhogy levelet írtam a *Színházművészeti Szövetség* újonnan létrejött *kamarájának*. Ehhez a kamarához tartoznak a díszlet-, a jelmez- és a látványtervezők. Valahogy védeni kellene végre már a mi szerzői jogainkat is.

Schäffer Judit szintén sok operai produkciónak jelmeztervezője.

— Nem voltam ott az Aida „emlékezetes" előadásán. Őszintén szólva eszembe se jutott ezt a látványosságot megnézni. Művészbarátaim figyelmeztettek arra, hogy tudom-e, az én munkáim is „játszanak" a darabban. Persze hogy nem tudtam róla. Meggyőződésem, illett volna legalább megkérdezni engem is. Még akkor is, ha az *Operaház* a már kifizetett tervekkel szabadon rendelkezik.

Kétségtelen, hogy itt az ideje a szerzői jog jelmez- és díszlettervekre vonatkozó rendezésének is. Mert, ugye, az idegen tollakkal való ékeskedést az irodalomban például már régóta plágiumnak nevezik, s ha az író vagy örököse tudomást szerez róla, kártérítést követelhet. A művészekre tervezett egyedi holmik, bárhonnan nézzük is, egyéni szellemi produktumok. Megérdemlik a védelmet.

(várhegyi)

Csak a fele igaz

Felmondott a Gombár! — súgta a földalattin a fülembe a tánc világában bennfentes fiatalember. Mielőtt bárki a rádió elnökére asszociálna, közlöm, hogy névrokonáról, *Gombár Juditról* van szó. A nagyszerű díszlet- és jelmeztervező hosszú éveket töltött Győrött, férjével, *Markó Ivánnal* együtt.

— Igaz-e a hír? — kérdeztem *Kiss Jánostól*, a *Győri Balett* igazgatójától.

— Nem arról van szó, hogy felmondott, hanem arról, hogy elérte a nyugdíjkorhatárt. Ez nem jelenti azt, hogy végleg szakított velünk. Olyannyira nem, hogy decemberi premierünkhöz természetesen még ő készíti a díszletet és a jelmezt is. Libor Vaculik Berlioz zenéjére, a Faust témájára készít egyfelvonásost. Sőt mi több, egy következő előadásunkhoz is Juci tervez díszletet is, jelmezt is.

— A győri balettiskola igazgatói székében szintén Gombár Judit ült. Most ki fogja irányítani a művészpalánták nevelését?

— *Tárnoki Tamás* megbízott igazgató foglalkozik majd a tanári karral és a gazdasági ügyekkel. A balettigazgatás gyakorlatilag *Sterbinszky Lászlóra* vár. A vizuális tagozat vezetője *Lipovicz János*. Gombár Judit nagyon sokat tett a felnövekvő táncosnemzedékért, s ennek egyik illő záróakkordja lesz a szeptemberre tervezett firenzei kirándulás. A másod-, harmad- és negyedéveseknek ő szerzett pénzt a bankoktól, s ő viszi Itáliába a tanítványait. Az együttes hét taggal bővül. Négyen az iskolából jönnek, ketten Csehszlovákiából, és egy táncosunk Budapestről.

V. A.

A HÉT SZÍNÉSZE

Chuck Norris

Ejtőernyővel kiugrani néhány ezer méteres magasságban, a legtöbb színésznek még akkor is erejét meghaladó feladat, ha egyébként nem az első, vagy a második akciófilmben bukkan fel. De csekélységnek számít *Chuck Norris* esetében, aki korábbi civil életében naponta gyakorolhatta ezt a mutatványt — mivel hosszú időn keresztül a légierő hivatásos katonája volt.

— A Delta Force 2-ben sziklát, méghozzá meredek sziklafalat kellett leküzdenem. Fel voltam függesztve egy kábelre, amit a hegy oldalára erősítettek, így biztonságban voltam — meséli Norris. *— Mégis eléggé ijesztő volt az az érzés, hogy néhány centimétert azért zuhanhatok. Be kell vallanom, még mindig lázba jövök, ha efféle mutatványokat kell végeznem.*

Márpedig gyakran kell ilyesmivel töltenie az idejét, hiszen már a hetvenes évek végén feltűnt az akciófilmekben. És a közönség is úgy szokta meg, mint a *Tűzjáró, Az eltűnt akció közben*, a *Szemet szemért* félelmet nem ismerő kemény fickója.

— Koreában voltam katona, ott ismerkedtem meg a karatéval és a judóval. A karate megváltoztatta az életemet, az egész világszemléletemet. Rájöttem, hogy teljesítmény csak az elszántságból és kitartásból születik.

A színészetet megelőző siker a középsúlyú karate világbajnoki cím volt, amit 1968-ban szerzett meg és visszavonulásáig, 1974-ig megőrzött. Barátja tanácsa mellett nyilvánvalóan ez is közrejátszott abban, hogy felfedezte a filmet és felfedezték őt a filmesek. A híres *Bruce Lee* oldalán is játszhatott *A sárkány visszatér* című opuszban. De az első igazi Norris-film *A jó fiúk feketében járnak* volt. És az igazi közönségsiker az *Eltűnt akció közben*, amiben magányos kommandósként a vietnami háborúban fogságba esett amerikai katonákat szabadít ki.

— Diplomatáink sokáig tagadták, hogy a békekötés után még mai napig is lennének ilyen hadifoglyok. Nekem azonban meggyőződésem, hogy a film sajnos nem rugaszkodott el a valóságtól. Ez a hitem is szerepet játszott abban, hogy 1988-ban elvállaljam a Vietnami Veteránok Társaságának elnöki címét.

A csodálatos az, hogy ennyi forgatás és társadalmi elfoglaltság mellett Norris mind a mai napig megőrizte fizikai teljesítőképességét. Hogy miként, arra könyvéből, amely *A belső erő titka* címmel jelent meg, bizonyára minden érdeklődő választ kap. Feltéve, hogy meg tudja szerezni.

Sz. Z. L.

Gombár Judit elnökkeuése

Az esszépályázat értékelése

*

Bóna László esszéje: Görög saláta

*

ECO — Szentgyörgyi Zsuzsa: Egyetemek a divatok sodrában

*

Ketten egy új könyvről: Kovács András Ferenc: Jack Cole daloskönyve (Csiki László, H. Nagy Péter)

*

ÉS Irodalom: Orbán Ottó, Tandori Dezső versei, Bertók László, Kornis Mihály, Kőrösi Zoltán, Szív Ernő, Zelei Miklós prózája

ÉLET ÉS IRODALOM

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

XLI. ÉVFOLYAM, 10. SZÁM ÁRA: 96 FT 1997. MÁRCIUS 7.

Hegedűs 2 László grafikája

MEGYESI GUSZTÁV:

ALFA ÁLLAPOT

Hidvégi Mária a múlt héten lement alfába, tökéletes alfa állapotba, s lehet, hogy ez még a Postabank-ügy végső kimenetelére is befolyással lehet.

Hidvégi Mária tenyérjós. Amint arról a lapok is beszámoltak, nemrégiben betörtek hozzá és elvitték szinte mindenét. A rendőrség rámozdult az ügyre, a tenyérjós ettől azonban nem esett pánikba, hanem megcsinálta az alfa állapotot, s láss csodát, lelki szemei előtt megjelent a rabló, de annyira, hogy pontos személyleírást tudott adni róla, sőt, a tartózkodási helyét is megjelölte, a rendőrség el is fogta a tettest. Hidvégi Máriának nem ez az első ilyen ténykedése. Korábban egy rendőrismerőse — aki szintén kacérkodik az alfába zuhanás gondolatával, csak még nem megy neki — egy eltűnt személy után nyomozott, a tenyérjós meghallgatta a rendőrt, majd elszenderedett, s fél óra múltán tökéletes fantomképet rajzolt az eltűntről.

Nem volnék meglepve, ha a bűnüldözési szervekről kiderülne, hogy komolyan gondolkodnak a jósnő állományba vételéről (minimum főhadnagyi rangban), s hogy a Teve utcai csodapalotában már most külön osztály van berendezve varázsgömb fölé hajoló, átszellemült jósnőknek, a fegyverszobákban pedig vetőkártyák állnak dobozolva bevetésre készen, fotocellás riasztóval. Nem lenne nagy baj, ha így volna, mert akkor minden ügy, így a Postabanké is órákon belül megoldódna, a jósnő tiszta képet varázsolna a közvélemény elé, hogy pontosan mi történt. Igaz, ez egyfajta negatív jóslás volna, hiszen nem a jövőt kutatná, hanem a múltat, de hát a jövőre az öreg isten se kíváncsi, talán mert nagyjából sejti.

A tenyérjós tehát alfa állapotba zuhanna a kirendelt bizottságok, nyomozati és bankügyi szervek előtt, s mire elütnék a déli harangszót, világosan és határozottan közölné, hogy a bankpánikot előidéző rémhírterjesztő ez és ez a személy, pukli van az orrán, ő mondta ki először, hogy a Postabank szarban van, ezt meghallotta egy másik ember, aki továbbterjesztette, sőt, még rá is tett egy lapáttal, minek következtében fél nap alatt kitört a pánik. A tettes tehát megvan (olyan nincs, hogy egy rémhírt ne mondjon ki valaki elsőként, hacsak az egész ország egyszerre nem, kórusban), ám hogy az illető direkt és szervezetten terjesztette-e a rémhírt vagy csak véletlenül kiszaladt a száján, továbbá, hogy van-e politikai színezete az ügynek vagy nincsen, összefüggésben van-e traktorosokkal vagy inkább az Arthur Anderson vizsgálattal van kapcsolatban, és hogy ez az egész a konkurencia aknamunkája-e avagy épp ellenkezőleg, azt már döntsék el maguk, ha egyáltalán képesek arra, hogy legalább béta állapotban legyenek.

A viszontlátásra.

De nem lesz tenyérjóslás, s alfa állapot sem. Alfa állapotban ugyanis kiderülhetne például, hogy az égvilágon senki nem szervezkedett és rémhírterjesztett, legalábbis nem jobban, mint máskor, amikor viszont semmiféle pánik nem szokott kitörni, egyszerűen összejött, ami összejött. Apró szikrától robbant a hordó. Ám ezzel nem lehet a közvélemény elé kiállni. Itt most már nagy társadalmi, szakmai és politikai konszenzus van arra nézvést, hogy valakik szórakoztak a néppel, de elsősorban a bankrendszerrel, a Postabankkal, országos összeomlást előidézendő. Olyan nincs tehát, hogy eredmény ne legyen. Ha nincs eredmény, akkor a bűnüldözési hatóság meg a parlamenti bizottság az impotens, vagy pedig el akarják tusolni az egészet. Ha viszont több, ám egyidejűleg fellépő tényező alakította az eseményeket, az se jó, mert ebben az országban minden vizsgálat vége az, hogy kimondattatik, számos oka van annak, hogy. Ami a közvélemény számára újabb és újabb kimosakodásnak tetszik, kimentésnek, ügyek elmaszatolásának.

Eredmény tehát lesz. Mégpedig elég gyorsan, mert ez nem Tocsik-ügy meg székház-ügy meg vadászrepülőgép meg Ybl-bank. Azok úri huncutságok, a Postabank viszont komoly. A Postabanknál már azt kell bebizonyítani és elhitetni a lakossággal, hogy a fennálló rendszer politikailag meg bankügyileg meg mindenféleképp alapjaiban igenis jól működik. A demokrácia a tét, s ez esetben a Postabank a demokrácia legfőbb pillére. Ilyen helyzetben nem lehet sokat játszadozni, főleg nem özv. Tóth Józsefnéval elvitetni a balhét, hogy gyógyszerek hatása alatt ő kezdett el csődről ordítozni a váci vásárpiacon, de úgy, hogy hangja bejárta Tolnát, Baranyát. Itt erős, de mindenesetre szervezett társaságot illene elkapni, mert erős, jól szervezett, működőképes rendszerhez méltó ellenfél szükségeltetik, amelyet azonban természetesen legyőzünk, miáltal nemcsak hogy visszaszerezzük a lakosság elveszített bizalmát, de kamatostul kapjuk vissza.

Erősek vagyunk.

Erre minden alap megvan. A Postabank megítélése nemzetközileg is jó, az ország legnépszerűbb bankja, likviditása még a traktorosok körében is impozáns, most is legalább még egy hétig állta volna az ostromot, meg se kottyant neki a harminc-negyvenezer betétes által kivett huszonkét milliárd forint, elnök-vezérigazgatója élete igazi sikersztori, jó eszű, művészetpártoló ember, ő maga is vállal néhány könnyű szerepet mozifilmben, a banknak saját bulvárlapja van, amit pánikhelyzetben ingyen osztogatnak a sorbaállóknak, ilyen a világon nincsen, a reklámhadjárat szuper, a macit meg kell zabálni, a Reviczky telitalálat mint kedves József, s mindez persze felerősödik, ha kiderül, hogy orvtámadás készült ellenük, ám a bank bele se rezdült.

E pillanatban a Postabank: maga a demokratikus Magyarország.

Ám alfa helyzetben épp ez a helyzet paradoxona. Mert hogyha annyira erős, jól szervezett és befolyásos egy bank, ha nagy tekintélyű vezérének akkora bejárása van a nagypolitika valamennyi műhelyébe, mint bankárnak sehol a világon, ha a kisvállalkozók pénzéből egész sajtóbirodalmat tud fenntartani veszteségesen, a pénzpiacon túl is mindenütt jelen van, ahol valami készül és mozog, s ha akarná, még arról is tudna, hogy teszem azt, melyik tejboltban ünnepeltem legutóbb a születésnapomat Kovács kollegával, egyszóval ha ez így van, akkor hogy-hogy nem tud a bankja ellen készülő szervezett akcióról, és ha tud, akkor miért nem tájékoztat jó előre, megelőzendő pánikot, vircsaftot, kiszolgáltatottságot?

De mondom, mindez csak alfa állapotban. Bétában, ahogyan a miniszterelnök is mondta, a pánik *lecsengett*, a lakosság bizalma helyreállt, a Postabank kitűnően vizsgázott, nagyjából tehát minden rendben. A legutolsó szerkesztőségi hír szerint pedig már megvan annak a gépkocsinak a rendszáma is, amelyből állítólag felhergelték a sorbaálló nagyközönséget, bár meg kell mondani, Hidvégi Máriának ehhez nincs semmi köze.

Lapunk jövőre is megjelenik — kivált, ha Ön segít nekünk. Jövedelemadója egy százalékáról rendelkezzen a mi javunkra!

Élet és Irodalom Alapítvány
Adószám: 18001776-1-42

VISSZHANG

A lapunk *február 14.* számának Tánc-rovatában megjelent kritikához: *Kaán Zsuzsa: Napfiak, naplányok* című cikkéhez kapcsolódóan szerkesztőségünkbe érkezett Gombár Judit jelmeztervező levele, amelyet — mint írja — Markó Ivánnak is elküldött. Kérésére Leltár című írását betűazonosan közöljük. Íme:

Leltár

(Lel-tár)

Végtelenbenyúló vagyonelosztási perünkhöz kívánok egy oldalnyi, jogtalanul kisajátított szellemi értékemről számot adni.

„A Nap szerettei" című darabból enyém:

1. A címe. (A kifejezést franciából fordítottam egy általam ismert könyv általam ismert passzusából.)

2. Az ötlet, hogy a darab elején használt zenei része a végén megismételhető.

3. Hogy főszereplő egy emberi közösség legyen. (Az akkor induló Győri Balett mintájára.)

4. Hogy a Nap és Föld megszemélyesítve szerepeljen. (Arról, hogy ez az ötlet milyen vágyálomból született, az ismert tények miatt nem kívánok beszélni. Csak annyit fűznék hozzá, hogy magam földjegyű volnék.)

5. A munkatánc-részben az álomszerűen lelassított mozgás.

6. Az ünnep-rész női mozgása. (Ezt egy bizonyos filmben láttam, és jellemzőnek találtam.)

7. A maszk letépés! (Valószínű, hogy már akkor igény támadt bennem erre a gesztusra.)

8. Hogy „lopjuk el" Maurice Béjart általunk jólismert darabjaiból:

a/. A szétszakadó nap-szoknyából kiguruló táncosokat — „Viva Verdi".

b/. A háttal összetapadó párok látványát — „Ce que l'amour m'a dit".

c./ A Nap és Föld baldachin-szerű emelését.

d./ A Földanya forgatásának egész passzusát.

(Fotóval igazolható, melyen M. I. a forgatók karában látható.)

e./ A végén szereplő „mosdatást". És még számtalan lépést, gesztust.

9. Tőlem származik a „Kama Szutra" rész pózainak színrevitele.

10. A „csupa-láb" lépésének ötlete. És még számtalan lépés, látvány, gesztus.

11. Ida Haussman rendezéséből származik a darab végén látható elhajózás.

Haydn: „A holdbéli világ." (Ez az eltulajdonítás nem az én ötletem volt.)

Gombár Judit

Ezúton is szeretném megragadni az alkalmat, hogy hálás köszönetet mondjak elvált feleségemnek és volt alkotótársamnak mindazért az önzetlen segítségért, amellyel — 18 évvel ezelőtt — koreográfusi indulásomhoz hozzájárult.

Markó Iván

Esterházy Péternek

Kedves Péter, nagy mulatsággal, egyszersmind meghökkenve olvastam legutóbbi írásodat e lapban. Ugyanis az inkriminált előszót nem én írtam: egyetlen szava sem való tőlem, kivéve a névaláírásomat. Megpróbáltam utánanyomozni a dolognak és a következőket derítettem ki. Annak idején a szerző, akinek magam is homályban hagyom a nevét, kért tőlem egy ajánlást, már nem is tudom, milyen célból, talán valamilyen bankhoz. De *nem* előszónak. Nem értem rá, siettem, van egy pár soros szöveg, mondta ő, alákanyarítottam a nevem. Jószívűségből, gyanútlanul, elvégre, Te ezt megérted, keresztények és balfaszok vagyunk. Nos, ebből lett az előszó, persze tudtom nélkül. Vasy Gézától tudom, ő sem vett részt mint szerkesztő a könyv létrehozásában. Igazából nem is a furfangos szerzőre haragszom, hanem a Zrínyi kiadóra: ez mégiscsak egy komoly, számontartott kiadó, tudnia kellett volna, hogy egy előszóíróval szerződést illik kötni, vagy legalább fel kell kérni, hogy mondjon le a szerződésről és a tiszteletdíjról. Ez nem történt meg: a könyvhöz nincs semmi közöm. Sajnos, ma már minden megtörténhet a könyvkiadók körül: a helyzet fokozódik. Vigyázni kell, nem lehetünk igazán keresztények, mert a végén csak balfaszok leszünk.

Ölel:

Pomogáts Béla

Tisztelt Szerkesztőség!

Múlt heti számukban *Esterházy Péter 1 könyv* (Szövegkéj és működtetés) című „műelemzésében" hitelesen közli a könyv impresszumát: Zrínyi (Könyv)Kiadó ISBN szám: 963 327 265 3. A baj csak az, hogy a szóban forgó „művet" nem a Zrínyi gondozta és adta ki. A szerzővel és a közreműködőkkel szerződéses viszonyban nem álltunk. A szerző saját költségén, magánkiadásban jelentette meg opuszát, és terjesztését is maga végezte. Az ISBN szám és a kiadó névhasználatát sem szóban, sem írásban nem engedélyezte a kiadó, azt tisztázatlan körülmények között szerezte meg.

Eszes Máté
igazgató

Szemre- és észrevétel

Az ÉS folyó esztendei 8. számában *Kurdi Imre* öt avagy ötödfél hasábban hozzászól, döntnök és portver a magyar Kleist-kiadás második kötetén *(A teljesség bűvöletében)*.

Minthogy szózata világos, kerekded, zöld — dióhéjban össze ohajtanék szólalkozni vele.

Szerző — hajszolt logikával, „a gyanútlan és jóhiszemű olvasó" szószólójaként, szinte avatottan — abban marasztalja el a kötet szerkesztőit, hogy azok úgymond ömlesztve, nem csinosan, nem szemenszedetten kínálják ismerkedésre Kleist prózai dolgozatait stb.

Kérem, ezen a széles- és szűkössége körön nem kurta ideig volt alkalmunk kézen-közön forgatni igen-igen, ah, mi gondosan szemelt, nagyszerű és kisded válogatásokat a honi és külhoni írásbeliség mintadarabjaiból. Ivarérett olvasók azonban már annak előtte is úgy vélték, hogy helyesebb, nagylelkűbb és udvariasabb volna az ő ízlésükre bízni, melyik művet kívánják rövidebb vagy hosszabb ideig ujjaik közé engedni, s melyiket ohajtanák kihullatni érdeklődésük, jószándékaik, fokonkint izmosodó ítéletük vagy éppen gyermeki érdeklődésük változékony szűrőlemezű rostáján. Gyanítom, hogy említett olvasó ma még ivarérettebb, szíves-örömest tájékozódik — előzetes, kéretlen gondviselés nélkül is — egy kettőszázhatvanoldalas prózai szöveghalmazatban, sőt mi több — hogy aggályos recenzens ujjával mutassak — vágyton vágyna egyszer maga is megfésülni ennek a robusztus teuton ősembernek kisfiús frizuráját.

Szerző továbbá lefitymálja Kleist lírai életművét, foga kivásik annak „szörnyű üzenetén" (nem is hajaz ki „üzenetet" ebből az elvakult, franciafaló, soviniszta, görhes dörgedelem-együttesből), s azt — újólag a kisdednek alított magyar olvasótábor igényeit hangoztatva — szőröstül-bőröstül legföljebb a verebeknek vetné eledelül (akiknek, ugyebár, hat szemük van, ha vörösek).

Kérem, szabad és lehet és kell és sőtmitöbb *muss* bírálattal illetni a Kleist-versek embertelen ideológiáját és oktondi franciagyűlöletét, és szorgalmasan kell emlegetni, hogy ezek a szövegek igencsak virulékonynak mutatkoztak barna háttérben, de azonban viszont ez éppenséggel hozzátartozik, sőt szerves része a kleistnek (sicc, kis kával, szervesen), mondhatnánk, zusammengekleistert van vele. Ami pedig a költemények esztétikai megítélését illeti, azt megint csak bízzuk a magányos olvasóra, aki négy fala között olyankor buksiságokban is élveket bír szerezgetni magának. Egy lírai mű értékét nem politikai kiskáték mércéjén szokás mérni, de mégcsak emberjobbító szándékok avagy humanisztikus (hopp, elfelejtettem macskakörmözni!) hitvallások-miegyebek mércéjén sem.

És ha már itt tartunk, ha már: aki Kleistnek és a német kultúrának ezeket a rabiátus mozdulatait ismeri, az fokozott jelentőséget tud tulajdonítani, és csak az tud, egy emlékezetes kézfogásnak (éljen Mitterrand és Kohl! és vesszen Kleist! de ismernünk kell a gyűlölet és szeretet német-francia mintájú szövevényét, ha a múltat be kell vallanunk).

Szerző továbbá becsmérli, sőt nagylábujjával közvetlenül érintkezteti Kleist aprócska, alkalmasint mindössze pár mondatos jegyzeteit vagy műfajtalankodásait. Emitt, fejtegetéseinek és lábatlankodásainak ezen a rugalmas pontján szerző — vesztére — még idézettel is megszalonnázza szövegét, sőtmitöbb: éppen egy olyan kétmondatossal, amely a sejtetésen, elhallgatáson, nyers snittelésen-vagymin alapuló kleisti technika egyik mesterpéldánya. Merthogy azt kérdezzük, mi gyanútlanok: netán épp ez a két alak gyújtogatott? és vajon miért ébreszthettek gyanút? és miért tűnhettek el aztán nyomban? vajon? és miért találtak aztán az emberek a Hasenheidén két szurokpogácsát? miért pont kettőt? és mi az, hogy szurokpogácsa? tán ők maguk is szurokká égtek? és akkor őket ki égette meg? undszovájter. Csupán azt ohajtom sugalmazni e szűkös térben, hogy ez a kis darab egy nagy darab, vagyishogy egy Kleist tollán a minőség lecsapódhat csekélyke mennyiségben is (mint az már szokása a minőségnek).

Szerző — végül, hiszen mindent le kell fejezni egyszer —, szerző végül korholja a „teljesség bűvöletében" delejező és delejezett szerkesztőket, a „filológia csőd"-jét kiált, kifogásolja, hogy a Kleist-kiadás teljességre törekszik etcitera.

Kérem, az európai hagyományban nem szokatlan dolog egy-egy idegen szerző életművét — valamely nemzeti kiadás gyakorlatához igazodva — honosítani (említsük meg például a német Baudelaire-kiadást). Ez nem „avitt, pozitivista" hóbort (mint Kurdi Imre súlykolná kisagyunkba). Nem. Ez szerkesztői felelősség, ez tisztalap, ez becsületesség, sőtmitöbb (vagy ezt mondtam már?), ez az egyenes út. Amíg egy ilyen kiadás nem létezik, addig az olvasó — a magamfajta — nyugtalankodik, addig fogja, de tíz körömmel fogja a gyanút, és ismétleg legalábbis tisztítótűzbe kívánja az ideológiák új köpönyegben ujjmutató atyamestereit.

Én magam tehát — ismerősi körön kürtöseként — melegen üdvözlöm ezt a kiadást.

És, semmi kétség, Kurdi Imrét is melegen.

Báthori Csaba

Hibaigazítás

Múlt heti számukban *Sz. Nagy Richárd* „Az új Panoráma" című cikkéből — szerkesztői beavatkozás nyomán — kimaradt egy mondat. A szöveg tizenegyedik bekezdésében eredetileg az állt, hogy „a külpolitikában óriási jelentőségű dolgok történnek, amelyek alapvetően meghatározzák majd, hogy Magyarország hova fog elhelyezkedni az új évezred elején". A mondatösszevonás következtében a megjelent szövegben ezzel szemben az áll, hogy a szóban forgó óriási jelentőségű dolgok a Panoráma című külpolitikai műsorban történnek, ami — nyilvánvalóan — képtelenség.

A szerzőtől elnézést kérünk.

Matiné

Monori Lili,
Székely B. Miklós
Székely Rozi
Totyi Kacsa

Febr. 21, 28.
Márc. 8, 16, 22, 29. 19 óra
Szentkirályi u. 4., pince

„Ilyen legyen a színház.
Ezt kívánni abszurd,
és magától értődő."
Esterházy Péter
(ÉS)

„Kegyetlenek önmagukhoz.
Kegyetlen előadás."
M. G. P.

(x)

NAPI gazdaság

MELLÉKLETEINK:
TŐZSDÉK ÉS PIACOK
PIHENŐ NAPI
BEFEKTETŐ

Központi telefonszámok: 270-4349, 120-8217
Hirdetések felvétele: 140-8939, 270-3784,
telefax: 270-1117

Következő számunkban: huszonnégy oldalas melléklet az Élet és Irodalom négy évtizedéből. Dokumentumok, emlékezetes írások, tények. (ÉS-est a Merlinben, március 14-én este 7 órakor)

ÉLET ÉS IRODALOM

Kiadja az
Irodalom Kft:
ÉS Alapítvány
Journal Art Alapítvány

Megjelenik
minden pénteken

Főszerkesztő:
KOVÁCS ZOLTÁN

Főszerkesztő-helyettes:
TARNÓI GIZELLA
VÁNCSA ISTVÁN

Szerkesztők és fogadóórák:

Szépprózа:
DÉRCZY PÉTER
csütörtök 10–13

Tárlat, grafika:
SZIKSZAI KÁROLY
hétfő 11–13

Könyvkritika:
KÁROLYI CSABA
csütörtök 9–13

Irodalomtörténet:
BATA IMRE
hétfő 10–13

Vers:
KÁNTOR PÉTER
kedd 11–13

Műbírálat:
BAKÁCS TIBOR S.
hétfő 11–13
kedd 11–13

Tördelőszerkesztő:
KABÁN ESZTER

Munkatársak:
BODOR BÉLA
DARVASI LÁSZLÓ
MEGYESI GUSZTÁV
MOLNÁR ERZSÉBET

Index: 25-44
HU-ISSN 0424-8848
Szerkesztőség:
1089 Budapest,
Rezső tér 15.
(Bejárat a Rezső utca felől)
Budapest 1443. Pf. 274
Telefon: 269-9211
Telefax: 269-9241
E-mail: irodalom@hungary.net
Internet-cím: www.hungary.net/irodalom
Kiadja: Irodalom Kft.
Felelős kiadó:
a Kft. ügyvezető igazgatója
Telefon: 269-9211
Hirdetésfelvétel:
Rezső tér 15.
Levilágítás: Mester Nyomda

Lapterjesztés: Baranyi és TSA Kft.
1062 Budapest, Bajza utca 68.
Telefon: 153-2755
Terjeszti a HÍRKER Rt., az NH Rt.
és alternatív terjesztők
Előfizethető a Hírlapelőfizetési Irodában (Bp.
VIII. Orczy tér 1., levélcím: HELIR,
Bp. 1900, Orczy tér 1.),
a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági
Igazgatóságánál (Bp. 1846 Csokonai u. 6.
Postabank Rt. 219-98636, 021-42795)
és kerületi ügyfélszolgálati irodáin, vidéken
a postahivatalokban és a hírlapkézbesítőknél.
Előfizetési díj:
egy évre 4512 Ft,
fél évre 2256 Ft,
negyed évre 1128 Ft,
egy hónapra 376 Ft.

Külföldi előfizetés:
a Batthyany Media Consulting-nál
(1011 Bp., Szilágyi Dezső tér 6.
T/F: 00-36-1-201-88-91,
Bankszámlaszám:
MKB Magyar Külkereskedelmi Bank,
502-20622-2630-4026.)

Nyomtatás:
VESZPRÉMI NYOMDA RT.
Felelős vezető: Erdős András igazgató

A lap
a Soros Alapítvány és az Inertia Kft.
támogatásával készül.

További támogatóink:
Bábolna Rt.,
CHEMO-CAOLA Kft.,
EGIS Rt.,
Első Magyar Befektetési Tanácsadó Rt.,
Graphisoft Kft.,
Hungagent Rt.,
Inter-Európa Bank Rt.,
József Attila Alapítvány,
Medicor Holding Rt.,
MHB Magyar Sajtóalapítvány,
MOL Rt.,
Nemzeti Kulturális Alap,
Szabad Sajtó Alapítvány,
Taurus Gumiipari Rt.,
Westel Rádiótelefon Kft.

Meg nem rendelt kéziratokat lehetőségeink szerint gondozunk, de csak felbélyegzett, válaszborítékos levelekre áll módunkban válaszolni.

Gombár Judit, jelmezkevező

FÜLÖP VIKTOR, az Állami Operaház Kossuth-díjas kiváló művésze a Győri Balett vendégeként a Szamuráj című produkció címszerepét táncolja. A 40 perces kompozíciót Markó Iván, a győri együttes vezetője japán népzenére, elektronikus zenére, madárhangokra és ütőhangszerekre komponálta. A jelmezeket Gombár Judit tervezte.

—: Hí

8.

Népszabadság, Bp. 1980. márc. 20.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Nemzet

Gombár Judit
1021 jelmeztervező

Péntek, 1973. október 19.

BALETTBEMUTATÓK a Budapesti Művészeti Heteken

A PÉCSI BALETT fővárosi premierjét úgy tekinthetjük, mint a társulat korábbi törekvéseinek folytatását. Az együttes korábban is kötelességének érezte, hogy táncszínpadra plántálja s újraértelmezze a zeneirodalom jeles alkotásait. Most e tradíció jegyében a bemutató két koreográfusa, *Eck* Imre és *Tóth* Sándor Liszt- és Bartók-műveket választott az új szimfonikus balettek alapjául.

A Faust-szimfónia színpadi adaptációját figyelve, helyeselni kell Eck Imrének azt a döntését, hogy eleve lemondott a goethei költemény eseményvázának reprodukálásáról. Ez az értelmezés nemcsak nagy nehézséget és színpadi nehézséget okozott volna, hanem Liszt költői — talán drámai, de semmiképpen sem dramatikus — hangvételével, felfogásával is teljesen szembefordította volna a balettművet. Úgy látszik, egyetlen alap kínálkozott az új mű felépítéséhez: maga a fausti idea, az örökkön jobbra vágyó ember nyughatatlansága, s a kutató alkat táncbeli áttétele. Nagyon is kínálkozott, hogy *A nyughatatlan ember* lett a darab főalakja, még a színlap szerint is. Az ő vívódásait, kezdéseit és megtorpanásait Eck következetesen kíséri végig a három zenei tételen. Őt veszi körül jellegzetes, szimbolikus figuráival, *A lelkes* és *A gúnyos* alakjával, a különböző típusú nőkkel, a *Jelentéktelenek* és a *Céltalanok* olykor groteszkül mozgó csoportjával... Valószínű, hogy az új balett problematikussága is épp az említett, túlzottan konzekvens ábrázolásmódból fakad: a színpadon látottak végül is leszűkülnek a kezdés és megtalálás, az elszakadás és az újrakezdés ritmusára. A majdnem másfél órás darabnál egyszerre vezet ez a motiválatlanság a vizuális, gondolati és érzelmi monotóniához, s félő, hogy a koreográfia éppen emiatt nem lehet teljes értékű partnere Goethe vagy Liszt vibráló művének, gazdag eszmekörének. A monoton hatás kialakulását gyakran az adott táncnyelv is elősegítette: a néző sűrűn találkozott statikus pózok, gesztusok montázsával, a zenei inspirációnak inkább megfelelő, nagy ívű mozgásfolyamatok helyett. Éppen emiatt kell kiemelni *Bretus* Mária *Hetényi* Jánossal előadott tánckettőseit, vagy *Paronai* Magdolna és *Gallovits* Attila szólóit — a balett e részleteiben árnyaltabb koreográfiai formáláshoz kapcsolódott a plasztikus előadóművészi munka.

A bartóki *Két arckép (Egy ideális* és *Egy torz)* táncváltozatában a koreográfus némileg spekulatívan értelmezte a két tételben kifejezett bartóki eszmét: az ideális és a torz női portré szembeállítása, éles koreográfiai kontrasztja helyett inkább A szeretni vágyó férfi alakját, magatartásformáját kettőzte meg. E vitatható átíráshoz ugyanakkor Tóth Sándor — ez is hozzátartozik a darab összképéhez — gördülékeny, mesterségbelileg megoldott koreográfiát társított. Így, ha a mű egésze nem válhatott is mélyen meggyőzővé, *Stimácz* Gabriella és *Solymos* Pál, illetve *Gallovits* Attila kettősei színvonalas táncélményt nyújtottak az est nézőinek.

A két új balett — ismét a pozitív pécsi hagyományok továbbviteleként — puritán, egyszersmind szimbolikus hatásértékű szcenikai kivitellel egészült ki, ezúttal *Fülöp* Zoltán és *Gombár* Judit díszleteivel, illetve jelmezeivel.

Ugyancsak Gombár Judit tervezte a Művészeti Hetek másik balettestjének kosztümjeit is. Ez a bemutató viszont már formálisan is elválik a pécsi est összhatásától abban, hogy — a fényeffektusokon és a jelmezen kívül — lemond a színpadi hatás többi eszközéről, s egyedül a tánc kifejező nyelvére szorítkozik.

A FIATAL BALETTMŰVÉSZEK ESTJE újkeletű vállalkozás. A bemutató tanulságai szerint azonban már alig szorul az újszülöttnek kijáró, dajkáló gyöngédségre. A produkció máris megáll a lábán, s még inkább így lesz, ha a *Tizperces balettek* egyik-másik jelenlegi darabját (főleg a műsor első feléből) az alkotók felváltják markánsabb, nagyobb átütő erejű művekkel. Mert a kamaraesten természetesen akadtak konvencionálisabb hatású balettek is.

Ilyennek érződött például *Barkóczy* Sándortól a *Reneszánsz magyar táncok* és az *Álomban, álomtalanul* koreográfiai felfogása és táncmatériája, s némi konvencionális modernséget mutatott az a tánckettős is, amelyet *Fodor* Antal komponált Bartók *Zenéje* III. tételére. Még azt is ki lehet mondani, hogy a másik oldalon a koreográfiai újszerűség kutatása nem minden ponton párosult szerkesztői fegyelemmel, alkotói önkontrollal.

Ennek ellenére — és főleg persze a jó új művek miatt — a fiatal művészek estje máris sokat beváltott az előzetes várakozásból: teret adott a másutt színpadhoz nem jutó táncművészeti műfajoknak, s ráirányította a figyelmet egy sor előadóművész értékeire. A legfontosabb következményként pedig azt várhatjuk, ha a friss előadói erőt és hitet sugárzó kis együttes a Filharmónia védnökségével folytatni is tudja előadásait, s ezzel végre gyűrűzni kezd a hazai tánckoncertélet állóvize. Ezt a hatást azonban már a jövő hozhatja meg.

Tíz új balettről, még ha tízpercesek is, „tízperces" rövidséggel lehetetlen számot adni. Így, kiemelve a jobb darabokból a legjobbakat, leginkább a *Picolla musicát, Barkóczy* Sándor derűsen pergő táncát szükséges említeni. *Farkas* Ferenc zenéjére. *Fodor* Antal műveiből a *Székely keserves*, Kodály kórusának tánccal való párosítása vált jelentőssé: a folklór és az expresszionista mozdulatnyelv egészen sajátos módon interferálódott ebben a kompozícióban, s vált új, meggyőző egységgé.

Az est „nagy" darabja mégis a *Pavane és chaconne* lett, Purcell zenéjére. A koreográfiai mintakép (José Limón: *A mór pavanja)* ugyan tetten érhető a tánc némely gesztusában, térbeállításában, mégis — elszakadva az eredeti Othello-témától — Fodornak sikerült egy sajátos tánckoncepciót kialakítania: emberi és táncos kapcsolatszövése a hazai táncszínpadon eddigelé ismeretlen, feszültségteli plaszticitást teremtett meg.

Az olyan, már eddig is ismert előadók mellett, mint *Suszter* Dóra, *Gábor* Zsuzsa, *Ruttkay* Nóra vagy *Erdélyi* Sándor, most *Kardos* Edit, *Szabó* Judit és *Musicz* Erzsébet hívta fel magára a figyelmet. Az est előadóművészi csúcspontjait *Urbán* Ferenc nyújtotta a *Székely keservesben* és a *Pavaneban*. Ha folytatódnak a koncertek, amit csak kívánhatunk, a többi előadó neve is hamarosan ismert lesz a táncművészet kedvelői előtt.

Maácz László

A Budapesti Művészeti Hetek mai műsora

Ránki Dezső zongoraestje a Zeneakadémián. A műsoron Mozart, Schumann, Bartók, Liszt művei.

Gyárfás Miklós: Történetek a kastélyban. A veszprémi Petőfi Színház vendégjátéka a Fővárosi Operettszínházban.

Eörsi István: Széchenyi és az árnyak. Pesti Színház.

Molnár Ferenc: A hattyú. Madách Színház.

Brecht: Happy end. Vidám Színpad.

A rádióban: A Magyar Népdal Hete.

Rónay György kitüntetése

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa irodalmi munkássága elismeréséül, 60. születésnapja alkalmából *Rónay* György József Attila-díjas költő-műfordítónak a *Munka Érdemrend arany fokozata* kitüntetést adományozta.

Dmitrij Sosztakovics nyerte el az idén, Koppenhágában a Sonning zenei díjat. A díjjal járó hatvanezer dán koronát a zeneszerző a szovjet békealapnak ajánlotta fel.

CHILE

Ha a szellemet kiiresztik...

EGY HÓNAPPAL a chilei puccs után a katonai junta „ünnepi ülést" tartott az UNCTAD új santiagói épületében, amely a jelenlegi vezetés ideiglenes székhelyéül szolgál a lerombolt elnöki palota, a *Moneda* helyett. Az ülésen Augusto *Pinochet* tábornok, a junta feje végleg illuzórikussá tette a polgári pártoknak, így elsősorban a kereszténydemokratáknak azt a reményét, hogy a „rendcsinálást" követően, már a közeljövőben a hadsereg lehetővé tenné a visszatérést az alkotmányos útra. „Küldetésünk nem lesz olyan rövid, mint ahogy szeretnénk és ezért nem is tűzünk ki időpontot" — jelentette ki a tábornok. S a juntához közel álló körök már azt hangoztatják, *több év* is eltelik, amíg a politikai élet visszatérhet „normális" medrébe, már amennyire az ismert előzmények után egyáltalán helyénvaló a „normális" megjelölés.

Chilének tehát tartósan be kell rendezkednie az új helyzetre: egyre nagyobb a valószínűsége annak, hogy az *Allende*-kormányt megdöntő puccs nem rövid időre szakította meg a polgári demokrácia több évtizedes hagyományát, s ebben az országban is meghonosodik *a jobboldali katonai diktatúrák* egy sajátos változata, amely legalábbis néhány évig képes elélni. A londoni *Economist*, amely mindvégig az Allende-rendszer *ellen* foglalt állást, legutóbbi számában sietett figyelmeztetni a junta vezetőit, hogy nagyon súlyos következményekkel jár, ha nem veszik figyelembe a chilei sajátosságokat, ha elfelejtik, „hogy miért is léptek fel szeptember 11-én".

Nem a brit hetilap az egyetlen, amely csalódottságának adott hangot, hogy a junta a puccsot követően nem tette „szalonképesebbé" az új rendszert a polgári kormányzás helyreállításával. Az aggodalom nemcsak a remény meghiúsulásának szól. A junta által ellenőrzött hírügynökségi jelentésekből is kitűnik, hogy a belső viszonyok nem az elképzeléseknek megfelelően alakultak. Amolyan „bumeránghatás" érvényesül: miközben a junta hivatalos célja a belpolitikai konszolidáció, a rend helyreállítása, a kitűzött cél megvalósulásához választott *módszerek pontosan ellenkező következményekkel* járnak. Azt a polgári bázist, amely eredetileg üdvözölte a puccsot, az intézményes terror alkalmazása *eltávolítja* a juntától. Ez az elszigetelődési folyamat önmagát erősíti, amennyiben a tömegbázis gyengülését a junta csak saját erejének bizonyításával tudja ellensúlyozni.

Az Allende-kormány utolsó heteinek rendkívül kiélezett belpolitikai válságából következtetni lehetett a katonai fordulatra. A puccs módja, így a Moneda elleni barbár támadás azonban még a konzervatívan gondolkodókat is megingathatta, hogy a junta célja — az első nyilatkozatoknak megfelelően — valóban a polgárháború megelőzése lett volna. Ezt a kételyt csak fokozta a terror légkörének, a *tudatosan, mesterségesen* is szított bizonytalanságnak fenntartása azt követően, hogy még a tisztek is elismerték: a katonai akció a vártnál kisebb ellenállásba ütközött.

A SANTIAGÓBAN tartózkodó tudósítók egyetértenek abban, hogy az elszigetelt fegyveres ellenálló csoportokkal folytatott harcokon kívül a katonák „polgárijesztésből" is lövöldöznek éjszaka. Természetesen ennek a légkörnek a tartósítására a juntának szüksége van, hogy „otthon" és a határokon túl igazolhassa a *tömegméretű kivégzéseket és letartóztatásokat.* Időközben pedig már eljutottak a valóságos cél beismeréséhez is, amelyet Gustavo *Leigh*, a légierő főparancsnoka, a junta „ideológusa" úgy fogalmazott meg: egyszer s mindenkorra megtisztítani Chilét a marxista eszméktől, nehogy a baloldali erőknek még egyszer alkalmuk legyen alkotmányos úton megszerezni a hatalmat.

A világsajtónak az a része, amelyik a polgári kormányzás helyreállítását sürgeti *a kereszténydemokrata elnökség reményében*, úgy látszik, nem mérte fel teljességgel, hogy a junta végig kíván haladni a Leigh által meghatározott úton. Ahhoz, hogy a lakosság 44 százalékának tudatát „átformálják" — hiszen idén márciusban ennyien adták szavazatukat a Népi Egységre —, *nem alkalmas* egyetlen liberális, polgári célokat képviselő kormány sem. Más kérdés, hogy mennyire helytállóak azok a vélemények, amelyek a tisztikar egységét kérdőjelezik meg. Ennek a körülménynek sincs azonban rövid távon jelentősége, legfeljebb azt döntheti el hónapok vagy évek folyamán, hogy végül a hadsereg milyen formában nyit az alkotmányosság felé. (Számos esemény tanúsította a tisztikar megosztottságát, hiszen Allende idején *Prats* tábornok, főparancsnok és több társa alkotmányhű lojalitásához nem fér kétség.)

Pinochet tábornokot továbbra is a „lágyabb", úgynevezett „alkotmánytisztelő szárny" parancsnokának tartják, s ennek a fogalomnak a puccs utáni új értelmezése a következő: a fegyveres erők küldetése csak addig tart, amíg megérik a helyzet, hogy átadják a terepet a polgári kormányzásnak.

A junta másik két tagja, így Jose *Toribio Merino*, a haditengerészet parancsnoka és Gustavo *Leigh*, a légierő vezetője korábban is antikommunista nézeteiről volt közismert. Leigh nézete a jövőt illetően — állítólag — abban különbözik a junta fejének „alkotmánytisztelő" álláspontjától, hogy Chilében a fegyveres erőknek képviselniük kell magukat a végrehajtó hatalomban, az alkotmányos út esetén is. Ennek megfelelően olyan *új rendszert* kell kiépíteni, amelyben *a hivatásos politikusok szerepét a korporatív alapon felépülő szervek* képviselői vennék át. Leigh tábornok ennek megfelelően alkotmányreformot javasol. A „korporatív szárny" tehát meg akarja szüntetni Chile politikai pártrendszerét is, amely lehetőséget adott a haladó erők hatalomrajutására.

A JUNTA hosszabb távra szóló terveiben a korporatív állameszme megvalósítása mellett bizonyos gazdasági „program" is szerepel. A napi hírekből egyértelműen kiolvasható, hogy a stabilizáció jelszavával megindult a Népi Egység *gazdasági vívmányainak megsemmisítése.* A legutóbbi jelentés már azt közölte, hogy a junta hatályon kívül akarja helyezni a földreformot is. A támadásnak elsősorban a szegényebb népréteg a célpontja, nyilvánvaló azonban, hogy a gazdasági intézkedések egy része olyan rétegeket is hátrányosan érint, amelyek korábban a Népi Egység ellenzékéhez tartoztak. Azokra a kis- és középpolgári elemekre gondolunk, akik végső soron meghiúsították Allende elképzelését és a viszonylag békés út használatát lehetetlenné tették. Úgy látszik, hogy a kereszténydemokraták haladóbb szárnyán is rádöbbentek a történtek nagy tanulságára. Erre vall, hogy megváltozott több pártvezető nyilatkozatának hangneme. A junta elleni lépések látványos példájaként lehet említeni *Boeningernek*, a santiagói központi egyetem rektorának lemondását. Boeninger, aki pedig egyike volt Allende legharciasabb ellenfeleinek, így tiltakozott az ellen, hogy a katonaság megsérti az egyetem autonómiáját, a szabad véleménynyilvánítást.

A *Cronista Comercial* argentin napilap mindebből levonja azt a következtetést, hogy, noha Pinocheték a politikai erők *semlegesítésére* törekszenek, de tevékenységük ellentétes eredményt szült, *megindult a polgári erők átcsoportosulása.* Távlatokban elképzelhető a kereszténydemokrácia felbomlása, haladóbb szárnyának megegyezési készsége a Népi Egység mérsékeltebb irányzataival. A jelenlegi körülmények között természetesen hiba lenne túlzott illúziókat tánlálni a baloldali erők pillanatnyi lehetőségeit illetően, de a chilei erőviszonyok hosszabb távon magukban rejtik a megújulás lehetőségét.

Lovas Gyula

Három színházi este

A múltról — más-más hangnemben

A rendkívül bőséges premiertermésből ezúttal három produkcióról tájékoztatjuk olvasóinkat. Értékre, súlyra, műfajra igen különbözőek a darabok, közös bennük csupán annyi, hogy régen, még régebben, vagy éppen sok száz éve születtek.

Huszonötödik Színház

XIII. századbeli kínai operadráma *(Kuan Hang-csing: Tou O igaztalan halála)*, betétként — „a közönség okulására" — a Krétakör híres-nevezetes történetével. Hogy igazán gyönyörködni tudjunk benne, lélekben is mintegy lábat kell törülnünk, s azzal a mély meghajlással fogadnunk, amelyet a szereplőktől is annyiszor látunk. A történet hamvas üdesége magunkba szállásra késztet.

Segít ebben a rendezői kollektíva *(Berek Kati, Mezei Éva, Szigeti Károly)* és a kitűnő együttes, amelynek szinte minden tagját fel kellene sorolnunk, olyannyira egybeolvadnak teljesítményükben.

Mi a hatásuk titka? Az a — bonyolultságunk tudatában művelt — játékos varázslat, mely az elvesztett gyermeki naivitáshoz fellebbez érdekünkben, benső bíróként, lelkiismeretünket élesztgetve. A fekete-fehér jellemek, népmesei csodák, történetismétlések szent együgyűsége, s legkivált a Krétakör óvodásokra hangszerelt élő bábelőadása többször is szájunkba rágja a mondanivalót, s mégis újra meg újra elgyönyörködtet a pőre igazsággal. Az ártatlanul vádolt, majd kivégzett, majd csodatevő, végül megigazult Tou O története, egyszerű példázatával, minden embertelenség megalkuvás nélküli elítélésére tanít.

Tőkei Ferenc próza-, *Nagy László* és *Garai Gábor* versfordítása: költészet és egyszerűség színpadi párbeszéde. *Sebő Ferenc* zenéje húros- és ütőhangszereivel, pentatonikus lejtésével egyszerre idézi a Távol-Keletet és a mi népzenénket. *Gombár Judit* díszletei-jelmezei élénk színekkel, találó jelzésekkel segítik uralomra az optimizmust. A szereplők játékában semmi rossz feszültség, mindenkin a halálos komolyan vett játék öröme érzik.

A főszereplő *Jobba Gabi* alakítása a szó legnemesebb értelmében megható. Felnőtt embertől ritkán látni a gyermeki ártatlanság ilyen tökéletes, szinte természetadta kifejezését. Tou O-jában, e „feudális naivában" egy rendkívüli tehetség magáratalálását fenntartás nélkül üdvözölhetjük. A vidéki sikerek után Pesten „újrakezdő" *Andaházy Margit*, úgy tetszik, meghódította a közönséget; fel kell figyelnünk pompás mozgáskultúrájára. Az ő és *Verebes István* (Lu doktor) alakításán is átvonul a naiv stilizálást szeretetteljes iróniával vegyítő, mába állító játékmodor, mely *Szendrő Iván* halk intrikusából sem hiányzik. *Haumann Péter*, az emberi esendőségtől sem mentes igazságtevő kettős szerepében ismét élni tudott legjobb képességeivel, a Szókratészéből megismert küzdő humánum felragyogtatásával.

Fővárosi Operettszínház

Színpadon, filmen, tévében szaporodó fiaskók, tehetséges művészek döbbenetesen igénytelen vállalkozásai jelzik a könnyű műfaj nem is olyan könnyű voltát. Ezúttal szerencsénk van, a szokványos kellékek nem kellemetlen bőséggel zuhognak nyakunkba, hanem a rossz végleteket kikerülő ügyes egyensúlytartással szerez kellemes perceket a nézőnek a *Mit vesztett el, kisasszony?* című darab.

Békeffi István megfelelőképp felújított szövege és *Szenes Iván* versei kellő iróniával pillantottak vissza a Ferenc József-i világ, s az onnan örökölt műfaj naivitására. Sajnálatos viszont, hogy *Fényes Szabolcs* túlzottan támaszkodott a régi számaira, holott filmzenéjében bebizonyította: nem idegenek tőle az újszerű hatások.

Ha leszámítjuk a cselekménykésleltető félreértések elnyújtottságát, azt mondhatjuk: ezúttal a zenés színház produkciójának fő erénye az előadás ritmusa. A fiatal vendégrendező, *Marton László*, a Vígszínházból magával hozott stílusérzéket jó néhány frappáns megoldásban kamatoztatta: olyan játékot teremtett, mely szakít a szerepkörök operettes szétválasztásával, és az előadást mindvégig egységes tónusban tartja. Kitűnő segítőtársa ebben *Szinte Gábor* díszlete: a pasztelles-szecessziós előfüggöny könnyed lebegése, a stílusos lépcsők, függönyök, szobabelsők; továbbá *Mialkovszky Erzsébet* hasonlóképp lényegre törő jelmezei és *Bogár Richárd* koreográfiája, mely ezúttal látványosság helyett az egész együttes kulturált mozgatásával tűnt ki. (Elől járt ebben *Németh Sándor*, s az epizódszerepben is pontosan, markánsan megjelenítő *Dvorák István* és *Levente Péter*.)

Eredményekről számolhatunk be egy korszerűbb játékstílus stabilizálása tekintetében. *Lehoczky Zsuzsa* teljes érettséggel oldja meg feladatát. Illúzió- és távolságtartás egyensúlya, az énekhang teltsége és a játék egyre felszabadultabb öröme a biztosíték, hogy állandó támasza lehet a műfaj ízlésátalakító erőfeszítéseinek. A legnagyobb örömmel *Rátonyi Róbert* „pálfordulásáról" számolhatunk be. A szöveg adta lehetőségeken belül a jellemkomikum irányába mélyíti egy jellegzetes kispolgár figuráját. Aprólékos pontossággal felépített játékában már csak nyomai lelhetők a bevált maniroknak. *Kertész Péter* iramot is tud diktálni, s korábbi merevségéből is engedni látszik. *Mednyánszky Ágiról* emlékezünk még meg, aki jól érzékeltette a szenzációra éhes Böskében egy „rágalomária" rejtett képességeit, továbbá *Felföldi Anikóról*, akiben szerintünk ennél több rejlik, s végül — csendes dohogással — arról, hogy az egyik pincér *raccsolt* (nem szerepe szerint, hanem a valóságban).

Lehotay-Horváth György

Irodalmi Színpad

Georg Büchner tizenegy éves volt, mikor 1824. augusztus 27-én a lipcsei piactéren lefejezték Johann Christian Woyzeck borbélyt, mivel féltékenységből megölte élettársát. Három évig vitatkoztak a jogászok és az orvosok, mennyire beszámítható a gyilkos. Büchner a pör és korabeli feljegyzések nyomán írta meg a Woyzeck-dráma jeleneteit.

A múlt század harmincas éveiben „csak egyetlen, rövid életében hatalmas irodalmi erejű, üstökösszerűen felbukkanó és ismét eltűnő író áll igazán a kor problémáinak magaslatán: Georg Büchner" — írja Lukács György. Huszonnégy évig élt Büchner, de e 24 esztendő csupa tűz és láng. A kiütéses tífusz a kor egyik legérdekesebb egyéniségének életét oltotta ki: politikus volt, forradalmár, tudós és drámaíró egy személyben.

Woyzeck című darabját már nem fejezhette be, a fennmaradt jelenetek sorrendje is bizonytalan, s az is a színháztól, a rendezőtől függ, miképpen fejezi be a színpadon a tragikus történetet. Dokumentumdrámának is nevezhetjük, hiszen valóságos, megtörtént esetet vitt színpadra. Mégsem ebben van korszakos újszerűsége. A Woyzeck az expresszionizmus jegyében fogant — közel száz évvel az expresszionizmus kifejezés febukkanása előtt. Erre utal a többi között a jelenetek felépítése, a dialógusok megoldása is. A Woyzeck az a társadalmi dráma, amely osztálykülönbséget ábrázol, a színpadon megjelenik az első proletár.

Az Irodalmi Színpad előadása egyetlen kísérlet egy ritka remekmű megközelítésére. Logikus a jelenetek sorba állítása, és kevéssé kifogásolható a kamaraszínpadon a szereplők számának csökkentése, a szerepek összevonása. *Léner Péter* rendezésében főként a felemás stílus zavaró. A rendezőn múlik, hogy a drámai szöveget milyen stílusban valósítja meg a színpadon, a naturálistól az abszurdig — de a hibrid nehezen elviselhető. Vonatkozik ez a beszédstílusok változatosságára, az ellentmondó díszlet- és kosztümtervekre is.

A *Leonce és Léna* előadása megelőzi a Woyzecket: vidám mesejáték a tragédia előtt. Büchner komédiája groteszk hangú és szatirikus élű, az apró német hercegségek és nagyképű uralkodóik — mai jelzővel — pitiánerizmusáról szól. Az Irodalmi Színpad produkciója viszont kilúgoz belőle mindent, ami a korra, helyre és személyekre utal, s ezt néhány szereplőnél mai ruhákkal, mai rekvizítumokkal pótolja. Ez jó ötlet — ahogy kellemes hatásúak *Rónay György* sanzonszövegei is, *Székely Endre* megzenésítésében — csupán előbb el kellett volna dönteni, mit mondjon a mese s hogyan. Itt is, mint a Woyzeckben, a stíluskeveredés a fő hiba.

Vannak aztán objektív akadályok is, amelyeket nem tudott legyőzni az előadás: a színpad kicsinysége, gyenge technikai felkészültsége és saját társulat hiánya. Hiába volt *Madaras József* néhol ideálist megközelítő Woyzeck, ha nem állt mellette azonos fajsúlyú partnernő. *Latabár Kálmán* a mesejátékban kabinetalakítást produkált, de a többiek nemigen tudták három dimenzióssá tenni szerepüket. Mindkét sokjelenetes darab egyforma színpadi megoldása, a fél-fél színpad gyakori nyitása és primitív elfüggönyözése nem vált, nem válhatott be. Nemcsak a színészeket, a közönséget is zavarja.

Léner Péter rendezői elképzelése alapján *Szinte Gábor* tervezte a díszleteket, *Meluzsin Mária* a jelmezeket. A szereplők közül említsük meg dicsérőleg *Bozóky István*, *Ferencz László* és *Telessy György*i, illetve *Csikos Sándor* és *Dóry Virág* nevét. *Thurzó Gábor* kötetben is megjelent, kitűnő fordítása a színpadon is bevált.

Flórián László

1971 MÁJ. 4
MAGYAR HÍRLAP
1971 MÁJ. 4
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Példátlan háborúellenes hangulat az USA-ban

Symington szenátor politikai dinamitot robbantott

(AP, Reuter, MTI) *Zumwalt* altengernagy, az amerikai haditengerészeti erők vezérkari főnöke kijelentette, hogy *a vietnami háború az Egyesült Államokban eddig nem tapasztalt méretű háborúellenes hangulatot váltott ki.* A lakosság valamennyi rétegében bírálják a kormány politikáját.

Salinger, a Fehér Ház volt sajtótitkára több száz egyetemi hallgató előtt hangoztatta, hogy *egyre több a félretájékoztatás, a megtévesztés, sőt a kimondott hazugság akörül, ami Vietnamban folyik.*

Fulbright szenátor beszédében *figyelmeztette* a Nixon-kormányt: *ne hagyja figyelmen kívül az indokínai háború történő esetleges kínai beavatkozás lel tőségét.*

Ki a külügyminiszter?

Symington demokrata párti szenátor, az amerikai légierő volt minisztere *politikai dinamitot robbantott* a szenátusban, amikor kijelentette, hogy *Rogers külügyminiszter köznevetség tárgyává vált a főváros politikai berkeiben, mivel mindenki tudja, hogy az USA igazi külügyminisztere dr. Henry Kissinger,* Nixon elnök nemzetbiztonsági főtanácsadója. .

Nixon elnök, sajtótitkára útján közzétett nyilatkozatban, *rendkívül hevesen válaszolt* Symington vádjaira, amelyeket félrevezetőknek, teljesen pontatlanoknak és méltánytalanoknak nevezett. Symington erre a CBS tv-nek adott nyilatkozatában még élesebben megfogalmazva kijelentette: — Rogers csupán névleges vezetője az amerikai külügyeknek, s ez annyira köztudott, hogy a Washingtonba látogató külföldi államférfiak immár nem a külügyminiszterrel, hanem Kissingerrel akarnak tárgyalni.

Sőt, Symington szenátor egy lépéssel továbbment: javasolta, hogy *a Fehér Házban Kissinger vezetésével működő 100 tagú tanácsadó csoporttól vonja meg a kongresszus a költségvetési keretet* mindaddig, amíg az elnök nem engedi meg, hogy Kissinger kihallgatáson jelenjen meg a szenátus külügyi bizottsága előtt.

gyalása.

Jaroszewicz miniszterelnök fogadta Wyszynski bíborost

(PAP) *Jaroszewicz* lengyel miniszterelnök tegnap fogadta *Stefan Wyszynski* bíborost, a lengyel püspökkari konferencia elnökét. Megvitatták azokat a kérdéseket, amelyek *az állam és egyház kapcsolatainak normalizálásával* függenek össze.

A brit alsóház vitája

(MTI, Reuter) Az angol alsóház megkezdte *a dél-afrikai fegyverszállítás* megvitatását. *Harold Wilson* ellenzéki vezér megismételte azt az ígéretét, hogy a Munkáspárt, amint ismét hatalomra jut, *leállítja a fegyverszállítást és semmisnek tekint minden ilyen kötelezettségvállalást.*

Guinea panasza

(TASZSZ) A guineai kormány közölte, hogy a Portugál Guinea területén állomásozó repülőgépek *állandóan megsértik a Guineai Köztársaság légiterét,* sőt nem egy bombatámadást hajtottak végre az ország falvai ellen.

g kész a tárgyalásra

llár ismét a városba látogat

Schütz *nem indokolta meg* a március 4-i időpont elutasítását.

Brandt nyugatnémet kancellár, *Ehmke* tárca nélküli miniszter és több más nyugatnémet politikus a közeljövőben hivatalos minőségben Nyugat-Berlinbe látogat.

Ma nem tanácskoznak

(DPA) A nyugati hatalmak és a Szovjetunió nagykövetségi tanácsosai nyugatberlini megbeszéléseinek sorozatában a következő ülést, amelyet ma délelőtt 10 órára tűztek ki, a nyugati szövetségesek lemondták.

rlamenti döntés alapján nai Népköztársasággal

kapcsolatra Kínával, amikor 53 ország — közöttük kilenc nyugat-európai — már megtette ezt a lépést. Ausztria azonban *támogatni akarja Tajvan további részvételét az ENSZ munkájában,* olyan módosított szabályok szerint, amelyekről másutt kell majd dönteni. A külügyminiszter végül kifejezte reményét, hogy a diplomáciai kapcsolat révén a Kínába irányuló, jelenleg évi 100 millió schilling értékű osztrák kivitel

Tárgyalás Bukarestben Husák és Ceausescu között

(MTI) A Román Kommunista Párt KB székházában tegnap tárgyalásra került sor, egyrészt *Nicolae Ceausescu,* az RKP főtitkára és *Paul Niculescu-Mizil,* az RKP KB Végrehajtó Bizottsága és állandó elnöksége tagja, a KB titkára, másrészt *Gustáv Husák,* a Csehszlovák KP KB első titkára és *Vasil Bilak,* a CSKP KB elnöksége tagja, a KB titkára között. A felek kölcsönösen tájékoztatták egymást a két országban folyó szocialista építésről. Megvizsgálták a kétoldalú kapcsolatok jelenlegi állását és *kifejezték elhatározottságukat, hogy tovább fejlesszék a két ország, valamint a Román KP és a Csehszlovák KP barátságát és együttműködését a marxizmus—leninizmus és a szocialista internacionalizmus elvei alapján.* A két fél kifejezte eltökéltségét, hogy következetesen harcol *a nemzetközi kommunista- és munkásmozgalom egységének és összeforrottságának helyreállításáért és megerősítéséért,* a szocialista internacionalizmus, a függetlenség és egyenlőség tiszteletben tartása, a kölcsönös tisztelet és megbecsülés alapján és fellép a világ összes antiimperialista, forradalmi és demokratikus erőinek minél szorosabb összefogásáért.

Indokínai jelentéseink

(Folytatás az 1. oldalról)

lelőtt. Tegnap egy amerikai vadászbombázó észak-vietnami területet lőtt rakétával.

Dél-Vietnamban a DNFF fegyveres erői *Kontum* tartományban március első napján *megsemmisítették* a 42. dél-vietnami ezred első zászlóalját, s 70 foglyot ejtettek. A zászlóalj parancsnoka életét vesztette.

Az amerikai parancsnokság hivatalosan

és több zászlóaljnyi *thaiföldi* sorkatonaság támogatásával *offenzívát kezdtek* a Kőedény-síkságtól északkeletre. Nagy csata folyik a *Nong Het* város térségében. A Kőedény-síkság fölött lelőttek egy amerikai helikoptert, amely beavatkozott az ott folyó harcokba.

Laosz washingtoni ügyvivője átnyújtotta *U Thant* ENSZ-főtitkárnak annak az emlékiratnak a másolatát, amelyet Souvanna Phouma miniszterelnök küldött *a Laosszal foglalkozó genfi értekezlet társelnökeinek,* Angliának és a Szovjetuniónak, szorgalmazva a Laoszban levő idegen haderők visszavonását.

Dél-vietnami veszteség

Kambodzsában is megélénkültek a harcok. Február 4-e óta a *Kompong Chamtól* keletre hadműveletet folytató délvietnami egységek egyre nagyobb ellenállásba ütköznek.

Tavaly március óta Kambodzsában 2021 saigoni katona halt meg, 9987-en pedig megsebesültek.

Lengyel kormánynyilatkozat

(MTI) A lengyel kormány nyilatkozatban állapítja meg, hogy *a hadműveletek további kiterjesztésével az indokínai helyzet rendkívül veszélyes szakaszához érkezett.* Ezért a lengyel kormány kötelességének tartja, hogy *felhívja az összes ország, de különösen az 1954 és 1962-es genfi nemzetközi egyezményeket aláíró államok figyelmét az indokínai események alakulásában rejlő nagyfokú veszélyre, amely kiszámíthatatlan következményekkel járhat.*

a farsangi kaland

sége *sajnálatát fejezte ki* a szovjet külügyminisztériumban.

Előzőleg a *Komszomolszkaja Pravda* riportot közölt arról *az éjszakai botrányról és rombolásról, amelyet a nyugatnémet követség tagjai ittas fővel a moszkvai utcákon rendeztek.*